

สารบัญ
แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่เจ็ด
(พ.ศ. 2535 – 2539)

ส่วนที่ 1

สรุปสาระสำคัญของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 7	1
--	---

ส่วนที่ 2

แนวทางการรักษาอัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจให้มีเสถียรภาพ

บทนำ	26
บทที่ 1 การพัฒนาการเงินการคลัง และตลาดทุน	28
บทที่ 2 การพัฒนาการเกษตร	35
บทที่ 3 การพัฒนาอุตสาหกรรม การค้าและบริการ	42
บทที่ 4 การพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	59
บทที่ 5 การพัฒนาบริการพื้นฐาน	73
บทที่ 6 การพัฒนาพลังงาน	89
บทที่ 7 การพัฒนาภาคมหานครและเขตเศรษฐกิจใหม่	102

ส่วนที่ 3

แนวทางการกระจายรายได้และการกระจายการพัฒนาสู่ภูมิภาคและชนบท

บทนำ	111
บทที่ 1 แนวนโยบายการเงินการคลังเพื่อเสริมสร้างการกระจายรายได้	118
บทที่ 2 การกระจายการถือครองทรัพย์สิน	123
บทที่ 3 การปรับโครงสร้างการผลิตการเกษตรและ การกระจายอุตสาหกรรมไปสู่ภูมิภาค	126
บทที่ 4 การกระจายการพัฒนาเมืองและบริการพื้นฐานไปสู่ภูมิภาค	133
บทที่ 5 การพัฒนาคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ของคนยากจนในชนบท	145

ส่วนที่ 4

แนวทางการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ คุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อม

บทนำ	154
บทที่ 1 การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ การศึกษาและสาธารณสุข	157
บทที่ 2 การพัฒนาจิตใจ วัฒนธรรมและสังคม	176
บทที่ 3 การพัฒนาสิ่งแวดล้อมเพื่อคุณภาพชีวิต	186
บทที่ 4 การบริหารและจัดการทรัพยากรธรรมชาติ	198

ส่วนที่ 5

แนวทางการพัฒนากฎหมาย รัฐวิสาหกิจและระบบราชการ	209
---	-----

ส่วนที่ 1

สรุปสาระสำคัญของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 7

1. ผลการพัฒนาที่ผ่านมา

1.1 เศรษฐกิจไทยมีการขยายตัวในระดับสูงและเปิดกว้างเข้าสู่ระบบเศรษฐกิจนานาชาติมากขึ้น ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 6 เศรษฐกิจของประเทศไทยได้ฟื้นตัวและขยายตัวอย่างต่อเนื่องในอัตราเฉลี่ยร้อยละ 10.5 ต่อปี ซึ่งสูงกว่าเป้าหมายที่ตั้งไว้ในแผนฯ ถึงหนึ่งเท่าตัว และนับเป็นอัตราการขยายตัวเฉลี่ยสูงสุดของการพัฒนาเศรษฐกิจในช่วง 25 ปีที่ผ่านมา ในขณะที่เดียวกันโครงสร้างเศรษฐกิจนานาชาติมากขึ้น ดังจะเห็นได้จากสัดส่วนการค้าระหว่างประเทศต่อผลผลิตรวมของประเทศเพิ่มจากร้อยละ 60 ในปี 2529 เป็นร้อยละ 80 ในปี 2534

ปัจจัยสำคัญที่ผลักดันให้เศรษฐกิจไทยขยายตัวในอัตราสูงเช่นนี้ ได้แก่ การขยายตัวของการลงทุน การลงทุน และการท่องเที่ยว เป็นต้น ซึ่งขยายตัวสูงกว่าที่ได้ประมาณการไว้ค่อนข้างมาก นอกจากนี้ ภาวะเศรษฐกิจโลกได้เอื้ออำนวยต่อการขยายตัวของเศรษฐกิจไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งราคาน้ำมันและอัตราแลกเปลี่ยนเงินบาทในต่างประเทศอุตสาหกรรมได้ปรับตัวสูงขึ้นตลอดทั้งความได้เปรียบของไทยในด้านทรัพยากรธรรมชาติ ทรัพยากรมนุษย์ และอัตราค่าจ้างแรงงานที่ไม่สูงนัก ทำให้ฐานะการแข่งขันของไทยในตลาดโลกอยู่ในฐานะที่ได้เปรียบจึงทำให้การลงทุนและการส่งออกเพิ่มขึ้นมาก

การดำเนินนโยบายการเงินและการคลังอย่างระมัดระวังประกอบกับเสถียรภาพทางด้านการเมืองที่มั่นคง ก็เป็นปัจจัยที่มีส่วนสำคัญอีกด้านหนึ่งในการเสริมสร้างความมั่นใจทางธุรกิจ ซึ่งทั้งหมดนี้เป็นแรงผลักดันให้เศรษฐกิจของไทยขยายตัวในอัตราสูงเกินกว่าเป้าหมายของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 6 ที่กำหนดไว้เป็นอันมาก

1.2 ฐานะการเงินการคลังของประเทศมีเสถียรภาพและคนไทยมีรายได้และการจ้างงานเพิ่มขึ้น การขยายตัวของเศรษฐกิจไทยในอัตราที่สูงอย่างต่อเนื่องมานั้น ทำให้เกิดผลดีต่อการพัฒนาเศรษฐกิจโดยส่วนรวมในหลายด้าน โดยเฉพาะฐานะการเงิน การคลังของประเทศ การจ้างงาน และรายได้โดยส่วนรวม กล่าวคือ

1.2.1 ฐานะการเงินการคลังของประเทศมั่นคงและมีเสถียรภาพ การขยายตัวอย่างรวดเร็วของเศรษฐกิจไทย และการดำเนินนโยบายการเงินและการคลังในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 6 ให้อยู่ในเกณฑ์ที่น่าพอใจ อาทิ ทุนสำรองเงินตราต่างประเทศเพิ่มสูงขึ้นถึงเกือบ 17,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐ เมื่อกลางปี 2534 และภาระหนี้สินต่างประเทศของไทยลดลงอย่างเห็นได้ชัดเจน จากการที่อัตราส่วนของการชำระหนี้คืนทั้งในรูปเงินต้นและดอกเบี้ยต่อรายได้การส่งออกได้ลดลงเป็นลำดับคือ จากร้อยละ 20.6 ในปี 2529 มาเป็นร้อยละ 10.5 ในปี 2534 และสัดส่วนหนี้ต่างประเทศต่อผลผลิตรวมของประเทศลดลงจากร้อยละ 38.5 เหลือ ร้อยละ 34 ในช่วงเวลาเดียวกัน

ทางด้านการบริหารการคลังของประเทศปรากฏว่าดุลการคลังของรัฐบาลได้เริ่มเกินดุลเป็นครั้งแรกในปี 2531 เป็นต้นมา เนื่องจากสามารถจัดเก็บรายได้สูงเกินกว่าเป้าหมาย ในขณะที่การเบิกจ่ายเงินงบประมาณต่ำ เนื่องจากความล่าช้าของโครงการหลายด้านทำให้ฐานะเงินคลังของประเทศเพิ่มสูงขึ้นจากเคยอยู่ในระดับ 11,000 ล้านบาท เมื่อต้นปีประมาณ 2531 เป็น 184,000 ล้านบาท ในเดือนมิถุนายน 2534 หรือคิดเป็นประมาณร้อยละ 50 ของงบประมาณรายจ่าย การที่เงินคลังเพิ่มขึ้นอยู่ในระดับสูงได้เปิดโอกาสให้รัฐบาลสามารถปรับและดำเนินนโยบายการคลังได้ดีขึ้น โดยการปรับโครงสร้างภาษีการลดภาษีนำเข้าเครื่องจักรและภาษีนำเข้ารถยนต์และอุปกรณ์ และการชำระคืนเงินกู้ก่อนกำหนดได้

1.2.2 อัตราเงินเฟ้อ อย่างไรก็ตาม อัตราเงินเฟ้อ มีแนวโน้มสูงขึ้นร้อยละ 2.5 ในปี 2530 เป็นร้อยละ 6 ในปี 2534 เนื่องจากการขยายตัวของความต้องการในระบบเศรษฐกิจสูงกว่ากำลังการผลิตและอัตราเงินเฟ้อของโลกก็เพิ่มขึ้นในช่วงเดียวกัน ทำให้ระดับเงินเฟ้อในช่วงแผนพัฒนาฉบับที่ 6 เพิ่มขึ้นโดยเฉลี่ยร้อยละ 5 ซึ่งก็นับว่าอยู่ในระดับที่ควบคุมดูแลได้

1.2.3 การจ้างงานและค่าแรงเพิ่มสูงขึ้น การที่เศรษฐกิจขยายตัวในอัตราสูงทำให้มีการจ้างงานเพิ่มขึ้นเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะสาขาอุตสาหกรรมและบริการที่มีการจ้างงานเพิ่มขึ้นโดยเฉลี่ยถึงปีละ 554,000 คนต่อปี ในช่วงแผนพัฒนา ฉบับที่ 6 ทำให้อัตราการว่างงานลดลงเหลือเพียงร้อยละ 0.6 ในปี 2534 หรืออาจจะกล่าวได้ว่าประเทศไทยไม่มีการว่างงานโดยเปิดเผยแต่ยังมีการว่างงานตามฤดูกาลในช่วงหน้าแล้ง ในขณะที่เดียวกันค่าจ้างแรงงานได้เริ่มปรับตัวสูงขึ้นทำให้รายได้ของประชาชนโดยทั่วไปเพิ่มขึ้นตลอดทั้งกำลังซื้อของประชาชนโดยรวมก็เพิ่มในระดับที่น่าพอใจ

1.2.4 รายได้ต่อหัวของประชากรเพิ่มขึ้นเท่าตัว รายได้ต่อหัวประชากรในช่วงแผนพัฒนา ฉบับที่ 6 เพิ่มขึ้นจาก 21,000 บาท ในปี 2539 เป็น 41,000 บาท ในปี 2534 ทั้งนี้เนื่องจากอัตราการเพิ่มของรายได้ประชาชาติสูงเฉลี่ยถึงร้อยละ 10.5 ในขณะที่ประชากรเพิ่มในอัตราที่ลดลงเหลือเพียงร้อยละ 1.4 ในปี 2534 จึงทำให้ความเป็นอยู่โดยทั่วไปของประชาชนดีขึ้น และช่วยแก้ไขปัญหาความยากจนได้ส่วนหนึ่ง

1.3 การพัฒนาที่ผ่านมายังมีความไม่สมดุลอยู่หลายด้าน แม้ว่าการขยายตัวอย่างสูงของเศรษฐกิจจะมีผลต่อเศรษฐกิจส่วนรวมหลายประการก็ตาม แต่การขยายตัวนั้นได้ก่อให้เกิดความไม่สมดุลในการพัฒนาที่สำคัญๆ อีกหลายด้าน ซึ่งอาจจะเป็นข้อจำกัดของการพัฒนาในระยะยาวของประเทศ ดังนี้

1.3.1 ความเหลื่อมล้ำของรายได้ระหว่างกลุ่มครัวเรือนระดับต่างๆ ตลอดทั้งชนบทกับเมืองมีมากขึ้นอย่างน่าเป็นห่วง ดังจะเห็นได้จากข้อมูลการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน โดยสำนักงานสถิติแห่งชาติพบว่า กลุ่มครัวเรือนที่มีรายได้สูงหรือกลุ่มคนรวยที่สุด 20 เปอร์เซนต์แรก มีสัดส่วนของรายได้ต่อรายได้ของคนทั้งประเทศเพิ่มจากร้อยละ 49.3 ในปี 2518/2519 เป็นร้อยละ 54.9 ในปี 2530/2531 ในขณะที่กลุ่มคนยากจนที่สุดของประเทศ 20 เปอร์เซนต์หลังมีสัดส่วนของรายได้ลดลงจากร้อยละ 6.1 เหลือเพียงร้อยละ 4.5 ในช่วงเวลาเดียวกัน

กลุ่มอาชีพยากจนที่สุดยังคงเป็นกลุ่มเกษตรกร ซึ่งปรากฏว่ามีรายได้น้อยที่สุด คือเพียงครึ่งหนึ่งของรายได้เฉลี่ยทั่วประเทศเท่านั้น ส่วนกลุ่มผู้ใช้แรงงานทั่วไปและกลุ่มข้าราชการที่มีรายได้ต่ำก็ยิ่งดีกว่ากลุ่มเกษตรกร

นอกจากนั้น ความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจระหว่างเขตมหานครและส่วนภูมิภาคก็มากขึ้น โดยเฉพาะกรุงเทพมหานครและปริมณฑลยังมีฐานเศรษฐกิจและอัตราการเจริญเติบโตที่รวดเร็วกว่าภาคอื่นๆ กล่าวคือ มูลค่าของผลผลิตรวมของกรุงเทพมหานครมีสัดส่วนสูงถึงร้อยละ 42 ของผลผลิตรวมของประเทศในปี 2532 ขณะที่ภาคอื่นๆ ส่วนใหญ่มีสัดส่วนลดลง เช่น ภาคตะวันออกเฉียงเหนือลดลงจากร้อยละ 14.7 เหลือร้อยละ 12.9 ภาคเหนือลดลงจากร้อยละ 13.5 เหลือร้อยละ 11.4 ภาคใต้ลดลงจากร้อยละ 10 เหลือร้อยละ 9.0 ของผลผลิตรวมของประเทศในช่วงเดียวกัน

1.3.2 การขาดแคลนบริการพื้นฐานในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 6 มีความรุนแรงมากขึ้น บริการพื้นฐานทางเศรษฐกิจเกือบทุกประเภท เช่น ไฟฟ้า น้ำ ระบบการสื่อสารคมนาคม โครงข่ายถนนและท่าเรือ เป็นต้น มีไม่เพียงพอต่อความต้องการของระบบเศรษฐกิจที่ขยายตัวอย่างรวดเร็ว แม้ว่าจะได้มีการปรับแผนการลงทุนด้านบริการพื้นฐานในช่วงปลายแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 6 แล้วก็ตาม นอกจากนี้ การเพิ่มบทบาทของภาคเอกชนให้เข้ามาร่วมลงทุนขยายบริการพื้นฐานยังไม่สามารถเริ่มดำเนินการได้มากนัก จึงทำให้บริการพื้นฐานเหล่านี้มีสภาพเป็น “คอขวด” ต่อการพัฒนาในปัจจุบัน และอนาคตอันใกล้

1.3.3 ช่องว่างระหว่างการออมในประเทศกับการลงทุนมีแนวโน้มสูงขึ้น ถึงแม้ว่าเสถียรภาพทางการเงินการคลังของประเทศมีความมั่นคงพอสมควร แต่ในช่วงปลายแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 6 ช่องว่างระหว่างการออมกับการลงทุนเริ่มสูงขึ้นมากอย่างน่าเป็นห่วงดังจะเห็นได้จากการขาดดุลบัญชีเดินสะพัดสูงถึงประมาณร้อยละ 8.5 ของผลผลิตรวมในปี 2534 เนื่องจากการลงทุนเพิ่มร้อยละ 24 ในปี 2530 เป็นร้อยละ 36.5 ของผลผลิตรวมในปี 2534 ในขณะที่สัดส่วนการออมต่อผลผลิตรวมของประเทศเพิ่มขึ้นน้อยกว่า คือ จากร้อยละ 23.0 เป็นร้อยละ 28 ในช่วงระยะเวลาเดียวกัน ปัญหานี้จะต้องติดตามอย่างใกล้ชิดและมีมาตรการแก้ไขที่ชัดเจน

1.3.4 ปัญหาการปรับตัวของสังคมไทยให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจมีมากขึ้น กล่าวคือ การเปลี่ยนแปลงโครงการสร้างทางเศรษฐกิจของประเทศจากเศรษฐกิจการเกษตรมาสู่เศรษฐกิจอุตสาหกรรมเป็นเหตุให้สังคมไทยเริ่มเปลี่ยนแปลงจากสังคมชนบทมาสู่ความเป็นสังคมเมืองมากยิ่งขึ้น ทำให้วิถีชีวิตและความเป็นอยู่แบบไทยดั้งเดิมต้องปรับเปลี่ยนเป็นการดำเนินชีวิตในรูปแบบสมัยใหม่ อันมีผลกระทบต่อสภาพจิตใจ วัฒนธรรมและวิถีชีวิตความเป็นอยู่โดยรวม การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวนี้ได้ก่อให้เกิดปัญหาสังคมเมืองในด้านต่างๆ โดยเฉพาะปัญหาอาชญากรรม แม้ว่าในช่วงระยะเวลา 10 ปีที่ผ่านมาตั้งแต่ พ.ศ.2524-2533 อัตราการก่ออาชญากรรมได้ลดลงจาก 185.5 คดีมาเป็น 154.4 คดีต่อประชากร 100,000 คน แต่แนวโน้มของการก่อคดีได้เปลี่ยนแปลงไปในลักษณะที่รุนแรงสะเทือนขวัญ และมีความซับซ้อนในรูปแบบต่างๆ มากขึ้น ในขณะเดียวกัน ปัญหายาเสพติดยังคงเป็นปัญหาที่สำคัญโดยสามารถจับกุมผู้กระทำผิด จำนวน 60,546 ราย ในปี 2532 สูงขึ้นจากจำนวน 21,730 ราย ในปี 2523 ถึง 2.8 เท่า นอกจากนี้ปัญหาชุมชนแออัดและปัญหาแหล่งเสื่อมโทรมในเมืองมีแนวโน้มทวีความรุนแรงยิ่งขึ้น

1.3.5 ความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การที่เศรษฐกิจไทยเติบโตในระยะเวลาที่ผ่านมา ในอัตราสูงมากทำให้มีการระดมทรัพยากรธรรมชาติโดยเฉพาะ ที่ดิน ป่าไม้ แหล่งน้ำ ประมง และแร่ มาใช้ในอัตราที่สูง อันเป็นการทำลายทรัพยากรธรรมชาติดังกล่าว ยิ่งไปกว่านั้นการขาดประสิทธิภาพในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติที่ผ่านมาก็เป็นสาเหตุสำคัญซ้ำเติมให้ทรัพยากรธรรมชาติเสื่อมโทรมลงอย่างรวดเร็ว ดังจะเห็นได้จากพื้นที่ป่าของประเทศซึ่งลดลงจาก 109.5 ล้านไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 34 ของพื้นที่ทั้งหมดของประเทศ ในปี 2541 เหลือน้อยกว่า 90 ล้านไร่ หรือน้อยกว่าร้อยละ 28 ของพื้นที่ทั้งหมดประเทศในปี 2532

นอกจากนี้ การขยายตัวของกิจกรรมทางเศรษฐกิจโดยเฉพาะอย่างยิ่งอุตสาหกรรม และการท่องเที่ยวรวมตลอดถึงการขยายตัวของประชากรในเมือง ได้ก่อให้เกิดปัญหามลพิษในด้านต่างๆ เช่น น้ำเน่า อากาศเสีย เสียงรบกวน กากของเสียและสารอันตรายซึ่งเพิ่มปริมาณมากขึ้น อีกทั้งคุณภาพน้ำในแม่น้ำสายหลัก เช่น แม่น้ำเจ้าพระยาและแม่น้ำท่าจีน รวมถึงคุณภาพน้ำทะเลชายฝั่งในบริเวณแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งเสื่อมโทรมและมีคุณภาพต่ำกว่ามาตรฐานที่กำหนดไว้ ความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติ และปัญหาสิ่งแวดล้อมเหล่านี้ส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนและชุมชนซึ่งจะเป็นข้อจำกัดต่อการพัฒนาเศรษฐกิจต่อไปในอนาคต

1.3.6 ระบบราชการปรับตัวไม่ทันและไม่สนองตอบต่อการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ในขณะที่เศรษฐกิจและสังคมมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ระบบราชการยังไม่สามารถปรับตัวให้รับสถานการณ์ใหม่ได้อย่างทันเหตุการณ์เนื่องจากมีข้อจำกัดทั้งในด้านกำลังคน

กฎหมาย ระเบียบข้อบังคับ ระบบการบริหารและโครงสร้างองค์กรของรัฐ ซึ่งจะต้องมีการปฏิรูประบบอยู่อีกมาก

ในด้านกำลังคน ปัจจุบันมีการโยกย้ายถ่ายเทกำลังคนจากภาครัฐบาลหรือสมองไหลไปสู่ภาคเอกชนมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งกำลังคนในสาขาวิชาชีพที่ขาดแคลนทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ซึ่งสาเหตุสำคัญมาจากค่าตอบแทนของภาคราชการยังต่ำมาก เมื่อเปรียบเทียบกับภาคเอกชน และลักษณะองค์กรของระบบราชการยังมีตำแหน่งบริหารและวิชาการระดับสูงน้อยมาก ทำให้ขาดโอกาสที่จะมีความก้าวหน้าในวิชาชีพ

ขณะเดียวกัน กฎหมาย และระเบียบข้อบังคับของระบบราชการที่มีอยู่ไม่ได้รับการปรับปรุงให้เหมาะสมกับสภาพการณ์ของเศรษฐกิจและสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป นอกจากนี้ระบบการบริหารและโครงสร้างองค์กรของรัฐยังรวมศูนย์อยู่ในส่วนกลางขาดการกระจายอำนาจหน้าที่รับผิดชอบไปยังส่วนภูมิภาค ท้องถิ่นและชนบทอย่างเพียงพอและเหมาะสม

1.4 สรุปผลการพัฒนาประเทศในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 6 ได้ส่งผลให้เศรษฐกิจไทยขยายตัวอย่างมั่นคงและมีเสถียรภาพ และฐานะการเงินการคลังของประเทศดีขึ้น ซึ่งทำให้คนไทยโดยทั่วไปมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นกว่าเดิม แต่ในขณะเดียวกันการขยายตัวทางเศรษฐกิจในอัตราสูงที่ผ่านมามีได้ก่อให้เกิดความไม่สมดุลดังกล่าวมาแล้วหลายประการ ซึ่งจะเป็นอุปสรรคและข้อจำกัดต่อการพัฒนาประเทศที่ยั่งยืนและมีคุณภาพในระยะยาวต่อไปได้ ดังนั้นในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 7 จึงจำเป็นต้องกำหนดทิศทางการพัฒนาประเทศให้เป็นรากฐานสำหรับการขยายตัวทางเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่องยั่งยืนและมีความสมดุลต่อไป

2. วัตถุประสงค์หลักของการพัฒนาประเทศในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 7

ผลการทบทวนประเด็นการพัฒนาที่ผ่านมาพอจะสรุปได้ว่าการพัฒนาประเทศในช่วงแผนฯ 7 จำเป็นจะต้องให้มีความสมดุลระหว่างการพัฒนาในเชิงปริมาณ คุณภาพ และความเป็นธรรมในสังคมควบคู่กันไปเพื่อนำไปสู่การพัฒนาที่มีคุณภาพและยั่งยืน ดังนั้น จึงได้กำหนดวัตถุประสงค์หลักของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 7 ไว้ 3 ประการดังนี้

2.1 รักษาอัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจให้อยู่ในระดับที่เหมาะสมเพื่อให้การเจริญเติบโตเป็นไปอย่างต่อเนื่อง และมีเสถียรภาพ

2.2 การกระจายรายได้และกระจายการพัฒนาไปสู่ภูมิภาคและชนบท ให้กว้างขวางยิ่งขึ้น

2.3 เร่งรัดพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ คุณภาพชีวิต สิ่งแวดล้อม และทรัพยากรธรรมชาติ

เพื่อให้เกิดการพัฒนาในลักษณะที่มีคุณภาพและยั่งยืน ดังได้กล่าวมาแล้วข้างต้นจึงจำเป็นต้องให้นำหน้าให้ความสำคัญอย่างเท่าเทียมกันต่อการดำเนินการให้บรรลุวัตถุประสงค์การพัฒนาประเทศทั้ง 3 ด้าน โดยคำนึงถึงโอกาสและข้อจำกัดหลักๆ ดังนี้

3. โอกาสและข้อจำกัดของการพัฒนาประเทศ

การพัฒนาประเทศให้มีความสมดุลตามวัตถุประสงค์หลักทั้ง 3 ประการ นั้น จะต้องพิจารณาถึงโอกาสและข้อจำกัดที่จะเกิดขึ้นในช่วงของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 7 เพื่อใช้ในการกำหนดแนวทางการพัฒนาประเทศในระยะต่อไป ซึ่งโอกาสและข้อจำกัดของการพัฒนาประเทศในระยะ 5 ปีข้างหน้าที่สำคัญ มีดังต่อไปนี้

3.1 โอกาสการพัฒนา

โอกาสที่จะเอื้ออำนวยและเปิดช่องทางให้การพัฒนาประเทศก้าวหน้าต่อไปอย่างมั่นคงและยั่งยืน ได้แก่

3.1.1 โอกาสขยายตัวของการส่งออกสินค้า ไทยยังคงมีแนวโน้มที่ดี ทั้งตลาดประชาคมยุโรปและเขตการค้าเสรีของ สหรัฐอเมริกา แคนาดา และเม็กซิโก ตลอดจนแนวโน้มการขยายตัวที่ดีของเศรษฐกิจในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก นโยบายการเปิดตลาดของประเทศญี่ปุ่นและประเทศอุตสาหกรรมใหม่ในเอเชีย การขยายตลาดใหม่ในตะวันออกกลาง อเมริกาใต้ และอินโดจีน จะยังช่วยสนับสนุนและขยายตลาดส่งออกสินค้าไทยให้กว้างขวางยิ่งขึ้น เนื่องจากประเทศไทยได้ให้การส่งเสริมการลงทุนอุตสาหกรรมเพื่อการส่งออกในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 6 ไว้แล้วเพื่อเป็นฐานการผลิตการส่งออก และสินค้าเหล่านี้เป็นสินค้าที่มีมูลค่าต่อหน่วยสูง ซึ่งจะทำให้การส่งออกของประเทศยังสามารถขยายตัวในระดับที่น่าพอใจต่อไปอีกในช่วง 5 ปีข้างหน้า

3.1.2 โอกาสการขยายฐานผลิตสาขาอุตสาหกรรม ยังคงมีอยู่มาก ทั้งอุตสาหกรรมเพื่อการส่งออกและอุตสาหกรรมทดแทนการนำเข้า โดยเฉพาะอุตสาหกรรมปิโตรเคมี อุตสาหกรรมวิศวกรรม อุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์ และอุตสาหกรรมพื้นฐานต่างๆ เนื่องจากแนวโน้มการโยกย้ายฐานการผลิตด้านอุตสาหกรรมจากประเทศญี่ปุ่น และประเทศอุตสาหกรรมใหม่ในเอเชียตะวันออก

เข้าสู่ภูมิภาคนี้ยังมีอยู่ต่อไปเพราะภูมิภาคเอเชียแปซิฟิกตะวันตกจะเป็นศูนย์กลางเศรษฐกิจใหม่ของโลกที่มีอำนาจซื้อทางเศรษฐกิจสูง และมีอำนาจต่อรองทางการค้ามากขึ้น

3.1.3 การเปิดตลาดการค้าและการลงทุนในประเทศเพื่อนบ้านมีเส้นทางที่ดีขึ้นการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์อินโดจีนและประเทศเพื่อนบ้าน รวมทั้งนโยบายที่จะเปิดความสัมพันธ์ทางการค้าและการลงทุนในอินโดจีนและพม่า ซึ่งจะเพิ่มโอกาสให้แก่ประเทศไทยเป็นเศรษฐกิจด้านหน้าในภูมิภาคนี้ต่อไป นอกจากนั้นการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองในประเทศสังคมนิยมในเอเชียเหนือ อาจจะมีผลทำให้มีการเคลื่อนย้ายเงินทุนเข้าสู่ประเทศกลุ่มอาเซียน ซึ่งประเทศไทยจะกลายเป็นประเทศหนึ่งที่ได้รับผลจากการเคลื่อนย้ายเงินทุนจากเอเชียเหนือมาสู่ภูมิภาคอาเซียนด้วย

3.1.4 การพัฒนาให้ประเทศไทยให้ก้าวสู่การเป็นศูนย์กลางทางเศรษฐกิจและการเงินในภูมิภาค การผ่อนคลายข้อจำกัดทางการเงินและปริวรรตเงินตราต่างประเทศในเดือนพฤษภาคม 2533 เป็นต้นมา ประกอบกับมาตรการพัฒนาตลาดการเงินและตลาดทุนของประเทศไทย จะมีส่วนกระตุ้นให้เกิดการลงทุนในประเทศมากขึ้น รวมทั้งทำให้ระบบการเงินของประเทศมีการพัฒนาที่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของเศรษฐกิจและการเงินของโลกอันจะทำให้ประเทศไทยก้าวสู่การเป็นศูนย์กลางทางเศรษฐกิจและการเงินของภูมิภาคนี้ได้ด้วย

3.1.5 โอกาสการขยายกำลังซื้อและความต้องการสินค้าและบริการของตลาดในประเทศมีมากขึ้น แนวโน้มความต้องการของตลาดในประเทศมีแนวโน้มที่จะขยายตัวสูงขึ้นในระยะ 5 ปีข้างหน้า ซึ่งจะเป็นตัวกระตุ้นที่สำคัญให้เศรษฐกิจไทยสามารถขยายตัวได้โดยต่อเนื่อง โดยเฉพาะในกรณีที่ความต้องการของตลาดต่างประเทศมีความไม่แน่นอนอยู่มาก

3.1.6 โอกาสการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต การลงทุนปรับโครงสร้างการผลิตในสาขาเกษตรกรรม อุตสาหกรรม บริการ รวมทั้งการลงทุนในระยะที่ผ่านมาได้ส่งผลในการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสูงขึ้นโดยลำดับ โดยการส่งเสริมให้มีการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมในการผลิต และมีการปรับการใช้เทคโนโลยีในระดับสูงขึ้นในหลายๆ สาขา กล่าวคือ การผลิตในสาขาเกษตรกรรมแผนใหม่ อุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์ อุตสาหกรรมแปรรูปอาหาร การคมนาคมสื่อสาร และสาขาธนาคารและการเงิน นอกจากนี้ในสาขาเกษตรกรรมยังได้เพิ่มประสิทธิภาพการจัดการโดยสนับสนุนให้เกษตรกรจัดทำแผนการผลิตในระดับครอบครัว จึงส่งผลให้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตเป็นไปอย่างน่าพอใจ

3.1.7 แรงงานไทยมีคุณภาพขั้นพื้นฐานที่ดีขึ้น กล่าวโดยทั่วไปแล้วแรงงานไทยมีคุณภาพขั้นพื้นฐานที่ดี เนื่องจากได้รับการศึกษาภาคบังคับ 6 ปี ครอบคลุมประชากรในกลุ่มอายุได้ถึงประมาณร้อยละ 97 และมีอัตราการรู้หนังสือถึงร้อยละ 86 ของประชากร ซึ่งนับว่าเป็นอัตราที่สูงที่สุด

ประเทศหนึ่งในภูมิภาคนี้ การที่แรงงานไทยมีการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ดี จึงทำให้มีความสามารถใน อันที่จะรับการฝึกเพื่อเพิ่มทักษะระหว่างการทำงานในสถานประกอบการได้โดยง่าย ประกอบทั้ง แรงงานสตรีก็มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในตลาดแรงงานของไทยเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศ เพื่อนบ้านในภูมิภาคนี้

3.1.8 การให้ความสำคัญต่อการระดมทุนเพื่อฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การที่ เศรษฐกิจของประเทศขยายตัวในระดับสูงอย่างต่อเนื่อง ทำให้ฐานะการคลังมั่นคงจึงเปิดโอกาสให้ รัฐบาลสามารถระดมการลงทุน เพื่อฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้มากขึ้นในช่วง แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 7 ตลอดทั้งการตื่นตัวและตระหนักของประชาชนในเรื่องสิ่งแวดล้อมและการ ปลูกฝังจิตสำนึกด้านสิ่งแวดล้อมให้กับเด็กและเยาวชนอย่างต่อเนื่องในช่วงเวลาที่ผ่านมา ทำให้เกิด พลังจากประชาชนที่พร้อมจะร่วมมือกับรัฐบาลในการแก้ปัญหาความเสื่อมโทรมของสิ่งแวดล้อมและ ทรัพยากรธรรมชาติอย่างจริงจังมากขึ้น

3.2 ข้อจำกัดที่จะมีต่อการพัฒนาในอนาคต ข้อจำกัดทั้งภายในประเทศและจากภายนอก ประเทศที่อาจจะส่งผลกระทบต่อการพัฒนาประเทศไทยในช่วง 5 ปีข้างหน้าพอสรุปได้ดังนี้

3.2.1 ความได้เปรียบด้านทรัพยากรมนุษย์กำลังลดน้อยลงไปทั้งแง่ปริมาณคุณภาพ และ ค่าจ้าง ถึงแม้คุณภาพแรงงานไทยมีระดับพื้นฐานอยู่ในเกณฑ์ดี แต่ปัญหาการขาดแคลนแรงงาน ทั้ง แรงงานฝีมือ ช่างเทคนิค และระดับวิชาชีพ ซึ่งเป็นปัญหาลักษณะสภาพคอขวดของการพัฒนา เศรษฐกิจไทยไปอีกระยะหนึ่ง ในขณะที่เดียวกันแรงงานส่วนเกินที่มีอยู่ ก็เป็นแรงงานด้อยฝีมือและ ขาดทักษะ ไม่สอดคล้องกับความต้องการแรงงานที่มีฝีมือ ดังนั้น แนวโน้มความแตกต่างของค่าจ้าง ระหว่างแรงงานระดับต่างๆ จะมีมากขึ้นและจะมีผลทำให้การกระจายรายได้มีแนวโน้มเลวลง

3.2.2 ที่ดินเพื่อการผลิตลดลงและมีราคาสูงขึ้น การบุกรุกทำลายป่า การขยายตัวของ การผลิตด้านอุตสาหกรรมและบริการตลอดจนการขยายตัวของเมืองและการเก็งกำไรที่ดิน ทำให้ราคา ที่ดินเพิ่มขึ้นมากตั้งแต่ปี 2531 เป็นต้นมานั้น จะทำให้เป็นข้อจำกัดต่อการพัฒนาต่อไปในอนาคตทั้ง ในแง่การขาดแคลนที่ดินและที่ดินราคาแพง ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อขีดความสามารถของการแข่งขัน ในตลาดโลกของประเทศ

3.2.3 การออมของภาคเอกชนเพิ่มขึ้นในอัตราที่ต่ำไม่พอบตอบสนองต่อการลงทุนที่ยังคง ขยายตัวในระดับสูง ช่องว่างการออมและการลงทุนที่ขยายกว้างขึ้นตั้งแต่ปลายแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 6 จะยังคงสูงต่อไปโดยคาดว่าช่องว่างระหว่างการออมและการลงทุนรวมของประเทศในช่วง แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 7 จะยังคงอยู่ในระดับร้อยละ 5.0 – 6.0 ของผลผลิตรวมของประเทศ เนื่องจาก การออมโดยเฉพาะอย่างยิ่งของครัวเรือนและธุรกิจที่เพิ่มขึ้นช้ากว่าความต้องการเงินทุนมาก

3.2.4 บริการพื้นฐานยังขาดแคลนในระยะ 3 ปีข้างหน้า เนื่องจากความต้องการบริการพื้นฐานยังคงเพิ่มตามการขยายตัวของเศรษฐกิจ แต่การลงทุนบริการพื้นฐานหลายด้านมีความล่าช้าในการดำเนินงานเนื่องจากการบริหารและจัดการยังไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร รวมทั้งในช่วงปลายแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 6 การก่อสร้างในโครงการขยายบริการพื้นฐานส่วนใหญ่ประสบปัญหาการเพิ่มของราคาวัสดุและขาดแคลนผู้รับเหมาที่จะมาดำเนินงาน จึงทำให้โครงการต่างๆ ล่าช้าไประยะหนึ่ง นอกจากนี้ นโยบายการเพิ่มบทบาทของภาคเอกชนให้เข้ามาร่วมทุนและดำเนินการด้านบริการพื้นฐานยังไม่สามารถเริ่มได้เนื่องจากขาดการยอมรับจากรัฐวิสาหกิจบางแห่งรวมทั้งภาครัฐยังขาดการกำหนดหลักเกณฑ์วิธีการจัดการ และขั้นตอนการดำเนินงานที่สนับสนุนบทบาทเอกชนอย่างเหมาะสมและชัดเจน

3.2.5 ความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การพัฒนาที่ผ่านมาได้มีการระดมใช้ทรัพยากรธรรมชาติทั้งที่ดิน ป่าไม้ แหล่งน้ำ ประมง และแร่ อย่างสิ้นเปลืองและไม่ประหยัด ซึ่งยังผลให้เกิดความเสื่อมโทรมอย่างรวดเร็ว และเริ่มส่งผลกระทบต่อการทำมาหากินของประชาชนในชนบทซึ่งต้องพึ่งพาทรัพยากรเหล่านี้เป็นหลักในการยังชีพอยู่แล้ว ผลกระทบดังกล่าวทำให้การแก้ปัญหาความยากจนในชนบทย่ำแย่และลำบากมากขึ้น นอกจากนี้การบุกรุกทำลายป่า ยังส่งผลให้เกิดการสูญเสียพันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ ที่มีค่าของประเทศไทยอย่างมาก

3.2.6 ระบบบริหารงานราชการ กฎหมาย ระเบียบ ตลอดจนข้อบังคับต่างๆ ของทางราชการยังล้าสมัย ขาดการปรับปรุงและการบัญญัติขึ้นมาใหม่ให้ทันต่อสภาพการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปเป็นเหตุให้ไม่เอื้ออำนวยต่อการดำเนินธุรกิจของภาคเอกชนและการบริหารงานในภาครัฐเป็นส่วนรวม

3.2.7 ลักษณะการเจ็บป่วย และการตายจากโรคภัยชนิดต่างๆ มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วจากสังคมชนบทเป็นสังคมเมือง ตลอดจนการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรที่มีกลุ่มวัยกลางคนและกลุ่มผู้สูงอายุเพิ่มขึ้น ทำให้ลักษณะการเจ็บป่วยและการตายจากโรคใหม่ๆ เช่น โรคเอดส์ โรคระบบทางเดินหายใจ โรคที่เกี่ยวกับการหมุนเวียนของโลหิต โรคมะเร็ง โรคจิต และโรคประสาทมีแนวโน้มสูงขึ้น

3.2.8 ภาระที่รัฐจะต้องจัดสวัสดิการให้แก่ผู้ด้อยโอกาสจะมีมากขึ้น เนื่องจากลักษณะครอบครัวไทยที่อยู่ร่วมกันหลายชั่วอายุคนเริ่มเสื่อมคลาย เป็นครอบครัวเดี่ยวในหลายลักษณะ เช่น ครัวเรือนที่หัวหน้าครอบครัวอพยพไปทำงานในเมือง ทิ้งเด็กและผู้สูงอายุไว้ข้างหลังและครอบครัวที่มีแม่บ้านต้องออกไปทำงานนอกบ้าน จะทำให้หลักประกันความมั่นคง ความอบอุ่นของสถาบันครอบครัวเสื่อมคลายลง นอกจากนี้การเปลี่ยนแปลงทางโครงสร้างครอบครัวประกอบกับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและการขยายตัวของชุมชนเมืองอย่างรวดเร็ว ทำให้ขาดความสมดุล

ระหว่างการพัฒนาเศรษฐกิจและการพัฒนาทางด้านจิตใจ คุณธรรมและศีลธรรม อันจะส่งผลกระทบต่อความสงบสุขในสังคมมากยิ่งขึ้นในอนาคต และจะก่อให้เกิดปัญหาเสพติด ปัญหาความปลอดภัยในสังคมและทรัพย์สิน จึงมีความจำเป็นที่รัฐจะต้องเข้ามาดำเนินการทางด้านป้องกันปัญหา และหาทางช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาสในกลุ่มต่างๆ ให้สามารถช่วยเหลือตนเองและช่วยสนับสนุนการพัฒนาได้ต่อไป

3.2.9 ความไม่แน่นอนของเศรษฐกิจโลก การจัดทำแผนพัฒนา ฉบับที่ 7 ต้องอาศัยสมมติฐานและการคาดการณ์สถานการณ์เศรษฐกิจล่วงหน้าไว้หลายด้าน ซึ่งอาจจะมีการเปลี่ยนแปลงขึ้นได้ในอนาคต ดังนั้น จึงมีความจำเป็นที่จะต้องเตรียมพร้อมที่จะรับความเปลี่ยนแปลงดังกล่าวด้วยความรอบคอบ ประเด็นที่สมควรให้ความสนใจได้แก่

(1) การชะลอตัวของเศรษฐกิจโลก ประมาณการแนวโน้มเศรษฐกิจโลกในช่วง 5 ปีข้างหน้า คาดว่าจะชะลอตัวลงต่ำกว่าระดับแนวโน้มปกติ ดังนั้น การขยายตัวทางการค้าของโลกจะชะลอตัวตามไปด้วย เนื่องจากความพยายามแก้ไขปัญหาค่าเงินบาทไม่สมดุลทางเศรษฐกิจของประเทศมหาอำนาจทางอุตสาหกรรม ตลอดจนการแก้ไขปัญหาค่าเงินบาทภายในของสหรัฐอเมริกาเองที่ทำให้การฟื้นตัวของเศรษฐกิจของประเทศสหรัฐฯ เป็นไปอย่างล่าช้ากว่าปกติ ขณะเดียวกันเศรษฐกิจของประเทศเยอรมันนี้จะชะลอตัวลงเนื่องจากการรวมประเทศจะมีเพียงเศรษฐกิจของประเทศญี่ปุ่น และประเทศอุตสาหกรรมใหม่เท่านั้นที่คาดว่าจะยังคงขยายตัวได้ในระดับที่น่าพอใจ แต่ประเทศในกลุ่มนี้ก็จะได้รับผลกระทบจากการชะลอตัวของประเทศอุตสาหกรรมตะวันตก ทำให้อัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจช้าลงเมื่อเทียบกับการขยายตัวอย่างรวดเร็ว ในช่วงปลายทศวรรษ 1980

(2) ความไม่แน่นอนของราคาน้ำมัน ราคาสินค้าเกษตร อัตราแลกเปลี่ยนและอัตราดอกเบี้ยคงที่ ซึ่งยังคงจะเป็นตัวแปรที่สำคัญที่จะต้องติดตามอย่างใกล้ชิดเพราะการเปลี่ยนแปลงของตัวแปรเหล่านี้จะมีผลกระทบต่อฐานะดุลการค้า ดุลบัญชีเดินสะพัด ดุลการชำระเงิน และระดับราคาภายในประเทศโดยตรง

(3) การเปลี่ยนแปลงนโยบายทางเศรษฐกิจและการค้าของโลกที่สำคัญๆ โดยเฉพาะการรวมตลาดของกลุ่มประเทศประชาคมยุโรปในปี พ.ศ. 2535 และการเปลี่ยนแปลงนโยบายทางการเมืองของประเทศสังคมนิยมยุโรปตะวันออก จะมีผลต่อทิศทางการค้าต่างประเทศ และจะมีการเคลื่อนย้ายเงินทุนภายในประชาคมยุโรปและกับกลุ่มประเทศยุโรปตะวันออกมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้การรวมเป็นเขตการค้าเสรีของทวีปอเมริกาเหนือระหว่างสหรัฐอเมริกา แคนาดา และเม็กซิโก ตลอดจนนโยบายการแก้ไขปัญหาค่าเงินบาทและการขาดดุลการค้าและดุลบัญชีเดินสะพัดของสหรัฐอเมริกาอาจจะมีผลกระทบต่อการลงทุนและการค้าของประเทศได้

(4) การกีดกันและการแข่งขันทางการค้าอาจจะทวีความรุนแรงมากขึ้น ผลการเจรจาทางการค้าสินค้าเกษตร อุตสาหกรรม และบริการ ตลอดจนการรวมกลุ่มเศรษฐกิจจะทำให้รูปแบบและชนิดของสินค้าที่จะอยู่ภายใต้ข้อตกลงมีแนวโน้มสูงขึ้น ซึ่งอาจจะมีผลกระทบต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมและบริการของประเทศได้ทั้งในด้านบวกและลบ

4. เป้าหมายส่วนรวมในการพัฒนาประเทศ

เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์หลักทั้ง 3 ประการของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 7 ในอันที่จะ (1) รักษาอัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจให้อยู่ในระดับที่เหมาะสมและต่อเนื่องได้อย่างมีประสิทธิภาพควบคู่ไปกับ (2) การกระจายรายได้และกระจายการพัฒนาสู่ภูมิภาคและชนบท และ (3) การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ คุณภาพชีวิต สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ ทั้งนี้ เมื่อคำนึงถึงโอกาสและข้อจำกัดการพัฒนาดังกล่าวมาแล้ว เห็นสมควรกำหนดเป้าหมายการพัฒนาในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 7 ทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพไว้ ดังต่อไปนี้

4.1 เป้าหมายการขยายตัวทางเศรษฐกิจ

- 4.1.1 กำหนดให้เศรษฐกิจส่วนรวม ขยายตัวโดยเฉลี่ยร้อยละ 8.4 ต่อปี
- 4.1.2 กำหนดให้รายได้หัวเฉลี่ยต่อหัว เพิ่มขึ้นจาก 41,000 บาท ในปี 2534 เป็น 71,000 บาท ในปีสุดท้ายของแผนฯ 7 หรือรายได้ที่แท้จริงเพิ่มขึ้นร้อยละ 7.0 ต่อปี
- 4.1.3 กำหนดให้สาขาเกษตรกรรม ขยายตัวเฉลี่ยไม่ต่ำกว่าร้อยละ 3.4 ต่อปี
- 4.1.4 กำหนดให้สาขาอุตสาหกรรม ขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ 9.5 ต่อปี
- 4.1.5 กำหนดให้มูลค่าการส่งออกสินค้า เพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 14.7 ต่อปี หรือปริมาณการส่งออกสินค้าเพิ่มขึ้นในอัตราร้อยละ 9 ต่อปี
- 4.1.6 กำหนดให้การผลิตพลังงานเชิงพาณิชย์ เพิ่มขึ้นร้อยละ 8 ต่อปี จาก 280 พันบาเรลน้ำมันดิบต่อวัน ในปี 2533 เป็น 410 พันบาเรลน้ำมันดิบต่อวัน ในปี 2539
- 4.1.7 กำหนดให้เพิ่มของบริการพื้นฐาน ดังนี้

(1) เพิ่มกำลังผลิตไฟฟ้าอีก 5,000 เมกกะวัตต์ ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 7 ซึ่งจะทำให้มีกำลังผลิตไฟฟ้ารวมทั้งสิ้น 14,500 เมกกะวัตต์ ในปี 2539

(2) เพิ่มจำนวนเลขหมายโทรศัพท์ จากสัดส่วนปัจจุบัน 3.6 เลขหมายต่อประชากร 100 คน ให้ได้ไม่น้อยกว่า 10 เลขหมายต่อประชากร 100 คน เมื่อสิ้นสุดแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 7

4.2 เป้าหมายการเสริมสร้างเสถียรภาพทางเศรษฐกิจให้มั่นคง

4.2.1 กำหนดเป้าหมายเงินเฟ้อ โดยเฉลี่ยไม่เกินร้อยละ 5.6 ต่อปี

4.2.2 กำหนดเป้าหมายขาดดุลการค้า โดยเฉลี่ยไม่เกินร้อยละ 9.4 ของผลผลิตรวมภายในประเทศ

4.2.3 กำหนดเป้าหมายขาดดุลบัญชีเดินสะพัด ให้ลดลงเหลือร้อยละ 2.5 ของผลผลิตรวมภายในประเทศในปี 2539 หรือเฉลี่ยร้อยละ 5.2 ของผลผลิตรวมภายในประเทศในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 7

4.2.4 กำหนดเป้าหมายการออมภาคเอกชน เท่ากับร้อยละ 23.0 ของผลผลิตรวมภายในประเทศในปี 2539

4.2.4 รักษาสัดส่วนการพึ่งพาการนำเข้าพลังงานจากต่างประเทศ ให้อยู่ในระดับไม่เกินร้อยละ 60 ในปี 2539

4.3 เป้าหมายการกระจายรายได้

4.3.1 กำหนดกลุ่มบุคคลเป้าหมาย 6 กลุ่ม ที่จะดูแลเป็นพิเศษ ไม่ให้การกระจายรายได้เลวลง ได้แก่ (1) กลุ่มเกษตรกรรายจน (2) กลุ่มแรงงานรับจ้างภาคเกษตร (3) กลุ่มผู้ประกอบการรายได้น้อย (4) กลุ่มลูกจ้างเอกชนผู้มีรายได้น้อย (5) กลุ่มข้าราชการและพนักงานของรัฐ และ (6) กลุ่มที่ช่วยเหลือตนเองไม่ได้

4.3.2 ให้กลุ่มเป้าหมายสามารถดำรงชีพอยู่ได้ โดยได้รับสิ่งที่จำเป็นพื้นฐานแก่การดำรงชีพอย่างพอเพียง และมีความสามารถในการพัฒนาฐานะความเป็นอยู่ของตนเองให้ดีขึ้น

4.3.3 ลดสัดส่วนคนยากจนลง ให้สัดส่วนประชากรที่อยู่ใต้ขีดเส้นความยากจนลดลงจากร้อยละ 23.7 ในปี 2531 ให้เหลือต่ำกว่าร้อยละ 20 ของประชากรทั้งประเทศในปี 2539 ซึ่งเป็นปีสุดท้ายของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 7

4.3.4 ลดความเหลื่อมล้ำของรายได้ระหว่างกลุ่มคนในประเทศลง โดยใช้นโยบายและมาตรการยกระดับรายได้ของกลุ่มผู้มีรายได้น้อยโดยเฉพาะในชนบทเป็นกรณีพิเศษ

4.4 เป้าหมายการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และยกระดับคุณภาพชีวิต

4.4.1 ลดอัตราการเพิ่มประชากร ให้เหลือร้อยละ 1.2 หรือประชากรในปีสุดท้ายของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 7 จะมีจำนวน 61 ล้านคน

4.4.2 ขยายการศึกษาขั้นพื้นฐาน จาก 6 ปีเป็น 9 ปี โดยมีเป้าหมายให้อัตราการเรียนต่อจากชั้น ป.6 เข้าสู่ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นเพิ่มขึ้นจากอัตราปัจจุบันร้อยละ 46.2 เป็นไม่ต่ำกว่าอัตราร้อยละ 73 ของผู้จบชั้นประถมศึกษา

4.4.3 พัฒนาคุณภาพประชากรด้วยการจัดให้มีการศึกษาตลอดชีวิต ทั้งในระบบและนอกระบบโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้สามารถปรับตัวเองได้ทันการเปลี่ยนแปลงของสภาวะแวดล้อมในด้านเศรษฐกิจและสังคมเพื่อให้มีส่วนร่วมในการสนับสนุนตลอดจนได้รับประโยชน์จากผลการพัฒนาอย่างทั่วถึงมากยิ่งขึ้น

4.4.4 ขยายการมีงานทำ ให้เพิ่มขึ้น 2.8 ล้านคน ในช่วงของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 7 โดยเพิ่มจำนวนการมีงานทำส่วนรวม จำนวน 32.02 ล้านคน ในปี 2534 เป็นจำนวนประมาณ 34.85 ล้านคน ในปี 2539 (ภาคเกษตรกรรม จำนวน 20.2 ล้านคน นอกภาคเกษตร 14.65 ล้านคน)

4.4.5 เสริมสร้างโอกาสให้กลุ่มด้อยโอกาสทางเศรษฐกิจ ให้มีความมั่นคงในการทำงานและได้รับค่าจ้างที่เป็นธรรม

4.4.6 ยกระดับสุขภาพอนามัยของประชาชนให้ดีขึ้น โดยถ่วงหน้าในช่วงทศวรรษหน้า ด้วยกระบวนการป้องกันโรค และการรู้จักรักษาพยาบาลเบื้องต้นด้วยตนเองโดยลดอัตราการตายของทารกจาก 29 ต่อ 1,000 คน ของการเกิดมีชีพให้เหลือ 23 ต่อ 1,000 คน ของการเกิดมีชีพ พร้อมทั้งให้ประชาชนได้รับการบริโภคอาหารดี มีคุณค่าปลอดภัย และถูกสุขลักษณะ

4.4.7 เน้นการพัฒนาคุณภาพคนให้มีคุณธรรม มีความสามารถ และพละนาถมัธยสมบูรณั เพื่อเสริมการพัฒนาสังคมให้เจริญก้าวหน้าและสามารถชำระไว้ซึ่งเอกลักษณะและค่านิยมอันดีงามของชาติ

4.4.8 เพิ่มประสิทธิภาพการรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน และพิทักษ์คุ้มครองผู้บริโภค ให้ประชาชนทั้งในชนบทและในเมืองมีคุณภาพชีวิตที่ดีมีความสุข

4.5 เป้าหมายการพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

4.5.1 กำหนดเป้าหมายพื้นที่ป่าอนุรักษ์ ให้ได้ร้อยละ 25 ของพื้นที่ทั้งหมดของประเทศ

4.5.2 เร่งรัดการกระจายกรรมสิทธิ์การถือครองที่ดิน โดยเร่งดำเนินการปฏิรูปที่ดินพื้นที่ 30 ล้านไร่ ให้แล้วเสร็จภายใน 7 ปี

4.5.3 เร่งรัดการออกเอกสารสิทธิ์ที่ดิน เพื่อให้ราษฎรมีที่ดินทำกินถูกต้องตามกฎหมาย โดยเร่งดำเนินการออกโฉนดที่ดินทั่วประเทศภายในระยะเวลา 20 ปี

4.5.4 อนุรักษ์แหล่งประการัง ในอุทยานแห่งชาติทะเลทุกแห่งให้อยู่ในสภาพสมบูรณ์

4.6 กำหนดเป้าหมายการพัฒนาคุณภาพสิ่งแวดล้อม ด้วยการลดมลพิษทางน้ำ อากาศ เสียง กากของเสีย และสารอันตราย ดังนี้

4.6.1 ลดมลพิษทางน้ำ โดยลดปริมาณความสกปรกในรูปของสารอินทรีย์ที่ระบายสู่แหล่งน้ำต่างๆ เพื่อให้คุณภาพน้ำมีปริมาณความสกปรกคิดเป็นค่า บี.โอดี. ไม่เกิน 4 มิลลิกรัมต่อลิตร ในพื้นที่เป้าหมายดังต่อไปนี้

- (1) ช่วงตอนล่างของแม่น้ำเจ้าพระยา ตั้งแต่ปากน้ำจนถึงกิโลเมตรที่ 100
- (2) ช่วงตอนล่างของแม่น้ำท่าจีน ตั้งแต่ปากน้ำจนถึงกิโลเมตรที่ 150
- (3) พื้นที่ชายฝั่งทะเลและแหล่งท่องเที่ยว เช่น พัทยา ชลบุรี ภูเก็ต เป็นต้น
- (4) พื้นที่ที่มีปัญหาวิกฤตเรื่องน้ำเสีย หรือมีปัญหาเน่าเสียของแหล่งน้ำดิบเพื่อ

การบริโภค เช่น กรุงเทพมหานครและปริมณฑล เชียงใหม่ สกลนคร เป็นต้น

4.6.2 เพิ่มขีดความสามารถการบำบัดน้ำเสียและการกำจัดกากสารอันตรายจากอุตสาหกรรม ดังนี้

(1) กำหนดเป้าหมายการบำบัดน้ำเสีย ให้สามารถลดปริมาณความสกปรกในรูปของสารอินทรีย์ลง

(2) กำหนดเป้าหมายการกำจัดกากสารอันตราย จากปัจจุบันที่กำจัดได้ 60,000 – 80,000 ตันต่อปี หรือร้อยละ 60 ของปริมาณกากสารอันตราย เมื่อสิ้นสุดแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 7

4.6.3 ลดและควบคุมระดับเสียง จากแหล่งกำเนิดโดยเฉพาะเสียงจากยานพาหนะและการก่อสร้าง ให้อยู่ในระดับที่ปลอดภัยต่อสุขภาพของประชาชน คือไม่เกิน 85 เดซิเบลเอ

4.7 กำหนดเป้าหมายจำกัดการปล่อยสารอันตรายจากการใช้พลังงานเชิงพาณิชย์ดังต่อไปนี้

4.7.1 ลดสารตะกั่ว จากการเผาไหม้ของน้ำมันเบนซินในยานพาหนะจาก 1,030 ตัน ในปี 2543 เหลือ 300 ตัน ในปี 2539

4.7.2 ลดก๊าซคาร์บอนมอนอกไซด์ จากการเผาไหม้ของน้ำมันเชื้อเพลิงในยานพาหนะจาก 950 พันตัน ในปี 2533 เหลือ 750 พันตัน ในปี 2539

4.7.3 กำหนดปริมาณก๊าซซัลเฟอร์ไดออกไซด์ จากการเผาไหม้ของเชื้อเพลิง ดังนี้

	หน่วย / พันตัน	
	ปี 2533	ปี 2539
น้ำมันดีเซลในยานพาหนะ	100	50
การใช้ถ่านหินในโรงงานอุตสาหกรรม	205	190
การใช้ถ่านหินในการผลิตไฟฟ้า	535	620

5. แนวทางการพัฒนาหลักของประเทศในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 7

เพื่อให้การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศเป็นไปตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้ จึงได้กำหนดแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 7 ไว้ดังนี้

5.1 แนวทางการรักษาอัตราเติบโตทางเศรษฐกิจให้อยู่ในระดับที่เหมาะสมอย่างต่อเนื่องและมีเสถียรภาพ ประกอบด้วย

5.1.1 นโยบายการเงินการคลัง และการพัฒนาตลาดทุน ในลักษณะผ่อนคลายน้อยจำกัด และจัดให้มีการปรับโครงสร้างของระบบภาษี การเงินและตลาดทุน เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของเศรษฐกิจไทยกับต่างประเทศ เร่งระดมเงินออมและเพิ่มประสิทธิภาพในการระดมทุนของตลาดทุนในประเทศ

5.1.2 พัฒนาการเกษตร โดยเน้นการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและปรับโครงสร้างการผลิตการเกษตรและผลิตผลการเกษตรที่มีมูลค่าเพิ่มสูงให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาด ด้วยการปรับระบบการเพาะปลูกและระบบไโรนา ส่งเสริมการผลิตสาขาประมง ปศุสัตว์ และป่าเศรษฐกิจ ให้เข้ามามีบทบาทในการพัฒนาการผลิตและแปรรูปสินค้าเกษตรมากขึ้น ทั้งนี้จะต้องกำหนดนโยบายการใช้ที่ดินเขตเกษตรกรรมให้สามารถทำการเกษตรตามศักยภาพของพื้นที่ กำหนดเขตส่งเสริมการใช้น้ำชลประทาน และการจัดเก็บค่าใช้น้ำตลอดทั้งนโยบายการค้าและการผลิตปุ๋ยเคมีในประเทศให้ชัดเจน และสนับสนุนเอกชนในการวิจัยพันธุ์พืชและพันธุ์สัตว์ เครื่องจักรกลการเกษตร เพื่อยกระดับเทคโนโลยีการเกษตรควบคู่ไปด้วย

5.1.3 พัฒนาอุตสาหกรรมการค้าและการลงทุน โดยเน้นการสร้างโอกาสในการแข่งขันประกอบธุรกิจการค้าและการลงทุนของไทยในตลาดต่างประเทศ และทำการผ่อนคลายกฎระเบียบทางภาครัฐให้เอื้อต่อการดำเนินงานของภาคเอกชน และเน้นให้เอกชนเป็นแกนนำในการพัฒนาอุตสาหกรรม การลงทุนจากต่างประเทศ ส่วนภาครัฐเป็นเพียงผู้สนับสนุนและกำกับดูแลเท่านั้น

5.1.4 สนับสนุนให้มีการพัฒนาและนำเอาวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยีที่เหมาะสมมาใช้ ในการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและปรับระดับคุณภาพสินค้าส่งออกของประเทศให้สามารถแข่งขันกับตลาดโลกได้ โดยลดการคุ้มครองอุตสาหกรรมภายในประเทศเพื่อสร้างบรรยากาศแข่งขันและการให้ได้ว่าซึ่งเทคโนโลยีที่เหมาะสม อย่างไรก็ตามประเทศไทยยังมีความจำเป็นต้องนำเข้าเทคโนโลยีของประเทศยังไม่อยู่ในระดับที่จะพัฒนาเทคโนโลยีต้นแบบขึ้นมาเองได้ จึงจำเป็นต้องสร้างทางเทคโนโลยีของประเทศยังไม่อยู่ในระดับที่จะพัฒนาเทคโนโลยีจากต่างประเทศให้ได้ในราคาและเงื่อนไขที่เหมาะสม รวมทั้งต้องสร้างขีดความสามารถที่จะดูดซับดัดแปลงและปรับปรุงเทคโนโลยีที่นำเข้า ด้วยการพัฒนาพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในสาขาที่ขาดแคลนทั้งด้านปริมาณและคุณภาพ

5.1.5 จัดหาพลังงานให้เพียงพอับความต้องการ ของสาขาเศรษฐกิจต่างๆ โดยพัฒนาแหล่งพลังงานในประเทศ และจัดหาแหล่งพลังงานร่วมกับประเทศเพื่อนบ้านให้มากยิ่งขึ้น ในด้านการบริหารและจัดการพลังงานจะเร่งรัดให้มีการใช้พลังงานอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น ผ่อนคลายการควบคุมเพื่อให้ระบบพลังงานเป็นไปตามกลไกตลาดและมีการแข่งขันสูงมากที่สุด รวมทั้งการสนับสนุนให้เอกชนเข้ามามีส่วนร่วมลงทุนและดำเนินการมากขึ้น

5.1.6 เร่งรัดขยายการลงทุนด้านบริการพื้นฐานให้มีความสุขและปริมาณเพียงพอ ที่จจะรองรับการขยายตัวทางเศรษฐกิจของประเทศโดยเน้นนโยบายหลัก 3 ประการ คือการจัดทำแผนระยะยาวเพื่อใช้เป็นกรอบหลักในการขยายการลงทุนและประสานแผนงานโครงการต่างๆ อย่างเป็นระบบและสอดคล้องกับความต้องการอย่างแท้จริง การเพิ่มบทบาทภาคเอกชนให้สามารถเข้ามา มีส่วนร่วมในการลงทุนและดำเนินงานบริการพื้นฐานอย่างจริงจัง โดยกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการที่ชัดเจน รวมทั้งปรับปรุงกฎหมายที่เป็นอุปสรรคและดูแลการดำเนินงานภาคเอกชนให้เกิดประโยชน์ ต่อส่วนรวม ประการสุดท้าย การดำเนินโครงการของรัฐก็ต้องปรับปรุงวิธีการดำเนินงาน โดยลด

ขั้นตอนและผ่อนคลายกฎระเบียบเพื่อให้โครงการต่างๆ สำเร็จลุล่วงไปได้โดยเร็ว และให้บริการประสิทธิภาพเชิงธุรกิจ

5.1.7 พัฒนากรุงเทพมหานครและปริมณฑล ให้เชื่อมโยงเข้ากับพื้นที่บริเวณชายฝั่งทะเลตะวันออก เพื่อให้เป็นฐานเศรษฐกิจหลักของภูมิภาคนี้ที่สามารถแข่งขันกับนานาชาติได้ ให้เป็นศูนย์กลางด้านการเงิน การท่องเที่ยว การขนส่งทางอากาศ และโทรคมนาคมของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยการวางระบบโครงข่ายบริการพื้นฐานเพื่อกำหนดแนวทางการใช้ประโยชน์ที่ดิน เพื่อเอื้ออำนวยต่อการควบคุมสภาวะสิ่งแวดล้อมตลอดทั้งวางรูปแบบองค์กรการพัฒนาเมืองไทยให้เกิดความคล่องตัวและสนับสนุนให้เอกชนสามารถเข้าร่วมมีบทบาทในการลงทุนให้บริการพื้นฐานดังกล่าวมากขึ้นด้วย

5.2 แนวทางการกระจายรายได้และกระจายการพัฒนาไปสู่ภูมิภาคและชนบท ประกอบด้วย

5.2.1 ดำเนินนโยบายด้านการเงินการคลังและการพัฒนาตลาดทุน ให้สนับสนุนการกระจายรายได้และกระจายการพัฒนาไปสู่ภูมิภาคและชนบทอย่างจริงจัง โดยใช้ทั้งมาตรการด้านภาษีและรายจ่ายของรัฐบาล และให้มีการกระจายอำนาจทางการคลังและงบประมาณไปสู่จังหวัดและท้องถิ่น ตลอดจนทั้งการนำภาษีกองมรดกและภาษีทรัพย์สินมาใช้ ขณะเดียวกันก็จะกระจายการลงทุนในหลักทรัพย์สู่ต่างจังหวัด และจัดให้มีการกระจายหุ้นสู่พนักงานมากขึ้น

5.2.2 กระจายการถือครองทรัพย์สิน เพื่อให้เกษตรกรได้เป็นเจ้าของที่ดินหรือมีหลักประกันในที่ดินทำกิน รวมทั้งประชาชนมีที่อยู่อาศัยเป็นของตนเองหรือมีหลักประกันในการเช่าที่อยู่อาศัย โดยเน้นการเร่งรัดการปฏิรูปที่ดิน การเร่งรัดการออกเอกสารสิทธิที่ดินการจัดสินเชื่อเพื่อที่อยู่อาศัยแก่ผู้ที่มีรายได้น้อย และการเร่งรัดออกพระราชบัญญัติชุมชนแออัด

5.2.3 ปรับโครงสร้างการผลิตด้านเกษตรกรรมและกระจายอุตสาหกรรมและบริการไปสู่ภูมิภาค โดยเน้นการยกระดับรายได้ของครัวเรือนเกษตรกร การคุ้มครองและสนับสนุนให้เกษตรกรได้รับความเป็นธรรมในระบบการผลิต และราคาผลผลิตทางการเกษตร ตลอดจนทั้งเน้นการรักษาระดับราคาสินค้าเกษตรให้มีเสถียรภาพ นอกจากนี้จะสนับสนุนให้มีการกระจายอุตสาหกรรมไปสู่ต่างจังหวัดเป็นพิเศษ โดยเสริมสร้างศักยภาพของจังหวัดที่จะเป็นศูนย์กลางกระจายอุตสาหกรรมในภูมิภาค การพัฒนาอุตสาหกรรมในเขตพื้นที่เขตเศรษฐกิจใหม่ เช่น พื้นที่ชายฝั่งทะเลภาคใต้ พื้นที่ภาคกลางตอนบน เป็นต้น

5.2.4 พัฒนาเมืองศูนย์กลางความเจริญในภูมิภาคให้เป็นฐานเศรษฐกิจและฐานการจ้างงานหลักของแต่ละภาค เพื่อรองรับการกระจายความเจริญและกิจกรรมทางเศรษฐกิจจากส่วนกลาง โดยเร่งพัฒนาโครงข่ายบริการพื้นฐานให้เชื่อมโยงกับเมืองอื่นๆ โดยรอบ ควบคู่ไปกับการกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดิน และควบคุมสภาวะสิ่งแวดล้อม

5.2.5 พัฒนายกระดับคุณภาพชีวิตของคนในชนบท มุ่งกระจายอำนาจการบริหารงานพัฒนาไปสู่ส่วนภูมิภาคและท้องถิ่น โดยจัดให้มีงบประมาณสนับสนุนจังหวัดเพื่อใช้ในการพัฒนาตามความต้องการของท้องถิ่นในการยกระดับรายได้ ความเป็นอยู่ และคุณภาพชีวิตของคน

ยากจนในชนบท ขณะเดียวกันวางมาตรการเพื่อสนับสนุนบทบาทขององค์กรของประชาชน องค์กรพัฒนาเอกชนและภาคธุรกิจเอกชนเข้าร่วมในกระบวนการพัฒนาชนบท

5.2.6 พัฒนาอาชีพและยกระดับคุณภาพชีวิตคนยากจนในเมือง โดยเฉพาะกลุ่มผู้ด้อยโอกาสที่ช่วยตนเองไม่ได้ กลุ่มแรงงานรับจ้างรายได้น้อยและกลุ่มผู้ประกอบการอาชีพส่วนตัวขนาดเล็กในชุมชนแออัด โดยเน้นการเพิ่มรายได้ การจัดหาและปรับปรุงที่อยู่อาศัย การให้ได้รับสวัสดิการและบริการสังคมพื้นฐานที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต

5.2 แนวทางการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ คุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อม ประกอบด้วย

5.3.1 พัฒนาทรัพยากรมนุษย์ การศึกษา และสาธารณสุข ให้สอดคล้องและสนับสนุนการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ โดยเน้น

(1) เร่งกระจายโอกาสและปรับปรุงคุณภาพการศึกษา ซึ่งจะต้องให้ความสำคัญต่อการขยายการศึกษาขั้นพื้นฐานในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นให้กว้างขวางมากยิ่งขึ้น โดยปรับหลักสูตรให้เน้นการฝึกทักษะและเพิ่มพูนความรู้ด้านอาชีพให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมในท้องถิ่น และให้มีการกำหนดสิ่งจูงใจแก่ผู้ประกอบการที่ด้อยฐานะทางเศรษฐกิจให้ส่งเด็กเข้าเรียนต่อได้มากขึ้น

(2) ปรับปรุงและผ่อนคลายนโยบาย ระเบียบและข้อบังคับต่างๆ ให้เอื้อต่อการสนับสนุนบทบาทของภาคเอกชนและองค์กรเอกชนสาธารณประโยชน์ ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการลงทุน และพัฒนาการศึกษาและสาธารณสุขของประเทศมากยิ่งขึ้น เช่นการทบทวนการกำหนดเพดานค่าเล่าเรียนของโรงเรียนเอกชน การปรับปรุงค่าหน่วยกิตและค่าธรรมเนียมการศึกษาระดับมหาวิทยาลัย โดยเฉพาะในสาขาวิชาที่ขาดแคลนและเป็นที่ต้องการของตลาดแรงงานให้คุ้มทุนควบคู่ไปกับการจัดระบบการให้ทุนการศึกษาแก่ผู้ด้อยฐานะทางเศรษฐกิจให้เพียงพอ ตลอดจนให้สถาบันอุดมศึกษาของรัฐสามารถดำเนินการบริหารงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและพึ่งตนเองได้มากยิ่งขึ้น

(3) ขยายความร่วมมือในการฝึกอบรมทักษะวิชาชีพ ระหว่างสถาบันการศึกษา สถาบันฝึกอบรมฝีมือแรงงาน กับสถานประกอบการให้กว้างขวาง และกำหนดสิทธิ จูงจูงใจ ให้เอกชนสามารถจัดการฝึกอบรมยกระดับทักษะฝีมือแรงงานในสถานประกอบการของตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ

(4) พัฒนาและขยายระบบสาธารณสุขมูลฐานเข้ามาในเขตเมือง มากยิ่งขึ้น ในขณะที่ยังคงสนับสนุนระบบสาธารณสุขมูลฐานที่ดำเนินการอยู่อย่างได้ผลในชนบทให้ดำเนินไปอย่างต่อเนื่อง

(5) ลดความแออัดของโรงพยาบาลขนาดใหญ่ในเขตเมือง โดยปรับปรุงคุณภาพและประสิทธิภาพของสถานีนอมนัย และโรงพยาบาลชุมชนให้ผู้ป่วยเพียงเล็กน้อยสามารถเข้ารับบริการรักษาพยาบาลได้ ส่วนผู้ป่วยหนักต้องใช้เทคนิคทางการแพทย์ขั้นสูงในการรักษา ก็จะได้รับการส่งต่อไปยังโรงพยาบาลขนาดใหญ่ในเมือง

(6) รณรงค์อย่างต่อเนื่องเพื่อป้องกันแก้ไขปัญหาโรคเอดส์ โดยระดมความร่วมมือจากทุกฝ่ายทั้งภาครัฐและเอกชนและเน้นการจัดทำแผนปฏิบัติการร่วมกันในการให้ความรู้แก่ประชาชน ให้รู้จักวิธีป้องกันโรคและมีทัศนคติที่ถูกต้องในการอยู่ร่วมกันกับผู้ติดเชื้อในสังคมได้โดยไม่รังเกียจ ควบคู่ไปกับการจัดบริการการแพทย์และสังคมให้ผู้ติดเชื้อสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างปกติไม่แพร่เชื้อไปสู่บุคคลอื่น

(7) สนับสนุนบทบาทของสตรีในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ โดยการให้โอกาสสตรีได้พัฒนาตามศักยภาพและมีคุณภาพชีวิต ขจัดการเลือกปฏิบัติทางเพศ โดยการปรับปรุงกฎหมาย กฎระเบียบให้เหมาะสมและมีผลบังคับใช้อย่างจริงจัง รวมทั้งพัฒนาค่านิยมของสังคมให้ยอมรับคุณค่าของสตรี และการมีส่วนร่วมที่เท่าเทียมกันระหว่างหญิงและชาย จัดให้มีสวัสดิการที่จะเอื้ออำนวยและช่วยเหลือแก่สตรีด้อยโอกาสตลอดจนส่งเสริมให้สตรีมีจิตสำนึก มีบทบาท และมีส่วนร่วมในการพัฒนาทั้งในระดับครอบครัว ชุมชน และสังคม

5.3.2 พัฒนาจิตใจ วัฒนธรรมและสังคม เพื่อให้คนปรับตัวได้ทันกับการเปลี่ยนแปลงและเป็นกำลังใจในการพัฒนาประเทศ โดย

(1) จัดให้มีกลไกของรัฐ เพื่อประสานงานและสนับสนุนช่วยเหลือการดำเนินงานของบ้าน วัด โรงเรียน ชุมชน และองค์กรทางด้านศีลธรรมต่างๆ ให้เข้ามามีบทบาทในกระบวนการพัฒนาจิตใจรวมทั้งการปรับปรุงโครงสร้างและระบบบริหารงานด้านวัฒนธรรมให้มีประสิทธิภาพ เพื่อลดความซ้ำซ้อนและให้มีการกระจายการบริหารงานด้านวัฒนธรรมไปสู่ระดับท้องถิ่นมากขึ้น

(2) ให้ความสำคัญต่อการส่งเสริมความมั่นคงของครอบครัว ด้วยการรณรงค์อย่างต่อเนื่องให้บิดามารดาที่มีความรับผิดชอบต่อครอบครัว ตลอดจนการให้บริการให้คำปรึกษาแนะนำในเรื่องชีวิตการครองเรือน การอบรมเลี้ยงดูเด็กและการแก้ไขปัญหาชีวิตคู่อย่างกว้างขวาง

(3) จัดระบบการให้สวัสดิการสังคมแก่ผู้ด้อยฐานะทางเศรษฐกิจและผู้ไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้ในลักษณะต่าง ๆ เช่น การให้เงินอุดหนุนหรือทุนการศึกษา การให้บริการรักษาพยาบาลแก่ผู้ยากจน ผู้สูงอายุ และผู้พิการทุพพลภาพ โดยปรับแนวคิดในการจัดสวัสดิการช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาสจากลักษณะของการสงเคราะห์ไปสู่การเสริมสร้างศักยภาพของผู้ด้อยโอกาสให้สามารถพึ่งตนเอง และเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาประเทศต่อไป

(4) ผนึกกำลังของชุมชน องค์กรภาคเอกชนรวมทั้งสถาบันศาสนากับภาครัฐ ในการป้องกันแก้ไขปัญหาสังคม โดยให้การสนับสนุนช่วยเหลือการดำเนินงานขององค์กรเอกชน สาธารณประโยชน์ ตลอดจนปรับปรุงและขยายขอบเขตความร่วมมือระหว่างภาครัฐและองค์กรประชาชนในรูปแบบต่างๆ เช่น ระบบสาธารณสุขมูลฐาน งานชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ อาสาสมัครเพื่ออนุรักษ์มรดกทางศิลปวัฒนธรรม ให้เป็นไปอย่างกว้างขวางและปรับปรุงให้มีประสิทธิภาพในการดำเนินงานยิ่งขึ้น

5.3.3 พัฒนาคุณภาพสิ่งแวดล้อมควบคู่ไปกับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ โดยเน้นการปรับปรุงกลไกพัฒนาและบริหารจัดการมลพิษทางน้ำ ทางอากาศ กากของเสีย และสารอันตรายให้มีประสิทธิภาพ โดยดำเนินการดังนี้

(1) นำหลักการ “ผู้สร้างปัญหามลพิษจะต้องเป็นผู้รับภาระในการบำบัดและกำจัดมลพิษ” มาใช้ในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 7

(2) ให้มีการปรับปรุงองค์กร บทบาทและกฎหมาย เกี่ยวกับการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมให้เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาสิ่งแวดล้อม เช่น ปรับปรุงบทบาทของท้องถิ่นให้มีความเข้มแข็งในทางบริหารจัดการระบบบำบัดมลพิษภายในท้องถิ่นได้อย่างอิสระทั้งในลักษณะที่มีหน่วยงานปฏิบัติดำเนินการเองหรือจัดจ้างเอกชนดำเนินการแทน โดยให้ท้องถิ่นสามารถจัดเก็บค่าบริการในลักษณะต่างๆ ได้ตามความเหมาะสม เป็นต้น

(3) ระดมการลงทุนในการลดและควบคุมมลพิษ ในรูปแบบต่างๆ เช่น รัฐบาลให้เงินอุดหนุนการลงทุนในการสร้างระบบบำบัดและกำจัดน้ำเสียรวมสำหรับชุมชนและการกำจัดมูลฝอยแก่ท้องถิ่นทั้งหมดหรือบางส่วน รัฐบาลลงทุน ร่วมลงทุนหรือให้สัมปทานในการสร้างระบบกำจัดกากของเสียอันตรายรวมสำหรับโรงงานอุตสาหกรรม เป็นต้น

(4) ให้มีการผนึกกำลังร่วมกันทั้งภาครัฐ เอกชน ชุมชน และประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม เช่น จัดตั้งองค์กรร่วม 3 ฝ่าย คือ ชุมชน สถานประกอบการ

และภาครัฐบาล เพื่อทำหน้าที่เฝ้าระวังกำกับ ดูแล ป้องกันและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมให้เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนดไว้โดยเฉพาะในเขตเมือง เขตอุตสาหกรรมและแหล่งท่องเที่ยว เป็นต้น

5.3.4 ปรับปรุงระบบบริหารและจัดการทรัพยากรธรรมชาติ ให้เป็นปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีวิตของประชาชนในชนบท เป็นมรดกของชาติสำหรับอนุชนรุ่นหลังและเป็นรากฐานสำหรับการพัฒนาที่ยั่งยืนของประเทศไทยสืบไป โดย

(1) สนับสนุนให้ประชาชนมีส่วนร่วมกับรัฐ ในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ โดยการส่งเสริมองค์กรประชาชน และองค์กรพัฒนาเอกชนทั้งในส่วนกลางและส่วนท้องถิ่นให้มีบทบาทในการกำหนดโครงการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ ตลอดจนการติดตาม ดูแล และการประเมินผลความสำเร็จของโครงการดังกล่าว

(2) จัดการควบคุม ดูแลให้สามารถปฏิบัติตามแผน การจัดการทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่แล้ว เช่น แผนการจัดการอุทยานแห่งชาติ เขตสงวนพันธุ์สัตว์ป่า ป่าชายเลนและแหล่งประการัง โดยเน้นการจัดสรรงบประมาณและกำลังเจ้าหน้าที่พิทักษ์สิ่งแวดล้อมอย่างเพียงพอ และการเสริมสร้างจิตสำนึกของประชาชนที่มีส่วนได้ส่วนเสียกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติอย่างเปิดเผยเป็นระยะๆ เพื่อปรับปรุงมาตรการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

(3) ลดความขัดแย้งของการใช้ทรัพยากรธรรมชาติในอนาคต โดยเร่งรัดการกำหนดแผนการใช้ที่ดินเสียแต่ต้น เช่น การกำหนดเขตพื้นที่ผลิตเกลือสินเธาว์ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ การกำหนดเขตพัฒนาทรัพยากรแร่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ ทั้งนี้โดยให้มีการเปิดเผยข้อมูลการวางแผนและการดำเนินงานให้เป็นที่ทราบแก่ผู้ที่เกี่ยวข้องโดยทั่วไป

(4) นำมาตรการการเงิน การคลังเข้าช่วยในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมในสังคมส่งผลให้ประชาชนได้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติของประเทศโดยเสมอภาคกัน เช่น การปรับอัตราค่าใช้น้ำสำหรับภาคเอกชนและสำหรับผู้ใช้น้ำชลประทานรายใหญ่ การจัดตั้งกองทุนเพื่อฟื้นฟูพื้นที่หลังจากการทำเหมืองและการปรับภาษีที่ดินเพื่อลดการเก็งกำไรที่ดินและการถือครองที่ดินผืนใหญ่โดยไม่ได้ทำประโยชน์

(5) จัดตั้งระบบข้อมูลทรัพยากรธรรมชาติ เพื่อใช้ประกอบการวางแผนได้อย่างมีประสิทธิภาพและเชื่อถือได้ และเพื่อลดความสับสนในเรื่องข้อมูลจากหน่วยงานต่างๆ ดังที่เป็นอยู่ในปัจจุบันนี้ ทั้งนี้รวมทั้งการกำหนดแนวเขตพื้นที่ป่าอนุรักษ์ให้ชัดเจนการกำหนดแผนการ

การใช้ประโยชน์ที่ดินชายทะเล เพื่อพัฒนาทรัพยากรประมงคู่ไปกับการอนุรักษ์ป่าชายเลน และแหล่งปะการัง

(6) เร่งรัดการออกพระราชบัญญัติเพื่อรองรับ การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป เช่น การออกพระราชบัญญัติเกี่ยวกับป่าชุมชนเพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนและองค์กรพัฒนาเอกชนมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าโดยนิตินัย

5.4 แนวทางการพัฒนากฎหมาย รัฐวิสาหกิจ และระบบราชการ ประกอบด้วย

5.4.1 ปรับปรุงกฎหมายให้สอดคล้องกับทิศทางและกระบวนการพัฒนา ด้วยการจัดตั้งองค์กรที่เป็นกลาง มีอิสระและมีกฎหมายรองรับ เพื่อปฏิรูปกฎหมายที่เป็นอุปสรรคต่อการบริหารงานพัฒนา โดยจะต้องสนับสนุนงบประมาณและบุคลากรที่จำเป็นให้แก่องค์กรดังกล่าวให้มีขีดความสามารถที่จะทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

5.4.2 พัฒนาประสิทธิภาพของรัฐวิสาหกิจ โดยลดบทบาทการกำกับดูแลของรัฐ และปรับปรุงกฎหมาย ระเบียบต่างๆ ให้รัฐวิสาหกิจมีความคล่องตัวมากขึ้น รัฐวิสาหกิจเองก็จะต้องดำเนินงานเป็นเชิงธุรกิจมากขึ้น ที่สำคัญคือจะต้องเปิดโอกาสให้เอกชนเข้ามาร่วมดำเนินงานกับรัฐวิสาหกิจในรูปแบบต่างๆ โดยกำหนดหลักเกณฑ์และขั้นตอนให้ชัดเจนโปร่งใส

5.4.3 พัฒนาระบบราชการ โดยปรับโครงสร้างและระบบบริหารราชการ ตลอดจนกำลังคนภาครัฐให้มีขนาดเล็กกะทัดรัดและมีประสิทธิภาพ อันเอื้ออำนวยต่อความก้าวหน้าในระบบวิชาชีพมากยิ่งขึ้น พร้อมทั้งพัฒนาคุณภาพข้าราชการ ตลอดจนการปรับโครงสร้างบัญชีเงินเดือนและค่าตอบแทนให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของตลาดแรงงาน ทั้งนี้ให้ถือว่าการปรับปรุงระบบราชการและพัฒนากำลังคนเป็นการลงทุนของรัฐ

6. สรุป

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 7 จะเป็นแผนที่ให้ความสมดุลแก่การพัฒนาในทุกๆ ด้าน กล่าวคือ จะรักษาความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจไว้ในอัตราที่เหมาะสมและมีเสถียรภาพ ควบคู่ไปกับการกระจายรายได้ที่เป็นธรรมสู่ประชากรส่วนใหญ่ของประเทศ ขณะเดียวกัน ก็จะมุ่งเน้นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีความสามารถที่จะช่วยตัวเองได้มากยิ่งขึ้น และพัฒนาคุณภาพชีวิต สิ่งแวดล้อม ตลอดจนอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติไว้มิให้เสื่อมโทรมลงไป

และเป็นที่ยกตาคาหมายว่า ด้วยแนวทางต่างๆ ที่กำหนดไว้ ตลอดจนการมีแผนปฏิบัติการที่เหมาะสม จะทำให้บรรลุถึงวัตถุประสงค์และเป้าหมายต่างๆ ที่กำหนดไว้ และจะทำให้ประเทศในอีก

5 ปีข้างหน้า เป็นประเทศที่ก้าวออกสู่ระดับนานาชาติมากขึ้น ประชากรส่วนใหญ่มีคุณภาพชีวิตและรายได้ที่ดีขึ้น มีการกระจายความเจริญไปสู่ภูมิภาคและชนบทมากขึ้น ควบคู่ไปกับการธำรงรักษาไว้ซึ่งศิลปวัฒนธรรมอันดีงาม ส่วนในด้านภาระของการพัฒนาประเทศนั้น ภาคเอกชนจะเข้ามามีบทบาทมากยิ่งขึ้น จึงมีความจำเป็นที่ภาครัฐจะต้องมีการปรับตัว โดยลดบทบาทในการกำกับดูแลหรือลงมือพัฒนาเองมาเป็นผู้ประสานงานการพัฒนากับภาคเอกชนอย่างเหมาะสมต่อไป

เป้าหมายหลักการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 7

	ผลการพัฒนาในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 6 (2530 – 2534)	เป้าหมายแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 7 (2535 – 2539)
1. การขยายตัวทางเศรษฐกิจ (% ต่อปีในราคาคงที่)	10.5	8.2
1.1 ภาคเกษตร	3.4	3.4
1.2 ภาคนอกเกษตร	12.1	8.6
- อุตสาหกรรม	13.7	9.5
- การก่อสร้าง	18.7	8.9
- บริการและอื่นๆ	11.0	8.1
2. รายได้ตัวเฉลี่ยต่อหัว (บาท/ต่อปี) ¹	41,000	71,000
3. การใช้จ่าย (% ต่อปีในราคาคงที่)		
3.1 ภาคเอกชน		
- การบริโภค	9.1	5.7
- การลงทุน	26.0	8.8
3.2 ภาครัฐบาล		
- การบริโภค	2.0	3.3
- การลงทุน	6.5	8.5
4. การส่งออกสินค้า		
4.1 มูลค่าเฉลี่ย (พันล้านบาท)	496.0	1,063.0
4.2 อัตราเพิ่มเฉลี่ย (%)	24.5	14.7
5. การนำเข้าสินค้า		
5.1 มูลค่าเฉลี่ย (พันล้านบาท)	664.3	1,358.0
5.2 อัตราเพิ่มเฉลี่ย (%)	32.6	11.4
6. ดุลการค้า		
6.1 มูลค่าเฉลี่ย (พันล้านบาท)	(168.0)	(313.0)

6.2 ดุลการค้า / ผลผลิตรวม (%)	(8.4)	(9.4)
-------------------------------	-------	-------

	ผลการพัฒนาในแผน พัฒนาฯ ฉบับที่ 6 (2530 – 2534)	เป้าหมายแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 7 (2535 – 2539)
7. รายได้จากการท่องเที่ยว		
7.1 มูลค่าเฉลี่ย (พันล้านบาท)	91.5	185.0
7.2 อัตราเพิ่มเฉลี่ย (%)	27.5	13.3
8. ดุลบัญชีเดินสะพัด		
8.1 มูลค่าเฉลี่ย (พันล้านบาท)	(99.0)	(170.3)
8.2 ดุลบัญชีเดินสะพัด/ ผลผลิตรวม (%)	(4.9)	(8.1)
9. อัตราเงินเฟ้อ (%)	4.7	5.6
10. การผลิตพลังงานเชิงพาณิชย์ (พันบาเรลน้ำมันดิบ/วัน) ^{/1}	280.0	410.0
10.1 อัตราเพิ่มเฉลี่ย (%)		
11. สัดส่วนการพึ่งพาพลังงาน จากต่างประเทศ (%) ^{/1}	60.0	ไม่เกิน 60
12. สัดส่วนเลขหมายโทรศัพท์ ต่อประชากร 100 คน ^{/1}	3.6	10.0
13. จำนวนประชากร (ล้านคน) ^{/1}	56.9	61.0
อัตราการเพิ่มประชากร (%)	1.4	1.2
14. อัตราการเข้าเรียนต่อในชั้นมัธยม ศึกษาตอนต้น (%)	46.2 ^{/2}	ไม่ต่ำกว่า 73
15. การมีงานทำรวม (ล้านคน) ^{/1}	32.0	34.9
สัดส่วนการว่างงานต่อแรงงาน รวม (%)	0.6	0.5
16. อัตราการตายของทารก (ต่อ 1,000 คนของการเกิด มีชีวิต) ^{/1}	29	23

	ผลการพัฒนาในแผน พัฒนาฯ ฉบับที่ 6 (2530 – 2534)	เป้าหมายแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 7 (2535 – 2539)
17. สัดส่วนประชากรที่อยู่ต่ำกว่าขีด ขีดความยากจน (%)	23.7 ^{/3}	น้อยกว่า 20
18. พื้นที่ป่าอนุรักษ์ (% ของพื้นที่ ทั้งหมดของประเทศ)	18.4 ^{/4}	25
19. ความคุ้มครองเสี่ยงให้ไม่เกิน (เดซีเบลเอ)	-	-
20. จำกัดสารอันตรายที่เกิดจากการ ใช้พลังงานเชิงพาณิชย์เมื่อเทียบกับ ปี 2533 ดังนี้		
- สารตะกั่วจากยานพาหนะ(ตัน)	1,030	300
- ก๊าซคาร์บอนมอนนอกไซด์ จากยานพาหนะ (พันตัน)	950	750
- ก๊าซซัลเฟอร์ไดออกไซด์ (พันตัน)	840	860
• ยานพาหนะ	100	50
• การผลิตไฟฟ้า	535	620
• อุตสาหกรรมและอื่นๆ	205	190

/1 ตัวเลขปีสุดท้ายของแผนพัฒนาฯ (2534 และ 2539 สำหรับแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 6 และ 7 ตามลำดับ)

/2 ปี 2532/33

/3 ปี 2531

/4 ในปี 2534 มีพื้นที่ป่าอนุรักษ์ประมาณร้อยละ 18.4 ของพื้นที่ประเทศ พื้นที่ป่าอนุรักษ์รวมถึง อุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เขตลุ่มน้ำชั้น 1 และป่าชายเลนอนุรักษ์ ซึ่งปัจจุบันมีทั้งหมดประมาณ 59 ล้านไร่

ส่วนที่ 2

แนวทางการรักษาอัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจให้มีเสถียรภาพ

บทนำ

1. การที่จะรักษาอัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจของประเทศไทยในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ให้สามารถดำเนินต่อเนื่องไปในระดับที่เหมาะสมอย่างมีเสถียรภาพนั้น จะต้องเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของเศรษฐกิจไทยกับนานาชาติให้สูงขึ้น ควบคู่ไปกับการขยายความต้องการสินค้าและบริการของตลาดภายในประเทศ ในกรณีนี้ ประเทศไทยมีความจำเป็นที่จะต้องปรับนโยบายเศรษฐกิจ การเงิน และการค้าให้มีลักษณะดังนี้

1.1 ผ่อนคลายข้อจำกัด ให้กลไกตลาดสามารถดำเนินการแข่งขันได้อย่างเสรี และมีประสิทธิภาพมากขึ้น

1.2 เพิ่มบทบาทภาคเอกชน เข้ามาแบ่งเบาภาระการดำเนินงานของรัฐบาลมากขึ้น

1.3 เพิ่มประสิทธิภาพการผลิต ภาคเกษตรกรรม อุตสาหกรรมและบริการ โดยเน้นการใช้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมาสนับสนุนการเพิ่มผลผลิตและเร่งกระจายฐานการผลิตเข้าสู่สาขาการผลิตที่มีมูลค่าเพิ่มสูง และมีความได้เปรียบทางด้านปัจจัยการผลิต

1.4 กระจายฐานเศรษฐกิจไปสู่ภูมิภาคและพื้นที่เศรษฐกิจใหม่ๆ เพื่อเป็นฐานการผลิตใหม่ และสามารถเชื่อมโยงกับเศรษฐกิจและการค้ากับนานาชาติได้โดยตรง และลดความแออัดในเขตมหานครไปด้วย

2 . แนวทางการดำเนินการเพื่อรักษาอัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจให้มีเสถียรภาพ ประกอบด้วยแนวทางหลัก ดังนี้

2.1 การพัฒนาการเงินการคลังและตลาดทุน จำเป็นจะต้องเร่งดำเนินการระดมเงินออมภาคเอกชนในประเทศ เพื่อสนองการลงทุนที่จะเพิ่มสูงขึ้น และปรับโครงสร้างระบบภาษีเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจและการค้ากับต่างประเทศ ตลอดจนทั้งผ่อนคลายข้อจำกัดเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพระบบการเงิน การพัฒนาตลาดทุนให้อื้ออำนาจให้ประเทศไทยก้าวเข้าสู่การเป็นศูนย์กลางการเงินในภูมิภาคนี้ต่อไป

2.2 การพัฒนาการเกษตร จะต้องมุ่งเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและกระจายระบบการเกษตรสมัยใหม่ที่มีมูลค่าเพิ่มสูง และกำหนดนโยบายการใช้ที่ดินและปุ๋ยเคมีให้ชัดเจน

2.3 การพัฒนาอุตสาหกรรม การค้าและบริการ จะต้องเพิ่มภาวะการแข่งขันและลดการคุ้มครอง ตลอดจนทั้งผ่อนคลายข้อจำกัดต่างๆ ให้เอื้ออำนวยต่อการดำเนินงานของกลไกตลาดมากขึ้น และลดการแทรกแซงของรัฐบาลลงให้เหลือน้อยที่สุด

2.4 การพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี จะต้องมุ่งการพัฒนาและนำเทคโนโลยีมาใช้ในการเพิ่มผลผลิต ทั้งทางด้านการเกษตรและอุตสาหกรรม เร่งผลิตและพัฒนากำลังคนด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี รวมทั้งการจัดระบบวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยี ทั้งภาครัฐและภาคเอกชนให้เกื้อกูลต่อการเพิ่มผลผลิต และการพึ่งตนเองทางเทคโนโลยีได้มากขึ้น

2.5 การพัฒนาบริการพื้นฐานและการพลังงาน จะต้องเร่งขยายบริการพื้นฐานเพื่อแก้ไขปัญหาสภาพ “คอขวด” และกระจายบริการสู่ภูมิภาค และพื้นที่เศรษฐกิจใหม่โดยเพิ่มการลงทุนภาครัฐ และเพิ่มบทบาทภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมการดำเนินงานขยายบริการพื้นฐานอย่างกว้างขวางโดยเร่งปรับปรุงกฎหมายและหลักเกณฑ์ให้ชัดเจน โปร่งใส เพื่อภาคเอกชนจะเข้ามามีส่วนร่วมได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่วนทางด้านพลังงานนั้น จะต้องมุ่งการจัดหาพลังงานให้เพียงพอ กับความต้องการของประเทศ พร้อมกับมุ่งการใช้ที่ประหยัดและวางมาตรการป้องกันแก้ไขผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากการใช้พลังงานในสาขาขนส่งและการผลิตไฟฟ้าควบคู่ไปด้วย

2.6 การพัฒนาภาคมหานครและเขตเศรษฐกิจใหม่ จะต้องใช้การพัฒนาโครงข่ายบริการพื้นฐานเป็นเครื่องชี้นำการขยายตัวของกรุงเทพมหานครและปริมณฑลให้เชื่อมโยงเข้ากับพื้นที่เขตเศรษฐกิจใหม่บริเวณชายฝั่งทะเลตะวันออก เพื่อให้เป็นฐานเศรษฐกิจหลักของประเทศ และเป็นการเปิดประตูใหม่สู่การค้ากับนานาชาติ และประเทศเพื่อนบ้าน รวมตลอดทั้งมุ่งวางระบบการบริหารพัฒนาการเมืองให้เกิดความคล่องตัว มีการกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นมีบทบาทมากขึ้น

บทที่ 1

การพัฒนาการเงินการคลัง และตลาดทุน

1. ผลการพัฒนาการเงินการคลัง และตลาดทุนที่ผ่านมา

1.1 ในช่วงแผนพัฒนา ฉบับที่ 6 เศรษฐกิจเจริญเติบโตอย่างรวดเร็วในอัตราเฉลี่ยถึงร้อยละ 10.5 ต่อปี เทียบกับเป้าหมายที่กำหนดไว้ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 5 แม้ในช่วงปลายแผนฯ ระดับเงินเพื่อการขาดดุลการค้า และดุลบัญชีเดินสะพัดได้เพิ่มสูงขึ้นและมีแนวโน้มที่จะสูงต่อไปในช่วงแผนพัฒนา ฉบับที่ 7 แต่เสถียรภาพด้านการคลังมีความมั่นคงและมีเสถียรภาพสูงโดยรัฐบาลเก็บรายได้สูงกว่าเป้าหมายมาก คิดเป็นร้อยละ 19.7 ของผลผลิตรวมภายในประเทศในปี 2533 เทียบกับร้อยละ 15.1 ในปี 2529 ซึ่งแม้รัฐบาลจะได้เพิ่มการใช้จ่ายขึ้นอย่างมากเพื่อลงทุนในโครงสร้างพื้นฐานที่มีลักษณะ เป็นปัญหาขอขาด แต่รัฐบาลก็ยังมีการเกินดุลเงินสดมากและมีเงินคงคลังเพิ่มขึ้นถึงระดับกว่า 1.84 แสนล้านบาทในเดือนมิถุนายน 2534 ประกอบกับภาระหนี้เงินกู้ต่างประเทศได้ลดลงตามลำดับ การ ออมของภาครัฐบาลจึงได้เพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 0.3 ของผลผลิตรวมในประเทศในช่วงแผนพัฒนา ฉบับที่ 5 เป็นเฉลี่ยร้อยละ 0.6 ในช่วงแผนพัฒนา ฉบับที่ 6 นอกจากนั้นทุนสำรองเงินตรา ต่างประเทศก็ได้เพิ่มขึ้นในระดับสูงขึ้นไปถึง 17,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐ เมื่อกลางปี 2534 ด้วย อย่างไรก็ตามภาคครัวเรือนยังคงมีการออมที่คงตัวอยู่ในระดับต่ำ แม้ว่ารัฐบาลจะได้ดำเนินมาตรการ ด้านภาษีเพื่อกระตุ้นการออมแล้วหลายประการ

1.2 ด้านการเงิน ในช่วงแผนพัฒนา ฉบับที่ 6 ได้มีการปรับโครงสร้างให้มีความยืดหยุ่นและ มั่นคงมากขึ้น โดยยกเลิกเพดานอัตราดอกเบี้ยเงินฝากประจำที่มีอายุเกิน 1 ปี ปรับเพดานอัตรา ดอกเบี้ยเงินกู้ของสถาบันการเงิน การรับพันธบัตร 8 ของกองทุนการเงินระหว่างประเทศและ ผ่อนคลายปฏิวรรตเงินตรา เป็นต้น ซึ่งช่วยให้ระบบการเงินก้าวหน้าทันต่อการขยายตัวของระบบ เศรษฐกิจและการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของการเงินของโลก รวมทั้งเปิดโอกาสให้ไทยก้าวสู่ ความเป็นศูนย์กลางทางการเงินในภูมิภาค

1.3 ด้านการตลาดทุน ในช่วงแผนพัฒนา ฉบับที่ 6 เป็นช่วงที่ตลาดทุนได้พัฒนาก้าวหน้าไป อย่างมาก ในการเป็นแหล่งสำคัญเพื่อระดมทุนระยะยาวของภาคธุรกิจต่าง ๆ โดยมีมูลค่าหลักทรัพย์ จดทะเบียนและรับอนุญาตตามราคาตลาดในปี 2533 สูงถึง 6.1 แสนล้านบาทหรือร้อยละ 29.5 ของ ผลผลิตรวมในประเทศ อย่างไรก็ตามการลงทุนในตลาดหุ้นไทยยังมีลักษณะเป็นการเก็งกำไรสูง และ เมื่อเกิดวิกฤตการณ์สงครามอ่าวเปอร์เซียขึ้นในปลายปี 2533 การซื้อขายในตลาดได้ซบเซาลง และ ดัชนีตลาดหลักทรัพย์ได้ปรับ

1.4 ภาวะเงินเฟ้อในช่วงปลายแผนพัฒนา ฉบับที่ 6 ได้เพิ่มสูงขึ้น โดยสูงถึงร้อยละ 6.0 ในปี 2534 เนื่องจากราคาน้ำมันที่สูงขึ้นและกำลังซื้อของประชาชนที่เพิ่มขึ้นตามความก้าวหน้าทาง

เศรษฐกิจและมีรายได้เพิ่มขึ้นจากการเก็งกำไรที่ดินและหุ้น และในช่วงปลายแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 6 ถึงแม้ว่าธุรกิจที่ดินจะซบเซาลงจากผลกระทบของสงครามอ่าวเปอร์เซียแต่ราคาที่ดินก็มีแนวโน้มที่จะฟื้นตัวขึ้นในอนาคต ซึ่งจะส่งผลให้ต้นทุนการผลิตสูงขึ้นและเป็นอุปสรรคต่อการแข่งขันกับต่างประเทศ

2. เป้าหมายการพัฒนาการเงินการคลังและตลาดทุน

2.1 เพิ่มระดับการออมเบื้องต้นของประเทศจากร้อยละ 28 ของผลผลิตรวมภายในประเทศในปี 2534 เป็นเฉลี่ยร้อยละ 32 ในปี 2539 โดยเพิ่มการออมของภาคครัวเรือนจากร้อยละ 10.0 ของผลรวมภายในประเทศเป็นร้อยละ 14.0 ในช่วงเวลาเดียวกันทั้งนี้เพื่อลดการขาดดุลบัญชีเดินสะพัดลงเหลือร้อยละ 2.5 ของผลผลิตรวมภายในประเทศในปี 2539

2.2 ปรับโครงสร้างระบบการเงินการคลัง และตลาดทุนให้สนับสนุนการเพิ่มความสามารถในการแข่งขันกับต่างประเทศ

2.3 ให้ประเทศไทยก้าวสู่การเป็นศูนย์กลางทางการเงินในภูมิภาค และมีตลาดหุ้นที่เป็นสากลมากขึ้น

3. แนวนโยบายและมาตรการด้านการเงินการคลังและพัฒนาตลาดทุน

3.1 การระดมเงินออมในประเทศ

3.1.1 การปฏิรูประบบและโครงสร้างภาษีเพื่อส่งเสริมการออม

(1) พิจารณาจัดเก็บภาษีเงินได้จากตราสารการเงินทุกประเภทในอัตราเดียวกัน และในระดับที่เหมาะสม และขจัดความซ้ำซ้อนในการจัดเก็บภาษีการค้าประเภทสถาบันการเงิน

(2) พิจารณายกเว้นภาษีเงินได้จากดอกเบี้ยเงินฝากประจำที่มีวัตถุประสงค์การออมเพื่อการศึกษาบุตร เพื่อซื้อที่อยู่อาศัยเพื่อความมั่นคงในชีวิต และการออมระยะยาวอื่นๆ หรือให้สามารถนำเงินออมดังกล่าวไปลดหย่อนภาษีรายได้บุคคลธรรมดา

3.1.2 การพัฒนาเครื่องมือและช่องทางการออมระยะยาว

(1) พัฒนาตราสารแห่งหนึ่งภาคเอกชนในรูปแบบต่างๆ ให้กว้างขวางโดยในตลาดแรกจะขจัดอุปสรรคด้านภาษีและกฎหมายหรือระเบียบต่างๆ เช่น ระบบภาษีการค้าและอากรแสตมป์ที่จัดเก็บจากตราสารการเงิน เป็นต้น และพัฒนาบริการที่เกี่ยวข้องกับการซื้อขายตราสารการเงินให้สะดวกรวดเร็ว รวมทั้งกำหนดบทบาทของสถาบันที่จะทำหน้าที่เป็นผู้แทนจำหน่ายและผู้สร้างตลาดในตลาดรองด้วย

(2) ส่งเสริมและพัฒนารูปแบบการแปลงสภาพหรือแปลงสิทธิในทรัพย์สินให้เป็นตราสารที่เปลี่ยนมือได้ โดยพิจารณาจัดตั้งสถาบันพิเศษเพื่อสนับสนุนการออกตราสารในรูปแบบดังกล่าว โดยนำลักษณะบางประการของกฎหมายทรัสต์มาใช้เพื่อคุ้มครองผู้ลงทุน

(3) ให้สถาบันการเงินเอกชนเข้ามาร่วมจำหน่ายพันธบัตรรัฐบาลออกใหม่ และกำหนดผลตอบแทนของพันธบัตรออกใหม่ให้เป็นที่ยอมรับของตลาด โดยมีน้อยรุ่นและให้มีปริมาณมากเพียงพอที่จะจูงใจให้มีการพัฒนาตลาดรอง รวมทั้งยกเลิกกฎเกณฑ์การถือหลักทรัพย์ภาครัฐบาลที่บังคับตายตัว ส่งเสริมการซื้อขายพันธบัตรรัฐบาลให้มีความคล่องตัว และพิจารณายกเลิกการรับซื้อคืนพันธบัตรและการไถ่ถอนครบกำหนด

(4) ส่งเสริมให้ส่วนท้องถิ่นและรัฐวิสาหกิจจัดหาเงินทุนโดยการออกพันธบัตรสำหรับโครงการลงทุนต่างๆ โดยดำเนินการพัฒนาตลาดแรกและตลาดรองของพันธบัตรดังกล่าวในลักษณะเดียวกับพันธบัตรรัฐบาล

(5) สนับสนุนการจัดตั้งกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ กองทุนบำนาญ การประกันชีวิต การออมในลักษณะผูกพัน และการจัดตั้งกองทุนรวมในรูปแบบใหม่ๆ เพิ่มมากขึ้นรวมทั้งส่งเสริมให้ประชาชนทั่วไปมีทัศนคติในการออมเพิ่มขึ้น

(6) จัดตั้งและพัฒนาสถาบันที่จะให้บริการพื้นฐานที่จำเป็นแก่สถาบันการเงินที่จะทำธุรกิจด้านตราสารการเงินทั้งในตลาดแรกและตลาดรอง รวมถึงการพิจารณาจัดตั้งองค์กรที่ทำหน้าที่ศึกษาและดูแลระบบการเงินเพื่อที่อยู่อาศัย และการขยายบทบาทของธนาคารอาคารสงเคราะห์ในการทำการยืดอกยืมสินเชื่อเพื่อที่อยู่อาศัยและรับซื้อกลุ่มสินเชื่อจำนองของสถาบันการเงิน

3.2 การปรับปรุงโครงสร้างและประสิทธิภาพของระบบการเงินการคลังและตลาดทุน ให้สนับสนุนการเพิ่มความสามารถในการแข่งขันกับต่างประเทศ โดยเพิ่มความคล่องตัวและลดต้นทุนทางการเงินของธุรกิจลงตามแนวทางและมาตรการ ดังนี้

3.2.1 ผ่อนคลายข้อจำกัดทางการเงิน

(1) ปรับอัตราดอกเบี้ยเงินฝากออมทรัพย์ที่ธนาคารพาณิชย์ อัตราดอกเบี้ยหลักทรัพย์รัฐบาลและรัฐวิสาหกิจ รวมทั้งอัตราดอกเบี้ยอื่นๆ ให้สามารถเคลื่อนไหวขึ้นลงเสรีมากขึ้นตามภาวะตลาดและความเหมาะสมของสภาวะเศรษฐกิจการเงินในประเทศและต่างประเทศ

(2) ผ่อนคลายด้านปริวรรตเงินตราและพัฒนาตลาดเงินตราต่างประเทศตามความเหมาะสมทางเศรษฐกิจการเงินในประเทศ พร้อมทั้งพัฒนาระบบอัตราแลกเปลี่ยนให้มีความคล่องตัวมากขึ้น

3.2.2 พัฒนาสถาบันการเงินและตลาดทุน และเพิ่มระดับการแข่งขันในระบบการเงิน

(1) กำหนดนโยบายให้สถาบันการเงินสามารถเปิดสาขาได้คล่องตัวขึ้นรวมทั้งปรับนโยบายการอนุญาตเปิดสถาบันการเงินรายใหม่ให้สอดคล้องกับภาวะเศรษฐกิจการเงินหรือข้อตกลงพหุภาคีระหว่างประเทศ และขยายขอบเขตการประกอบธุรกิจการเงินและการให้บริการทางการเงินใหม่ๆ ของสถาบันการเงินในประเทศ โดยพิจารณาให้ธนาคารพาณิชย์ประกอบธุรกิจเกี่ยวกับหลักทรัพย์ และให้บริษัทเงินทุนและบริษัทหลักทรัพย์ประกอบธุรกิจเกี่ยวกับปริวรรตเงินตรา รวมทั้งพิจารณาให้สถาบันการเงินเป็นผู้บริหารกองทุนต่างๆ ได้มากขึ้น

(2) เร่งรัดให้มีการบริการทางการเงินใหม่ๆ เช่น การจัดตั้งธนาคารเพื่อนำเข้าและส่งออก ระบบประกันสินเชื่อเพื่อการส่งออก ฯลฯ โดยปรับปรุงกฎหมายและระบบภาษีให้เอื้ออำนวยต่อการดำเนินการดังกล่าวการพัฒนาสินเชื่อระยะยาว เช่น สินเชื่อเพื่อการลงทุนของอุตสาหกรรม สินเชื่อเพื่อการเคหะ ฯลฯ และสนับสนุนการพัฒนาธุรกิจลิสซิ่ง โดยพิจารณาประเภทของนิติบุคคลที่จะได้รับอนุญาตให้ประกอบธุรกิจดังกล่าวที่เหมาะสม รวมทั้งปรับปรุงระบบสินเชื่อเพื่อการซื้อขายหลักทรัพย์ให้เพียงพอและรูปแบบที่เหมาะสมมากขึ้น เช่น การจัดตั้งสถาบันสินเชื่อเพื่อธุรกิจหลักทรัพย์ เป็นต้น

(3) พิจารณาการอนุญาตให้ธนาคารพาณิชย์และสถาบันการเงินถือหุ้นในบริษัทอื่นได้มากขึ้นโดยถือหุ้นได้ไม่จำกัดในธุรกิจด้านการเงินส่วนธุรกิจอื่นให้จำกัดการถือหุ้นตามความเหมาะสม

(4) ปรับปรุงระบบการรับช่วงซื้อตัวเงินของธนาคารแห่งประเทศไทยโดยสนับสนุนให้แยกเป็นอิสระจากธนาคารแห่งประเทศไทย และพัฒนาสถาบันการเงินการพัฒนาระยะเฉพาะด้านที่มีอยู่ในปัจจุบันให้เงินทุนกระจายไปสู่ภาคเศรษฐกิจเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ

(5) พิจารณาจำหน่ายหุ้นบริษัทต่างๆ ที่กระทรวงการคลังถือไว้ซึ่งมีลักษณะเป็นการลงทุนที่กระจัดกระจาย มาจัดตั้งเป็นกองทุนเพื่อพัฒนาอุตสาหกรรมสำหรับโครงการที่เหมาะสม

- (6) สนับสนุนให้มีการจัดตั้งตลาดซื้อขายหลักทรัพย์นอกตลาดหลักทรัพย์
- (7) พิจารณาจัดลำดับความสำคัญหลักทรัพย์ที่จะเข้าจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ให้สอดคล้องกับสาขาเศรษฐกิจสำคัญและนโยบายการพัฒนาประเทศ
- (8) ศึกษาความเหมาะสมในการจัดตั้งตลาดหลักทรัพย์ล่วงหน้า ตลอดจนมาตรการในการกำกับดูแลมิให้เกิดความผันผวนในตลาดทุน
- (9) พิจารณาปรับโครงสร้างพื้นฐานการบริหารงานของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย เพื่อความมั่นคงของตลาดทุนโดยให้แยกอำนาจหน้าที่ในการกำกับควบคุมธุรกิจหลักทรัพย์ออกเป็นหน่วยงานอิสระ รวมทั้งสนับสนุนให้มีหน่วยงานวิจัยตลาดทุนและสถาบันจัดลำดับความน่าเชื่อถือของตราสารการเงินต่างๆ

3.3 การปรับโครงสร้างภาษีเพื่อลดความบิดเบือนและสนับสนุนให้เกิดการแข่งขัน

3.3.1 เร่งรัดการนำระบบภาษีมูลค่าเพิ่มมาบังคับใช้แทนภาษีการค้าโดยครอบคลุมการผลิต การบริการ การค้าส่งและการค้าปลีก และมีอัตราภาษีเดียว ตลอดจนปรับโครงสร้างภาษีสรรพสามิตให้ทำหน้าที่จำกัดการบริโภคสินค้าฟุ่มเฟือยและที่มีผลกระทบต่อสังคม ทั้งนี้โดยให้สอดคล้องกับการปรับโครงสร้างภาษีการค้าระหว่างประเทศ

3.3.2 ปรับปรุงภาษีการค้าประเภทสถาบันการเงิน ซึ่งไม่รวมไม่อยู่ในระบบภาษีมูลค่าเพิ่ม ให้มีความเป็นกลางและไม่ซ้ำซ้อน เพื่อให้บริการทางการเงินมีความคล่องตัวและมีประสิทธิภาพมากขึ้น

3.3.3 ปรับโครงสร้างอัตราอากรขาเข้าสินค้าประเภทสินค้าประเภทต่างๆ โดยลดอัตราอากรขาเข้าลงและให้เหลือน้อยอัตรา รวมถึงการลดความแตกต่างในอัตราอากรเงินมีความคล่องตัวและมีประสิทธิภาพมากขึ้น

3.3.4 พิจารณาการใช้ระบบการประเมินราคาของข้อตกลงทั่วไปว่าด้วยภาษีศุลกากรและการค้าระหว่างประเทศ

3.3.5 ปรับปรุงหลักเกณฑ์การหักค่าใช้จ่ายในการคำนวณภาษีเงินได้นิติบุคคลให้จูงใจเอกชนในการลงทุนทำการวิจัยและพัฒนามากขึ้น และให้จูงใจต่อการพัฒนาธุรกิจเวนเจอร์แคปิตอล โดยให้สามารถหักผลขาดทุนจากการร่วมลงทุนในโครงการที่มีความเสี่ยงสูงจากรายได้ในงานอื่นได้

3.3.6 ปรับปรุงการให้สิทธิพิเศษทางภาษีอากรในการส่งเสริมการลงทุนให้เป็นการทั่วไปมากขึ้น โดยอาจให้สิทธิพิเศษเฉพาะเพื่อสนับสนุนการกระจายอุตสาหกรรมไปสู่ส่วนภูมิภาค และการพัฒนาอุตสาหกรรมหลักเท่านั้น

3.4 การลดการเก็งกำไรที่ดิน

เพื่อลดผลกระทบต่อต้นทุนการผลิตสินค้าและบริการและอัตราเงินเฟ้อที่สูงขึ้นเนื่องจากการเพิ่มขึ้นของรายได้และกำลังซื้อของประชาชนได้มาจากราคาที่ดินที่สูงขึ้น ซึ่งนำไปสู่พฤติกรรมบริโภคที่มีผลต่อเงินเฟ้อ

3.4.1 ปรับปรุงการจัดเก็บภาษีจากส่วนเกินทุนของที่ดินหรือภาษีแคปปิตอลเกน

3.4.2 พิจารณาระบบภาษีทรัพย์สินมาใช้แทนภาษีบำรุงท้องที่ และภาษีโรงเรือนและที่ดิน โดยใช้มูลค่าทรัพย์สินเป็นฐานภาษีรวมทั้งกำหนดอัตราภาษีสำหรับที่ดินว่างเปล่าหรือที่ดินที่มีได้ใช้ประโยชน์ตามควรแก่สภาพให้สูงกว่าที่ดินที่ใช้ประโยชน์ เพื่อเพิ่มภาระภาษีสำหรับการถือครองที่ดินเพื่อการเก็งกำไร

3.4.3 ปรับปรุงโครงสร้างภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา โดยยกเลิกหรือลดอัตราค่าใช้จ่ายที่ยอมให้หักจากเงินได้พึงประเมินในการคำนวณภาษีเงินได้จากการขายอสังหาริมทรัพย์ ที่เกิดจากการซื้อขายที่ดินที่มีลักษณะเป็นการถือครองระยะสั้นและเพื่อเก็งกำไร

3.5 การพัฒนาให้ตลาดทุนและตลาดเงินเริ่มเข้าสู่การเป็นศูนย์กลางทางการเงินและเป็นตลาดหุ้นสากล

3.5.1 พัฒนาและสนับสนุนให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางทางการเงินในภูมิภาค

(1) สนับสนุนให้เงินบาทมีบทบาทในระบบการค้าและการลงทุนในประเทศเพื่อนบ้าน รวมทั้งสนับสนุนให้สถาบันการเงินไทยมีบทบาทมากขึ้นในประเทศเหล่านั้น

(2) พัฒนาระบบการกักตุนและให้กู้ยืมระหว่างประเทศให้กว้างขวาง มีประสิทธิภาพและเป็นมาตรฐานสากล

(3) พัฒนาตลาดซื้อขายเงินตราต่างประเทศล่วงหน้า เพื่อรองรับธุรกรรมด้านเงินตราต่างประเทศที่จะเพิ่มขึ้น

3.5.2 การพัฒนาตลาดหลักทรัพย์ไทยให้เป็นตลาดหุ้นสากล

(1) ระยะแรก สนับสนุนให้นักลงทุนชาวต่างประเทศเข้ามาลงทุนในตลาดหุ้นไทยทั้งในลักษณะกองทุนและบุคคล โดยเน้นกระจายนักลงทุนไปทั่วโลก สนับสนุนการเข้ามาตั้ง

สำนักงานผู้แทนในไทยของบริษัทหลักทรัพย์ต่างประเทศ และความร่วมมือในการถ่ายทอดเทคโนโลยีเกี่ยวกับการดำเนินงานในธุรกิจหลักทรัพย์ที่เป็นมาตรฐานสากล รวมทั้งพิจารณาให้บริษัทไทยออกหลักทรัพย์จำหน่ายในตลาดหุ้นต่างประเทศ

(2) ในระยะต่อไป อำนวยความสะดวกให้บริษัทหลักทรัพย์ไทยไปตั้งสำนักงานผู้แทนในต่างประเทศ และอนุญาตให้นักลงทุนไทยนำเงินไปลงทุนโดยตรงในต่างประเทศในด้านที่จะสนับสนุนการค้าระหว่างประเทศ พิจารณาให้บริษัทต่างประเทศเข้ามาออกหลักทรัพย์จำหน่ายในตลาดหุ้นไทย รวมทั้งสนับสนุนการจัดตั้งกองทุนเพื่อระดมเงินทุนในประเทศแล้วไปลงทุนในตลาดหุ้นต่างประเทศ

(3) ในระยะยาว พิจารณาให้มีการประกอบธุรกิจหลักทรัพย์ระหว่างประเทศที่เสรี

บทที่ 2

การพัฒนาการเกษตร

1. ผลการพัฒนาการเกษตรที่ผ่านมา

1.1 การผลิตภาคเกษตรกรรมในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 6 ขยายตัวในระดับเฉลี่ยร้อยละ 3.4 ต่อปี ซึ่งนับว่าเป็นระดับที่ดีเมื่อเปรียบเทียบกับขยายตัวของการผลิตภาคเกษตรกรรมของโลก ซึ่งขยายตัวในระดับร้อยละ 1.5 เนื่องจากราคาสินค้าเกษตรหลักในตลาดโลกเริ่มอ่อนตัวตั้งแต่นั้นปี 2532 เป็นต้นมา และสภาพดินฟ้าอากาศที่ประสบกับภาวะฝนแล้งติดต่อกันในช่วงปลายแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 6 ในขณะที่ภาคอุตสาหกรรมและบริการได้ขยายตัวในระดับที่สูงมาก ดังนั้นจึงมีผลทำให้สัดส่วนการผลิตของภาคเกษตรกรรมและบริการได้ขยายตัวในระดับที่สูงมาก ดังนั้นจึงมีผลทำให้สัดส่วนการผลิตของภาคเกษตรกรรมต่อผลผลิตรวมลดลงตามลำดับลงเหลือเพียงร้อยละ 11.5 ในปี 2534 อย่างไรก็ตามภาคเกษตรกรรมยังมีความสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจไทย ในแง่ของการเป็นฐานรองรับการจ้างงานถึงร้อยละ 64 ของการจ้างงานรวมทั้งประเทศ

1.2 การพัฒนาที่ผ่านมาได้ทำให้โครงสร้างการผลิตภาคเกษตรกรรมมีการกระจายตัวที่ดีขึ้น จากสินค้าเกษตรดั้งเดิมไปสู่สินค้าที่มีมูลค่าสูงขึ้น เช่น พืชไร่ที่มีราคาสูง ประมงและปศุสัตว์แผนใหม่ เนื่องจากมีการนำเอาการจัดการธุรกิจเกษตรสมัยใหม่ ตลอดจนมีการนำเอาระบบการจัดการของการผลิตให้เชื่อมโยงกับอุตสาหกรรมแปรรูปเกษตรในลักษณะครบวงจรมากขึ้น

1.3 แม้ว่าภาคการผลิตภาคเกษตรกรรมมีการกระจายชนิดของสินค้ามากกว่า 400 ชนิดแต่ก็ยังมีขนาดเล็กจึงยังไม่สนับสนุนการส่งออกเท่าที่ควร การส่งออกสินค้าเกษตรส่วนใหญ่มีเพียงสินค้าเกษตรหลักดั้งเดิม ได้แก่ ข้าว มันสำปะหลัง ยางพารา และข้าวโพด ในขณะที่การส่งออกพืชไร่อื่นๆ ผักและผลไม้ยังคงมีมูลค่าต่ำ ดังนั้นสัดส่วนการส่งออกสินค้าเกษตรลดลงอย่างรวดเร็วจากร้อยละ 41 ในปี 2529 เหลือประมาณร้อยละ 23 ของการส่งออกรวมของประเทศ ในปี 2533 แต่อย่างไรก็ตามโอกาสการพัฒนาการเกษตรโดยเฉพาะสินค้าเกษตรที่มีมูลค่าเพิ่มสูง จะสามารถช่วยสนับสนุนการขยายตัวของเศรษฐกิจโดยส่วนรวมในระยะของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 7

2. เป้าหมายการพัฒนาการเกษตร

การที่เศรษฐกิจส่วนรวมของประเทศจะสามารถขยายตัวโดยต่อเนื่องในระดับร้อยละ 8.2 ต่อปีนั้น ภาคเกษตรกรรมจะต้องขยายตัวให้ได้ในระดับเฉลี่ยร้อยละ 3.4 โดยจำเป็นต้องมีเงื่อนไขที่ภาคเกษตรกรรมจะต้องปรับโครงสร้างการผลิตให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดและการพัฒนาอุตสาหกรรมการแปรรูปสินค้าเกษตร รวมทั้งยกระดับการใช้เทคโนโลยีด้านการเกษตรมาช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตให้สูงขึ้นด้วย

3. แนวทางการพัฒนาการเกษตร

การพัฒนาการเกษตรเพื่อสนับสนุนการขยายตัวทางเศรษฐกิจจะเน้นการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและเพิ่มมูลค่าของผลผลิตดังนี้

3.1 การคุ้มครองเขตการเกษตรกรรมให้มีประสิทธิภาพ ให้เป็นฐานการผลิตทางการเกษตร และรักษาทรัพยากรไว้สำหรับอนาคตโดยจะเน้น

3.1.1 การคุ้มครองเขตเกษตรกรรมที่อุดมสมบูรณ์เป็นพิเศษ โดยเฉพาะพื้นที่เกษตรที่รัฐบาลได้ลงทุนระบบชลประทานและบริการขั้นพื้นฐานไปแล้วเป็นจำนวนมากให้สามารถทำการเกษตรต่อไปตามศักยภาพของพื้นที่ เพื่อป้องกันการรุกกล้าและการเก็งกำไรนาที่ดินไปใช้ในกิจการอื่นๆ โดยมีมาตรการดังนี้

(1) พิจารณาเก็บภาษีในอัตราก้าวหน้ากับผู้ถือครองที่ดินในเขตการเกษตรไว้ โดยมีได้ใช้ประโยชน์หรือนำไปใช้เพื่อกิจกรรมอื่น ตลอดจนพิจารณานำระบบการเก็บภาษีจากผู้ที่ได้ประโยชน์จากราคาทรัพย์สินที่สูงขึ้น เนื่องจากอยู่ใกล้โครงสร้างพื้นฐานการเกษตรที่รัฐพัฒนาขึ้นเพื่อกระจายผลประโยชน์จากการพัฒนาให้เท่าเทียมกัน

(2) ศึกษาความเป็นไปได้ในการแก้ไขกฎหมายเกี่ยวข้องให้มีผลในการคุ้มครองพื้นที่เกษตรกรรมในเขตชลประทาน เพื่อสงวนพื้นที่ดังกล่าวมิให้เปลี่ยนสภาพการใช้ที่ดินเพื่อกิจกรรมอื่น

3.1.2 สนับสนุนการใช้ที่ดินอย่างเป็นระบบ เพื่อลดความขัดแย้งระหว่างผู้ประกอบการเกษตรด้วยกันและผู้ประกอบอาชีพอื่น เช่น ชาวนากับผู้เลี้ยงกุ้ง และชาวนากับผู้ทำนาเกลือ เป็นต้น โดยใช้มาตรการจูงใจต่างๆ เช่นการให้สินเชื่อโดยมีเงื่อนไขผ่อนปรน

3.1.3 วางแผนการใช้ที่ดินเพื่อกำหนดเขตการใช้ที่ดินนั้นอย่างชัดเจน โดยสนับสนุนให้มีกฎหมายรองรับเพื่อเป็นแนวทางพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานให้สอดคล้องกับการใช้ประโยชน์ของที่ดิน

3.1.4 ดำเนินการให้มีการใช้น้ำอย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เนื่องจากน้ำเพื่อชลประทานมีจำกัดและนับวันจะขาดแคลนมากขึ้นโดยอาศัยมาตรการดังนี้

(1) พิจารณาจัดเก็บค่าใช้น้ำจากการชลประทานในภาคเกษตรกรรมตามปริมาณการใช้ เพื่อให้มีการใช้น้ำอย่างประหยัดและเป็นธรรมกับเกษตรกร

(2) ทบทวนอัตราค่าใช้น้ำจากการชลประทานที่เก็บจากภาคเกษตรกรรมและนอกภาคเกษตรให้เหมาะสม โดยในภาคเกษตรกรรมควรถือเกณฑ์การคำนวณค่าใช้น้ำจากการชลประทานเฉพาะค่าบำรุงรักษาระบบส่งน้ำเท่านั้น

(3) จัดให้มีระบบการบริหารการใช้น้ำตั้งแต่ระบบคลองส่งน้ำสายใหญ่จนถึงระดับไร่นา สนับสนุนบทบาทของกลุ่มเกษตรกรผู้ใช้น้ำให้เข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนการส่งน้ำและการบำรุงรักษาระบบส่งน้ำในไร่นา ตลอดจนให้ความรู้และวิทยาการแก่เจ้าหน้าที่และเกษตรกรในเรื่องการใช้น้ำอย่างมีประสิทธิภาพ

3.2 สนับสนุนการวิจัย พัฒนา และถ่ายทอดวิทยาการเพื่อการเกษตร ตลอดจนจัดหาปัจจัยการผลิตที่จำเป็น โดยกำหนดบทบาทของรัฐและเอกชนที่เหมาะสม เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในงานวิจัยและส่งเสริมฝึกอบรมให้เกษตรกรนำไปปฏิบัติ เพื่อลดต้นทุนการผลิตให้สามารถแข่งขันได้มากขึ้น และให้เกษตรกรมีปัจจัยการผลิตใช้อย่างเพียงพอและทั่วถึงเช่นเดียวกับการพัฒนาปัจจัยพื้นฐานอื่นๆ ตามแนวทางและมาตรการดังนี้

3.2.1 สนับสนุนภาคเอกชนโดยมีรัฐเป็นแกนนำในการวิจัย พัฒนา และส่งเสริมการใช้พันธุ์พืชและพันธุ์สัตว์ ที่มีความเหมาะสมกับสภาพพื้นที่และฐานะทางเศรษฐกิจของเกษตรกร โดยมีมาตรการดังนี้

(1) เผยแพร่ความรู้ให้เกษตรกรทราบถึงคุณสมบัติต่างๆ ทั้งข้อดีและข้อเสียของเมล็ดพันธุ์ลูกผสม พันธุ์โคเนื้อและโคนม เพื่อให้เกษตรกรสามารถตัดสินใจเลือกใช้ได้อย่างเหมาะสมแก่กรณี และสอดคล้องกับฐานะทางเศรษฐกิจของครัวเรือน

(2) ให้ความรู้แก่ภาคเอกชนและเกษตรกรในการผลิตเมล็ดพันธุ์ สนับสนุนการส่งออกเมล็ดพันธุ์เพื่อการค้า และพิจารณาให้การคุ้มครองสิทธิทรัพย์สินทางปัญญาพันธุ์พืชที่ภาคเอกชนผลิตได้ ตรวจสอบและรับรองคุณภาพพันธุ์พืชและพันธุ์สัตว์ที่ตรงตามข้อกำหนดของกฎหมาย

(3) เร่งรัดงานวิจัยทั้งด้านพันธุ์พืชและวิทยาการหลังเก็บเกี่ยว โดยมุ่งลดต้นทุนการผลิตของเกษตรกรและการผลิตสินค้าใหม่ๆ เพื่อกระจายการผลิตในไร่นาและเป็นวัตถุดิบป้อนโรงงานอุตสาหกรรมรวมทั้งการพัฒนาวิธีการใหม่ๆ ในการขยายพันธุ์พืชและพันธุ์สัตว์ เช่น การเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อ การฝากตัวอ่อน ให้ได้ผลและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น สนับสนุนการวิจัยและผลิตพันธุ์สัตว์น้ำใหม่ๆ ที่มีมูลค่าทางเศรษฐกิจสูง เพื่อส่งเสริมให้เกษตรกรและภาคเอกชนนำไปขยายการผลิตอย่างแพร่หลาย

(4) สนับสนุนการให้ความรู้ทางด้านเทคโนโลยีและการจัดการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำในแหล่งน้ำธรรมชาติและชายฝั่งแก่ผู้ประกอบการด้านการประมง

3.2.2 สนับสนุนให้เกษตรกรใช้ปุ๋ยเคมีอย่างคุ้มค่าและมีปุ๋ยเคมีที่มีคุณภาพใช้ทันกับความต้องการ โดยมีมาตรการดังนี้

(1) แนะนำและถ่ายทอดความรู้ในการใช้ปุ๋ยเคมีให้ถูกวิธีและเหมาะสมกับสภาพดินในแต่ละท้องถิ่นและชนิดของพืชที่ปลูกโดยเน้นถึงประสิทธิภาพ ต้นทุนและผลตอบแทนเพื่อให้เกษตรกรเลือกใช้ รวมทั้งรณรงค์ให้เกษตรกรใช้ปุ๋ยอินทรีย์ควบคู่กับการใช้ปุ๋ยเคมีด้วย เพื่อรักษาเนื้อดินและลดต้นทุนการผลิต

(2) ปรับโครงสร้างการค้าและการตลาดปุ๋ยเคมีในประเทศให้มีการแข่งขันโดยเสรีมากขึ้น และทบทวนความเหมาะสมการผลิตปุ๋ยเคมีในประเทศไทย โดยคำนึงถึงประโยชน์ของเกษตรกรเป็นหลัก และอาจถือได้ว่าเป็นการให้บริการพื้นฐานทางการเกษตรประเภทหนึ่งก็ได้

3.2.3 สนับสนุนการใช้สารเคมีที่ถูกวิธีและลดการใช้สารเคมีในอนาคต เพื่อมิให้เป็นอันตรายต่อผู้บริโภคสินค้าเกษตรและตัวเกษตรกรเองโดยมีมาตรการดังนี้

(1) รณรงค์ให้เกษตรกรดำเนินการป้องกันกำจัดศัตรูพืช ด้วยการติดตามสถานการณ์และควบคุมศัตรูพืชด้วยวิธีธรรมชาติอย่างแพร่หลายเพื่อลดการใช้สารเคมีและให้เกษตรกรตระหนักถึงความสำคัญ และมีความรู้ในการป้องกันศัตรูพืชตั้งแต่ก่อนลงมือปลูกพืช ป้องกันการเกิดโรคและการแพร่ระบาดของโรคสัตว์แทนการมุ่งเน้นการรักษาโรคเมื่อสัตว์ป่วย

(2) รณรงค์ให้เกษตรกรผู้ปลูกพืช ผู้เลี้ยงปศุสัตว์และสัตว์น้ำ ผู้นำเข้าหรือผู้จำหน่ายสารเคมีทางการเกษตร มีความรู้เกี่ยวกับการใช้สารเคมีต่างๆ ที่ถูกต้อง และอันตรายที่เกิดจากการใช้สารเคมีและเวชภัณฑ์ไม่ถูกวิธี ตลอดจนการนำพืชและจุลินทรีย์มาป้องกันและปราบศัตรูพืชและสัตว์ ควบคู่ไปกับการใช้สารเคมีให้ถึงมือเกษตรกรด้วยสื่อต่างๆ ทั้งด้านสิ่งพิมพ์ วิทยุ ทีวีทัศน์ และโทรทัศน์

(3) ทบทวนกฎหมายที่เกี่ยวข้องและพิจารณาออกกฎหมายควบคุมยาสัตว์เป็นการเฉพาะ ให้สามารถดูแลธุรกิจยาสัตว์ เวชภัณฑ์และสารเคมีต่างๆ อย่างทั่วถึงตั้งแต่การผลิตจนถึงการใช้เพื่อให้มีการใช้สารเคมีอย่างถูกต้อง และงดเว้นการใช้ยาหรือสารเคมีต้องห้าม ตลอดจนให้มีการระบุชื่อสามัญของสารเคมีโดยชัดเจนเพื่อป้องกันการเอาเปรียบเกษตรกรโดยอาศัยชื่อเสียงของตราสินค้าและการโฆษณา

(4) เร่งรัดงานวิจัยถึงแนวโน้มทางการป้องกันกำจัดศัตรูพืช การนำเอาพืชสารสกัดจากพืช และจุลินทรีย์มาใช้ทดแทนสารเคมีเพื่อนำออกเผยแพร่ให้เกษตรกรนำไปใช้และภาคเอกชนนำไปขยายการผลิตเป็นอุตสาหกรรมต่อไป

(5) กำหนดมาตรฐานระดับสารตกค้างในเนื้อสัตว์และผลิตภัณฑ์จากสัตว์โดยอาศัยความร่วมมือระหว่างรัฐบาลและเอกชนในการศึกษาวิจัยกำหนดขนาดที่ใช้ ระยะเวลาหยุดยา และสารตกค้างจากยาที่ยอมให้พบได้ในอาหาร

3.2.4 เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและการใช้เครื่องจักรกลเกษตรภายในประเทศโดยมี มาตรการดังนี้

(1) ส่งเสริมและสนับสนุนความร่วมมือกับภาคเอกชนในการวิจัยและพัฒนาเครื่องจักรกลเกษตรให้เหมาะสมกับเพศของเกษตรกร สภาพพื้นที่และชนิดของพืชผลทั้งด้านการเพาะปลูก การเก็บเกี่ยว การพัฒนาและรักษาคุณภาพของผลผลิต การบรรจุหีบห่อและเครื่องจักรกลในโรงงานแปรรูปสินค้าเกษตรกร ตลอดจนการประดิษฐ์เครื่องทุ่นแรงในระดับไร่นา

(2) กำหนดมาตรฐานคุณภาพของเครื่องจักรกลเกษตร รวมทั้งให้บริการด้านการตรวจสอบและออกไปรับรองคุณภาพ

(3) ฝึกอบรมเจ้าหน้าที่และเกษตรกรให้มีความรู้ในการเลือกใช้ การบำรุงรักษา และซ่อมแซมเครื่องจักรกลเกษตรอย่างมีประสิทธิภาพ

(4) สนับสนุนสินเชื่อระยะยาวแก่ผู้ผลิตเครื่องจักรกลเกษตรรายย่อยและเกษตรกรในการจัดซื้อเครื่องจักรกลเกษตรที่เหมาะสมและจำเป็น ตลอดจนสนับสนุนธุรกิจการให้บริการเครื่องจักรกลเกษตรโดยแพร่หลาย

3.2.5 ขยายบทบาทสินเชื่อการเกษตรและส่งเสริมการดำเนินธุรกิจแบบตลาดข้อตกลง โดยมีมาตรการดังนี้

(1) เพิ่มเงินทุนให้กับธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรให้เพียงพอในการปล่อยสินเชื่อทั้งระยะสั้นและระยะยาวแก่เกษตรกร เพื่อปรับโครงสร้างการผลิตและการทำกิจกรรมนอกภาคเกษตรโดยเฉพาะแก่เกษตรกรรายย่อย

(2) สนับสนุนให้มีการแก้ไขพระราชบัญญัติธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร เพื่อให้สามารถขยายบทบาทการดำเนินงานสินเชื่อให้ครอบคลุมถึงกิจกรรมนอกภาคเกษตรแก่เกษตรกรรายย่อยได้กว้างขวางและทั่วถึงมากขึ้น

(3) ศึกษาความเป็นไปได้และความเหมาะสมในการจัดตั้งกองทุนประกันสินเชื่อเพื่อการเกษตร เพื่อลดความเสี่ยงและจูงใจให้สถาบันการเงินเข้ามาช่วยเหลือเกษตรกรรายย่อย ให้ได้รับบริการสินเชื่อจากสถาบันการเงิน และเพิ่มสัดส่วนการปล่อยสินเชื่อระยะปานกลางและระยะยาวให้มากขึ้น

(4) สนับสนุนให้ธุรกิจการเกษตร โดยรัฐเป็นตัวกลางเชื่อมโยงระหว่างกลุ่มเกษตรกรกับนักธุรกิจการเกษตร ให้มีโอกาสทำธุรกิจการเกษตร ให้มีโอกาสทำธุรกิจแบบตลาดข้อตกลง และร่วมลงทุนในอุตสาหกรรมการเกษตรทั้งด้านการขยายธุรกิจและประเภทสินค้าให้มากขึ้น

- (5) ดูแลสัญญาข้อตกลงระหว่างสถาบันเกษตรกรและนักธุรกิจให้มีความรัดกุมและเกิดความเป็นธรรมทุกฝ่าย

3.3 ปรับโครงสร้างการผลิตทางการเกษตรให้สอดคล้องกับสภาพพื้นที่และความต้องการของตลาด ด้วยการปรับระบบการเพาะปลูกและระบบไโรนาเป็นแบบผสมผสานให้สาขาประมงปศุสัตว์ และป่าเศรษฐกิจเข้ามามีบทบาทในการพัฒนาการเกษตรมากขึ้น โดยมีมาตรการดังนี้

3.3.1 ปรับระบบส่งเสริมการเกษตรของทางราชการจากเดิมที่เน้นการส่งออกรายสินค้า ไปสู่การสนับสนุนและแนะนำให้เกษตรกรสามารถวางแผนการผลิตในไร่นาได้ด้วยตนเองมากขึ้น โดยรัฐให้บริการดูแลสนับสนุนด้านต่างๆ ที่สอดคล้องกับความต้องการของเกษตรกรตามควรแก่กรณี

3.3.2 สนับสนุนภาคเอกชน สถาบันเกษตรกรและเกษตรกรในการเพาะปลูกสร้างสวนป่า โดย

(1) เร่งรัดให้มีพระราชบัญญัติสวนป่า เพื่อให้ผู้ลงทุนปลูกสร้างสวนป่ามีความมั่นใจในสิทธิประโยชน์ที่ได้รับจากการลงทุนของตนเองในการตัดไม้สักและไม่ยางที่ปลูกในพื้นที่ของตนเอง ตลอดจนได้รับยกเว้นค่าภาคหลวง และไม่ต้องอยู่ภายใต้บังคับกฎหมายบางประการตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติป่าไม้ พ.ศ. 2 4 8 4

(2) สนับสนุนให้มีการปลูกสร้างสวนป่าเศรษฐกิจของภาคเอกชนที่มีอุตสาหกรรมรองรับครบวงจรกับสถาบันเกษตรกรในรูปสวนป่าชุมชนหรือเพื่อการค้า พร้อมทั้งกำหนดเขตปลูกสร้างสวนป่าทั้งสองประเภทให้ชัดเจน ตลอดจนปรับปรุงวิธีอนุญาตให้เป็นธรรมและรวดเร็วยิ่งขึ้น

3.4 สนับสนุนพัฒนาอุตสาหกรรมแปรรูปสินค้าเกษตร เพื่อเพิ่มมูลค่าแก่สินค้าแทนการส่งออกในรูปวัตถุดิบและทดแทนการนำเข้าสินค้าเกษตรจากต่างประเทศ โดยมีมาตรการดังนี้

3.4.1 กำหนดมาตรการเกี่ยวกับการนำเข้าวัตถุดิบให้ชัดเจนและมีเสถียรภาพเพื่อให้อุตสาหกรรมแปรรูปพัฒนาและขยายตัวไปได้

3.4.2 เพิ่มประสิทธิภาพการแปรรูปสินค้าเกษตรด้วยการสนับสนุนความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชนในการแสวงหาและถ่ายทอดวิทยาการด้านพันธุ์ การพัฒนาคุณภาพวัตถุดิบและผลิตภัณฑ์ การพัฒนามาตรฐานสินค้าและการบรรจุหีบห่อ

3.4.3 สนับสนุนการดำเนินธุรกิจการเกษตรแผนใหม่ในการผลิตสินค้าเกษตรใหม่ๆ ที่มีสู่ทางการตลาดดีทั้งเพื่อการส่งออก การแปรรูปและการทดแทนการนำเข้า

3.5 ปรับปรุงการบริหารพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ เพื่อให้การลงทุนของรัฐในการพัฒนาการเกษตรถึงมือเกษตรกร และแก้ปัญหาในระดับพื้นที่ที่สอดคล้องและตรงกับความต้องการของเกษตรกร โดยมีมาตรการดังนี้

3.5.1 ให้มีการจัดทำแผนปรับโครงสร้างการผลิตทางการเกษตรระดับจังหวัดที่มีแผนงานและโครงการสนองต่อการแก้ปัญหาและความต้องการของเกษตรกร ในลักษณะการทำงานแบบผสมผสานของหน่วยงานต่างๆ และเป็นเครื่องมือที่จะรองรับระบบบริหารของรัฐบาลในการกระจายอำนาจและงบประมาณให้แก่ส่วนภูมิภาคมากขึ้น

3.5.2 ปรับปรุงและพัฒนาขีดความสามารถของระบบสหเทศ ทั้งการจัดเก็บการเผยแพร่ การบริหารข่าวสารการเกษตร และวิทยาการที่ทันสมัย โดยกำหนดขอบข่ายและหน่วยงานรองรับอย่างชัดเจนทั้งในระดับประเทศและระดับพื้นที่

3.5.3 ฝึกอบรมด้านบริหารและจัดการ ตั้งแต่การผลิต การพัฒนาคุณภาพสินค้าการตลาด และการให้สินเชื่อแก่เกษตรกรผู้นำกลุ่มเกษตรกร และผู้บริหารสหกรณ์การเกษตรรวมทั้งจัดทำข้อมูลข่าวสารการตลาดที่เกี่ยวข้องกับลักษณะสินค้าเกษตรแต่ละชนิดที่ตลาดต้องการ เพื่อแจกจ่ายให้แก่สถาบันเกษตรกรต่างๆ อย่างทั่วถึงและทันต่อเหตุการณ์ เพื่อใช้ประกอบการตัดสินใจการผลิตและปรับปรุงคุณภาพสินค้าให้เป็นไปตามความต้องการของตลาด

บทที่ 3

การพัฒนาอุตสาหกรรมการค้าและบริการ

1. ผลการพัฒนาอุตสาหกรรมและการค้าที่ผ่านมา

1.1 ด้านอุตสาหกรรม

1.1.1 ในระยะแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 6 ภาคอุตสาหกรรมได้มีบทบาทสำคัญต่อการขยายตัวทางเศรษฐกิจและการส่งออกของไทยเป็นอย่างยิ่ง โดยสัดส่วนของผลผลิตอุตสาหกรรมในผลผลิตรวมของประเทศได้เพิ่มจากร้อยละ 23.5 ในปี 2529 ซึ่งเป็นปีสุดท้ายของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 5 มาเป็นร้อยละ 26.0 ในปี 2534 อัตราการขยายตัวที่กำหนดไว้ร้อยละ 6.6 ปัจจัยสำคัญที่กระตุ้นให้เกิดการขยายตัวสูงเช่นนี้ ได้แก่ การขยายตัวของการส่งออกและการลงทุน โดยเฉพาะการผลิตเพื่อส่งออกและการลงทุนอุตสาหกรรมขนาดใหญ่เพื่อทดแทนการนำเข้า

1.1.2 ในด้านกระบวนการผลิตอุตสาหกรรม ได้มีการพัฒนาไปอย่างมากเมื่อเทียบกับระยะที่ผ่านมา ทั้งด้านประเภทการผลิตและคุณภาพของสินค้าไปสู่อุตสาหกรรมที่มีการผลิตสลับซับซ้อนและมีอุตสาหกรรมต่อเนื่องมากขึ้น และเป็นโรงงานใหม่ที่ใช้เทคโนโลยีและเงินลงทุนสูงขึ้น ทั้งนี้เป็นผลมาจากการพัฒนาอุตสาหกรรมส่งออกที่จะต้องแข่งขันในตลาดโลก และเป็นการเข้าร่วมทุนกับต่างประเทศ

1.1.3 แม้ว่าอุตสาหกรรมจะขยายตัวไปอย่างรวดเร็วแต่แหล่งที่ตั้งของโรงงานอุตสาหกรรมส่วนใหญ่ยังกระจุกตัวอยู่ในบริเวณกรุงเทพมหานครและปริมณฑล และมีเพียงบางส่วนเริ่มกระจายไปยังพื้นที่รอบนอกแถบจังหวัดภาคกลางและภาคตะวันออก สำหรับในภูมิภาคที่ห่างไกลออกไป การกระจายอุตสาหกรรมยังไม่ถึง ดังจะเห็นได้ว่าจำนวนโรงงานที่ตั้งอยู่ในกรุงเทพมหานครและปริมณฑลมีสัดส่วนถึงร้อยละ

5

2

1.1.4 ปริมาณมลพิษอันเกิดจากโรงงานอุตสาหกรรมมีมากขึ้นอย่างรวดเร็วทั้งจากแหล่งโรงงานอุตสาหกรรมหนาแน่นเดิม และจากอุตสาหกรรมที่เกิดขึ้นใหม่ ทั้งนี้เพราะการควบคุมดูแลของรัฐไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร ต้นทุนการสร้างระบบกำจัดของเสียสูงและการละเลยของผู้ประกอบการอุตสาหกรรมบางกลุ่มล้วนมีส่วนสนับสนุนให้ระดับความรุนแรงของปัญหานี้ทวีสูงขึ้น

1.1.5 บริการพื้นฐานที่จำเป็นต่อภาคอุตสาหกรรม โดยเฉพาะด้านไฟฟ้า การขนส่ง สื่อสาร สาธารณูปโภคต่างๆ ไม่สามารถรองรับการขยายตัวของภาคอุตสาหกรรมและการค้า ได้ทันทั่วถึง และเกิดสภาพคอขวดที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนา

1.1.6 กำลังคนและแรงงานฝีมือเริ่มขาดแคลนในสาขาวิชาชีพต่างๆ ซึ่งส่งผลต่อการขยายตัวทั้งในด้านการผลิต การค้า และบริการ นอกจากนี้งานวิจัยและพัฒนาด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและมาตรฐานสินค้าที่จะเข้ามาเสริมกระบวนการผลิตและการค้ายังมีขอบเขตที่จำกัด ขณะเดียวกัน การถ่ายทอดเทคโนโลยีและการพัฒนาขีดความสามารถทางการผลิตของอุตสาหกรรม ขนาดกลางและขนาดย่อมก็ยังไม่ดีเท่าที่ควร

1.1.7 กฎ ระเบียบ และข้อปฏิบัติของรัฐ ตลอดจนโครงสร้างภาษีและวิธีจัดเก็บยังไม่สามารถปรับตัวได้ทันกับสถานการณ์ของกิจกรรมทางเศรษฐกิจต่างๆ ที่ได้ขยายตัวไปอย่างรวดเร็ว ซึ่งเป็นข้อจำกัดต่อความสามารถแข่งขันของไทยในตลาดโลก ทั้งยังเปิดโอกาสให้มีการตอบโต้จาก ประเทศคู่ค้าได้อีกด้วย

1.2 ด้านการค้าสินค้าและการค้าบริการ

1.2.1 เศรษฐกิจของไทยได้เปิดกว้างสู่นานาชาติมากขึ้น โดยพึ่งพาการค้าต่างประเทศมากยิ่งขึ้น กล่าวคือ ในช่วงสี่ปีแรกของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 6 คือปี 2530-2533 มูลค่าการค้าและบริการ ระหว่างประเทศได้เพิ่มจาก 7.4 แสนล้านบาท ในปี 2530 เป็น 16.6 แสนล้านบาท ในปี 2533 โดยที่ มูลค่าการส่งออกเพิ่มขึ้นประมาณ 2.6 เท่า คือ เพิ่มจาก 3.7 แสนล้านบาท เป็น 9 แสนล้านบาท ทั้งนี้ สัดส่วนของมูลค่าการค้าและบริการระหว่างประเทศต่อผลผลิตรวมของประเทศได้เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 59 เป็นร้อยละ 80 ในช่วงเวลาเดียวกัน โดยแยกเป็นการส่งออกร้อยละ 37 และการนำเข้า ร้อยละ 4 3

1.2.2 สินค้าส่งออกของไทยได้กระจายตัวเพิ่มขึ้นโดยเฉพาะสินค้าอุตสาหกรรมจากสินค้าอุปโภคบริโภค เช่น สิ่งทอ อาหารแปรรูป เป็นสินค้าชิ้นส่วนและอุปกรณ์มากขึ้นเช่น ชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์ ชิ้นส่วนรถยนต์ ในส่วนของสินค้าเกษตรแม้ว่าจะมีมูลค่าการส่งออกเพิ่มขึ้นและการกระจายประเภทสินค้ามากขึ้น แต่ก็เพิ่มในอัตราที่ไม่สูงนักมีผลให้สินค้าอุตสาหกรรมได้เข้ามามีบทบาทสำคัญแทนที่สินค้าเกษตร กล่าวคือ สัดส่วนมูลค่าส่งออกสินค้าอุตสาหกรรมต่อมูลค่าส่งออก รวมในปี 2533 คิดเป็นประมาณร้อยละ 75 สำหรับตลาดส่งออกสำคัญยังคงเป็นสหรัฐอเมริกา ประชาคมยุโรป และญี่ปุ่น ซึ่งรวมกันคิดเป็นร้อยละ 60 ของตลาดส่งออกทั้งหมด

1.2.3 ระบบเศรษฐกิจไทยเริ่มผูกพันและพึ่งพาการค้ากับต่างประเทศมากขึ้น ทำให้ต้องปรับ กลยุทธ์และวิธีการในการเจรจาปกป้องและแสวงหาผลประโยชน์ทางการค้าของประเทศ

1.2.4 การพัฒนาระบบการตลาดสินค้าเกษตรในรูปแบบต่างๆ ยังมีขีดจำกัดอยู่เฉพาะ สินค้ากลุ่มพืชไร่ และส่วนใหญ่เป็นบทบาทของภาครัฐ เกษตรกรจึงมีทางเลือกในการขายสินค้า จำกัด จำเป็นต้องพึ่งพ่อค้าคนกลางเป็นส่วนใหญ่ นอกจากนี้ราคาสินค้าเกษตรสำคัญๆ ยังได้รับ ผลกระทบจากการเคลื่อนไหวของราคาในตลาดโลกทำให้เกษตรกรได้รับผลกระทบทางด้านรายได้

1.2.5 การค้าบริการได้มีบทบาทสำคัญเพิ่มขึ้นในระบบเศรษฐกิจ ประเทศไทยเริ่มมีดุลการค้าบริการระหว่างประเทศเกินดุลเป็นครั้งแรกในช่วงกลางของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 6 คือ รายได้

ร้อยละ 50 ของรายรับทั้งหมดมาจากการท่องเที่ยวซึ่งขยายตัวอย่างรวดเร็วในขณะเดียวกันประเทศไทยก็มีรายจ่ายที่เพิ่มสูงมากในด้านบริการขนส่งระหว่างประเทศและประกันภัยสินค้าซึ่งคิดเป็นร้อยละ 42 ของรายจ่ายรวม เนื่องจากการขยายตัวด้านการค้าต่างประเทศ รายจ่ายอื่นที่สำคัญรองลงมา ได้แก่ การจ่ายดอกเบี้ย กู้ไร และเงินปันผลคืนกลับไปต่างประเทศ

1.2.6 ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 6 นี้ การค้าบริการในประเทศได้เริ่มเข้ามาสนับสนุนการผลิต การค้า และกิจกรรมอื่นๆ เพิ่มมากขึ้นทั้งยังเป็นประเด็นสำคัญในการเจรจาการค้าระหว่างประเทศ ซึ่งเป็นผลมาจากแรงผลักดันของประเทศพัฒนาแล้วที่จะให้มีการเปิดตลาดการค้าบริการเสรีขึ้นในสาขาต่างๆ เช่น สาขาการขนส่งทางบก ทางเรือ ทางอากาศ การสื่อสารโทรคมนาคม และการโฆษณา เป็นต้น

2. เป้าหมายการพัฒนาอุตสาหกรรม การค้า และบริการ

เพื่อให้ภาคอุตสาหกรรม การค้าและบริการ มีส่วนสนับสนุนวัตถุประสงค์การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศในการรักษาอัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่อง จึงกำหนดเป้าหมายการพัฒนาอุตสาหกรรม การค้าและบริการไว้ดังนี้ คือ

2.1 ด้านอุตสาหกรรม

2.1.1 ให้การผลิตภาคอุตสาหกรรมขยายตัวอย่างต่อเนื่องในอัตราเพิ่มเฉลี่ยร้อยละ 9.5 ต่อปี

2.1.2 ให้การผลิตอุตสาหกรรมเกษตรขยายตัวโดยเฉลี่ยไม่ต่ำกว่าร้อยละ 5.5 ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 7

2.1.3 ให้อุตสาหกรรมส่งออกมีสัดส่วนในมูลค่าส่งออกเพิ่มขึ้นไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80 ในปี 2 5 3 9

2.1.4 กำหนดอุตสาหกรรมเป้าหมาย 6 สาขา คือ อุตสาหกรรมเกษตร อุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม อุตสาหกรรมงานโลหะ อุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์ อุตสาหกรรมปิโตรเคมี และอุตสาหกรรมเหล็กและเหล็กกล้า

2.1.5 กำหนดให้มีมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมไม่น้อยกว่า 2,500 เรื่องภายใน 2539

2.2 ด้านการค้าสินค้าและบริการ

2.2.1 รักษาอัตราการขยายตัวด้านการส่งออกสินค้าเฉลี่ยไม่น้อยกว่าร้อยละ 14.7 ต่อปี ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 7 เพื่อจะนำไปสู่การลดการขาดดุลการค้าในระดับที่เหมาะสม

2.2.2 ส่งเสริมการท่องเที่ยวระหว่างประเทศเพื่อเป็นแหล่งรายได้เงินตราต่างประเทศ ให้ขยายตัวไม่ต่ำกว่าอัตราเฉลี่ยร้อยละ 13 ต่อปี และจำนวนนักท่องเที่ยวต่างประเทศเพิ่มขึ้นไม่ต่ำกว่าร้อยละ 8 ต่อปี

2.2.3 กำหนดสาขาการค้าบริการเป้าหมายที่จำเป็นต่อการเพิ่มขีดความสามารถแข่งขันทางการค้า คือ บริการขนส่งทางเรือและอากาศ บริการประกันวินาศภัยสินค้าบริการสื่อสาร โทรคมนาคมและบริการก่อสร้าง

3 แนวทางการพัฒนาอุตสาหกรรม

3 1 ส่งเสริมและสนับสนุนอุตสาหกรรมโดยส่วนรวม

3.1.1 ใช้นโยบายการคลังทั้งที่เป็นมาตรการภาษีและมาตรการการคลังด้านอื่นๆ เพื่อจัดอุปสรรคในการส่งเสริมและพัฒนาอุตสาหกรรมและการส่งออก ตลอดจนดำเนินนโยบายสนับสนุนให้เอกชนเข้ามามีส่วนร่วมลงทุนในโครงการบริการพื้นฐาน

3.1.2 พิจารณาปรับเพดานอัตราดอกเบี้ยเงินกู้และอัตราดอกเบี้ยเงินฝากสะสมทรัพย์ให้ เป็นไปตามภาวะตลาดการเงินและเศรษฐกิจ รวมทั้งควรพิจารณาปล่อยให้อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ และอัตราดอกเบี้ยฝากลอยตัวตามภาวะตลาดการเงินภายในประเทศและระหว่างประเทศ

3.1.3 พิจารณาให้อัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ ไม่เป็นอุปสรรคในการพัฒนา อุตสาหกรรม

3.1.4 สนับสนุนให้มีสถาบันเงินทุนระยะยาวของภาคเอกชนมากขึ้น พัฒนาตลาดทุนในประเทศให้กว้างขวางขึ้นและส่งเสริมให้มีการใช้ตราสารทางธุรกิจต่างๆ และพัฒนาให้มีตลาดรอง สำหรับพันธบัตรรัฐบาลหรือพันธบัตรของหน่วยงานของรัฐ และตราสารธุรกิจต่างๆ

3.2 ปรับระบบภาษีอากรและสิทธิประโยชน์

3.2.1 ลดอัตราภาษีศุลกากรให้เหลือน้อยอัตราเพื่อให้โครงการสร้างภาษีความเป็นกลางมากที่สุด พร้อมทั้งปรับปรุงอัตราอากรขาเข้าสินค้าสำเร็จรูป ชิ้นส่วน และวัตถุดิบให้แตกต่างกันตามความเหมาะสม เพื่อส่งเสริมการผลิตชิ้นกลางและชิ้นต้นภายในประเทศให้มากขึ้น

3.2.2 ให้มีการพิจารณาใช้ระบบสากลในการประเมินราคาสินค้าตามระบบข้อตกลงการค้าระหว่างประเทศ เพื่อคำนวณค่าภาษีอากรที่ผู้นำเข้าต้องเสีย

3.2.3 ให้มีมาตรการการเงินการคลังใหม่ๆ เพื่อสนับสนุนการขยายตัวด้านการส่งออกและการลงทุน เช่น ธนาคารเพื่อการนำเข้าและส่งออก การประกันสินเชื่อเพื่อการส่งออก บริการให้เช่าทรัพย์สิน และบริการรับซื้อหนี้ เป็นต้น

3.3 ปรับปรุงกฎระเบียบและนโยบายส่งเสริม

3.2.1 เร่งรัดปรับปรุงแก้ไขกฎระเบียบที่เป็นอุปสรรคต่อการขยายตัวด้านการค้าและการค้าลงทุน เช่น พระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ.2512 พระราชบัญญัติจดทะเบียนเครื่องจักร พ.ศ. 2514 เป็นต้น

3.2.2 ให้มีการแยกกลุ่มอุตสาหกรรมที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและชุมชนเพื่อที่การขออนุญาตและขอต่ออายุการประกอบกิจการโรงงานสามารถทำได้รวดเร็วยิ่งขึ้นสำหรับอุตสาหกรรมที่มีผลต่อชุมชนและสิ่งแวดล้อมน้อย และตรวจดูอย่างรอบคอบ หรือบังคับให้ไปอยู่ในเขตหรือนิคมอุตสาหกรรมในกรณีที่เป็นอุตสาหกรรมที่สร้างมลพิษมาก

3.2.3 สนับสนุนภาคเอกชนเข้ามาแบ่งเบาภาระการดำเนินงานของรัฐบางประการเช่น การตรวจสอบเครื่องจักรและอุปกรณ์โรงงาน การตรวจสอบห้องปฏิบัติการ เป็นต้น เพื่อให้มีความสะดวกและรวดเร็วยิ่งขึ้น

3.2.4 สนับสนุนงบประมาณให้แก่องค์กรเอกชนที่ไม่มุ่งหวังกำไรเพื่อจัดการฝึกอบรมและจัดกิจกรรมสนับสนุนให้แก่ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม

3.2.5 สนับสนุนให้เอกชนขยายการลงทุนในต่างประเทศทั้งในกลุ่มประเทศที่มีปัจจัยเอื้ออำนวยต่อการผลิต และกลุ่มประเทศคู่ค้าที่มีแนวโน้มอุตสาหกรรมภายในประเทศ

3.2.6 สนับสนุนบทบาทสถาบันภาคเอกชน เช่น สภาหอการค้าแห่งประเทศไทยสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย สมาคมธนาคารไทยและหอการค้าจังหวัด ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาเศรษฐกิจ ทั้งในระดับส่วนกลางและส่วนท้องถิ่นมากยิ่งขึ้น

3.4 เร่งรัดขยายบริการพื้นฐาน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ด้านไฟฟ้า น้ำเพื่อการอุตสาหกรรม ไทโรคมหาคมน และระบบการขนส่งทางบกให้เพียงพอ ทันเวลา และสอดคล้องกับความต้องการของอุตสาหกรรม ทั้งในแง่คุณภาพของบริการ และราคาให้อยู่ในระดับมาตรฐานสากล

3.5 ปรับปรุงพระราชบัญญัติการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย พ.ศ.2522 ให้มีผลบังคับใช้ครอบคลุมถึงเขตอุตสาหกรรมของเอกชน เพื่อเป็นการคุ้มครองผู้ประกอบการตั้งโรงงานในเขตอุตสาหกรรมของเอกชนให้ได้รับการดูแลอย่างเป็นธรรม

3.6 ฝึกอบรมและพัฒนาระดับฝีมือแรงงานให้เพิ่มสูงขึ้น สนับสนุนความร่วมมืออย่างเป็นระบบระหว่างหน่วยงานของรัฐ และสถานประกอบการในการฝึกอบรมบุคลากรภาคอุตสาหกรรม รวมทั้งสนับสนุนให้เอกชนฝึกอบรมแรงงานของตนเอง โดยอาจจัดตั้งเป็นกองทุนพัฒนาฝีมือแรงงาน ซึ่งรัฐให้ความช่วยเหลือทางการเงินส่วนหนึ่ง และอีกส่วนหนึ่งเรียกเก็บจากโรงงานหรือบริษัท ห้างร้าน เพื่อนำมาเป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานและจัดการฝึกอบรม

3.7 เสริมสร้างขีดความสามารถทางเทคโนโลยีของอุตสาหกรรม เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและการแข่งขันของสินค้าไทยในตลาดโลก และพัฒนาเทคโนโลยีขั้นพื้นฐานเพื่อให้อุตสาหกรรมพึ่งตนเองได้ในระยะยาว โดย

3.7.1 สนับสนุนการพัฒนาระบบรับช่วงการผลิตในภาคอุตสาหกรรม ตั้งแต่ระดับการลงทุนจากต่างประเทศกับอุตสาหกรรมในประเทศ ระหว่างอุตสาหกรรมในประเทศด้วยกันเอง เพื่อให้มีการถ่ายทอดและพัฒนาเทคโนโลยี

3.7.2 ส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาการออกแบบผลิตภัณฑ์ เพื่อยกระดับคุณภาพสินค้าให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาด

3.8 ส่งเสริมการใช้ระบบมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม

3.8.1 พิจารณาทบทวนและปรับปรุงพระราชบัญญัติมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม พ.ศ. 2511 โดยเฉพาะในการกำหนดมาตรฐานและในการรับรองคุณภาพ เพื่อให้สอดคล้องกับการดำเนินการทางด้านงานมาตรฐานต่างประเทศและมาตรฐานระหว่างประเทศได้คล่องตัวและเอื้ออำนวยต่อการส่งออกยิ่งขึ้น

3.8.2 พิจารณาทบทวนลำดับความสำคัญของผลิตภัณฑ์ที่ควรมีมาตรฐานให้สอดคล้องกับการพัฒนาอุตสาหกรรมในประเทศ ความต้องการของผู้บริโภค และเครื่องมือที่จะใช้ตรวจสอบ

3.8.3 ส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาเพื่อใช้เป็นข้อมูลในการกำหนดมาตรฐานของประเทศ และในการเจรจาระหว่างประเทศ

3.8.4 ให้มีการกำหนดแนวปฏิบัติในการสอบเทียบเครื่องมืออุปกรณ์ที่ใช้ในการตรวจสอบ เพื่อให้การทดสอบมีความเที่ยงตรงมากยิ่งขึ้น

3.8.5 สนับสนุนบทบาทของภาคเอกชนในการพัฒนาคุณภาพสินค้าในโรงงานอุตสาหกรรม และในการให้บริการทดสอบและรับรองคุณภาพผลิตภัณฑ์ เพื่อเสริมงานของหน่วยงานของรัฐ โดยพิจารณาใช้มาตรการด้านภาษีสนับสนุนการจัดการเครื่องมือและอุปกรณ์ที่ใช้ในการพัฒนาและตรวจสอบคุณภาพสินค้า

3.8.6 พิจารณาแนวทางกำหนดระบบการตรวจสอบและรับรองคุณภาพของหน่วยงานต่างๆ ของรัฐให้เป็นระบบเดียวกันทั่วประเทศ โดยปรับหลักเกณฑ์และวิธีการด้านการรับรองคุณภาพผลิตภัณฑ์ การรับรองคุณภาพโรงงาน การรับรองห้องปฏิบัติการทดสอบ การทดสอบ และมาตรฐานให้สอดคล้องอย่างสมบูรณ์กับแนวปฏิบัติมาตรฐานสากล

3.8.7 จัดตั้งศูนย์สนเทศมาตรฐานและศูนย์บริการทางวิชาการ เพื่อให้บริการแนะนำแก่โรงงานอุตสาหกรรมและผู้ส่งออก

3.9 พัฒนาอุตสาหกรรมเป้าหมายเฉพาะสาขา

นอกเหนือจากแนวทางที่มุ่งสนับสนุนและส่งเสริมอุตสาหกรรมโดยทั่วไปแล้วเห็นควรกำหนดแนวทางเฉพาะสำหรับอุตสาหกรรมเป้าหมายรายสาขา เนื่องจากอุตสาหกรรมเหล่านี้มีความสำคัญต่อเศรษฐกิจของประเทศและเป็นพื้นฐานในการพัฒนาทางอุตสาหกรรมในระยะยาว นอกจากนี้ยังมีความเชื่อมโยงกับอุตสาหกรรมอื่นสูง ใช้วัตถุดิบกึ่งสำเร็จรูปในประเทศสูง ก่อให้เกิดมูลค่าเพิ่มสูงและมีความได้เปรียบเชิงการผลิตและการค้า

3.9.1 อุตสาหกรรมเกษตร ประเด็นปัญหาสำหรับอุตสาหกรรมนี้ พอสรุปได้คือ

(1) การผลิตวัตถุดิบสินค้าเกษตรเพื่อป้อนโรงงานแปรรูป โดยเฉพาะกิจการส่งออก ยังมีปัญหาและข้อจำกัดอยู่มากทั้งด้านปริมาณไม่เพียงพอ คุณภาพผลผลิตสม่ำเสมอ ราคาไม่แน่นอน การจัดส่งไม่ตรงตามกำหนด รวมทั้งประเภทของวัตถุดิบที่ผลิตได้ไม่ตรงกับความต้องการตลาด

(2) อุตสาหกรรมเกษตร ในส่วนที่เป็นกิจการขนาดย่อมมีปัญหาด้านเทคโนโลยีการผลิตที่ไม่ทันสมัยและประสิทธิภาพการผลิตต่ำ ทำให้สินค้าที่ผลิตได้มีคุณภาพไม่ได้มาตรฐาน และยังขาดความรู้ด้านการตลาด

(3) ระบบการจัดการระหว่างผู้ผลิตวัตถุดิบกับโรงงาน เช่น ระบบตลาด ข้อตกลงระหว่างเกษตรกรกับโรงงานซึ่งยังมีอยู่จำกัด

3.9.2 แนวทางการพัฒนาอุตสาหกรรมเกษตร

- (1) สนับสนุนระบบจัดการเกษตรแผนใหม่ พัฒนาระบบตลาดข้อตกลงระหว่างเกษตรกรกับโรงงานแปรรูปให้ขยายตัวมากขึ้น เพื่อเป็นการประกันปริมาณราคาและคุณภาพของผลผลิตเกษตรให้ตรงกับความต้องการของโรงงานแปรรูป โดยรัฐจะทำหน้าที่เป็นผู้ประสานงานระหว่างผู้ประกอบการอุตสาหกรรมและเกษตรกร
- (2) จัดตั้งองค์กรหรือคณะกรรมการนโยบายอุตสาหกรรมเกษตรระดับชาติ เพื่อจัดทำแผนและประสานการพัฒนาอุตสาหกรรมเกษตร และกำหนดภาระหน้าที่ของหน่วยงานที่รับผิดชอบในด้านต่างๆ ให้ชัดเจน
- (3) ให้มีศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาอุตสาหกรรมเกษตร เพื่อสนับสนุนและช่วยเหลือผู้ประกอบการอุตสาหกรรมเกษตรขนาดย่อม ในด้านการผลิต การควบคุมคุณภาพสินค้า และการจัดการ
- (4) ยกเลิกมาตรการบังคับให้อุตสาหกรรมเกษตรบางประเภทต้องซื้อวัตถุดิบภายในประเทศควบคู่ไปกับการนำเข้าวัตถุดิบในประเทศ หรือแข่งขันกับวัตถุดิบต่างประเทศได้แล้ว

3.9.3 อุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม เป็นอุตสาหกรรมที่สร้างรายได้จากการส่งออกและมีการจ้างงานสูง แต่ยังมีข้อจำกัดเรื่องการจัดตั้ง ขยายโรงงาน และจุดอ่อนด้านอุตสาหกรรมฟอกย้อม

3.9.4 แนวทางการพัฒนาอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม

- (1) ลดการคุ้มครองด้านอากรนำเข้าอุตสาหกรรมขั้นต้นและขั้นกลางและส่งเสริมให้มีการลงทุนในอุตสาหกรรมปั่นด้ายและทอผ้าในนิคมอุตสาหกรรม
- (2) จัดตั้งอุตสาหกรรมฟอกย้อมโดยเฉพาะ ให้การจัดหาดูแลด้านมลพิษและสิ่งแวดล้อมเป็นระบบ พร้อมทั้งกำหนดมาตรการที่ชัดเจนและระยะเวลาที่แน่นอนในการสนับสนุนให้โรงงานย้ายเข้าไปตั้งในนิคมอุตสาหกรรม
- (3) ให้มีสถาบันหรือองค์กร ทำหน้าที่พัฒนาเทคโนโลยีและวิเคราะห์ข้อมูลอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม ให้บริการข่าวสาร ตลอดจนพัฒนาและส่งเสริมงานด้านต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมนี้ เช่น การพัฒนากำลังคน

3.9.5 อุตสาหกรรมงานโลหะ ผู้ผลิตขนาดใหญ่ของอุตสาหกรรมนี้ โดยเฉพาะอุตสาหกรรมประกอบยานยนต์ได้รับการคุ้มครองสูง ในขณะที่ขีดความสามารถทางการผลิตของอุตสาหกรรมเครื่องจักรและโรงงานโลหะชั้นกลางในประเทศ ยังไม่ได้พัฒนาให้มีคุณภาพและราคาแข่งขันกับตลาดต่างประเทศและเพียงพอที่จะเป็นฐานของการผลิตยานยนต์และอุตสาหกรรมอื่น นอกจากนี้เครื่องมือวัดและอุปกรณ์ทดสอบและชิ้นส่วนเครื่องจักรยังมีไม่พอเพียงเพราะต้องเสียอากรนำเข้าสูง

3.9.6 แนวทางการพัฒนาอุตสาหกรรมงานโลหะ

- (1) ลดการคุ้มครองแก่อุตสาหกรรมประกอบยานยนต์ในประเทศ
- (2) ส่งเสริมสนับสนุนและเพิ่มขีดความสามารถของอุตสาหกรรมเครื่องจักรกล และงานโลหะชั้นกลาง เช่น อุตสาหกรรมผลิตเครื่องจักร อุตสาหกรรมแบบและแม่พิมพ์ การหล่อโลหะ การทอขึ้นรูป การชุบแข็ง และการผลิตชิ้นส่วนโลหะที่มีความเที่ยงตรงสูงด้วยเครื่องมือกล เป็นต้น ให้มีประสิทธิภาพในการผลิตสูงขึ้น
- (3) เร่งรัดให้มีการกำหนดมาตรฐานของสินค้าอุตสาหกรรมประเภทนี้เพิ่มขึ้น เพื่อสนับสนุนการปรับปรุงคุณภาพสินค้าให้เป็นที่ยอมรับจากผู้บริโภคในประเทศและตลาดส่งออก

3.9.7 อุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์ การลงทุนด้านอิเล็กทรอนิกส์ ปัจจุบันส่วนใหญ่เป็นระดับการประกอบ ซึ่งเน้นความได้เปรียบด้านค่าจ้างแรงงานเป็นหลัก ในอนาคตจึงต้องคำนึงถึงการยกระดับเทคโนโลยีเพื่อมุ่งการแข่งขันไปสู่ผลิตภัณฑ์ที่มีมูลค่าเพิ่มสูงนอกจากนี้โครงสร้างอากรนำเข้าและมาตรการส่งเสริมการลงทุนเพื่อการส่งออกของรัฐ ทำให้อุตสาหกรรมชั้นกลางในประเทศไม่ขยายตัวเท่าที่ควร

3.9.8 แนวทางการพัฒนาอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์

- (1) สนับสนุนให้โครงการลงทุนด้านอิเล็กทรอนิกส์ขนาดใหญ่ใช้ชิ้นส่วนที่ผลิตได้ในประเทศให้มากที่สุด เพื่อกระตุ้นให้เกิดการพัฒนาอุตสาหกรรมสนับสนุนมากขึ้น
- (2) ส่งเสริมอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์ที่มีศักยภาพทางการตลาดในระยะยาว เช่น โทรสาร แผงวงจรไฟฟ้าเฉพาะงาน เป็นต้น เพื่อสนับสนุนการพัฒนาเทคโนโลยีสาขานี้ให้ก้าวไปสู่ระดับที่สูงขึ้นอย่างเป็นขั้นตอน

- (3) สนับสนุนให้โรงงานอุตสาหกรรมและสถาบันการศึกษาเอกชนมีส่วนร่วมในการฝึกอบรมและพัฒนาบุคลากร นอกเหนือไปจากการเร่งรัดการผลิตวิศวกรและช่างเทคนิคที่รัฐจะต้องดำเนินการอยู่แล้ว

3.9.9 อุตสาหกรรมปิโตรเคมี โครงสร้างอาคารนำเข้าปกป้องอุตสาหกรรมในประเทศค่อนข้างมาก โดยเฉพาะอุตสาหกรรมชั้นกลางทำให้ขาดประสิทธิภาพ และอุตสาหกรรมชั้นปลายเติบโตช้าเพราะต้นทุนวัตถุดิบสูง

3.9.10 แนวทางการพัฒนาอุตสาหกรรมปิโตรเคมี

- (1) ลดการคุ้มครองทั้งในอาคารนำเข้า และยกเลิกมาตรการห้ามนำเข้าอย่างเป็นขั้นต้น

(2) เปิดให้เอกชนลงทุนในอุตสาหกรรมนี้โดยเสรี

- (3) ปรับบทบาทของรัฐจากผู้ลงทุนโดยตรง เป็นผู้ประสานงานการลงทุนและเน้นบทบาทของรัฐในด้านการจัดการโครงสร้างพื้นฐาน ดูแลตรวจสอบด้านมลภาวะและความปลอดภัย และพัฒนาบุคลากร

- (4) ส่งเสริมอุตสาหกรรมชั้นปลาย โดยเฉพาะผลิตภัณฑ์พลาสติกให้ขยายตัวอย่างต่อเนื่อง

3.9.11 อุตสาหกรรมเหล็กและเหล็กกล้า ยังไม่ได้มีการพัฒนา โดยเฉพาะอย่างยิ่งอุตสาหกรรมเหล็กต้นทาง ในขณะที่ความต้องการผลิตเหล็กและเหล็กกล้าสูงขึ้นอย่างมากตามการขยายตัวทางเศรษฐกิจ และจำเป็นต้องนำเข้าในมูลค่าที่สูง จึงจำเป็นที่จะต้องเร่งรัดให้มีอุตสาหกรรมนี้เกิดขึ้นโดยเร็ว

3.9.12 แนวทางการพัฒนาอุตสาหกรรมเหล็กและเหล็กกล้า

- (1) ส่งเสริมให้เอกชนดำเนินการลงทุนผลิตเหล็กขั้นต้น โดยรัฐจะให้การสนับสนุนในด้านกำหนดพื้นที่ตั้ง และประสานงานจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวกและปัจจัยสนับสนุนต่างๆ

- (2) สนับสนุนให้มีการเพิ่มกำลังผลิตเหล็กแผ่นโดยเสรี เพื่อให้สนองความต้องการภายในประเทศได้อย่างเพียงพอ

- (3) ปรับปรุงโครงสร้างอัตราราคานำเข้าผลิตภัณฑ์เหล็กสำเร็จรูปและกึ่งสำเร็จรูปให้ลดหลั่นกันอย่างเหมาะสมเพื่อสนับสนุนการผลิตภายในประเทศมากขึ้น

4.

แนวทางและมาตรการพัฒนาการค้าสินค้าและบริการ

4.1 การค้าต่างประเทศ

4.1.1 พัฒนาขีดความสามารถในการขยายและรักษาผลประโยชน์ทางการค้า เนื่องจาก การค้าระหว่างประเทศในปัจจุบันมีลักษณะที่เป็นระบบการค้าที่มีการแทรกแซง แนวโน้มการกีดกันทางการค้ารุนแรงขึ้น เพื่อประโยชน์ในการขยายและรักษา ผลประโยชน์ทางการค้า จึงควรกำหนดแนวทางพัฒนา ดังนี้

- (1) ให้มีองค์การเจรจาการค้าที่มีเอกภาพเพื่อรับผิดชอบการเจรจาการค้า ระหว่างประเทศ ทั้งระดับพหุภาคี ภูมิภาค ทวิภาคี และเอกภาคี
- (2) ปรับปรุงกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการค้าและการลงทุนมิให้ขัดต่อ ข้อตกลงทางการค้าระหว่างประเทศ เช่น กฎระเบียบเกี่ยวกับการนำเข้า – ส่งออกการให้สิทธิประโยชน์จากการส่งเสริมการลงทุน รวมทั้งปรับปรุง กฎหมายเพื่อป้องกันการเอารัดเอาเปรียบจากประเทศคู่ค้า และการแข่งขันที่ไม่ เป็นธรรม เช่น การทุ่มตลาด และการอุดหนุนจากต่างประเทศ เป็นต้น
- (3) จัดทำแผนการเจรจาทางการค้ากับประเทศคู่ค้า และกลุ่มพหุภาคีที่สำคัญ คือ สหรัฐอเมริกา ประชาคมยุโรป ญี่ปุ่น และแกตต์
- (4) เสริมสร้างความร่วมมือทางเศรษฐกิจการค้า กับประเทศต่างๆ ที่มีผลประโยชน์ ร่วมกันในการสร้างอำนาจการต่อรองการเจรจา
- (5) กำหนดแนวทางและแผนการปรับตัว เพื่อปกป้องและแสวงหาผลประโยชน์ ทางการค้า อันเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงระบบเศรษฐกิจและการค้าใน ตลาดโลก เช่น การรวมตัวเป็นตลาดเดียวกับของประชาคมยุโรป เขตการค้า เสรีอเมริกาเหนือ ทั้งนี้ โดยให้มีหน่วยงานทำหน้าที่เป็นแกนกลาง ประสานการ ดำเนินงานเรื่องนี้อย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ

4.1.2 ขยายและรักษาส่วนแบ่งการตลาดในตลาดดั้งเดิมและการเจาะตลาดใหม่ๆ โดยให้ ความสำคัญลำดับสูงอย่างต่อเนื่องในการพัฒนาและส่งเสริมการส่งออก โดยเฉพาะ กลุ่มสินค้าที่ไทยมีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบและสามารถแข่งขันได้ดี รวมทั้ง การให้ความสำคัญกับการเพิ่มขีดความสามารถทางด้านการตลาดของภาคเอกชน โดยกำหนดแนวทาง ดังนี้

- (1) จัดทำแผนสินค้าและตลาดเป้าหมายส่งออกในเชิงกลยุทธ์ทั้งระยะสั้น ระยะ ปานกลาง และระยะยาว โดยให้ความสำคัญกับการปรับเปลี่ยนกลยุทธ์การ

ส่งออกให้เหมาะสมสอดคล้องกับภาวะการณ์ที่เปลี่ยนไปของตลาดต่างๆ เช่น การปรับนโยบายตลาดสินค้าเกษตรของญี่ปุ่น การปรับระบบมาตรฐานสินค้าของประชาคมยุโรป รวมทั้งการปรับระบบเศรษฐกิจและการค้าของยุโรปตะวันออก เป็นต้น

- (2) เพิ่มบทบาทของสำนักงานที่ปรึกษาการพาณิชย์ และศูนย์พาณิชย์การในต่างประเทศให้มีส่วนสนับสนุนการค้าต่างประเทศของไทยมากขึ้น โดยเฉพาะข่าวสารที่จะเป็นประโยชน์ต่อการเจาะและขยายตลาดเพิ่มขึ้น

4.1.3 พัฒนาระบบข้อมูลข่าวสารการค้า ให้มีประสิทธิภาพและเอื้ออำนวยต่อการพัฒนาการค้าของประเทศ โดยมีมาตรการ คือ

- (1) ผลักดันให้มีการจัดระบบข้อมูลข่าวสารให้สามารถนำมาสนับสนุนการวางแผนทางเลือกในระดับนโยบาย สร้างระบบเตือนภัยทางการค้า การพยากรณ์ การตั้งเป้าหมายและโอกาสทางการค้าได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ โดยร่วมมือระหว่างรัฐบาลและเอกชน
- (2) จัดระบบการกระจายข้อมูลให้มีการนำเข้าสู่ข้อมูลไปใช้อย่างแพร่หลายและทั่วถึง โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดเล็กให้สามารถเข้าถึงข้อมูลอย่างสะดวกรวดเร็ว

4.1.4 สนับสนุนบทบาทภาคเอกชนในการพัฒนาการค้า โดยจัดทำเครือข่ายและแผนงานความร่วมมือระหว่างรัฐและเอกชนอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง เพื่อเปิดโอกาสให้ภาคเอกชนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมบริการของรัฐ เช่น การตรวจสอบและพิจารณามาตรฐานสินค้าออกให้กว้างขวางยิ่งขึ้น

4.1.5 พัฒนาประเทศไทยให้เป็นศูนย์กลางทางการค้า โดยเฉพาะในภูมิภาคอินโดจีน โดย

- (1) ให้มีหน่วยงานรับผิดชอบในการจัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อการประสานแนวทางและมาตรการที่จำเป็น ได้แก่ สิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐานด้านโทรคมนาคม สื่อสารและขนส่ง
- (2) สนับสนุนให้ต่างประเทศมาจัดตั้งสำนักงานตัวแทนภูมิภาค โดยกำหนดมาตรการและกลไกของรัฐบาล สนับสนุนให้แก่กิจการประเภทนี้โดยไม่ขัดต่อข้อตกลงทางการค้าระหว่างประเทศ

4.2 การค้าภายในประเทศ

4.2.1 ส่งเสริมการค้าเสรีในระบบตลาดสินค้าเกษตร ให้มีการกำหนดนโยบายราคาอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง เพื่อบทบาทการแทรกแซงทางด้านการตลาดของภาครัฐโดยยกเลิกกฎระเบียบที่ทำให้เกิดการบิดเบือนทางการตลาดอย่างเป็นขั้นตอน

- (1) สนับสนุนภาคเอกชนในการพัฒนาระบบการตลาดรูปแบบต่างๆ โดยเฉพาะตลาดประมูล เช่น ตลาดกลางและตลาดซื้อขายล่วงหน้าเฉพาะประเภท เพื่อเป็นการกำกับดูแล ให้การดำเนินการทางด้านการตลาดเป็นไปอย่างยุติธรรมตามกฎหมายหรือกติกาโดยใช้กลไกต่างๆ เช่น ระเบียบหรือประกาศของกระทรวงพาณิชย์ ในกรณีที่เหมาะสมก็ให้มีมาตรการด้านการเงินการคลังมาสนับสนุน รวมทั้งออกกฎหมายเพื่อการกำกับดูแลที่ชัดเจน
- (2) สนับสนุนภาคเอกชนในการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกด้านการตลาด เพื่อการเก็บรักษาและพัฒนาคุณภาพสินค้า เช่น ระบบคลังสินค้าและไซโลในลักษณะของบริการสาธารณะ และการให้สินเชื่อโดยใช้สินค้าเป็นประกัน โดยปรับปรุงกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องให้เอื้อต่อการดำเนินงานของภาคเอกชน

4.2.2 เสริมสร้างประสิทธิภาพการตลาดสินค้าอุตสาหกรรม โดย

- (1) ยกเลิกการควบคุมราคาสินค้าอุตสาหกรรมประเภทที่มีการแข่งขันภายในประเทศค่อนข้างสมบูรณ์
- (2) เสริมสร้างการแข่งขันและคุ้มครองผู้บริโภคโดยปรับปรุงกฎหมายการประกอบธุรกิจเกี่ยวกับการป้องกันการผูกขาด การจำกัดการแข่งขัน และการแข่งขันที่ไม่เป็นธรรม รวมทั้งการปรับปรุงกฎหมายคุ้มครองผู้บริโภค โดยให้มีการกำหนดแนวทางประสานการดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้เป็นระบบ

4.3 การค้าบริการ

พัฒนาการค้าบริการในสาขาต่างๆ ที่เป็นแหล่งรายได้ของประเทศและมีศักยภาพในการแข่งขันสูง รวมทั้งการค้าบริการที่จะมีบทบาทสำคัญในการเจรจาการค้าระหว่างประเทศ โดยมุ่งสนับสนุนภาคเอกชนในการประกอบธุรกิจการค้าบริการ ปรับปรุงกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง ให้มีความยืดหยุ่นเพียงพอที่จะสนับสนุนการประกอบธุรกิจของภาคเอกชน ให้สอดคล้องกับสถานการณ์และแนวทางการเจรจาการค้าระหว่างประเทศ เช่น พระราชบัญญัติบริษัทมหาชน จำกัด และกฎหมายที่เกี่ยวกับการประกอบธุรกิจคนต่างด้าว (ประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ 281) เป็นต้น สาขาการค้าบริการที่สำคัญ ได้แก่ การท่องเที่ยว การบริการขนส่งสินค้า

ทางเรือ และทางอากาศ การประกันวินาศภัยสินค้า บริการสื่อสารและโทรคมนาคมและ
อุตสาหกรรมก่อสร้าง

4.3.1 การท่องเที่ยว

- (1) ดำเนินการให้ไทยเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้
 - (1.1) ร่วมมือกับประเทศในอาเซียนเพื่อพัฒนางจรท่องเที่ยวในภูมิภาคอาเซียนมากขึ้น โดยเน้นการร่วมมือทางการตลาดแทนการแข่งขันระหว่างประเทศในภูมิภาคนี้
 - (1.2) กำหนดแนวทางสนับสนุนให้ไทยเป็นประตูทางออกสู่การพัฒนาจจรท่องเที่ยวในกลุ่มประเทศอินโดจีนและประเทศเพื่อนบ้าน
 - (1.3) สนับสนุนการลงทุนของภาคเอกชนในการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวประเภทใหม่ๆ เพื่อเพิ่มจุดดึงดูดความสนใจนอกจากอาศัยแหล่งธรรมชาติและแหล่งศิลปวัฒนธรรม เช่น การท่องเที่ยวทางทะเลและแม่น้ำ การท่องเที่ยวเพื่อการกีฬาและสุขภาพ การประชุมและการแสดงสินค้านานาชาติ
- (2) อนุรักษ์และพัฒนาทรัพยากรและปัจจัยที่เกี่ยวข้องในแหล่งท่องเที่ยว
 - (2.1) ให้มีแผนแม่บทเพื่อพัฒนาฟื้นฟูสภาพแหล่งท่องเที่ยวและระบบสาธารณูปโภคบริการพื้นฐานต่างๆ ทั้งในแหล่งท่องเที่ยวหลักและแหล่งท่องเที่ยวใหม่ที่มีศักยภาพในระบบเดียวกับการพัฒนาเมืองหลัก ได้แก่ เมืองพัทยา ภูเก็ต เชียงใหม่ หาดใหญ่ ชะอำ-หัวหิน เชียงราย เกาะสมุย/สุราษฎร์ธานี กาญจนบุรี พระนครศรีอยุธยา และพื้นที่อีสานตอนล่าง
 - (2.2) นำมาตรการทางกฎหมายควบคุมอาคารผังเมือง อุทยานแห่งชาติ และโบราณสถานมาใช้กำกับการใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อกิจกรรมต่างๆ ของธุรกิจเอกชนในบริเวณรอบๆ แหล่งท่องเที่ยว เพื่อป้องกันผลกระทบทางสิ่งแวดล้อมจากการลงทุนประกอบการของธุรกิจต่างๆ
 - (2.3) สนับสนุนองค์กรของรัฐ ภาคเอกชนและประชาชนในระดับท้องถิ่น เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหาร บูรณะจัดการทรัพยากรธรรมชาติ

และอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติ เช่น น้ำตก เกาะและหาดทราย ตลอดจนอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ศิลปกรรม เช่น โบราณสถาน แหล่งประวัติศาสตร์ เป็นต้น

- (2.4) สนับสนุนบทบาทของภาคเอกชนให้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวต่างๆ มากขึ้น พร้อมกับการปรับปรุงกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องให้เอื้อต่อการลงทุนของภาคเอกชน โดยเฉพาะการลงทุนเพื่อพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวใหม่เพื่อสนับสนุนการพัฒนางจรท่องเที่ยวในภูมิภาค
- (2.5) เพิ่มประสิทธิภาพการบริการด้านสาธารณสุขปโภค สาธารณูปการ โดยมุ่งการใช้ประโยชน์ในระยะยาวและความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว รวมทั้งการปรับปรุงกฎหมายต่างๆ เพื่อคุ้มครองนักท่องเที่ยวและผู้ประกอบธุรกิจที่เกี่ยวข้องให้ดำเนินการอยู่ในกรอบไม่เอาเปรียบนักท่องเที่ยว จนเกิดภาพพจน์ทางลบต่อประเทศโดยส่วนรวม

(3) พัฒนาและยกระดับคุณภาพกำลังคนด้านการท่องเที่ยว

- (3.1) ขยายการผลิตกำลังคนทั้งในระดับอุดมศึกษาและวิชาชีพให้ได้ปริมาณ และมีคุณภาพที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดของธุรกิจท่องเที่ยวทั้งในส่วนกลางและในส่วนภูมิภาค
- (3.2) สนับสนุนภาคเอกชนเข้ามามีบทบาทในการลงทุนผลิตและฝึกอบรมกำลังคนด้านต่างๆ ให้มีคุณภาพมาตรฐานการบริการในระดับสูง พร้อมทั้งปรับปรุงกฎหมายต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การพัฒนากำลังคนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะแก้ไขพระราชบัญญัติโรงแรม พ.ศ. 2478 เพื่อเปิดโอกาสให้ใช้โรงแรมที่มีมาตรฐานสูงเป็นสถานที่ผลิตและฝึกอบรมได้มากขึ้น

4.3.2 การบริการขนส่งสินค้าทางเรือและทางอากาศ

- (1) ปรับปรุงระบบบริหารและเครื่องมืออุปกรณ์การบริหารในท่าเรือขนส่งสินค้าระหว่างประเทศ เพื่อให้มีต้นทุนต่ำลงและมีความสะดวกรวดเร็วในการขนถ่ายสินค้ามากขึ้น รวมทั้งปรับปรุงขั้นตอน การดำเนินงานของส่วนราชการที่เกี่ยวข้องให้มีความคล่องตัวมากขึ้น

- (2) สนับสนุนและส่งเสริมให้มีการร่วมทุนเดินเรือและพัฒนากองเรือไทยทั้งระหว่างธุรกิจของไทยด้วยกัน และกับธุรกิจเดินเรือจากต่างประเทศเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการลงทุน การบริหาร และการแข่งขันมากขึ้น โดยปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องให้อำนาจต่อการดำเนินการตามแนวทางดังกล่าว
- (3) สนับสนุนให้มีการลงทุนขยายขีดความสามารถในการบริการขนส่งสินค้าทางอากาศโดยเฉพาะมากขึ้น รวมทั้งระบบบริการคลังสินค้าทางอากาศ เพื่อสนับสนุนการส่งออกสินค้าอุตสาหกรรมทันสมัย และผลักดันให้ไทยเป็นศูนย์กลางขนส่งทางอากาศที่สมบูรณ์แบบในภูมิภาคนี้

4.3.3 การประกันวินาศภัยสินค้า

- (1) เร่งรัดแก้ไขพระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ.2510 เพื่อพัฒนาธุรกิจประกันวินาศภัยให้มีขีดความสามารถรองรับการประกันภัยมากขึ้น โดยให้ธุรกิจประกันภัยขยายเงินกองทุนมากขึ้น พร้อมทั้งเพิ่มโอกาสในการลงทุนประกอบธุรกิจอื่นๆ และกำหนดขอบเขตความคุ้มครองการประกอบการให้มีความมั่นคงและเป็นธรรมแก่ทั้งผู้ประกอบการและผู้เอาประกัน
- (2) ส่งเสริมให้มีการทำประกันภัยสินค้าไว้ในประเทศมากขึ้น พร้อมกับพัฒนาคุณภาพกำลังคน และประชาสัมพันธ์ทำความเข้าใจให้เห็นประโยชน์ของการประกันภัยสินค้าที่มีต่อการลดการขาดดุลต่อผู้นำเข้าและผู้ส่งออก

4.3.4 การสื่อสารและโทรคมนาคม

- (1) เร่งรัดการขยายบริการสื่อสารและโทรคมนาคมให้เพียงพอกับความต้องการ โดยปรับปรุงกฎหมาย ระเบียบและข้อบังคับต่างๆ เพื่อลดการผูกขาดในกิจการสื่อสารของรัฐ และส่งเสริมให้ภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมดำเนินการมากขึ้น
- (2) พัฒนาคุณภาพของบริการสื่อสารและโทรคมนาคม ให้มีความสะดวกรวดเร็วมีราคาค่าบริการที่ไม่เป็นอุปสรรคในการเพิ่มต้นทุนสินค้าและการแข่งขันระหว่างประเทศ

4.3.5 อุตสาหกรรมการก่อสร้าง

- (1) โดยที่อุตสาหกรรมก่อสร้างเป็นอุตสาหกรรมบริการขนาดใหญ่ที่เกี่ยวข้องกับการจ้างงานจำนวนมากและความปลอดภัยในชีวิต จึงเห็นควรมอบหมายให้กระทรวงมหาดไทยเป็นหน่วยงานโดยตรงรับผิดชอบดูแล และพัฒนาอุตสาหกรรมบริการประเภทนี้ทั้งระบบ โดยดำเนินงานในรูปแบบของคณะกรรมการ

พัฒนาอุตสาหกรรมก่อสร้างแห่งชาติ หรือมอบหมายให้หน่วยงานภายใน
กระทรวงมหาดไทยรับผิดชอบโดยตรง

- (2) สนับสนุนให้ผู้รับเหมาไทยสามารถรับงานต่างประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการ
ฟื้นฟูเศรษฐกิจในการตลาดอินโดจีนทั้งที่เป็นการรับเหมาของฝ่ายไทยโดยตรง
และการร่วมลงทุนกับผู้รับเหมาต่างประเทศ
- (3) ปรับปรุงกฎระเบียบของภาครัฐในส่วนที่เกี่ยวกับการประมูลรับเหมาก่อสร้าง
เพื่อให้เกิดความคล่องตัวและสามารถดำเนินการได้ตามแผนงานและโครงการ
ลงทุนของภาครัฐบาล

บทที่ 4

การพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

1. ผลการพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

การพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่ผ่านมาได้ประสบความสำเร็จที่สำคัญ 3 ประการคือ

1.1 การสร้างบรรยากาศทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ความสำเร็จที่สำคัญคือการทำให้ประชาชนโดยทั่วไปมีความตื่นตัวในบทบาทและความสำคัญของวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้บริหารประเทศระดับสูงและส่วนราชการต่างๆ ได้ให้ความสำคัญและสนับสนุนการพัฒนาและการใช้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในกระบวนการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมมากยิ่งขึ้น

1.2 การส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาทั้งในภาครัฐและภาคเอกชน กล่าวคือ

1.2.1 ในภาครัฐได้มีการจัดตั้งองค์กรระดับชาติ เพื่อทำหน้าที่กำหนดนโยบายและให้การสนับสนุนการวิจัยและพัฒนาด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเฉพาะด้านชั้นหลายองค์กร เพื่อให้การสนับสนุนการวิจัยและพัฒนาใน 3 สาขาหลักคือ สาขาเทคโนโลยีชีวภาพเทคโนโลยีโลหะและวัสดุ และเทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์

1.2.2 ในภาคเอกชนมีการใช้มาตรการมากกระตุ้นให้ภาคเอกชนทำการวิจัยและพัฒนามากยิ่งขึ้น โดยสนับสนุนทางการเงินกู้ยืมอัตราดอกเบี้ยต่ำหรือเงินให้เปล่า การให้สิทธิประโยชน์ทางภาษีแก่เครื่องจักรอุปกรณ์ เงินได้นิติบุคคลและเงินปันผล แก่กิจการวิจัยและพัฒนาที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุน เป็นต้น

1.3 การเตรียมบุคลากร

มีการเพิ่มการผลิตบุคลากรระดับสูงด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เพื่อทำหน้าที่อาจารย์มหาวิทยาลัยและนักวิจัย โดยให้ทุนศึกษาต่อทั้งในประเทศและต่างประเทศในระดับปริญญาตรี – โท – เอก ใน 3 สาขาหลัก รวมทั้งสาขาวิศวกรรมศาสตร์และวิทยาศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง

2. ประเด็นการพัฒนาที่ยังเป็นข้อจำกัดสำหรับการสนับสนุนการพัฒนาที่ยั่งยืน สรุปที่สำคัญคือ

2.1 การใช้เทคโนโลยีเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตยังไม่ได้ดำเนินการไปเท่าที่ควร

2.1.1 แม้ว่าจะได้มีการกระจายการผลิตทางด้านอุตสาหกรรมออกไปหลายประเภทเป็นอุตสาหกรรมชั้นสูง/สมัยใหม่มากขึ้นก็ตาม แต่กระบวนการหรือขั้นตอนการผลิตส่วนใหญ่ยังคงใช้แรงงานและทรัพยากรธรรมชาติเป็นสำคัญ เพราะแรงงานและทรัพยากรธรรมชาติมีราคาถูก ส่วนภาคเกษตรกรรมนั้นยังคงใช้วิธีขยายพื้นที่เพาะปลูกในการเพิ่มผลผลิตและการเพิ่มผลผลิตและใช้แรงงานราคาถูกในการลดต้นทุนการผลิต ซึ่งในอนาคตภาคอุตสาหกรรมและภาคเกษตรกรรมไม่อาจใช้ปัจจัยที่เคยได้เปรียบเหล่านี้ต่อไปได้ เนื่องจากค่าจ้างแรงงานมีแนวโน้มสูงขึ้นและพื้นที่เพาะปลูกมีจำกัดและราคาสูงขึ้นมากด้วย

2.1.2 สาเหตุสำคัญอีกประการหนึ่ง ที่ทำให้ภาคอุตสาหกรรมไม่ตระหนักถึงความจำเป็นของการนำเอาเทคโนโลยีมาใช้ในการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตก็คือ มีการปกป้องและคุ้มครองทางอุตสาหกรรมและการค้า เช่น การใช้มาตรการกำแพงภาษีอากร มาตรการห้ามนำเข้า หรือห้ามตั้งโรงงานอุตสาหกรรมบางประเภท เป็นต้น

2.2 ความสามารถในการจัดหาและการถ่ายทอดเทคโนโลยียังมีขีดจำกัดอยู่

2.2.1 ประเทศไทยจำเป็นต้องนำเข้าเทคโนโลยีในรูปแบบต่างๆ มีมูลค่าเพิ่มขึ้นทุกปี แต่ขีดความสามารถในการจัดหาเทคโนโลยียังมีจำกัด โดยอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดเล็กมักเสียเปรียบในด้านราคาและเงื่อนไขข้อจำกัดทางธุรกิจ ทั้งนี้เพราะขาดข้อเสนอเทคโนโลยี อำนาจต่อรอง และการสนับสนุนทางการเงินที่เหมาะสม

2.2.2 การแพร่กระจายเทคโนโลยีจากต่างประเทศยังอยู่ในวงจำกัด โดยบริษัทแม่มักจะให้เฉพาะบริษัทผู้ซื้อเทคโนโลยีหรือบริษัทสาขาเท่านั้น ไม่ได้เผยแพร่ไปถึงบริษัทขนาดกลางและขนาดเล็กของไทยให้สามารถรับช่วงการผลิตชิ้นส่วนที่เป็นความต้องการได้ ทำให้ต้องนำเข้าวัสดุและชิ้นส่วนจากต่างประเทศ หรือนำบริษัทจากต่างประเทศมารับช่วงการผลิตต่อ

2.2.3 อุตสาหกรรมขนาดใหญ่รวมทั้งรัฐวิสาหกิจ ซึ่งมีการสั่งซื้อวัสดุและอุปกรณ์และมีการใช้เทคโนโลยีชั้นสูงจากต่างประเทศ ยังขาดความสำนึกในการสร้างขีดความสามารถในการจัดหา คัดเลือกและดูดซับเทคโนโลยีที่นำเข้าจากต่างประเทศ

2.3 กำลังคนด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยียังมีไม่เพียงพอทั้งด้านปริมาณและคุณภาพ

2.3.1 การขยายตัวทางเศรษฐกิจอย่างรวดเร็ว รวมทั้งการเปลี่ยนโครงสร้างทางเศรษฐกิจไปสู่การผลิตในภาคอุตสาหกรรม บริการและการเกษตรที่ทันสมัย ทำให้เกิดการขาดแคลนกำลังคนด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี โดยเฉพาะวิศวกร ช่างเทคนิค

และช่างฝีมืออย่างมาก โดยในช่วงปี 2530-2532 มีการขาดแคลนวิศวกรถึง 5,000 คน และคาดหมายว่าความต้องการกำลังคนประเภทดังกล่าวจะมีมากขึ้นในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 7

- 2.3.2 เกิดปัญหา “สมองไหล” ของบุคลากรในภาครัฐบาลและรัฐวิสาหกิจสู่ภาคเอกชน โดยเฉพาะอาจารย์มหาวิทยาลัยซึ่งเป็น “แม่พิมพ์” ในการผลิตกำลังคนด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี นอกจากนี้คาดว่าความต้องการกำลังคนระดับสูงด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีจะเพิ่มมากยิ่งขึ้น เพื่อทำงานด้านวิจัยและพัฒนา ซึ่งจะส่งผลให้การขาดแคลนกำลังคนด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มีความรุนแรงยิ่งขึ้นด้วย

2.4 การวิจัยพัฒนาและการบริการพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของตนเอง

- 2.4.1 การวิจัยและพัฒนาส่วนใหญ่ดำเนินการในภาครัฐเป็นไปอย่างกระจัดกระจาย การวิจัยไม่ส่งผลต่อการแก้ไขปัญหาสำคัญๆ และการค้นคว้าวิทยาการใหม่ๆ ยังขาดความเชื่อมโยงกับภาคอุตสาหกรรม ทำให้ผลการวิจัยไม่ได้นำไปใช้ในเชิงพาณิชย์สำหรับภาคเอกชนซึ่งเป็นผู้ใช้ประโยชน์ก็ยังไม่เห็นความสำคัญของการวิจัยและพัฒนา เพราะขาดมาตรการผลักดันและจูงใจให้เอกชนลงทุนในเรื่องนี้
- 2.4.2 บริการสนับสนุนอื่นๆ เช่น มาตรฐานวิชา มาตรฐานการวิเคราะห์ทดสอบและการรับรองคุณภาพผลิตภัณฑ์ มีหลายหน่วยงานรับผิดชอบ แต่ยังมีขีดความสามารถและประสิทธิภาพไม่เพียงพอที่จะให้บริการที่รวดเร็ว เพื่อตอบสนองต่อความต้องการที่เพิ่มขึ้นได้

3. เป้าหมายการพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

เพื่อให้มีการนำเทคโนโลยีที่เหมาะสมมาใช้ในการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันและเสริมสร้างความสามารถในการจัดหาและถ่ายทอดเทคโนโลยีจากต่างประเทศ และการพัฒนาเทคโนโลยี ตลอดทั้งการพัฒนากำลังคนทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในสาขาที่ขาดแคลน ให้มีปริมาณเพียงพอและมีคุณภาพเป็นที่ยอมรับและจัดให้มีการพัฒนาบริการพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ให้เอื้ออำนวยต่อการใช้และการพัฒนาเทคโนโลยีของประเทศนั้น ได้กำหนดเป้าหมายการพัฒนาไว้ดังนี้

- 3.1 ให้มีการพัฒนาและนำเทคโนโลยีมาใช้ในการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตทั้งด้านการเกษตรและอุตสาหกรรม โดย

- 3.1.1 เพิ่มประสิทธิภาพการผลิต ภาคอุตสาหกรรม ในอัตราดอกเบี้ยร้อยละ 2.6 ต่อปี ในช่วงของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 7 เพื่อสนับสนุนการขยายตัวภาคอุตสาหกรรมให้ได้ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ร้อยละ 9.5 ต่อปี
- 3.1.2 เพิ่มประสิทธิภาพการผลิต ภาคเกษตรกรรมจากประมาณร้อยละ 1.0 ต่อปี ในช่วงของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 6 เป็นร้อยละ 1.8 ต่อปี ในช่วงของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 7 เพื่อสนับสนุนการขยายตัวภาคเกษตรกรรมให้ได้ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ร้อยละ 3.4 ต่อปี
- 3.2 เพิ่มการผลิตกำลังคนด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ให้มีกำลังคนสาขาต่างๆ ในปีสุดท้ายของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 7 ดังนี้
- 3.2.1 ให้มีวิศวกรเพิ่มขึ้นจาก 9.8 คนต่อจำนวนประชากร 10,000 คน เป็น 14.9 คนต่อจำนวนประชากร 10,000 คน
- 3.2.2 ให้มีนักวิทยาศาสตร์เพิ่มขึ้นจาก 7.2 คน ต่อจำนวนประชากร 10,000 คน เป็น 10.2 คนต่อจำนวนประชากร 10,000 คน
- 3.2.3 ให้มีนักวิชาการเกษตรเพิ่มขึ้นจาก 6.7 คน ต่อจำนวนประชากร 10,000 คน เป็น 10.5 คนต่อจำนวนประชากร 10,000 คน
- 3.2.4 ให้มีช่างเทคนิคเพิ่มขึ้นจาก 141.5 คน ต่อจำนวนประชากร 10,000 คน เป็น 221.5 คนต่อจำนวนประชากร 10,000 คน
- 3.2.5 เพิ่มนักวิจัย (วิศวกรและนักวิทยาศาสตร์) จาก 1.4 คนต่อจำนวนประชากร 10,000 คนเป็น 2.5 คนต่อจำนวนประชากร 10,000 คน
- 3.3 เพิ่มบววิจัยและพัฒนาของประเทศ เป็นร้อยละ 0.75 ของผลผลิตรวมภายในประเทศ ในปี 2539 โดยจำแนกเป็นงบวิจัยของภาครัฐร้อยละ 0.50 ของผลผลิตรวมภายในประเทศ หรือประมาณร้อยละ 2.0 ของงบประมาณรายจ่ายประจำปี และงบวิจัยของภาคเอกชนร้อยละ 0.25 ของผลผลิตรวมภายในประเทศ

4. แนวทางและมาตรการพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

- 4.1 กระตุ้นให้ภาคอุตสาหกรรมใช้เทคโนโลยีในการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตมากยิ่งขึ้น โดย
- 4.1.1 สร้างบรรยากาศการแข่งขัน โดยลดการคุ้มครองอุตสาหกรรมภายในประเทศ เช่น ลดการปกป้องหรือยกเลิกการห้ามมิให้มีผู้เข้ามาใหม่ในอุตสาหกรรมบางประเภท ลดการควบคุมการนำเข้าและการตั้งพิกัดอัตราภาษีศุลกากรในอัตราที่สูง เป็นต้น

- 4.1.2 สร้างบรรยากาศเชิงใจ โดยลดภาษีเครื่องในท้องทดลอง อุปกรณ์วัดเครื่องมือทดสอบ และคอมพิวเตอร์ช่วยผลิตให้เท่ากับเครื่องจักร เป็นต้น
- 4.1.3 ส่งเสริมและเผยแพร่เทคโนโลยีที่มีความสำคัญต่ออุตสาหกรรมโดยทั่วไป คือ เทคโนโลยีการจัดการ การใช้คอมพิวเตอร์ช่วยงาน การประหยัดพลังงาน การจัดการของเสีย และการควบคุมคุณภาพ ตลอดจนการให้บริการสารสนเทศ บริการสอบเทียบเครื่องมือวัดระดับใช้งาน การทดสอบผลิตภัณฑ์ตามมาตรฐานของประเทศ คู่ค้า
- 4.1.4 ปรับปรุงกฎระเบียบทางราชการ เพื่อให้องค์กรส่งเสริมเทคโนโลยีของรัฐมีความคล่องตัว และบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพเช่นเดียวกับองค์กรเอกชน เช่น ให้สามารถสะสมเงินรายได้จากการให้บริการเพื่อนำไปซื้อครุภัณฑ์หรือให้บริการด้านอื่นได้ เป็นต้น
- 4.1.5 สนับสนุนการพัฒนาและใช้เทคโนโลยีเฉพาะด้าน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตของอุตสาหกรรมที่ได้รับเลือกเป็นอุตสาหกรรมเป้าหมาย ดังต่อไปนี้
- (1) อุตสาหกรรมเครื่องจักรกลและโลหการ เน้นการพัฒนาเทคโนโลยีโลหการเพื่อเพิ่มความสามารถในการรับช่วงผลิตชิ้นส่วน การใช้เทคโนโลยีที่มีความแม่นยำสูงเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของอุตสาหกรรมแม่พิมพ์ และการผลิตเครื่องมือกล พัฒนาความรู้ความชำนาญเกี่ยวกับการออกแบบเครื่องจักรกลและเครื่องมือกล และให้มีศูนย์ความเป็นเลิศทางวิชาการในแต่ละสาขาของงานโลหะ
 - (2) อุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์ สนับสนุนให้มีการลงทุนในการใช้เทคโนโลยีขั้นสูง เช่น การเจือสารแผงวงจรไฟฟ้า การผลิตตู้ชุมสายโทรศัพท์ขนาดใหญ่ สนับสนุนการวิจัยและพัฒนาความร่วมมือระหว่างรัฐและเอกชนในการผลิตต้นแบบผลิตภัณฑ์บางอย่างที่มีเทคโนโลยีไม่สูงนัก แต่มีศักยภาพสูงทางการตลาด เช่น คอมพิวเตอร์ส่วนบุคคล โทรศัพท์เคลื่อนที่ แผงวงจรไฟฟ้าเฉพาะด้าน สร้างความรู้ความชำนาญด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์ รวมทั้งการมีศูนย์ความเป็นเลิศทางวิชาการอิเล็กทรอนิกส์เฉพาะด้าน
 - (3) อุตสาหกรรมสิ่งทอ สนับสนุนการใช้เครื่องจักรชนิดใหม่เพื่อลดต้นทุนการผลิตของอุตสาหกรรมปั่นด้ายและทอผ้า ส่งเสริมการพัฒนาเทคโนโลยีแต่งสำเร็จ โดยเฉพาะการฟอกย้อมเพื่อผลิตภัณฑ์คุณภาพสูง รวมทั้งการพัฒนาเทคโนโลยีการจัดการให้ทันสมัย

- (4) อุตสาหกรรมอาหาร สนับสนุนการวิจัยด้านความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับวัตถุดิบ เทคโนโลยีหลังการเก็บเกี่ยว เทคโนโลยีการแปรรูปและสูตรอาหาร ปรับปรุงเกี่ยวกับความสะอาด การปลอดภัยและสารปลอมปน การควบคุมคุณภาพ และการจัดการผลิต ให้มีการค้นคว้าวิจัยเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์ของเสียจากโรงงานอุตสาหกรรม
- (5) อุตสาหกรรมพลาสติก ส่งเสริมการพัฒนาเทคโนโลยีการผสมสารโพลีเมอร์กับสารปรุงแต่ง เพื่อปรับปรุงคุณภาพพลาสติกให้เป็นพลาสติกชั้นกลาง และพลาสติกวิศวกรรมเพื่อใช้ในอุตสาหกรรมต่าง ๆ การปรับปรุงเครื่องจักรให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น
- (6) อุตสาหกรรมเหล็กและเหล็กกล้า สนับสนุนการพัฒนาคุณภาพการหลอม การลดค่าใช้จ่ายในการหลอม และการใช้เตาหลอมให้มีประสิทธิภาพ รวมทั้งพัฒนาเทคโนโลยีการผลิตเหล็กผสมโลหะอื่น และการหล่อเหล็กผสม
- (7) อุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับ ส่งเสริมการค้นคว้าวิจัยด้านโลหะมีค่าสำหรับอุตสาหกรรมเครื่องประดับ และให้มีกำหนดและออกประกาศนียบัตรรับรองมาตรฐานสีและแสงอัญมณีแก่ผู้ใช้

4.2 ส่งเสริมการใช้วิทยาการสมัยใหม่ควบคู่กับการจัดการใช้ทรัพยากรให้มีประสิทธิภาพเพื่อเพิ่มผลผลิตและลดต้นทุนการผลิตของภาคเกษตรกรรม โดย

- 4.2.1 ให้มีมาตรการรักษาระดับราคาสินค้าเกษตรให้มีเสถียรภาพและแนวโน้มสูงขึ้น รวมทั้งการกำหนดคุณภาพและราคาผลิตผลเกษตร เพื่อจูงใจเกษตรกรในการใช้เทคโนโลยีเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต
- 4.2.2 สนับสนุนสหกรณ์การเกษตร และการรวมกลุ่มเกษตรกร ในรูปต่างๆ เพื่อพัฒนาการผลิต คุณภาพ และลดต้นทุนการผลิตเพื่อเพิ่มความตื่นตัวในการใช้เทคโนโลยี
- 4.2.3 จัดองค์กรบริการทางวิชาการของรัฐให้เหมาะสม เพื่อสามารถรับผิดชอบและแก้ไขปัญหาทางวิชาการของเกษตรกรในแต่ละพื้นที่ได้ทุกๆ ด้าน
- 4.2.4 เพิ่มบทบาทของเอกชนในการพัฒนาและถ่ายทอดเทคโนโลยีสู่เกษตรกร โดยสนับสนุนการทำธุรกิจแบบตลาดข้อตกลงและร่วมทุนในอุตสาหกรรมเกษตร เพื่อเปิดโอกาสให้เกษตรกร ได้รับการถ่ายทอดเทคโนโลยีใหม่ๆ
- 4.2.5 ให้มีมาตรการในการพัฒนาและถ่ายทอดเทคโนโลยีเพื่อเพิ่มผลผลิตทางการเกษตรดังต่อไปนี้

- (1) กลไกกรรม สนับสนุนการใช้วิทยาการแขนงใหม่ เช่น พันธุวิศวกรรมและการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อพัฒนาพันธุ์พืชให้มีคุณสมบัติดีขึ้น การใช้เทคโนโลยีเขตกรรมการอารักขาพืช และการเก็บเกี่ยวให้เหมาะสมและถูกต้อง โดยให้ความสำคัญต่อการใช้สารเคมีที่ถูกต้อง การพัฒนาแลใช้ชีวภัณฑ์และชีววิธีต่างๆ การพัฒนาเครื่องมือและอุปกรณ์การเกษตรให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ การศึกษาเกี่ยวกับระบบหรือกระบวนการในการถนอมรักษา การแปรรูป และการบรรจุภัณฑ์
- (2) ปศุสัตว์ ปรับปรุงเทคโนโลยีการผสมเทียมและการถ่ายฝากตัวอ่อนสำหรับโคเนื้อและโคนมให้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น เพื่อการพัฒนาพันธุ์ พัฒนาอาหารสัตว์ให้มีประสิทธิภาพสูงสุดและต้นทุนต่ำสุด ให้ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการเลี้ยงโคนมพันธุ์แท้แก่เกษตรกรรายย่อยที่นำเข้า ปรับปรุงกระบวนการฆ่าสัตว์ ควบคุมการบำบัดน้ำเสีย และรักษาสุขภาพของโรงงานที่ดีของโรงงานฆ่าสัตว์
- (3) ประมง วางแผนและกำหนดมาตรการอนุรักษ์ทรัพยากรสัตว์น้ำโดยเฉพาะสัตว์น้ำทางทะเล วิจัยและพัฒนาด้านปรับปรุงพันธุ์ การผสมเทียมปลาและสัตว์น้ำชนิดใหม่ๆ พัฒนาเทคโนโลยีหลังการจับ และเทคโนโลยีการแปรรูปสัตว์น้ำให้ได้คุณภาพตามความต้องการของตลาด รวมทั้งพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อป้องกันและฟื้นฟูสภาวะแวดล้อมอันเป็นผลกระทบจากการทำประมง

4.3 เพิ่มประสิทธิภาพการจัดการและการถ่ายทอดเทคโนโลยี โดยดำเนินการดังต่อไปนี้

4.3.1 สร้างอำนาจต่อรองในการจัดหาเทคโนโลยี โดย

- (1) จัดทำแผนส่งเสริมการลงทุนจากต่างประเทศ เพื่อคัดเลือกโครงการที่เป็นประโยชน์เชื่อมโยงกับการพัฒนาเทคโนโลยีในประเทศ รวมทั้งการให้สิทธิประโยชน์เป็นพิเศษแก่กิจกรรมที่ต้องการให้เกิดขึ้น และให้มีการถ่ายทอดเทคโนโลยีอย่างเป็นระบบ
- (2) กำหนดหน่วยงานที่มีศักยภาพเป็นศูนย์กลางข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งเทคโนโลยี คุณภาพ ราคา และเงื่อนไขการซื้อ ให้คำปรึกษาและเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการประเมินคุณค่าเทคโนโลยี การตัดสินใจเลือกเทคโนโลยี การเจรจาต่อรอง รวมทั้งให้มีมาตรการส่งเสริมให้เอกชนแสวงหาข้อมูลเทคโนโลยีด้วยตนเอง

4.3.2 ส่งเสริมให้มีการแพร่กระจายเทคโนโลยีนำเข้าไป โดย

- (1) ส่งเสริมให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางรับช่วงการผลิตในภูมิภาคเอเชียสำหรับอุตสาหกรรมบางประเภท โดยจัดให้มีหน่วยพัฒนาการเชื่อมโยงอุตสาหกรรมสร้างระบบข้อมูลเกี่ยวกับผู้ขาย ผู้รับช่วงผลิต ผู้ส่งผลิต ทั้งภายในและภายนอกประเทศ และดำเนินหน้าที่ประสานให้อุปสงค์และอุปทานมาพบกัน
- (2) ให้ความสนับสนุนทางการเงินแก่อุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดเล็ก ในการปรับปรุงเทคโนโลยี และการเข้าไปตั้งในนิคมอุตสาหกรรม เพื่อแลกเปลี่ยนเทคโนโลยีระหว่างกัน และรับการถ่ายทอดเทคโนโลยีจากอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ได้มากขึ้น
- (3) ให้นิคมอุตสาหกรรมหรือเขตอุตสาหกรรมจัดพื้นที่รองรับ และมีศูนย์อุปกรณ์ร่วม เช่น อุปกรณ์ทดสอบ คอมพิวเตอร์ช่วยออกแบบ ให้แก่อุตสาหกรรมสนับสนุนขนาดกลางและขนาดย่อม เพื่อความสะดวกในการเชื่อมโยงกับโรงงานขนาดใหญ่ ทั้งนี้ นิคมอุตสาหกรรมหรือเขตอุตสาหกรรมควรได้รับความช่วยเหลือทางการเงินด้วย
- (4) ให้มีมาตรการกระจายความรู้และเทคโนโลยีจากบริษัทต่างประเทศที่ได้รับการส่งเสริม ผู้ประกอบการและวงการศึกษไทยให้มากขึ้น เช่น การใช้ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญต่างประเทศเป็นวิทยากรการทำกิจการวิจัยและพัฒนา เป็นต้น

4.3.3 ให้รัฐวิสาหกิจที่มีการซื้อวัสดุและครุภัณฑ์จากต่างประเทศเป็นประจำสร้างขีดความสามารถในการคัดเลือก และเรียนรู้เทคโนโลยีจากต่างประเทศ โดย

- (1) สนับสนุนการกำหนดเงื่อนไขในสัญญาจัดซื้อให้แหล่งขายเทคโนโลยีมีการถ่ายทอดเทคโนโลยีในขั้นตอนที่สำคัญแก่ฝ่ายไทย
- (2) ให้จัดสรรเงินส่วนหนึ่งเพื่อการวิจัยและพัฒนาเกี่ยวกับการกำหนดรูปแบบวัสดุครุภัณฑ์ที่จะซื้อ และการประเมินเทคโนโลยีใหม่ๆ เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการจัดหาเทคโนโลยี

4.3.4 ให้มีการติดตามผลการถ่ายทอดเทคโนโลยีเฉพาะจากโครงการขนาดใหญ่ โดยกำหนดหน่วยงานและกลไกที่เหมาะสมเพื่อทำหน้าที่กำหนดเป้าหมายและติดตามผล

4.4 พัฒนากำลังคนด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เพื่อสนับสนุนการขยายตัวทางเศรษฐกิจ และการพึ่งตนเองทางเทคโนโลยี โดยดำเนินการดังต่อไปนี้

4.4.1 เร่งรัดการผลิตวิศวกร นักวิทยาศาสตร์ นักคณิตศาสตร์ และนักเทคโนโลยีในสาขาวิชาที่มีความต้องการสูง โดย

- (1) ให้สถาบันการศึกษาของรัฐขยายการผลิตกำลังคนในสาขาที่มีความต้องการสูง เช่น คณิตศาสตร์ วิศวกรรมเครื่องกล วิศวกรรมไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ วิศวกรรมโลหการ ปีโตรเคมี อุตสาหกรรมการเกษตร การออกแบบอุตสาหกรรม เป็นต้น
- (2) จ้างผู้มีคุณวุฒิเหมาะสมจากหน่วยงานรัฐ เอกชน หรือจากต่างประเทศมาเป็นอาจารย์ชั่วคราวเพื่อแก้ปัญหาการขาดแคลนอาจารย์
- (3) ส่งเสริมให้เอกชนผลิตกำลังคนสาขาที่ขาดแคลน โดยผ่อนคลายกฎระเบียบราชการให้ภาคเอกชนมีอิสระพอสมควรในการบริหารและการจัดการทางการศึกษา รวมทั้งให้ได้รับการยกเว้นหรือลดภาษีอุปกรณ์ทางการศึกษาและการวิจัย
- (4) ให้ภาคเอกชนมีส่วนร่วมรับผิดชอบในการวางแผนการศึกษาและการผลิตกำลังคน ตลอดจนการกำหนดหลักสูตร การฝึกงาน เพื่อให้ผู้สำเร็จการศึกษามีคุณภาพตรงความต้องการของตลาดแรงงานมากขึ้น
- (5) สนับสนุนให้มีมาตรการขยายโอกาสทางการศึกษาภาคบังคับขั้นพื้นฐาน เพื่อให้เยาวชนของชาติได้รับการศึกษาถึงขั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ให้มากที่สุด ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 7 ซึ่งจะทำให้มีคนมีความรู้ขั้นพื้นฐานเพียงพอทั้งปริมาณและคุณภาพในการที่จะศึกษาต่อด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

4.4.2 เร่งรัดและผลิตช่างเทคนิคและแรงงานมีฝีมือในสาขาที่ขาดแคลนให้มีปริมาณเพียงพอ กับความต้องการและมีคุณภาพเป็นที่ยอมรับ โดย

- (1) ยกกระดับสถานการณ์ของช่างเทคนิคและช่างฝีมือเพื่อดึงดูดให้ผู้มีความสามารถเข้าเรียนหลักสูตรช่างเทคนิค และช่างฝีมือ
- (2) ให้มีการร่วมมืออย่างใกล้ชิดระหว่างสถาบันการศึกษาและภาคอุตสาหกรรมในการปรับปรุงระบบการสอนให้สามารถสนองตอบความต้องการของตลาดและให้ทันกับความก้าวหน้าทางวิทยาการ
- (3) ให้โรงเรียนสามารถรับงานบางประเภทมาทำ เพื่อเพิ่มประสบการณ์เชิงอุตสาหกรรม และเพิ่มเวลาให้นักเรียนฝึกงานในโรงงานมากขึ้น

- (4) ขยายระบบความร่วมมือระหว่างโรงเรียน โรงงาน เพื่อให้มีการสอนภาคทฤษฎีแก่คนงานในโรงงาน รวมทั้งการให้นักศึกษามีการฝึกภาคปฏิบัติในโรงงานมากขึ้น
- (5) ให้มีระบบสอบเทียบฝีมือต่างๆ เพื่อให้ช่างเทคนิคและช่างฝีมือได้มีการพัฒนาวิชาชีพของตนในระยะยาว

4.4.3 สร้างและเร่งรัดการผลิตอาจารย์มหาวิทยาลัย และนักวิจัยในสาขาที่ขาดแคลน โดย

- (1) เพิ่มการจัดส่งบุคคลไปศึกษาระดับปริญญาโท-เอก ในมหาวิทยาลัยชั้นนำของต่างประเทศ
- (2) สนับสนุนการเพิ่มจำนวนข้าราชการ และลูกจ้างด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีซึ่งขาดแคลนอยู่ในปัจจุบัน
- (3) พัฒนาสถาบันอุดมศึกษาในประเทศให้สามารถผลิตบัณฑิตศึกษาในสาขาวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และเทคโนโลยีให้มีคุณภาพได้มาตรฐานสากล โดยเน้นความร่วมมือกับสถาบันต่างประเทศที่มีชื่อเสียง
- (4) สนับสนุนการนำเข้าผู้เชี่ยวชาญต่างประเทศ หรือชาวไทยที่มีสัญชาติอื่น เพื่อมาสอน วิจัยและพัฒนา หรือเป็นวิทยากร ในการฝึกอบรมโดยให้มีการผ่อนคลายด้านการเก็บภาษีเงินได้ และให้ได้รับความสะดวกเกี่ยวกับการได้รับใบอนุญาตทำงาน

4.4.4 ให้ความสำคัญเป็นอันดับเร่งด่วนต่อการฝึกอบรม โดย

- (1) สร้างระบบความร่วมมือระหว่างรัฐ และสถานประกอบการเอกชนในการจัดฝึกอบรมกำลังคนเพื่อสนองความต้องการของภาคอุตสาหกรรม ตลอดจนกระตุ้นให้ภาคเอกชนได้มีส่วนรับผิดชอบในการฝึกอบรมแรงงานของตนเอง โดยจัดตั้งกองทุนพัฒนาทักษะขึ้น
- (2) ชักชวนรัฐบาลต่างประเทศ บริษัทข้ามชาติ หรือสถาบันที่มีชื่อเสียงของต่างประเทศให้จัดโครงการฝึกอบรมเป็นพิเศษแก่บุคลากรไทยในสาขาที่มีความต้องการสูง เช่น ผู้บริหารงานวิจัย ผู้นำการวิจัย และนักวิจัย

- (3) สนับสนุนให้บุคลากรด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีได้มีโอกาสเข้ารับฝึกอบรม รวมทั้งเข้าร่วมประชุมสัมมนาวิชาการเพื่อเพิ่มพูนความรู้ให้ทันสมัยอยู่เสมอ

4.4.5 ปรับปรุงสภาพการทำงานด้านวิชาการโดยเฉพาะการสอน การวิจัยและพัฒนาให้อยู่ในสภาพที่จะรักษากำลังคนที่มีความสามารถสูงไว้ในระบบราชการ โดย

- (1) ปรับปรุงระบบบริหารและดำเนินงานขององค์กรวิจัย สถาบันอุดมศึกษา หน่วยงานรัฐบาล และรัฐวิสาหกิจ ให้มีความคล่องตัวทั้งทางด้านการเงิน พัสดุ และบุคลากร
- (2) ปรับปรุงอัตราเงินเดือนหรือจ่ายเงินเพิ่มพิเศษให้แก่อาจารย์คณะวิศวกรรมศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์ รวมทั้งบุคลากรในสาขาวิชาที่มีความสำคัญสูงต่อภาครัฐและชาติแคลน
- (3) ให้สถาบันอุดมศึกษาและองค์กรวิจัยต่าง ๆ มีการโอนย้ายหมุนเวียนบุคลากรด้านวิชาการข้ามสถาบันหรือหน่วยงานมากยิ่งขึ้น เพื่อเพิ่มพูนประสบการณ์ และเป็นการพัฒนาบุคลากรด้านการวิจัยให้มีประสิทธิภาพ รวมทั้งพิจารณามาตรการผ่อนผันให้บุคลากรภาครัฐไปร่วมทำงานวิชาการกับภาคเอกชนได้โดยสะดวกโดยไม่ผิดกฎระเบียบของราชการ
- (4) จัดให้บุคลากรวิจัยที่มีความสามารถสูงได้ทำงานที่ทำทนายร่วมกันอันจะช่วยเพิ่มพูนทักษะและบังเกิดประโยชน์แก่ประเทศชาติอย่างจริงจัง เช่น จัดให้มีโครงการวิจัยและพัฒนาในระดับชาติ สถาบันวิจัยเฉพาะทาง อุทยานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เป็นต้น

4.5 จัดระบบการวิจัยและพัฒนาเพื่อสนับสนุนการพัฒนาประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนาอุตสาหกรรม ดังนี้

4.5.1 กำหนดนโยบายและแผนการวิจัยและพัฒนาให้สอดคล้องกับระดับการพัฒนาทางอุตสาหกรรม ดังนี้

- (1) ให้ความสำคัญต่อการวิจัยและพัฒนาเพื่อการคัดเลือก การดัดแปลงและการปรับปรุงเทคโนโลยีนำเข้า โดยเฉพาะอย่างยิ่งการออกแบบและการพัฒนาผลิตภัณฑ์

- (2) ให้มีการปรับนโยบายและแผนการวิจัยและพัฒนาให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและมีความสอดคล้องสัมพันธ์กับการพัฒนาอุตสาหกรรมอย่างต่อเนื่องอยู่เสมอ
- (3) ให้มีการจัดระบบบัญชีสำหรับการวิจัยและพัฒนาทั้งในระดับองค์กร รัฐวิสาหกิจ และเอกชน เพื่อประโยชน์ในการส่งเสริมและติดตามประเมินผล

4.5.2 ปรับปรุงสถาบันวิจัยและพัฒนาของรัฐให้มีประสิทธิภาพในการแก้ไขปัญหาทางเทคโนโลยีของอุตสาหกรรม โดย

- (1) ให้สถาบันวิจัยดำเนินการในลักษณะที่เชื่อมโยงกับธุรกิจอุตสาหกรรมมากขึ้น โดย ให้เอกชนร่วมเป็นกรรมการบริหาร สร้างกลไกร่วมมือกับเอกชนในการป้อนข้อมูลการวิจัยและจัดทำแผนดำเนินการร่วมกัน เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ ให้เอกชนเข้ามาใช้บริการให้มากขึ้น เป็นต้น
- (2) ปรับปรุงองค์กรวิจัยของรัฐให้มีความชำนาญเฉพาะทางมากขึ้น เพื่อให้ได้รับการสนับสนุนทางบุคลากรและเครื่องมืออุปกรณ์อย่างเพียงพอที่จะเป็นศูนย์แห่งความเป็นเลิศทางวิชาการ ที่พร้อมจะให้ความสนใจสนับสนุนทางเทคโนโลยีแก่อุตสาหกรรมเฉพาะด้านได้
- (3) ปรับปรุงกฎระเบียบต่างๆ ให้มีการดำเนินงานที่คล่องตัวและเป็นที่ยอมรับของบุคลากรที่มีความสามารถให้เข้ามาทำงาน และให้มีการลดภาษีเครื่องมือนวัตกรรมเกี่ยวกับการวิจัยและพัฒนาแก่องค์กรรัฐด้วย

4.5.3 สนับสนุนการวิจัยค้นคว้าในสถาบันการศึกษา เพื่อเป็นศูนย์รวมความรู้ทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของชาติ โดย

- (1) ส่งเสริมให้สถาบันอุดมศึกษาทำการวิจัย และพัฒนาให้มากขึ้นโดยได้รับการสนับสนุนจากกองทุนสนับสนุนการวิจัยและพัฒนาของรัฐ
- (2) สนับสนุนการวิจัยและพัฒนาของนักศึกษาปริญญาโท-เอก โดยให้มีการชี้แนะให้ทำการวิจัยตามแผนการวิจัยและพัฒนาของชาติ และให้มีการเผยแพร่ผลงานวิจัยเพื่อนำไปสู่การค้า

4.5.4 ส่งเสริมบทบาทของเอกชนในการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยี โดย

- (1) ใช้มาตรการจูงใจด้านภาษี เช่น ให้หักลดหย่อนค่าใช้จ่ายด้านวิจัยและพัฒนาจากเงินได้พึงประเมินนิติบุคคลมากกว่าค่าใช้จ่ายจริง เป็น 1.5-2.0 เท่า ให้หัก

ค่าเสื่อมราคาอุปกรณ์วิจัยและทดสอบได้ในอัตราเร่ง ยกเว้นหรือลดภาษี
 ขาเข้าเครื่องจักรเครื่องมือวัดชิ้นส่วน วัตถุดิบและวัสดุสิ้นเปลือง ตลอดจน
 ตัวอย่างสินค้าที่ใช้ในกิจกรรมวิเคราะห์ทดสอบ และวิจัยและพัฒนา เป็นต้น

- (2) ใช้มาตรการจูงใจด้านการเงิน เพื่อให้เอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนา
 เทคโนโลยี เช่น การให้เงินกู้ดอกเบี้ยต่ำ และเงินสมทบสำหรับการวิจัยและ
 พัฒนาสนับสนุนให้มีกองทุนในลักษณะเวนเจอร์แคปปิตอล เพื่อใช้ในการนำ
 ผลการวิจัยหรือเทคโนโลยีใหม่ๆ มาดำเนินการทางธุรกิจ ส่งเสริมการจัดตั้ง
 กองทุนร่วมระหว่างรัฐและเอกชนในการวิจัยและพัฒนา
- (3) ให้มีมาตรการจูงใจด้านอื่นๆ เช่น การปรับปรุงการจัดซื้อ / จัดจ้างของทาง
 ราชการและรัฐวิสาหกิจ เพื่อเปิดตลาดให้กับผลิตภัณฑ์ที่พัฒนาในประเทศ
 การให้ความคุ้มครองด้านทรัพย์สินทางปัญญา เป็นต้น
- (4) ขยายขอบเขตการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีให้ครอบคลุมถึงการควบคุม
 คุณภาพ การปรับปรุงผังโรงงาน และการนำผลการวิจัยและพัฒนาไปใช้ในเชิง
 พาณิชยกรรมด้วย

4.5.5 ให้มีการพัฒนาอาชีพนักวิจัยและพัฒนา โดย

- (1) ปรับปรุงความก้าวหน้าของนักวิจัยให้สามารถเลื่อนระดับชั้นไปจนถึงระดับ
 สูงสุดเทียบเท่ากับตำแหน่งในสายการบริหารในกรณีของส่วนราชการ และ
 ระดับสูงสุดของสายวิชาการในกรณีของสถาบันศึกษา โดยยังคงหน้าที่ความ
 รับผิดชอบในการวิจัยต่อไป
- (2) ให้มีการประกาศเกียรติคุณและการยกย่องความดี ความชอบในทางราชการ
 แก่นักวิจัย และนักประดิษฐ์คิดค้นที่มีผลงานดีเด่นและเป็นประโยชน์ต่อสังคม
- (3) ให้ถือว่านักวิทยาศาสตร์ นักประดิษฐ์ นักวิจัยและพัฒนาทางเทคโนโลยี เป็น
 ผู้ประกอบวิชาชีพอิสระตามประมวลรัษฎากร เพื่อให้ได้สิทธิประโยชน์ในการ
 หักค่าใช้จ่ายในการคิดคำนวณเพื่อเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา

4.6 การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานอื่นๆ เพื่อสนับสนุนการใช้ และการพัฒนาเทคโนโลยี ดังนี้

- 4.6.1 พัฒนาระบบมาตรวิทยา มาตรฐานผลิตภัณฑ์ และเพิ่มประสิทธิภาพการวิเคราะห์
 ทดสอบ โดย

- (1) เร่งรัดพัฒนาการดำเนินการตามระบบมาตรฐานวิทยาทางวิทยาศาสตร์ให้เป็นที่ยอมรับในระดับนานาชาติ โดยสนับสนุนหน่วยงานที่ได้รับมอบหมายด้านความพร้อมของเครื่องมืออุปกรณ์ กำลังคน และการพัฒนาความสามารถของบุคลากร รวมทั้งกำหนดแนวทางการดำเนินงานร่วมกันในระยะยาวระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยและพัฒนามาตรฐานวิทยา ตลอดจนส่งเสริมการลงทุนในการผลิตเครื่องมือวัด และเครื่องมือวิเคราะห์ทดสอบเพื่อทดแทนการนำเข้า
- (2) เร่งรัดการกำหนดมาตรฐานผลิตภัณฑ์ให้เพียงพอและสอดคล้องกับการพัฒนาอุตสาหกรรมในประเทศ ความต้องการของผู้บริโภค และเครื่องมือที่จะใช้ตรวจสอบ รวมทั้งกำหนดระบบการตรวจสอบ และรับรองคุณภาพให้เป็นระบบเดียวกันทั้งประเทศและให้สอดคล้องกันอย่างสมบูรณ์กับแนวปฏิบัติและมาตรฐานสากล
- (3) สนับสนุนและเร่งรัดการดำเนินงานของรัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องกับการเพิ่มประสิทธิภาพการวิเคราะห์ทดสอบ การพัฒนาระบบการรับรองห้องปฏิบัติการ การสอบเทียบปรับตั้งความถูกต้องของเครื่องมือวัด เครื่องมือวิเคราะห์ทดสอบต่างๆ ให้เป็นที่ยอมรับของต่างประเทศ และสามารถให้บริการได้ตามความต้องการของอุตสาหกรรมรวมทั้งให้มีการลดภาษีแก่เครื่องมืออุปกรณ์ที่ใช้วิเคราะห์ทดสอบ

4.6.2 สร้างบรรยากาศและจิตสำนึกทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี โดย

- (1) ส่งเสริมบทบาทของสมาคมที่เกี่ยวข้องกับวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ในการสร้างความเข้าใจที่ถูกต้อง และเกิดความร่วมมือระหว่างกลุ่มคนในสาขาอาชีพต่างๆ ตลอดจนเผยแพร่ความรู้ ความเข้าใจและสร้างบรรยากาศทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีให้กับประชาชน
- (2) ปรับปรุงหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน ให้มีการนำวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีไปใช้ในชีวิตประจำวันในการศึกษาทั้งในระบบและนอกระบบและนอกระบบโรงเรียนและจูงใจให้มีผู้สนใจศึกษาทางวิทยาศาสตร์มากขึ้น โดยปรับปรุงสภาพการเรียน การสอนให้มีอุปกรณ์การทดลองให้เห็นจริง หรือสร้างบรรยากาศทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแก่ผู้เรียน เป็นต้น

บทที่ 5

การพัฒนาบริการพื้นฐาน

1. ผลการพัฒนาด้านบริการพื้นฐานที่ผ่านมา

1.1 ในช่วงแผนพัฒนา ฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2530-2534) การพัฒนาระบบการบริการพื้นฐาน ได้ดำเนินการตามแนวทางการพัฒนาที่กำหนดไว้ กล่าวคือ การนำบริการพื้นฐานที่มีอยู่มาใช้ประโยชน์อย่างเต็มที่ การเชื่อมโยงโครงข่ายให้สมบูรณ์และยกระดับคุณภาพบริการ การเพิ่มบทบาทเอกชนในการแบ่งเบาภาระการลงทุนและเพิ่มประสิทธิภาพบริการการปรับปรุงการบริหารและการดำเนินงานของรัฐ การปรับโครงสร้างราคาให้เหมาะสมและการปรับปรุงระเบียบ ข้อบังคับ และกฎหมายที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนา โดยได้ใช้เงินลงทุนเป็นจำนวนถึง 344,000 ล้านบาท ซึ่งสูงกว่าในช่วงแผนพัฒนา ฉบับที่ 5 ประมาณเกือบเท่าตัว อย่างไรก็ตาม การลงทุนตามโครงการต่างๆ ต้องใช้ระยะเวลาพอสมควรประกอบกับภาครัฐยังมีข้อจำกัดหลายด้านที่ไม่อาจดำเนินการตามแผนได้อย่างเต็มที่ โดยเฉพาะการเพิ่มบทบาทของภาคเอกชนเข้ามาร่วมลงทุนขยายบริการพื้นฐานเป็นไปอย่างประเทศได้ขยายตัวในอัตราสูงเกินกว่าเป้าหมายที่แผนพัฒนา ฉบับที่ 6 กำหนดไว้มากจึงส่งผลให้ปัญหาการขาดแคลนบริการพื้นฐานทวีความรุนแรงมากขึ้น และมีสภาพคอขวดที่สำคัญต่อการพัฒนาในอนาคต ดังนี้

1.1.1 การขนส่ง ระบบโครงข่ายยังไม่สมบูรณ์และไม่เพียงพอที่จะรองรับปริมาณการขนส่งให้เกิดความสะดวก รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะการแก้ไขปัญหาสภาพการจราจรที่แออัด แม้ว่าจะได้มีการริเริ่มโครงการที่สำคัญไปบ้างแล้ว เช่น ท่าเรือพาณิชย์แหลมฉบัง ถนนวงแหวนรอบนอกกรุงเทพมหานคร ระบบทางด่วนชั้นที่ 2 ทางรถไฟและทางด่วนยกระดับ เป็นต้น แต่การดำเนินงานตามโครงการดังกล่าวต้องใช้ระยะเวลาพอสมควร ประกอบกับขั้นตอนการดำเนินงานมีความล่าช้าอยู่อีกมาก โดยเฉพาะการเพิ่มบทบาทของภาคเอกชน

1.1.2 โทรศัพท์ ยังมีผู้ใช้เป็นจำนวนสูงถึงประมาณ 1 ล้านเลขหมายแม้ว่าจะได้ดำเนินการขยายโทรศัพท์เพิ่มขึ้นจาก 8 เลขหมาย เมื่อสิ้นสุดแผนพัฒนา ฉบับที่ 5 เป็น 1.8 ล้านเลขหมายแล้วก็ตาม แต่ก็ยังทำให้จำนวนโทรศัพท์ต่อประชากรมีสัดส่วนเพียง เลขหมายต่อ 100 คนเท่านั้น ซึ่งยังอยู่ในเกณฑ์ต่ำเมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มประเทศอาเซียน ซึ่งมีโทรศัพท์เฉลี่ย 9 เลขหมายต่อ 100 คน

- 1.1.3 น้ำประปา ยังไม่สามารถสนองความต้องการได้อย่างพอเพียงกล่าวคือในเขตนครหลวงกำลังผลิตยังต่ำกว่าความต้องการถึง 4 แสนลูกบาศก์เมตรต่อวัน และในเขตภูมิภาคการให้บริการยังไม่สามารถกระจายได้อย่างทั่วถึง
- 1.1.4 ท่ออยู่อาศัย มีจำนวนชุมชนแออัดที่จะต้องดำเนินการปรับปรุงให้มีสภาพความเป็นอยู่ให้ดีขึ้นอีก 190,000 ครัวเรือน ในขณะที่ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 6 สามารถปรับปรุงชุมชนแออัดได้เพียง 30,000 ครัวเรือนเท่านั้น
- 1.2 การพัฒนาบริการพื้นฐานที่ผ่านมา ยังมีปัญหาและอุปสรรคที่สำคัญๆ สรุปได้ดังนี้
- 1.2.1 ผูกขาดโดยภาครัฐ ข้อจำกัดวิธีลงทุนและเพิ่มบทบาทภาคเอกชน
- บริการพื้นฐานส่วนใหญ่ยังดำเนินการผูกขาดโดยหน่วยงานของรัฐซึ่งมีข้อจำกัดในด้านเงินลงทุนที่ยังต้องพึ่งพาเงินกู้ต่างประเทศเป็นหลัก ทำให้ไม่สามารถขยายบริการได้ทันกับความต้องการ ทั้งนี้ เนื่องจากข้อจำกัดของกฎหมายที่ไม่เปิดโอกาสให้ภาคเอกชนเข้ามามีบทบาทในการดำเนินการ และลงทุนจัดบริการพื้นฐานในรูปแบบต่างๆ ได้
- 1.2.2 ขาดประสิทธิภาพในการบริหารและการจัดการ
- การจัดบริการพื้นฐานส่วนใหญ่ ดำเนินการโดยภาครัฐ ซึ่งมีกฎระเบียบและขั้นตอนดำเนินงานที่ยุ่งยากซับซ้อน และขาดความคล่องตัว ทำให้การดำเนินงานโครงการหลายโครงการมีความล่าช้า และเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาด้านอื่นๆ แม้ว่าในระยะที่ผ่านมาได้พยายามปรับปรุงโครงสร้างองค์กร และปรับปรุงเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานของรัฐวิสาหกิจให้เป็นเชิงธุรกิจมากขึ้นบ้างแล้วก็ตาม แต่เนื่องจากเป็นปัญหาที่ต้องใช้เวลาในการแก้ไข ทำให้ผลที่ได้รับในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 6 จึงยังไม่คืบหน้าเท่าที่ควร
- 1.2.3 ขาดแผนระยะยาว
- หน่วยงานที่ให้บริการส่วนใหญ่ยังไม่มีจัดทำแผนระยะยาว ในการขยายโครงข่ายบริการพื้นฐานให้ได้มาตรฐาน และสอดคล้องกับความต้องการ รวมทั้งยังขาดการประสานแผนระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทำให้การดำเนินงานโครงการประสบปัญหาทั้งในขั้นพิจารณาอนุมัติและขั้นปฏิบัติงานตามโครงการ
- 1.2.4 คุณภาพบริการพื้นฐานบางประเภทยังไม่ได้มาตรฐานสากล

บริการพื้นฐานบางประเภท ยังไม่มีคุณภาพสูงพอกับระดับความต้องการใช้ ที่พัฒนาไปตามความก้าวหน้าของเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงไป ในอันที่จะช่วย สนับสนุนขีดความสามารถในการแข่งขันกับต่างประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น ระบบขนส่งและสภาพการจราจรที่แออัดคับคั่ง โทรศัพท์ทั้งภายในประเทศและ ระหว่างประเทศยังติดต่อได้ไม่สะดวก และน้ำประปาไหลไม่สม่ำเสมอ เป็นต้น

1.2.5 ขาดองค์กรกลางระดับนโยบายที่จะประสานโครงข่ายต่างๆ ให้เป็นระบบ

- (1) ด้านขนส่ง หน่วยงานรับผิดชอบในการพัฒนาด้านขนส่งยังขาดการ ประสานงานโครงข่ายในรูปแบบต่างๆ ให้เป็นระบบครบวงจร
- (2) ด้านการสื่อสาร องค์กรโทรศัพท์แห่งประเทศไทย และ การสื่อสารแห่งประเทศไทย ยังขาดการประสานงานที่ดี และมีการดำเนินงาน ในลักษณะซ้ำซ้อน
- (3) ด้านน้ำประปา การพัฒนาแหล่งน้ำดิบกระจายอยู่ตามหน่วยราชการ ต่างๆ และขาดองค์กรหลักเพื่อทำหน้าที่กำหนดนโยบายการบริหารและการ จัดการ

1.2.6 ราคาและอัตราค่าบริการยังไม่สะท้อนต้นทุนที่แท้จริง

กระบวนการพิจารณานโยบายในด้านราคา ยังไม่มีความคล่องตัวและ ยืดหยุ่นในเชิงธุรกิจอย่างเพียงพอ โดยเฉพาะอย่างยิ่งยังอิงอยู่กับนโยบายทางการเมือง มากกว่าการคำนึงถึงต้นทุนที่แท้จริง ทำให้เป็นอุปสรรคต่อการเพิ่มประสิทธิภาพการ ดำเนินงานและคุณภาพบริการ นอกจากนี้ ในบางกรณียังเป็นภาระต้องมีการอุดหนุนจาก ภาครัฐอีกด้วย

1.2.7 ปัญหามลภาวะและสิ่งแวดล้อม

การขยายบริการพื้นฐานในระยะที่ผ่านมา ยังไม่ได้ให้ความสำคัญกับการ ป้องกันและแก้ไขปัญหามลภาวะและสิ่งแวดล้อมอย่างจริงจัง ทำให้สภาพแวดล้อม เสื่อมโทรมทวีความรุนแรงยิ่งขึ้นถึงขั้นวิกฤต และยากต่อการแก้ไข เช่น ปัญหา บำบัดน้ำเสียและปัญหาอากาศเป็นพิษอันเนื่องมาจากการจราจร เป็นต้น

1.2.8 ขาดแคลนบุคลากร

บุคลากรด้านพื้นฐานยังมีไม่เพียงพอกับความต้องการ ทั้งในด้านปริมาณ และคุณภาพ โดยเฉพาะบุคลากรในระดับวิศวกร ช่างเทคนิค และระดับผู้บริหารทำ

ให้การพัฒนาและขยายบริการพื้นฐานบางประเภทมีอุปสรรคในการเพิ่มคุณภาพ และประสิทธิภาพ

2. เป้าหมายการพัฒนาบริการพื้นฐาน

การพัฒนาบริการพื้นฐานในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 7 มีแนวนโยบายที่จะเร่งรัดขยายการลงทุนด้านบริการพื้นฐาน ให้มีปริมาณและคุณภาพเพียงพอที่จะรองรับการผลิตของอุตสาหกรรมและการขยายตัวทางเศรษฐกิจ โดยเร่งรัดกำหนดการดำเนินการเพื่อบทบาทเอกชนให้สามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการลงทุนและดำเนินการได้อย่างจริงจังมากขึ้น รวมทั้งปรับปรุงการดำเนินงานของภาครัฐโดยผ่อนคลายกฎระเบียบ และลดขั้นตอนการดำเนินโครงการลงทุนต่าง ๆ ให้สามารถดำเนินการได้รวดเร็วและมีประสิทธิภาพ ดังนั้นเป้าหมายด้านบริการพื้นฐานในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 7 จึงกำหนดไว้ดังนี้

2.1 ขนส่ง

- 2.1.1 เพิ่มขีดความสามารถและประสิทธิภาพการให้บริการด้านขนส่งให้เกิดความสะดวก รวดเร็ว ปลอดภัย และมีต้นทุนต่ำ เพื่อสนับสนุนการพัฒนาด้านอื่นๆ และเสริมฐานะการแข่งขันของประเทศให้คงไว้ซึ่งอัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจในระดับสูงอย่างต่อเนื่อง
- 2.1.2 ให้ระบบการขนส่ง เป็นตัวเร่งหรือชักนำให้เกิดการกระจายความเจริญไปสู่ภูมิภาค เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนให้ดีขึ้น
- 2.1.3 มุ่งรักษาไว้ซึ่งความปลอดภัย และคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่ดีทั้งทางบก ทางน้ำ และทางอากาศ

2.2 สื่อสาร

- 2.2.1 ขยายบริการโทรศัพท์ให้เพียงพอกับจำนวนคำขอใช้บริการ เมื่อสิ้นสุดแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 7
- 2.2.2 เพิ่มจำนวนโทรศัพท์ให้ได้ไม่น้อยกว่า 10 เลขหมาย ที่ให้บริการได้ต่อประชากร 1 0 0 คน เมื่อสิ้นสุดแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 7
- 2.2.3 ยกระดับคุณภาพการให้บริการด้านสื่อสารทั้งภายในประเทศ และต่างประเทศให้ได้มาตรฐานสากล

- 2.2.4 ให้มีบริการสื่อสารร่วมระบบดิจิทัล เพื่อสนองความต้องการขอภาคธุรกิจและ
สนับสนุนการยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขันกับต่างประเทศ

2.3 น้ำประปา

- 2.3.1 จัดบริการน้ำประปาให้เพียงพอกับความต้องการในการขยายตัวของชุมชนเมืองและ
อุตสาหกรรม โดยเฉพาะในพื้นที่ที่มีการพัฒนาทางเศรษฐกิจสูง และพื้นที่เศรษฐกิจ
ใหม่
- 2.3.2 ขยายกำลังผลิตน้ำประปาในเขตนครหลวงเพิ่มขึ้นจาก 2.8 เป็น 4.5 ล้านลูกบาศก์
เมตรต่อวัน เมื่อสิ้นสุดแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 7
- 2.3.3 ขยายกำลังผลิตน้ำประปาในภูมิภาค เพิ่มขึ้นจาก 1.3 เป็น 2.9 ล้านลูกบาศก์เมตร
ต่อวัน เมื่อสิ้นสุดแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 7
- 2.3.4 จัดให้มีการสำรวจและก่อสร้างระบบประปาชนบท ในหมู่บ้านทั้งขนาดใหญ่ กลาง
และเล็ก เพิ่มขึ้นจำนวน 1 5 , 8 6 5 หมู่บ้าน

2.4 ที่อยู่อาศัย

- 2.4.1 รัฐจะจัดสร้างที่อยู่อาศัยให้สอดคล้องกับความต้องการเต็บโตของกรุงเทพมหานครและ
ปริมณฑล เมืองในภูมิภาค และพื้นที่เศรษฐกิจใหม่ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 7
รวม 112,000 หน่วย โดยเน้นที่อยู่อาศัยสำหรับผู้มีรายได้น้อย และคนงานใน
โรงงานอุตสาหกรรม แบ่งเป็น
- (1) ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล 6 5 , 0 0 0 หน่วย
- (2) ในเขตภูมิภาค 4 7 , 0 0 0 หน่วย
- 2.4.2 ปรับปรุงชุมชนแออัด และจัดให้มีระบบบริหารชุมชนที่มีประสิทธิภาพในช่วง
แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 7 รวม 8 0 , 0 0 0 ครัวเรือน แบ่งเป็น
- (1) ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล 7 3 , 0 0 0 ครัวเรือน
- (2) ในเขตภูมิภาค 7 , 0 0 0 ครัวเรือน

3. แนวทางการพัฒนาบริการพื้นฐาน

3.1 สนับสนุนบทบาทเอกชนเข้าร่วมลงทุน และกระจายวิธีระดมทุนให้กว้างขวางขึ้น

- (1) แก้ไขกฎหมายที่เป็นอุปสรรคต่อการให้เอกชนเข้ามาลงทุนและดำเนินงานให้บริการพื้นฐาน
- (2) กำหนดให้มีองค์กร หลักเกณฑ์ วิธีการ และขั้นตอนที่ชัดเจน สำหรับการพิจารณาบทบาทภาคเอกชนที่จะมาลงทุน และดำเนินงานให้บริการพื้นฐานในรูปแบบต่างๆ เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติได้อย่างจริงจังต่อไป
- (3) ส่งเสริมให้มีการทำสัญญาว่าจ้างเอกชน เพื่อดำเนินกิจกรรมบางอย่างของรัฐ หรือทำสัญญาว่าจ้างเอกชนมาบริหารงานบางส่วน
- (4) ปรับปรุงวิธีระดมทุนด้านบริการพื้นฐานให้กว้างขวางยิ่งขึ้น โดย
 - (4.1) ให้ความสำคัญกับวิธีการเพิ่มส่วนทุนในรูปแบบต่างๆ แทนการกู้เงินให้มากขึ้น
 - (4.2) สนับสนุนให้มีการเปลี่ยนสถานะรัฐวิสาหกิจบางแห่งให้อยู่ในรูปบริษัท จำกัด โดยกระจายหุ้นบางส่วนหรือทั้งหมดออกขายให้สาธารณชนในตลาดหลักทรัพย์ หรือตกลงขายหุ้นให้กับพนักงานและเอกชนโดยตรง
 - (4.3) สนับสนุนให้มีการระดมทุนโดยการขายพันธบัตร
 - (4.4) สนับสนุนให้มีการจัดตั้งบริษัทร่วมทุนกับเอกชนเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะ

3.1.1 ปรับปรุงประสิทธิภาพการดำเนินงานของหน่วยงานที่ให้บริการพื้นฐาน

- (1) ปรับปรุงโครงสร้างองค์กร ระบบการบริหารและการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการให้บริการพื้นฐาน ให้มีความคล่องตัวในการจัดการ และเป็นเชิงธุรกิจมากขึ้น โดยเฉพาะให้ความสำคัญกับการพัฒนาระบบข้อมูล การจัดทำแผนการลงทุน และแผนวิสาหกิจ เพื่อเป็นกรอบในการบริหารและดำเนินงาน
- (2) ปรับปรุงกฎระเบียบ หลักเกณฑ์ ข้อบังคับ และลดขั้นตอนต่างๆ ของระเบียบราชการให้มีความคล่องตัว และรวดเร็วในการพิจารณาโครงการ รวมทั้งเอื้ออำนวยต่อการดำเนินงานในลักษณะการให้บริการในเชิงธุรกิจมากขึ้น ตลอดจนให้มีระบบติดตามและประเมินผลการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพ

3.1.2 จัดให้มีการวางแผนระยะยาวและมีระบบการสานแผน

(1) กำหนดให้หน่วยงานที่ให้บริการพื้นฐานจัดทำแผนระยะยาว 10-20 ปี เพื่อใช้เป็นกรอบหลักในการขยายงาน และกำหนดโครงการในอนาคต

(2) กำหนดให้มีองค์กรเฉพาะรับผิดชอบการประสานแผนระยะยาวของหน่วยงานต่าง ๆ ให้สอดคล้องเกื้อหนุนซึ่งกันและกัน

3.1.3 ปรับปรุงกระบวนการกำหนดราคาให้เหมาะสม และเป็นธรรมมากขึ้น

(1) สนับสนุนให้มีการตั้งองค์กรที่มีลักษณะถาวรและเป็นอิสระจากการแทรกแซงทางด้านการเมือง เพื่อกำกับดูแลและกำหนดราคาบริการพื้นฐานแต่ละชนิดให้สะท้อนต้นทุนที่แท้จริง เพื่อให้การใช้บริการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดความ เป็นธรรมแก่ผู้ผลิตและผู้ให้บริการ

(2) กำหนดให้มีข้อยกเว้น ในลักษณะที่ผ่อนปรนสำหรับการกำหนดราคาบริการพื้นฐานบางประเภทแก่ผู้ยากจน หรือผู้ด้อยโอกาส เช่น การปรับปรุงสภาพชุมชนแออัดรัฐควรให้การอุดหนุนเป็นกรณีเฉพาะ

3.1.4 จัดให้มีระบบการป้องกันและแก้ไขปัญหาลภาวะ และสิ่งแวดล้อม

(1) กำหนดให้การก่อสร้างโครงการบริการพื้นฐานที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ต้องมีระบบป้องกันปัญหาสิ่งแวดล้อม โดยให้รวมค่าใช้จ่ายของแผนงานดังกล่าวไว้ในต้นทุนของโครงการด้วย

(2) จัดทำแผนแม่บทสำหรับระบบบำบัดน้ำเสีย และกำจัดขยะมูลฝอยโดยพิจารณาถึงประเด็นที่สำคัญ คือ

(2.1) การกำหนดรูปแบบการระดมเงินทุนและร่วมทุนจากภาคเอกชน

(2.2) การกำกับ ดูแลให้มีมาตรการลงโทษผู้ก่อให้เกิดความเสียหายต่อสภาพแวดล้อมอย่างจริงจัง

(2.3) การจัดเก็บค่าใช้จ่ายด้านระบบบำบัดน้ำเสียและการกำจัดขยะมูลฝอย ให้คุ้มค่าการลงทุนและบำรุงรักษา โดยให้หน่วยราชการส่วนท้องถิ่นเป็นผู้ดูแล

3.1.5 พัฒนาบุคลากรที่จะสนองความต้องการสำหรับการพัฒนาบริการพื้นฐาน

เร่งผลิตบุคลากรโดยเฉพาะวิศวกร และช่างเทคนิคให้สอดคล้องกับความต้องการทั้งในด้านปริมาณ และคุณภาพ โดยให้การสนับสนุนสถาบันการศึกษา และสถาบันฝึกอบรมทั้งภาครัฐและเอกชน

3.2 แนวทางการพัฒนาเฉพาะสาขา

3.2.1 ขนส่ง

- (1) การแก้ไขปัญหาความแออัดของการจราจรและจัดระบบขนส่งในเมือง
 - (1.1) เร่งก่อสร้างถนนวงแหวนรอบเมืองหรือทางเลี้ยวเมืองสำหรับเขตชุมชนขนาดใหญ่ เพื่อเป็นทางเลือกของผู้เดินทางที่ไม่จำเป็นต้องเข้าเมือง และลดปัญหาความแออัดของการจราจรในเมือง
 - (1.2) เร่งก่อสร้างถนนสายรองในพื้นที่ชานเมืองกรุงเทพมหานคร ให้มีโครงข่ายเชื่อมต่อกับถนนสายหลักอย่างเป็นระบบ
 - (1.3) ก่อสร้างศูนย์ผู้โดยสารกลางเมืองที่มีลักษณะเป็นจุดรวม และต่อเชื่อมโครงข่ายระบบบริการขนส่งผู้โดยสาร ที่เดินทางด้วยรถไฟฟ้าไฟฟ้าขนส่งมวลชน เครื่องบิน และรถโดยสาร เพื่ออำนวยความสะดวกในการประสานต่อระหว่างระบบ
 - (1.4) เร่งดำเนินการก่อสร้างทางรถไฟยกระดับ รถไฟฟ้าขนส่งมวลชน รถไฟชุมชน และทางด่วน โดยให้มีแผนงานที่สอดคล้องกันและประสานกับโครงข่ายถนนอื่นๆ รวมทั้งพิจารณาให้รถโดยสารประจำทางใช้ทางด่วนได้สะดวกและมีจุดจอดรับส่งผู้โดยสารด้วย
 - (1.5) ใช้มาตรการควบคุม และวิธีจัดระบบการจราจรในการลดการใช้รถยนต์ส่วนบุคคลลง โดยสนับสนุนให้มีการใช้ระบบขนส่งมวลชนให้มากขึ้น รวมทั้งจะต้องควบคุมการใช้พื้นที่ถนนที่มีอยู่อย่างมีประสิทธิภาพเต็มที่ เช่น การห้ามจอดรถ และการปรับปรุงทางแยกให้มีขีดความสามารถของการระบายจราจรได้ดีขึ้น เป็นต้น
 - (1.6) ก่อสร้างสถานีรถบรรทุกสาธารณะในจุดที่เหมาะสม เพื่อขนถ่ายสินค้าในเมือง

- (1.7) สนับสนุนให้มีบริการขนส่งผู้โดยสารในแม่น้ำเจ้าพระยาและลำคลอง ต่อเนื่องในกรุงเทพมหานครและปริมณฑลอย่างเป็นระบบ โดยให้รัฐหรือเอกชนร่วมก่อสร้างสถานีขนส่ง ผู้โดยสารทางน้ำที่ทันสมัยและปลอดภัย พร้อมทั้งจัดให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกอื่นๆ เช่น ถนนทางเข้า-ออก ที่จอดรถยนต์ จุดจอดรถโดยสารประจำทาง
- (1.8) ปรับปรุงองค์กรและกลไกดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหาการจราจร ให้มีประสิทธิภาพในการกำกับดูแล และประสานการดำเนินงานให้มากขึ้น
- (1.9) สนับสนุนความร่วมมือของภาครัฐและเอกชน เพื่อลดปัญหาสิ่งแวดล้อมจากการจราจร ในเรื่องอากาศเป็นพิษ เสียงดัง ฝุ่นละออง และทัศนียภาพโดยกำหนดให้มีแผนงานป้องกันและแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมอย่างชัดเจน รวมทั้งให้รวมไว้เป็นส่วนหนึ่งของต้นทุนโครงการด้วย

(2) ด้านการขนส่งทางบก

- (2.1) พัฒนาโครงข่ายระบบทางด่วนระหว่างเมือง หรือทางหลวงพิเศษที่ควบคุมทางเข้า-ออก เป็นระบบที่สมบูรณ์ เพื่อให้การขนส่งมีประสิทธิภาพสูง และช่วยกระจายความเจริญไปสู่ภูมิภาค
- (2.2) พัฒนาการขนส่งทางถนน รถไฟ ความเร็วสูง และการขนส่งระบบท่อ ให้ทันต่อความต้องการในพื้นที่เศรษฐกิจใหม่
- (2.3) พัฒนาโครงข่ายถนนและรถไฟ ให้ตอบสนองการขยายตัวของภาคอุตสาหกรรมและเกษตรกรรม โดยก่อสร้าง ปรับปรุง และเพิ่มมาตรฐานทางให้สามารถเชื่อมระหว่างแหล่งวัตถุดิบ แหล่งผลิตและผู้บริโภค

(3) ด้านการขนส่งทางน้ำ

- (3.1) พัฒนาและส่งเสริมระบบพาณิชยนาวีของไทย โดยให้มีการศึกษาเพื่อวางแผนระยะยาวในการพัฒนากองเรือ และอยู่เรือให้เพิ่มมากขึ้นทั้งปริมาณและคุณภาพ พร้อมทั้งดำเนินการให้มีการร่วมทุนกับต่างประเทศ และเปิดเส้นทางเดินเรือสายใหม่ ตลอดจนให้มีการจัดตั้งศูนย์จ่องระวางเรือ และการประสานการขนส่งทางอากาศกับ

ทางทะเล เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในด้านการตลาดให้กว้างขวางขึ้น รวมทั้งการพิจารณามาตรการด้านภาษีเพื่อพัฒนาและส่งเสริมระบบพาณิชย์นาวีของไทย

- (3.2) เพิ่มขีดความสามารถท่าเรือระหว่างประเทศ ให้สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาพื้นที่เศรษฐกิจตามแนวชายฝั่งทะเลที่มีความสำคัญสูง
- (3.3) เร่งรัดและปรับปรุงงานด้านการวางแผน ประสานนโยบายและการดำเนินงาน ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาท่าเรือ พาณิชยนาวิ การประสานโครงข่ายในระบบขนส่งและบริการที่ต่อเนื่องจากท่าเรือ เพื่อให้การขนส่งสินค้าเข้า-ออก ท่าเรือเป็นไปอย่างมีระบบและมีประสิทธิภาพ
- (3.4) พัฒนาท่าเรือระหว่างประเทศให้สามารถใช้งานได้อย่างเต็มที่ โดยการพัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐานต่อเนื่อง เช่น ถนน รถไฟ สถานีบรรจุและแยกสินค้าคอนเทนเนอร์ รวมทั้งดำเนินการด้านการตลาดไว้ล่วงหน้า เพื่อให้ความสัมพันธ์สอดคล้องกับการเปิดใช้ท่าเรือ
- (3.5) ส่งเสริมเอกชนในการลงทุนก่อสร้าง และประกอบกิจการเรือโดยสารเพื่อการท่องเที่ยว โดยรัฐจะอำนวยความสะดวกในด้านกฎระเบียบ ตลอดจนโครงสร้างพื้นฐานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง
- (3.6) สนับสนุนให้มีการใช้ประโยชน์จากแม่น้ำ ลำคลอง และชายฝั่งทะเลในการขนส่งสินค้าและผู้โดยสารให้มากขึ้น โดยเฉพาะท่าเรือที่รัฐก่อสร้างแล้วเสร็จ จะต้องนำมาใช้ประโยชน์ได้อย่างเต็มที่ โดยเร่งรัดดำเนินการให้ภาคเอกชนเข้ามามีบทบาทในการบริหารและการจัดการ

(4) ด้านการขนส่งทางอากาศ

- (4.1) ส่งเสริมให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการขนส่งทางอากาศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยมีแนวทางการพัฒนา ดังนี้
- (4.1.1) เพิ่มขีดความสามารถการให้บริการท่าอากาศยานพาณิชย์สากลที่มีอยู่และที่กำลังจะพัฒนาขึ้นใหม่ให้เกิดความ

สะดวก ในการให้บริการแก่ผู้โดยสารและสินค้าให้มากขึ้น รวมทั้งยกระดับการให้บริการให้ได้มาตรฐานสากล

- (4.1.2) ส่งเสริมให้สายการบินต่างๆ เพิ่มการบินประจำมาลงในประเทศไทย โดยเฉพาะท่าอากาศยานพาณิชย์สากลในภูมิภาคให้มากขึ้นทั้งจำนวนสายการบิน และจำนวนเที่ยวบิน
- (4.1.3) ขยายและปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานที่ต่อเนื่องกับท่าอากาศยาน เช่น โครงข่ายถนน รถไฟ ท่าเรือ ระบบท่อน้ำมัน ระบบสื่อสารตลอดจนการให้บริการขนส่งให้เพียงพอและมีประสิทธิภาพ เพื่อให้เกิดความสะดวกในการเชื่อมโยงทางเข้า-ออกระหว่างสนามบินกับตัวเมือง เขตเศรษฐกิจพิเศษ และแหล่งท่องเที่ยว
- (4.1.4) เพิ่มประสิทธิภาพด้านการจัดการ การบริหารและพัฒนาเส้นทางบิน โดยแสวงหาความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านในภูมิภาคนี้ เพื่อประสานและเชื่อมโยงระบบอุปกรณ์ควบคุมจราจรให้พอเพียง และมีความปลอดภัยสูง
- (4.1.5) สนับสนุน และเพิ่มความสะดวกให้มีการเดินทางทางอากาศเข้าสู่ประเทศไทยเพื่อการท่องเที่ยว ทั้งแหล่งท่องเที่ยวภายในประเทศ และเชื่อมต่อไปยังแหล่งท่องเที่ยวของประเทศใกล้เคียงด้วย
- (4.1.6) ส่งเสริมให้มีการขนส่งสินค้าเชื่อมโยงระหว่างทางน้ำ และทางอากาศ ทั้งการส่งออก การนำเข้า และสินค้าถ่ายลำ เพื่อจูงใจให้สินค้ามาผ่านประเทศไทยมากขึ้น
- (4.1.7) พิจารณาดำเนินการก่อสร้างท่าอากาศยานพาณิชย์สากล แห่งที่ 2 ของกรุงเทพมหานคร เพื่อแบ่งเบาภาระของท่าอากาศยานกรุงเทพ โดยการพัฒนาดังกล่าวต้องคำนึงถึงความสอดคล้องในด้านการพัฒนาเมือง การพัฒนากิจการต่อเนื่องกับการบิน การพัฒนาโครงข่ายเชื่อมโยงที่สะดวก และเหมาะสม ตลอดจนควบคุมผลกระทบด้านสภาพแวดล้อมให้อยู่ในระดับมาตรฐานสากล โดยเฉพาะอย่างยิ่งที่เกิดจากเสียงรบกวน

นอกจากนั้น รูปแบบในการบริการและพัฒนาดังกล่าวควร
ให้เกิดความคล่องตัวทั้งด้านการดำเนินงานและการลงทุน
โดยพิจารณาให้เอกชนได้มีโอกาสเข้าร่วมในการพัฒนา
ดังกล่าวด้วย

(4.2) เพิ่มประสิทธิภาพด้านการวางแผน การบริหาร การจัดการ และ
วิธีการลงทุน

(4.2.1) กำหนดให้มีการจัดทำแผนระยะยาว 15 ปี ในการพัฒนา
และการลงทุนของหน่วยงานต่างๆ ให้เป็นไปอย่างมีระบบ
และได้มาตรฐานยิ่งขึ้น ซึ่งไม่เพียงแต่จะครอบคลุมเรื่องทำ
อากาศยาน และสายการบินเท่านั้น แต่ให้รวมถึงโครงข่าย
การขนส่งและสื่อสาร ตลอดจนกิจกรรมอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง
เช่น การส่งเสริมการท่องเที่ยว การส่งเสริมการลงทุนและ
การส่งออก รวมทั้งการพัฒนาบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับ
กิจการบินและการพัฒนาด้านเทคโนโลยีการบินที่
เปลี่ยนแปลงไปด้วย นอกจากนี้จะต้องให้ความสำคัญกับ
การพัฒนาองค์กรการวางแผนให้มีลักษณะถาวรยิ่งขึ้น
เพื่อให้เกิดความต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพในการ
ดำเนินงาน

(4.2.2) ปรับโครงสร้างกิจการที่เกี่ยวข้องกับการบิน เช่น บริษัท
การบินไทย จำกัด การทำอากาศยานแห่งประเทศไทย
และบริษัทวิทยุการบินแห่งประเทศไทย ให้เป็นเชิงธุรกิจ
มากขึ้นในด้านการบริหารการดำเนินงานและการปรับปรุง
องค์กรตลอดจนวิธีการลงทุน โดยเฉพาะการเพิ่มบทบาท
เอกชนให้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาในรูปแบบต่างๆ
มากยิ่งขึ้น เช่น การให้สัมปทาน การร่วมทุน การระดมทุน
จากมหาชน ตลอดจนการให้เอกชนมาลงทุนและ
ดำเนินการในกิจการบางอย่าง เป็นต้น

(4.2.3) สนับสนุนการจัดตั้งสถาบันฝึกอบรมบุคลากรขนส่งทาง
อากาศทุกสาขาภายในประเทศไทย เพื่อเป็นศูนย์กลางใน
การฝึกอบรมและเสริมสร้างคุณภาพ ประสิทธิภาพของ
บุคลากรให้ได้มาตรฐานระดับสูง โดยสนับสนุนเอกชนให้มี
บทบาทดำเนินการในด้านนี้มากขึ้น

3.2.2 การสื่อสาร

(1) ปรับปรุงกฎระเบียบด้านสื่อสาร

- (1.1) ปรับปรุงกฎหมายให้ทันสมัย และสอดคล้องกับเทคโนโลยีด้านสื่อสารที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว
- (1.2) ปรับปรุงกฎหมายให้เอื้ออำนวยต่อการเพิ่มบทบาทภาคเอกชน เพื่อให้สามารถเข้ามาร่วมลงทุนกับภาครัฐในหารขยายบริการหลักและบริการเสริมมากขึ้น โดยเฉพาะบริการเสริมให้เอกชนสามารถลงทุนและดำเนินการได้ด้วยตนเอง
- (1.3) ปรับปรุงกฎระเบียบที่กำกับการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐให้ชัดเจน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงานและขจัดความซ้ำซ้อนในการลงทุนให้บริการ

(2) ปรับปรุงประสิทธิภาพการดำเนินงาน

- (2.1) จัดให้มีแผนแม่บทการพัฒนาการสื่อสารแห่งชาติ ที่มีลักษณะเป็นแผนระยะยาวประมาณ 10 เพื่อเป็นกรอบการพัฒนาด้านสื่อสารให้ มีทิศทางพัฒนาที่ต่อเนื่องและมีเป้าหมายชัดเจน ประกอบด้วย การประมาณความต้องการ และการขยายเครือข่ายบริการประเภทต่าง ๆ การพัฒนาองค์กร การพัฒนาเทคโนโลยีด้านสื่อสารการผลิต และพัฒนาบุคลากร และการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศ
- (2.2) ปรับปรุงระบบบริหารและการดำเนินงานหน่วยงานของรัฐที่ให้บริการให้เกิดความคล่องตัว และมีเอกภาพมากยิ่งขึ้น
- (2.3) ให้มีการจัดตั้งองค์กรกลางอิสระระดับสูงและมีกฎหมายรองรับ ประกอบด้วย ผู้แทนจากภาครัฐและเอกชน เพื่อกำหนดนโยบายต่าง ๆ ด้านสื่อสารรวมถึงการกำหนดโครงสร้างราคาค่าบริการให้เกิดความเป็นธรรมต่อผู้ให้และผู้ให้บริการและประสานแผนงาน

ด้านสื่อสารเพื่อให้บรรลุแนวทางดังกล่าว ให้อาศัยอำนาจทางฝ่าย
บริหารจัดการตั้งคณะกรรมการการสื่อสารแห่งชาติขึ้นในระยะแรก

(3) ปรับโครงสร้างราคาให้เหมาะสม

กำหนดอัตราค่าบริการให้สอดคล้องกับต้นทุนที่แท้จริง โดยเฉพาะบริการ
โทรศัพท์ระหว่างประเทศ ให้มีอัตราค่าบริการอยู่ในระดับที่สามารถแข่งขันกับ
ต่างประเทศ อันจะเป็นการสนับสนุนการลงทุนในสาขาอื่นๆ เช่น สาขาอุตสาหกรรม
และสาขาบริการ เป็นต้น

(4) ส่งเสริมและสนับสนุนการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีด้านโทรคมนาคม

ให้มีการวิจัยและนำผลงานวิจัยด้านโทรคมนาคมมาใช้ประโยชน์ในเชิง
พาณิชย์มากขึ้น เพื่อสนับสนุนอุตสาหกรรมการผลิตอุปกรณ์ด้านโทรคมนาคม

(5) ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

ให้มีการทำแผนสารสนเทศแห่งชาติและใช้เป็นแนวทางในการพัฒนา
อุตสาหกรรมสารสนเทศ ซึ่งประกอบด้วยอุตสาหกรรมข้อมูล อุตสาหกรรม
ซอฟต์แวร์ อุตสาหกรรมด้านบริการโทรคมนาคม และอุตสาหกรรมด้านผลิต
อุปกรณ์คอมพิวเตอร์และโทรคมนาคม

(6) บริหารความถี่วิทยุให้มีประสิทธิภาพ

(6.1) ควบคุม ดูแล การนำความถี่วิทยุมาใช้ในกิจการสื่อสารเฉพาะที่มี
ความจำเป็น ตลอดจนจัดระเบียบการใช้ความถี่วิทยุให้มี
ประสิทธิภาพสูงสุด

(6.2) ควบคุมข่ายสื่อสารเฉพาะกิจให้มีการขยายเท่าที่จำเป็นเท่านั้น โดย
คำนึงถึงการใช้โครงข่ายหลักให้มากที่สุดก่อน ทั้งนี้ เพื่อหลีกเลี่ยง
การลงทุนซ้ำซ้อนและการสิ้นเปลืองทรัพยากร

(7) ปรับปรุงงานด้านสื่อสารมวลชน

(7.1) จัดทำแผนประชาสัมพันธ์ของรัฐ โดยเน้นการใช้สื่อสารมวลชน
ทางด้านวิทยุและโทรทัศน์ที่สามารถตอบสนองต่อการเผยแพร่

ข้อมูลข่าวสาร เพื่อสร้างความเข้าใจในแนວໂນມนโยบายและ
นโยบายและโครงการพัฒนาประเทศแก่ประชาชน

- (7.2) ปรับปรุงการผลิตรายการให้มีสาระที่เป็นประโยชน์มากขึ้น ทางด้าน
การศึกษา และการส่งเสริมคุณภาพชีวิต

3.2.3 น้ำประปา

(1) การพัฒนาและจัดหาแหล่งน้ำดิบ

- (1.1) จัดให้มีกลไกประสานงานอย่างเป็นระบบครบวงจร ตั้งแต่ขั้นตอน
การพัฒนาและจัดหาแหล่งน้ำดิบ การวางระบบส่งน้ำ การ
วางแผนผลิตและการจำหน่ายน้ำประปา
- (1.2) กำหนดขอบเขตความรับผิดชอบของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องพร้อม
ทั้งสนับสนุนภาคเอกชนเข้ามามีบทบาทมากขึ้น
- (1.3) กำหนดหลักเกณฑ์การแบ่งเบาภาระการลงทุนและกำหนดอัตราค่า
น้ำดิบ ให้สะท้อนต้นทุนในการผลิต

(2) การปรับปรุงกิจการประปา

- (2.1) ปรับปรุงกิจการประปาเดิมและก่อสร้างประปาใหม่ เพื่อขยายกำลัง
ผลิตและยกระดับคุณภาพบริการน้ำประปาให้เพียงพอกับความ
ต้องการ โดยเฉพาะพื้นที่ที่มีแนวโนมการพัฒนาเศรษฐกิจสูง
- (2.2) กำหนดอัตราค่าน้ำให้สะท้อนต้นทุนทางเศรษฐกิจอย่างแท้จริงใน
แต่ละพื้นที่ ตลอดจนปรับปรุงหลักเกณฑ์การคิดค่าบริการให้
เหมาะสม และเป็นธรรมแก่ผู้ผลิตและผู้ให้บริการ
- (2.3) กำหนดแนวทางส่งเสริมและจูงใจให้เอกชนเข้ามามีส่วนร่วมลงทุน
ในการพัฒนาระบบบริการน้ำประปาเพื่อการบริโภคและอุตสาหกรรมให้มากขึ้น

3.2.4 ที่อยู่อาศัย

- (1) พัฒนาการใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อที่อยู่อาศัย

- (1.1) นำมาตรการผังเมืองมาเป็นเครื่องชี้ นำ ในการกำกับดูแลการใช้ประโยชน์ที่ดินและการลงทุนในด้านสาธารณูปโภคของรัฐ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาที่อยู่อาศัย
 - (1.2) ให้จัดเตรียมพื้นที่ หรือเวนคืนที่ดินเพื่อการจัดสร้างที่อยู่อาศัยสำหรับผู้มีรายได้น้อยไว้ด้วย เมื่อมีการพัฒนาพื้นที่เศรษฐกิจใหม่หรือโครงการใหญ่ๆ ที่มีผลเกี่ยวข้องต่อการพัฒนาที่อยู่อาศัย
- (2) พัฒนาองค์กร เพิ่มบทบาท และขีดความสามารถในการประสานงาน และการให้บริการของหน่วยงานของภาครัฐ และท้องถิ่นให้ชัดเจน และมีประสิทธิภาพ โดยพัฒนาให้มืองค์กรกลางในลักษณะถาวรเพื่อประสานนโยบาย และการดำเนินงานในการพัฒนาที่อยู่อาศัยให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น
- (3) พัฒนาที่อยู่อาศัยสำหรับผู้ที่มีรายได้น้อย แรงงานอุตสาหกรรม และชุมชนแออัดในเมือง ให้สอดคล้องกับแนวทางพัฒนาภาคมหานคร และเขตเศรษฐกิจใหม่โดยรัฐเพิ่มการอุดหนุนให้เพียงพอเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิต และความเป็นอยู่ให้ดีขึ้น

บทที่ 6

การพัฒนาพลังงาน

1. สรุปสถานการณ์พลังงานในช่วงแผนพัฒนา ฉบับที่ 6

1.1 ในช่วงที่ผ่านมาเศรษฐกิจไทยได้ขยายตัวในอัตราสูงเกินกว่าเป้าหมายที่แผนพัฒนา ฉบับที่ 6 กำหนดไว้มาก กล่าวคือ มีการขยายตัวในอัตราเฉลี่ยถึงร้อยละ 10.5 ต่อปี เนื่องจากการส่งออก การลงทุน และการท่องเที่ยวขยายตัวสูงมาก นอกจากนี้โครงสร้างเศรษฐกิจไทยได้เปลี่ยนแปลงจากภาคเกษตรชนบทสู่การผลิตภาคอุตสาหกรรมมากขึ้น โดยมีการกระจายธุรกิจอุตสาหกรรม ไปยังชุมชนศูนย์กลางในภูมิภาคต่างๆ และพื้นที่เศรษฐกิจใหม่เพิ่มขึ้น

1.2 ผลการขยายตัวของเศรษฐกิจไทยดังกล่าว ทำให้ความต้องการใช้พลังงานเชิงพาณิชย์ของประเทศในแต่ละวันเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว คือเพิ่มจาก 388 พันบาเรลน้ำมันดิบต่อวัน ในปี 2530 เป็น 605 พันบาเรลน้ำมันดิบต่อวัน ในปี 2533 โดยการใช้ส่วนใหญ่ประมาณร้อยละ 64 เป็นการใช้น้ำมันปิโตรเลียม ในขณะที่การผลิตพลังงานในประเทศมีเพียงวันละ 177 พันบาเรลน้ำมันดิบต่อวัน ในปี 2533 เท่านั้น และส่วนใหญ่เป็นก๊าซธรรมชาติและถ่านหิน

1.3 โดยเหตุที่ความต้องการใช้พลังงานในประเทศเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว แต่การผลิตมีจำนวนจำกัด จึงต้องมีการนำเข้าพลังงานจากต่างประเทศจำนวนมาก ทั้งนี้ เป็นการนำเข้าน้ำมันปิโตรเลียมเกือบทั้งหมด ทำให้สัดส่วนการนำเข้าต่อการใช้พลังงานของประเทศสูงถึงประมาณร้อยละ 60 เกินกว่าเป้าหมายที่จะลดการพึ่งพาพลังงานจากต่างประเทศให้เหลือร้อยละ 49 เมื่อสิ้นสุดแผนพัฒนา ฉบับที่ 6 ซึ่งส่งผลกระทบต่อฐานะการเงินของประเทศ

1.4 สถานการณ์พลังงานของประเทศที่ผ่านมา แสดงให้เห็นถึงปัญหาหลักของการพัฒนาพลังงานซึ่งอาจมีผลกระทบต่อการพัฒนาในระยะต่อไป หากไม่มีการกำหนดแนวทางการพัฒนาที่เหมาะสม คือ

1.4.1 ความต้องการพลังงานเชิงพาณิชย์เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ซึ่งจะมีผลทำให้

(1) การพึ่งพาพลังงานจากต่างประเทศมีแนวโน้มสูงขึ้น เพราะในช่วงสั้นไม่สามารถพัฒนาแหล่งปิโตรเลียมในประเทศได้เพียงพอ ส่งผลกระทบต่อฐานะการเงินของประเทศ

(2) การลงทุนในการพัฒนาพลังงานเพิ่มขึ้นมาก ทำให้การการลงทุนของรัฐเพิ่มขึ้นตามไปด้วย เนื่องจากการพัฒนาส่วนใหญ่ยังคงดำเนินการโดย

ภาครัฐบาลการเพิ่มบทบาทภาคเอกชนยังดำเนินการไปได้ช้าและอยู่ในขั้น
เริ่มต้น

- 1.4.2 ในช่วงต้นของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 6 ประเทศไทยได้รับประโยชน์มากจากการลดลงของราคาน้ำมันในตลาดโลก แต่ในช่วงปลายแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 6 และในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 7 ราคาน้ำมันในตลาดโลกมีความไม่แน่นอนสูงมาก ซึ่งจะมีผลกระทบต่อฐานะการเงินของประเทศ
- 1.4.3 โครงสร้างและระดับราคาพลังงานยังไม่สะท้อนถึงต้นทุนการจัดหาที่แท้จริงหรือเป็นไปตามกลไกตลาด เพราะเหตุผลทางด้านการเมือง ทำให้การใช้พลังงานเพิ่มมากขึ้น และเป็นไปอย่างไม่มีประสิทธิภาพและไม่ประหยัด โดยเฉพาะการใช้ไฟฟ้า
- 1.4.4 การผลิตและการใช้พลังงานบางประเภทมีผลทำให้สภาวะแวดล้อมเสื่อมโทรมลงมาก โดยเฉพาะการใช้พลังงานของยานพาหนะในเมือง และการใช้ถ่านหินในการผลิตไฟฟ้า ซึ่งมีแนวโน้มจะเพิ่มขึ้น 4 เท่าตัวในช่วง 10 ปีข้างหน้า และอาจก่อให้เกิดปัญหาฝนกรดได้ในอนาคต เป็นต้น
- 1.4.5 กลไกการบริหารและการดำเนินงานของหน่วยงานของรัฐบางส่วนในด้านการพัฒนาพลังงานยังไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอที่จะพัฒนาพลังงานได้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วของความต้องการและการขยายตัวทางเศรษฐกิจ ขณะเดียวกันก็ประสบปัญหาการขาดแคลนบุคลากรเฉพาะด้านเพราะมีการเลื่อนย้ายออกจากหน่วยงานสูง

2. เป้าหมายการพัฒนาพลังงาน

แนวนโยบายการพัฒนาพลังงานในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 7 มุ่งที่จะจัดหาพลังงานให้เพียงพอกับความต้องการ โดยพัฒนาแหล่งงานในประเทศและร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านให้มากขึ้นในการจัดหาแหล่งต้นพลังงานส่วนการบริหารจะจัดการและเร่งรัดให้มีการใช้พลังงานอย่างมีประสิทธิภาพ โดยผ่อนคลายการควบคุมเพื่อให้ระบบพลังงานเป็นไปตามกลไกตลาดและมีการแข่งขันมากที่สุด รวมทั้งสนับสนุนให้เอกชนมีส่วนร่วมลงทุนและดำเนินการมากขึ้น ดังนั้น เป้าหมายการพัฒนาพลังงานในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 7 จึงกำหนดไว้ดังนี้

- 2.1 เพิ่มการผลิตพลังงานเชิงพาณิชย์ ในอัตราร้อยละ 8 ต่อปี จาก 280 พันบาเรล น้ำมันดิบต่อวัน ในปี 2 5 3 4 เป็น 4 1 0 พันบาเรลน้ำมันดิบต่อวัน ในปี 2 5 3 9
- 2.2 ลดอัตราการเพิ่มการใช้พลังงานเชิงพาณิชย์ของประเทศโดยส่วนรวม โดยให้เพิ่มขึ้นเฉลี่ยในอัตราน้อยกว่า 1 0 ต่อปี ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 7

- 2.3 รักษาสัดส่วนการพึ่งพาพลังงานจากต่างประเทศให้อยู่ในระดับไม่เกินร้อยละ 60 ในปี 2539
- 2.4 เร่งรัดการสำรวจและผลิตปิโตรเลียมในประเทศ โดยกำหนดเป้าหมายการเจาะหลุมสำรวจและหลุมประเมินผลจำนวนไม่ต่ำกว่า 50 หลุม ในช่วงแผนพัฒนา ฉบับที่ 7 (วงเงินลงทุนไม่ต่ำกว่า 6,000 ล้านบาท เพื่อค้นหาแหล่งปิโตรเลียมใหม่ๆ)
- 2.5 เพิ่มกำลังกลั่นปิโตรเลียมจาก 246 พันบาเรลต่อวันในปี 2534 เป็น 740 พันบาเรลต่อวัน ในปี 2 5 3 9
- 2.6 กำหนดเป้าหมายการผลิตก๊าซธรรมชาติ น้ำมันดิบ ก๊าซธรรมชาติเหลว และถ่านหินในประเทศ ดังนี้

	ปี 2534	ปี 2539
ก๊าซธรรมชาติ (ล้านลูกบาศก์ฟุต/วัน)	760	1,250
ก๊าซธรรมชาติเหลว (บาเรล/วัน)	22,000	31,000
น้ำมันดิบ (บาเรล/วัน)	24,000	24,000
ถ่านหิน (ล้านตัน/ปี)	14.6	18.5
(1) เพื่อใช้ในการผลิตไฟฟ้า	12	14
(2) เพื่อใช้ในภาคอุตสาหกรรม	2.6	4.5

- 2.7 เพิ่มกำลังผลิตไฟฟ้าอีก 5,400 เมกกะวัตต์ ในช่วงแผนพัฒนา ฉบับที่ 7 และกำหนดเป้าหมายการใช้เชื้อเพลิงในการผลิตไฟฟ้า ดังนี้

	ปี 2534	ปี 2539
ก๊าซธรรมชาติ : Gwh	19,900	31,950
ล้าน ลบฟ./วัน	566	780
ถ่านลิกไนท์ : Gwh	12,431	14,275
ล้านตัน	12.1	14.0
ถ่านหินนำเข้า : Gwh	0	766
ล้านตัน	0	0.29

2.8 กำหนดให้กำลังผลิตสำรองของระบบไฟฟ้าอยู่ในเกณฑ์ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 15 ของความต้องการกำลังไฟฟ้าสูงสุดต่อปี

2.9 กำหนดเป้าหมายการลงทุนในการผลิตไฟฟ้าโดยเอกชนสำหรับระบบการผลิตพลังงานความร้อนและไฟฟ้ารวมกันอย่างน้อย 500 เมกกะวัตต์ ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 7

2.10 กำหนดเป้าหมายการลดการใช้พลังงานจากมาตรการการจัดการด้านการใช้ไฟฟ้าในระดับ 4 , 500 จิกะวัตต์ชั่วโมงต่อปี ในปีสุดท้ายของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 7

2.11 จำกัดจำนวนไฟฟ้าดับต่อผู้ใช้ไฟฟ้าหนึ่งรายในรอบปี ดังนี้

หน่วย : จำนวนครั้ง/ปี/ผู้ใช้หนึ่งราย

	ในเขตการไฟฟ้านครหลวง		ในเขตการไฟฟ้าภูมิภาค	
	2533	2539	2533	2539
ไฟฟ้าดับถาวร	6.7	3.3	10.0	7.0
ไฟฟ้าดับชั่วคราว	10.3	5.0	24.0	17.0
รวม	17.0	8.3	34.0	24.0

2.12 กำหนดเป้าหมายให้มีการยกเลิกการจำหน่ายน้ำมันเบนซินพิเศษที่มีสารตะกั่วภายในปลายแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 7

2.13 จำกัดระดับการปล่อยสารอันตรายจากการใช้พลังงานเชิงพาณิชย์ให้ไม่เกินระดับดังนี้

	2533	2539
สารตะกั่วจากยานพาหนะ (ตัน)	1,030	300
ก๊าซคาร์บอนมอนนอกไซด์จากยานพาหนะ (พันตัน)	950	750
ก๊าซซัลเฟอร์ไดออกไซด์ (พันตัน)	840	860
- ยานพาหนะ	100	50
- การผลิตไฟฟ้า	555	620
- อุตสาหกรรมและอื่นๆ	205	190

เพื่อดำเนินการให้ได้ตามเป้าหมายการพัฒนาพลังงานดังกล่าวแผนพัฒนา ฉบับที่ 7 ได้กำหนดแนวทางการพัฒนาพลังงานไว้ดังต่อไปนี้

3.1 จัดหาพลังงานให้มีปริมาณเพียงพอกับความต้องการและให้มีความมั่นคงในราคาที่เหมาะสม โดย

3.1.1 เร่งการสำรวจและพัฒนาปิโตรเลียม

- (1) ปรับปรุงโครงสร้างองค์กร บุคลากรและระบบข้อมูลปิโตรเลียมของกรมทรัพยากรธรณีให้มีความพร้อมและคล่องตัวมากขึ้น รวมทั้งกำหนดแนวทางป้องกันและแก้ไขปัญหาการถ่ายเทบุคลากรสู่ภูมิภาคเอกชน เพื่อรองรับพระราชบัญญัติปิโตรเลียมฉบับ พ.ศ. 2 5 3 2
- (2) จัดทำแผนปฏิบัติการรวมว่าด้วยการสำรวจและผลิตปิโตรเลียมของประเทศให้ชัดเจน โดยเฉพาะการผลิตและการใช้ปิโตรเลียมจากแหล่งต่างๆ ที่ได้มีการค้นพบแล้ว และส่งเสริมภาคเอกชนให้มีบทบาทเพิ่มขึ้น
- (3) ศึกษาและประเมินศักยภาพธรณีวิทยาปิโตรเลียมในบริเวณที่เป็นที่สนใจของเอกชน เพื่อเผยแพร่เป็นข้อมูลจูงใจให้มีการลงทุนสำรวจและผลิตปิโตรเลียมเพิ่มขึ้น
- (4) เร่งรัดการจัดตั้งองค์กรร่วมไทย-มาเลเซีย ตามพระราชบัญญัติองค์กรร่วมไทย-มาเลเซีย พ.ศ. 2 5 3 3 ให้เป็นรูปธรรมและปฏิบัติการได้โดยเร็ว เพื่อนำไปสู่การเจรจาอนุญาตให้บริษัทน้ำมันสามารถสำรวจและพัฒนาก๊าซธรรมชาติจากพื้นที่พัฒนาร่วมขึ้นมาใช้ประโยชน์โดยเร็ว
- (5) เร่งรัดให้การปิโตรเลียมแห่งประเทศไทยดำเนินการก่อสร้างระบบท่อส่งก๊าซธรรมชาติสายประธานให้เพียงพอต่อการผลิตก๊าซธรรมชาติได้ตามเป้าหมาย เช่น การก่อสร้างท่อส่งก๊าซสายประธานจากอ่าวไทย-ระยอง สายที่สอง

3.1.2 เร่งการสำรวจและพัฒนาถ่านหิน

- (1) ปรับปรุงวิธีการดำเนินการและองค์กรและบุคลากรของกรมทรัพยากรธรณี และปรับปรุงแก้ไขกฎเกณฑ์ต่างๆ ที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาถ่านหิน โดยเฉพาะการแก้ไขพระราชบัญญัติแร่ เพื่อให้เกิดความคล่องตัวและให้การพัฒนาถ่านหินเป็นระบบมากขึ้น

- (2) สนับสนุนบทบาทภาคเอกชนในการลงทุนสำรวจและพัฒนาถ่านหินปรับปรุงหลักเกณฑ์การพิจารณาจัดสรรแหล่งถ่านหินให้ภาคเอกชนเข้าพัฒนาเพื่อใช้ประโยชน์ด้านอุตสาหกรรม รวมทั้งให้เอกชนเข้ามาพัฒนาแหล่งถ่านหินที่ได้กันไว้ให้แก่การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยและยังไม่มีการพัฒนามาใช้ประโยชน์ในการผลิตไฟฟ้า
- (3) พัฒนาเทคโนโลยีในการผลิตและการใช้ถ่านหินให้มีประสิทธิภาพและประหยัด เช่น การผลิตถ่านหินถ่านหินในรูปถ่านโค้กและถ่านอัดและผลิตภัณฑ์อื่นๆ

3.1.3 เร่งให้มีการเจรจากับประเทศเพื่อนบ้านในระดับรัฐบาลเพื่อ

- (1) ร่วมพัฒนาแหล่งพลังงาน ได้แก่ การผลิตไฟฟ้าจากแหล่งน้ำร่วมกับประเทศลาวและพม่า การสำรวจและพัฒนาปิโตรเลียมร่วมกับพม่า มาเลเซีย เวียดนามและกัมพูชา รวมทั้งพิจารณากำหนดรูปแบบการลงทุนที่ชัดเจน โดยเน้นการเพิ่มบทบาทของเอกชน
- (2) ซื้อพลังงาน ได้แก่ การซื้อก๊าซธรรมชาติจากมาเลเซีย อินโดนีเซีย เวียดนาม พม่า และการซื้อถ่านหินหรือร่วมลงทุนพัฒนาถ่านหินในประเทศอินโดนีเซีย ลาว และพม่า เป็นต้น

3.1.4 ดำเนินการเพื่อให้ระบบการค้า การกลั่น และการขนส่งน้ำมันในประเทศมีประสิทธิภาพและมีการแข่งขันสูงต่อเนื่องจากแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 6

- (1) ส่งเสริมตลาดการค้าน้ำมันสำเร็จรูปให้มีการแข่งขันอย่างเสรีและเป็นธรรม ต่อเนื่องจากแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 6 เช่น ส่งเสริมให้มีสถานีบริการน้ำมัน ภายใต้เครื่องหมายการค้าหลายชนิดมากขึ้น โดยขจัดนโยบายและกฎเกณฑ์ของรัฐที่เป็นอุปสรรครวมทั้งปรับปรุงกฎเกณฑ์ในการจัดซื้อน้ำมันของหน่วยงานราชการ โดยลดการผูกขาดจากการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย โดยเฉพาะการจำหน่ายน้ำมันให้แก่รัฐวิสาหกิจที่ใช้ น้ำมันเชื้อเพลิงในปริมาณสูง นอกจากนี้ต้องปรับปรุงขั้นตอนการขออนุญาตตั้งสถานีบริการน้ำมันให้มีความรวดเร็ว และการแก้ไขกฎเกณฑ์การตั้งสถานีบริการให้มีความเหมาะสมสอดคล้องกับสถานะของเศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยีในปัจจุบัน เพื่อกระจายสถานีบริการสู่ภูมิภาคและลดต้นทุนในการประกอบกิจการในเขตเมือง ซึ่งที่ดินมีราคาแพง

- (2) ส่งเสริมตลาดก๊าซปิโตรเลียมเหลวให้มีการแข่งขันกันมากยิ่งขึ้นอย่างเป็นธรรมทุกขั้นตอน โดยเฉพาะการยกเลิกการควบคุมการนำเข้าก๊าซปิโตรเลียมเหลว
- (3) ปรับโครงสร้างของการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย ให้มีประสิทธิภาพและความคล่องตัวในการปฏิบัติงานทัดเทียมกับบริษัทเอกชนและให้กิจการน้ำมันที่รัฐถือหุ้นอยู่ทุกแห่งสามารถแข่งขันกันได้อย่างเสรี
- (4) ลงทุนเพิ่มกำลังผลิตปิโตรเลียมในประเทศ เพื่อเพิ่มกำลังผลิตปิโตรเลียมให้ใกล้เคียงกับความต้องการใช้โดยเร่งการก่อสร้างโรงกลั่นใหม่ในภาคตะวันออก ขยายโรงกลั่นที่ศรีราชาภายใต้เงื่อนไขที่เป็นธรรม ดำเนินการออกประกาศเชิญชวนลงทุนสร้างโรงกลั่นปิโตรเลียมฉบับใหม่ และขจัดกฎเกณฑ์และข้อกำหนดของรัฐที่เป็นอุปสรรคต่อการแข่งขันกับโรงกลั่นน้ำมันในต่างประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการส่งออกน้ำมันสำเร็จรูปได้ภายในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 8
- (5) ปรับปรุงระบบการส่งน้ำมันและก๊าซปิโตรเลียมเหลวของประเทศให้มีประสิทธิภาพเพื่อลดต้นทุนการขนส่งน้ำมัน กระจายศูนย์กลางการจ่ายน้ำมัน และก๊าซปิโตรเลียมเหลวออกจากกรุงเทพมหานครไปยังภูมิภาคต่างๆ และลดปัญหาการจราจรติดขัดในกรุงเทพมหานคร โดยเร่งดำเนินการก่อสร้างท่อน้ำมันศรีราชา-ดอนเมือง-สระบุรี และท่อน้ำมันบางจาก-ดอนเมือง-บางปะอิน ให้เสร็จโดยเร็ว ส่งเสริมให้มีการขนส่งน้ำมันและก๊าซปิโตรเลียมเหลวทางรถไฟมากขึ้น การคลังน้ำมันร่วมกัน และการก่อสร้างคลังน้ำมันในภาคตะวันตกและทางด้านเหนือของกรุงเทพมหานคร
- (6) ตรวจสอบ ควบคุม ดูแล ให้คุณภาพน้ำมันเชื้อเพลิงตามสถานีบริการเป็นไปตามมาตรฐานที่ทางราชการกำหนดเพื่อคุ้มครองผู้บริโภค โดยให้หน่วยงานของรัฐมีอุปกรณ์ กำลังคนในการปฏิบัติงานอย่างเพียงพอ

3.1.5 ลงทุนและปรับปรุงคุณภาพไฟฟ้า

- (1) เร่งพัฒนาแหล่งผลิตไฟฟ้าให้มีปริมาณเพียงพอกับความต้องการได้แก่ การสำรวจและพัฒนาถ่านหินในประเทศเพื่อผลิตไฟฟ้า การสำรวจและพัฒนาแหล่งน้ำที่เหมาะสมทางเศรษฐกิจ และมีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมน้อย เพื่อประโยชน์ในการผลิตไฟฟ้า การพัฒนาพลังน้ำขนาดเล็กที่คุ้มค่าทางเศรษฐกิจ การพัฒนาโรงไฟฟ้าถ่านหินนำเข้าจากต่างประเทศ และสนับสนุนให้มีการผลิตก๊าซธรรมชาติมากขึ้นเพื่อทดแทนน้ำมันเตาในการผลิตไฟฟ้า

- (2) ปรับปรุงระบบส่งและระบบจำหน่ายไฟฟ้าให้เพียงพอ มีความมั่นคงมีคุณภาพ และปลอดภัยในการจ่ายไฟยิ่งขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเขตอุตสาหกรรมและพื้นที่เศรษฐกิจใหม่ในภูมิภาคต่างๆ และปรับปรุงการเชื่อมโยงระบบส่งไฟฟ้าระหว่างประเทศเพื่อนบ้าน ให้มีกำลังความสามารถในการถ่ายเทพลังงานไฟฟ้าเพิ่มขึ้น และเพื่อประโยชน์ทางด้านเศรษฐกิจและด้านความมั่นคงของระบบไฟฟ้า
- (3) พิจารณาศึกษาความเหมาะสมในการนำพลังงานนิวเคลียร์มาใช้ประโยชน์ในการผลิตไฟฟ้าทั้งทางเศรษฐศาสตร์เทคโนโลยีและความปลอดภัย และเริ่มประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนเข้าใจอย่างต่อเนื่อง
- (4) เร่งนำสายไฟฟ้าลงใต้ดิน โดยเฉพาะในเขตกรุงเทพและเมืองใหญ่ในส่วนภูมิภาค และสนับสนุนให้การไฟฟ้าประสานงานและร่วมมือกับหน่วยงานผังเมืองอย่างใกล้ชิดเพื่อให้การรวมระบบสาธารณูปโภคสอดคล้องกับการวางผังเมือง

3.1.6 ส่งเสริมให้มีการวิจัยและพัฒนาการผลิต และการใช้พลังงานนอกแบบที่มีแนวโน้มคุ้มค่าเชิงพาณิชย์และเพิ่มคุณภาพชีวิต โดยเฉพาะ

- (1) การผลิตไฟฟ้าและพลังงานความร้อนด้วยพลังงานนอกแบบ ได้แก่พลังงานแสงอาทิตย์ ความร้อนใต้พิภพ และวัสดุเหลือใช้จากการเกษตรและอุตสาหกรรม เช่น ชานอ้อย แกลบ และขยะ
- (2) การผลิตสารเพิ่มค่าออกแทนในน้ำมันเบนซินโดยวัสดุทางการเกษตรเพื่อลดปริมาณสารพิษที่เกิดจากการเผาไหม้น้ำมันเบนซินในยานพาหนะ
- (3) การส่งเสริมให้เอกชนปลูกป่าไม้พลังงาน เพื่อทำฟืนและเผาถ่านเป็นอุตสาหกรรมพลังงานชนบท ตลอดจนส่งเสริมและรณรงค์ให้ราษฎรในหมู่บ้านนักเรียนในโรงเรียนปลูกป่าไม้ในบริเวณพื้นที่ว่างเปล่าของหมู่บ้านและโรงเรียนของตน เพื่อใช้ไม้ทำฟืนและเผาผลิตถ่านสำหรับไว้ใช้เองและจำหน่ายเป็นรายได้ของหมู่บ้านและโรงเรียน
- (4) การส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการผลิตและการใช้อุปกรณ์พลังงานที่คุ้มค่าเชิงพาณิชย์แล้ว เช่น เตาทุงต้มใช้ฟืนและถ่าน เตเผาผลิตถ่านประสิทธิภาพสูง เตเผาชีวมวล ฯลฯ และเผยแพร่เทคโนโลยีพลังงานเพื่อให้มีการผลิตและการใช้ให้ได้คุณภาพ และมีมาตรฐานเพื่อผลิตและจำหน่ายเชิงพาณิชย์

3.2 ส่งเสริมให้มีการใช้พลังงานอย่างมีประสิทธิภาพและประหยัด

การใช้พลังงานอย่างมีประสิทธิภาพและประหยัด นอกจากนี้จะช่วยลดการลงทุนในการจัดหาพลังงานแล้ว ยังช่วยลดผลกระทบของการใช้พลังงานต่อสถานะแวดล้อมอีกด้วยมาตรการหลัก ได้แก่ มาตรการทางด้านราคา ซึ่งจะสร้างแรงจูงใจให้มีการใช้พลังงานอย่างมีประสิทธิภาพ โดยจะต้องดำเนินการควบคู่ไปกับการกำหนดและปรับปรุงกฎระเบียบต่างๆ การปรับปรุงและส่งเสริมบทบาทขององค์กรที่เกี่ยวข้อง และการส่งเสริมจิตสำนึกของประชาชน

3.2.1 ปรับปรุงโครงสร้างและระดับราคาพลังงาน รวมทั้งระบบการกำหนดราคาให้สะท้อนถึงต้นทุนทางเศรษฐศาสตร์และเป็นไปตามกลไกตลาดมากยิ่งขึ้น โดยไม่ต้องอาศัยการตัดสินใจระดับการเมือง เพื่อให้เกิดการใช้พลังงานอย่างมีประสิทธิภาพและประหยัด

- (1) ดำเนินการให้ราคาน้ำมันเชื้อเพลิงเข้าสู่ระบบ “ลอยตัวเต็มที” โดยการยกเลิกการควบคุมราคาขายส่งหน้าโรงกลั่นและราคา ณ โรงกลั่นน้ำมันเชื้อเพลิง ต่อเนื่องจากที่ได้ยกเลิกการควบคุมราคาขายปลีกแล้ว
- (2) ดำเนินการยกเลิกการควบคุมราคาก๊าซปิโตรเลียมเหลว โดยให้มีการนำระบบ “ลอยตัวเต็มที” มาใช้ภายในช่วงต้นแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 7 รวมทั้งยกเลิกชดเชยค่าคลังและค่าขนส่งก๊าซไปยังคลังขายส่งทั่วประเทศ
- (3) กำหนดหลักเกณฑ์ในการกำหนดราคาก๊าซธรรมชาติให้ชัดเจนและโปร่งในนั่งในระหว่างผู้ผลิตก๊าซ (บริษัทผู้รับสัมปทาน) กับการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทยและระหว่างผู้ขายก๊าซ (การปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย) กับผู้ใช้ (การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยและผู้ใช้อยื่นๆ) โดยให้กิจการท่อก๊าซเป็นกิจการสาธารณูปโภค รวมทั้งดำเนินการให้มีการทำสัญญาซื้อขายก๊าซระยะยาว ระหว่างการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทยกับการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยกับผู้ใช้ก๊าซอื่น ๆ เพื่อให้สะท้อนถึงต้นทุนที่แท้จริงและพลังงานที่ใช้ทดแทน รวมทั้งคุณภาพของเชื้อเพลิงด้วยและในขณะเดียวกันให้เกิดความมั่นใจแก่ผู้ผลิตและผู้ใช้ก๊าซธรรมชาติ
- (4) ปรับปรุงโครงสร้างและระดับราคาไฟฟ้า รวมทั้งปรับปรุงการจัดกลุ่มประเภทผู้ใช้ไฟฟ้าเพื่อสะท้อนถึงต้นทุนที่แท้จริง และจูงใจให้มีการใช้ไฟฟ้าอย่างมีประสิทธิภาพและประหยัด รวมทั้งให้สามารถเปลี่ยนแปลงไปตามราคาเชื้อเพลิงโดยอัตโนมัติโดยลดข้อพิจารณาทางสังคมและการเมืองให้เหลือน้อยที่สุดเท่าที่จำเป็นเท่านั้น

- (5) ขยายขอบเขตของระบบอัตราค่าไฟฟ้าในช่วงวันที่แตกต่างกันที่ได้ดำเนินการไปบ้างแล้วในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 6 ให้ครอบคลุมผู้ใช้ไฟฟ้าประเภทอุตสาหกรรมและธุรกิจขนาดใหญ่ทั้งหมด และพิจารณาขยายขอบเขตให้ครอบคลุมผู้ใช้ไฟฟ้าประเภทอื่นด้วย
- (6) ปรับปรุงระบบภาษีสำหรับยานพาหนะ โดยใช้ภาษีอัตราก้าวหน้าสำหรับรถยนต์นั่งส่วนบุคคลขนาดใหญ่
- (7) ลดอัตราศุลกากรสำหรับเครื่องจักรและวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการผลิตอุปกรณ์เครื่องใช้ไฟฟ้าที่มีประสิทธิภาพสูง เช่น หลอดฟลูออเรสเซนต์ประสิทธิภาพสูง บัลลัสต์ที่กินไฟน้อย เครื่องปรับอากาศที่กินไฟน้อย เป็นต้น
- (8) ลดอัตราภาษีศุลกากรสำหรับเครื่องจักรและอุปกรณ์ที่ใช้ เพื่อลดการนำเข้าพลังงาน ประหยัดพลังงานหรือมลภาวะ

3.2.2 กำหนดและปรับปรุงกฎหมายและกฎระเบียบต่างๆ เพื่อส่งเสริมให้มีการใช้พลังงานอย่างมีประสิทธิภาพและประหยัด

- (1) เร่งรัดให้มีพระราชบัญญัติการอนุรักษ์และประหยัดพลังงานในลักษณะให้การส่งเสริมการประหยัดพลังงานที่เป็นไปได้อย่างกว้างขวางขึ้น
- (2) ปรับปรุงข้อบังคับและเทศบัญญัติเกี่ยวกับการก่อสร้างอาคาร โดยเน้นให้มีข้อพิจารณาด้านประหยัดพลังงาน เช่น มาตรฐานอัตราการใช้พลังงานต่อหน่วยพื้นที่อาคารไว้ด้วย
- (3) ปรับปรุงระเบียบจัดซื้อของทางราชการที่เป็นอุปสรรคต่อการจัดซื้อเครื่องมือและวัสดุอุปกรณ์อย่างมีประสิทธิภาพและประหยัดพลังงาน
- (4) กำหนดข้อบังคับมาตรฐานอุปกรณ์เครื่องใช้พลังงานในบ้านอยู่อาศัยและอาคารพาณิชย์
- (5) เพิ่มอัตราภาษีสำหรับอุปกรณ์ที่ใช้พลังงานมากเกินไป

3.2.3 ส่งเสริมให้มีการผลิตเครื่องใช้พลังงานประสิทธิภาพสูง และการผลิตอุปกรณ์หรือวัสดุก่อสร้างที่ช่วยให้อาคารเกิดการประหยัดพลังงาน

3.2.4 ปรับปรุงระบบการขนส่งและการจราจร โดยสนับสนุนให้มีการใช้รถไฟฟ้าขนส่งมวลชน รถรางไฟฟ้า ฯลฯ ตามที่ได้จัดเตรียมโครงการไว้ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่

6 และกำหนดกฎระเบียบไม่ให้มีการขนส่งก๊าซปิโตรเลียมเหลวจากหรือผ่าน กรุงเทพมหานครโดยทางรถยนต์ไปยังภูมิภาค

3.2.5 ปรับปรุงบทบาทขององค์กรที่มีหน้าที่เกี่ยวกับการประหยัดพลังงานและระดมความร่วมมือจากหน่วยงานต่างๆ

- (1) ให้การไฟฟ้าทั้ง 3 แห่ง ดำเนินการด้านการจัดการด้านการใช้ไฟฟ้าโดยจัดองค์กรร่วมเพื่อดำเนินการที่ชัดเจน และใช้มาตรการทางด้านการให้สิ่งจูงใจควบคู่ไปกับการแก้ไขกฎระเบียบของทางราชการ และการฝึกอบรมให้คำแนะนำ
- (2) ส่งเสริมให้สถาบันการศึกษา สถาบันทางการเงิน คณะกรรมการวิชาชีพและหน่วยงานต่างๆ มีบทบาทมากขึ้น และร่วมมือกันดำเนินการด้านการประหยัดพลังงานอย่างจริงจัง

3.2.6 เสริมสร้างจิตสำนึกของประชาชนให้เกิดการใช้พลังงานอย่างมีประหยัด โดยรณรงค์ให้การแนะนำ ให้บริการการศึกษาและประชาสัมพันธ์ให้เกิดการนิยมใช้อุปกรณ์พลังงานประสิทธิภาพสูง การใช้พลังงานอย่างประหยัด

3.3 ส่งเสริมบทบาทเอกชนและการพัฒนาองค์กรของรัฐ

3.3.1 ส่งเสริมและสนับสนุนให้เอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานและร่วมทุนกับรัฐด้านพลังงานมากขึ้นต่อเนื่องจากแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 6 เพื่อลดภาระการร่วมทุนของรัฐบาล เพิ่มการแข่งขันอันจะนำไปสู่การใช้การจัดการจัดหา และการจำหน่ายพลังงานอย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนส่งเสริมการพัฒนาตลาดทุนและการระดมเงินออมจากภาคเอกชนและให้ประชาชนมีส่วนร่วมพัฒนาพลังงานด้วย โดย

- (1) ในกิจการปิโตรเลียม ให้เอกชนเข้าร่วมลงทุนในกิจการของรัฐด้านการกลั่นน้ำมัน (เช่น โรงกลั่นบางจาก) การจำหน่ายน้ำมัน การขนส่งก๊าซธรรมชาติ และการสำรวจและผลิตปิโตรเลียม โดยการให้เอกชนเข้าร่วมลงทุนและ / หรือนำหุ้นเข้าจำหน่ายในตลาดหลักทรัพย์แห่งแรกประเทศไทย
- (2) ส่งเสริมให้ผู้ผลิตรายเล็กเข้าลงทุนและดำเนินการผลิตไฟฟ้าในรูปการผลิตพลังงานความร้อนและไฟฟ้าร่วมกัน และการผลิตไฟฟ้าจากพลังงานนอกแบบโดยเร่งการออก “ระเบียบการรับซื้อไฟฟ้าจากผู้ผลิตรายเล็ก” โดยเฉพาะการผลิตไฟฟ้าและไอน้ำเพื่อจำหน่ายในเขตนิคมอุตสาหกรรม

- (3) เร่งดำเนินการจัดตั้งบริษัทในเครือของการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย เพื่อรับซื้อโรงไฟฟ้าบางโรงจากการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย และนำหุ้นกระจายเข้าตลาดหลักทรัพย์ เช่น โรงไฟฟ้าระยอง ขนอมและอ่าวไผ่ และระยะปานกลาง เปิดโอกาสให้เอกชนเข้ามาลงทุนในรูปของโรงไฟฟ้าขนาดใหญ่ในรูปแบบอื่นๆ ได้ด้วย เช่น การมาลงทุนและบริการด้วยตัวเองหรือแบบบีโอไอ โดยกำหนดเงื่อนไขในการลงทุนที่ชัดเจนและเหมาะสม
- (4) แก้ไขกฎหมายที่เป็นอุปสรรคต่อการร่วมทุนกับเอกชน หรือกฎหมายที่เป็นอุปสรรคต่อการเพิ่มการแข่งขันในการให้บริการด้านพลังงานด้านสาธารณูปโภค
- (5) ในการพัฒนาถ่านหิน ส่งเสริมให้เอกชนได้เข้าทำการสำรวจและทำเหมืองถ่านหินในพื้นที่ที่รัฐได้ทำการสำรวจเบื้องต้นไว้แล้วหรือในพื้นที่ที่การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยมิได้ใช้ประโยชน์ในการผลิตไฟฟ้า เช่น แอ่งเวียงแหง

3.3.2 พัฒนาการของรัฐในสามารถบริหารและดำเนินการด้านพลังงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

- (1) ปรับปรุงโครงสร้างองค์กรและการบริหารงานของรัฐวิสาหกิจที่เกี่ยวข้องด้านพลังงานให้เป็นเชิงพาณิชย์มากขึ้น หรือให้เป็นในรูปบริษัทเอกชน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหาร การลงทุน และการพัฒนาบุคลากรรวมทั้งเพิ่มการแข่งขัน อันจะนำไปสู่การยกเลิกการควบคุมราคาพลังงานในอนาคต ขณะเดียวกันก็เพื่อเตรียมการสำหรับเพิ่มทุนของรัฐวิสาหกิจ โดยการจำหน่ายหุ้นในตลาดหลักทรัพย์ในโอกาสต่อไป โดยเฉพาะการพิจารณาปรับปรุงแก้ไขพระราชบัญญัติของรัฐวิสาหกิจ เช่น พระราชบัญญัติการไฟฟ้าทั้ง 3 แห่ง ให้เกิดความคล่องตัวในการร่วมทุนกับภาคเอกชนและเสริมสร้างการแข่งขัน
- (2) ดำเนินการยกฐานะของสำนักงานคณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติให้เป็นหน่วยงานถาวรระดับกรมสังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี โดยมีพระราชบัญญัติรองรับโดยเร็วที่สุด เพื่อทำหน้าที่กำหนดนโยบายพลังงาน และเปลี่ยนแปลงสำนักงานพลังงานแห่งชาติ กระทรวงวิทยาศาสตร์ฯ ให้เป็นหน่วยงานวิจัยพัฒนา กำกับดูแลและปฏิบัติการเพื่อให้การบริหารพลังงานของประเทศมีเอกภาพ มีความคล่องตัวสามารถตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในสถานการณ์พลังงานได้อย่างรวดเร็ว และสามารถประสานงานพัฒนาพลังงานของหน่วยงานต่างๆ อย่างเป็นระบบ

- (3) ยกฐานะกองเชื้อเพลิงธรรมชาติ กรมทรัพยากรธรณี ให้เป็นหน่วยงานระดับกรมสังกัดกระทรวงอุตสาหกรรม เพื่อทำหน้าที่ควบคุมและจัดหางานปิโตรเลียมและถ่านหิน
- (4) ปรับปรุงการบริหาร การพัฒนาบุคลากรและการดำเนินงานของหน่วยราชการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพลังงาน ให้เป็นไปตามบทบาท ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

บทที่ 7

การพัฒนาภาคมหานครและเขตเศรษฐกิจใหม่

1. ผลการพัฒนาภาคมหานครและเขตเศรษฐกิจใหม่ที่ผ่านมา

1.1 กรุงเทพมหานครและปริมณฑลเป็นฐานเศรษฐกิจหลักของประเทศ ทั้งทางด้านเป็นศูนย์บริหารทางเศรษฐกิจ การเมือง และวัฒนธรรม ตลอดจนการติดต่อกับนานาชาติมาโดยตลอด และเป็นมหานครที่มีขนาดใหญ่อันดับที่ 15 ของโลกปัจจุบัน นอกจากนั้น ยังเป็นศูนย์กลางทางการบินนานาชาติที่ใหญ่ที่สุดในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา กรุงเทพมหานครได้ทำหน้าที่เป็นฐานเศรษฐกิจและบริการหลัก ที่มีส่วนผลักดันให้มีการขยายตัวทางเศรษฐกิจโดยส่วนรวมของประเทศไปอย่างรวดเร็วในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 6 ดังจะเห็นได้จากการที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑลมีบทบาทหรือสัดส่วนในการผลิตถึงร้อยละ 51 ของผลผลิตรวมของประเทศในปี 2434 ซึ่งเป็นการยืนยันถึงความสำคัญของกรุงเทพมหานครและปริมณฑลในการเป็นศูนย์กลางทางเศรษฐกิจในขณะนี้และต่อไปในอนาคตข้างหน้า ที่จะเอื้ออำนวยต่อการปรับโครงสร้างทางเศรษฐกิจการค้าของประเทศให้สามารถเปิดเข้าสู่ระบบเศรษฐกิจนานาชาติด้วย

1.2 การอพยพเข้าสู่มหานคร จากการที่เศรษฐกิจอุตสาหกรรมและบริการของประเทศยังคงกระจุกตัวในบริเวณมหานคร และโอกาสการมีงานทำสูงกว่าภาคอื่นๆ จึงมีการอพยพของประชาชนเข้ามาอาศัยอยู่ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลเพิ่มขึ้น จนปัจจุบันมีขนาดของประชากรถึง 7.7 ล้านคนที่อาศัยอยู่ในมหานคร จากจำนวนประชากรที่อาศัยอยู่ในเขตเมืองทั่วประเทศประมาณ 18.3 ล้านคน ทั้งนี้คิดว่าในระยะ 20 ปีข้างหน้า จำนวนประชากรในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลจะเพิ่มขึ้นเป็น 1 2 ล้านคน

1.3 ทิศทางการขยายตัวของชุมชนและการใช้ที่ดิน ในกรุงเทพมหานครและปริมณฑลเป็นไปในลักษณะที่กระจุกกระจาย แผลลามไปตามโครงข่ายระบบบริการพื้นฐานหลัก โดยเฉพาะตามแนวถนนสายหลัก จึงทำให้เชื่อมโยงกันอย่างเป็นระบบ ตลอดทั้งขีดความสามารถของท้องถิ่นมีอยู่จำกัด จึงทำให้การประสานการลงทุนบริการด้านการขนส่งการจราจร ที่อยู่อาศัยและการรักษาสิ่งแวดล้อมเป็นไปด้วยความลำบาก และมีปัญหาที่ทวีขึ้นโดยลำดับสร้างความแออัด ปัญหาการจราจร การขาดแคลนที่อยู่อาศัย และมลพิษทางด้านสิ่งแวดล้อมรุนแรงมากขึ้นโดยลำดับ

1.4 ปัญหาการปรับตัวของแรงงานอพยพ แรงงานที่อพยพเข้ามาหางานทำในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล เป็นฐานอุตสาหกรรมและบริการที่สำคัญของประเทศ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นแรงงานที่มีสมรรถภาพแต่ได้รับค่าแรงต่ำ เพราะขาดประสบการณ์ จึงทำให้ขาดความมั่นคง

ในอาชีพและไม่สามารถดำรงชีวิตขั้นพื้นฐานในเขตเมือง และเพิ่มปัญหาชุมชนแออัดซึ่งมีผู้อยู่อาศัยอยู่ในแหล่งเสื่อมโทรมถึงประมาณ 2 ล้านคน จึงจำเป็นต้องมีมาตรการช่วยเหลือด้านการจัดหาที่อยู่อาศัยการเพิ่มพูนทักษะ ความรู้ความสามารถในการประกอบอาชีพ รวมถึงลดทั้งการขยายบริการพื้นฐานทางสังคม เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของคนยากจนในเขตเมืองให้ดีขึ้น

1.5 แนวโน้มการขยายตัวของประชากร ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ในอนาคตจะยังคงขยายตัวต่อไป แต่ในอัตราที่ชะลอลงอันเนื่องมาจากผลของนโยบายการกระจายตัวความเจริญออกสู่ส่วนภูมิภาคในระยะที่ผ่านมา และเป็นที่น่าพอใจว่าสัดส่วนของประชากรในเขตกรุงเทพมหานครจะลดลงจากร้อยละ 42 ลงเหลือประมาณร้อยละ 34 ของประชากรในเขตเมืองใน 20 ปีข้างหน้า ทั้งนี้ ทิศทางการขยายตัวของมหานครใหญ่ติดต่อกับเขตพื้นที่บริเวณชายฝั่งทะเลตะวันออก และกลายเป็นภาคมหานครใหญ่ติดต่อกับเขตพื้นที่บริเวณชายทะเลตะวันออก ซึ่งจะพื้นฐานอุตสาหกรรมหลักและประตูเศรษฐกิจใหม่ของประเทศไทย จึงมีความจำเป็นที่จะต้องวางมาตรการเร่งส่งเสริมแนวโน้มนี้ให้เกิดการพัฒนาภาคมหานครขึ้น เพื่อให้เป็นศูนย์กลางทางเศรษฐกิจการค้า และการเงินสู่นานาชาติต่อไป

2. เป้าหมายการพัฒนาภาคมหานครและเขตเศรษฐกิจใหม่

การพัฒนาภาคมหานครและเขตเศรษฐกิจใหม่ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 7 มุ่งที่จะพัฒนาโครงข่ายบริการพื้นฐาน เพื่อเป็นแกนนำการขยายตัวและการใช้ที่ดินในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ให้เป็นไปในทิศทางที่เหมาะสมเป็นระเบียบและให้สามารถเชื่อมโยงเป็นระบบเข้ากับการพัฒนาพื้นที่บริเวณชายฝั่งทะเลตะวันออก โดยการวางแผนแก้ปัญหาการขาดแคลนบริการพื้นฐานและพัฒนาคุณภาพชีวิต และสภาวะแวดล้อมของเมือง ตลอดจนการเพิ่มประสิทธิภาพระบบการบริหาร และกำหนดเป้าหมายการพัฒนาเป็นกลุ่มพื้นที่หลัก คือ

2.1 ภาคมหานครครอบคลุมพื้นที่ และแนวเชื่อมต่อระหว่าง “กรุงเทพมหานครและปริมณฑล” และ “พื้นที่บริเวณชายฝั่งทะเลตะวันออก” ซึ่งมีเป้าหมายที่จะพัฒนาให้เป็นระบบโครงข่ายชุมชนเมืองเดียวกัน

2.2 พื้นที่แหล่งอุตสาหกรรมของภาคกลางตอนบน ซึ่งจะต่อเชื่อมกับระบบเศรษฐกิจของภาคมหานคร โดยมีสระบุรีเป็นศูนย์กลาง

3. แนวทางการพัฒนาภาคมหานครและเขตเศรษฐกิจใหม่

3.1 พื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑล

3.1.1 กำหนดแนวทางการพัฒนาขยายตัวของกรุงเทพมหานครและปริมณฑลโดย
 ประสานการลงทุนโครงสร้างบริการพื้นฐานกับการจัดการด้านที่ดินและสิ่งแวดล้อม
 ให้การขยายตัวของกรุงเทพมหานครและปริมณฑลออกไปเชื่อมต่อกับพื้นที่บริเวณ
 ชายฝั่งทะเลตะวันออก กล่าวคือ

- (1) แนวทางการจัดการใช้ที่ดินและสิ่งแวดล้อมเมืองในเขตมหานคร
 - (1.1) ใช้ผังเค้าโครงพัฒนาภาคมหานครและผังเมืองรวมของแต่ละชุมชน
 เมืองเป็นแผนชี้นำการพัฒนาที่เดียว และขยายระบบโครงข่าย
 บริการพื้นฐานของกรุงเทพมหานครและปริมณฑล เพื่อให้การใช้
 ที่ดินของเมืองเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น นอกจากนี้
 จำเป็นจะต้องมีมาตรการเพื่อกระจายความแออัดออกจากใจกลาง
 เมือง เช่น การสร้างเมืองใหม่และเมืองบริวาร การควบคุมก่อสร้าง
 อาคาร รวมทั้งการกำหนดมาตรการเพื่อป้องกันการขยายตัวของ
 เมืองตามแนวยาวของถนน
 - (1.2) เพิ่มการใช้ประโยชน์พื้นที่ว่างเปล่าในเมือง เพื่อกิจกรรมทาง
 เศรษฐกิจ โดยจัดบริการพื้นฐานสนับสนุน โดยเฉพาะการก่อสร้าง
 ถนนเข้าสู่พื้นที่ให้สามารถเชื่อมโยงเข้ากับระบบถนนที่มีอยู่
 - (1.3) กำหนดเขตส่งเสริม และควบคุมการขยายตัวของอาคารในแนวสูง
 พร้อมกำหนดมาตรการให้ผู้ประกอบการต้องรับภาระการแก้ไข
 ปัญหาด้านการจราจร การบำบัดน้ำเสีย และผลกระทบด้านสิ่ง
 แวดล้อมอื่นๆ และเร่งรัดให้เกิดผลในทางปฏิบัติโดยเร็ว
 - (1.4) ปรับปรุงพื้นที่ชุมชนเมืองที่มีสภาพเสื่อมโทรม และกำหนดให้
 ท้องถิ่นเป็นองค์กรกลาง ในการประสานงานกับหน่วยงานอื่นๆ
 พร้อมทั้งจัดทำผังเฉพาะขึ้น เพื่อให้เป็นมาตรการในการฟื้นฟู
 ชุมชนเมือง
 - (1.5) การอนุรักษ์พื้นที่ทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม โดยเฉพาะใน
 เขตกรุงรัตนโกสินทร์ ซึ่งจะมีผลต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวอีก
 ทางหนึ่งด้วย

- (1.6) ส่งเสริมให้มีสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ ได้แก่ สวนสาธารณะและสนามกีฬาเพิ่มขึ้น และกระจายไปในพื้นที่ต่าง ๆ อย่างทั่วถึง
- (1.7) ส่งเสริมการพัฒนาระบบบำบัดน้ำเสียและกำจัดขยะมูลฝอยสำหรับชุมชน โดยเร่งจัดทำแผนแม่บท เพื่อใช้เป็นกรอบในการลงทุนดำเนินงาน และจัดระบบดูแลบำรุงรักษา โดยให้รัฐบาลกลางท้องถิ่น และภาคเอกชน มีส่วนร่วมในการลงทุนและดำเนินการ
- (1.8) เร่งรัดออกกฎหมายบังคับใช้มาตรฐานน้ำทิ้งชุมชน และใช้ให้เกิดผลในการปฏิบัติ ตลอดจนควบคุมคุณภาพน้ำทิ้งชุมชน และน้ำทิ้งจากกิจกรรมอื่นบริเวณริมสองฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยาอย่างเข้มงวดควบคู่กันไปด้วย

(2) แนวทางการพัฒนาโครงข่ายบริการพื้นฐาน

- (2.1) เร่งแก้ไขปัญหาการจราจรและจัดระบบขนส่งในเมือง โดย
 - (2.1.1) ส่งเสริมระบบการขนส่งมวลชนสาธารณะ เพื่อลดความแออัดคับคั่งของการจราจร และเพิ่มประสิทธิภาพการใช้ประโยชน์พื้นที่ชุมชนหนาแน่นโดยเฉพาะการเร่งรัดก่อสร้างระบบรถไฟฟ้าขนส่งมวลชน การปรับปรุงบริการรถโดยสารประจำทาง และจัดให้มีระบบทางวิ่งแยกเฉพาะสำหรับรถโดยสารประจำทาง ตลอดจนส่งเสริมการขนส่งผู้โดยสารทางน้ำให้เชื่อมโยงกับระบบรถโดยสารประจำทางระบบรถโดยสารประจำทาง และรถไฟฟ้าขนส่งมวลชน
 - (2.1.2) ประสานระบบทางด่วนให้สัมพันธ์กันและสอดคล้องกับโครงข่ายระบบถนนท้องถิ่น ตลอดจนเร่งรัดก่อสร้างโครงข่ายถนนสายหลัก สายรองและถนนวงแหวนรอบเมืองหรือทางเลียบเมือง เพื่อลดความแออัดของการจราจรในเมือง และช่วยชี้้นำให้การขยายตัวของเมืองเป็นไปในกรอบและทิศทางที่เหมาะสม
 - (2.1.3) เร่งรัดการก่อสร้างสถานีขนส่งสินค้าชานเมือง ตลอดจนมีมาตรการควบคุมการจอดรถบรรทุกในเขตชั้นใน
- (2.2) พัฒนาระบบทางด่วนระหว่างเมือง ตลอดจนเตรียมการจัดให้มีระบบการขนส่งที่มีประสิทธิภาพสูง เช่น ระบบรถไฟฟ้าความเร็วสูง

เชื่อมโยงกรุงเทพมหานครและปริมณฑลเข้ากับพื้นที่บริเวณชายฝั่งทะเลตะวันออก

- (2.3) พัฒนาท่าอากาศยานพาณิชย์สากลแห่งที่ 2 ในเขตพื้นที่ภาคมหานคร โดยมีการบริการพื้นฐาน ด้านการจัดที่ดินและสิ่งแวดลอมให้สอดคล้องกับการขยายตัวของเมือง
 - (2.4) ขยายบริการระบบสื่อสาร ให้สามารถให้บริการได้อย่างเพียงพอ มีคุณภาพที่ได้มาตรฐาน รวมทั้งสนับสนุนให้มีการนำบริการใหม่ๆ เข้ามาให้บริการมากขึ้น โดยเฉพาะในพื้นที่เขตเศรษฐกิจใหม่
 - (2.5) เร่งรัดการดำเนินงานตามแผนการป้องกันน้ำท่วมในกรุงเทพมหานครและปริมณฑลให้เป็นระบบที่ถาวร ควบคู่ไปกับการอนุรักษ์พื้นที่น้ำหลากและการสงวนพื้นที่ลุ่มเพื่อเก็บกักน้ำชั่วคราว
 - (2.6) เร่งขยายโครงข่ายบริการน้ำประปาเข้าไปในพื้นที่ชานเมือง กรุงเทพมหานครและปริมณฑลที่ขยายตัวรวดเร็ว ควบคู่ไปกับการใช้น้ำบาดาลของเอกชนและการอนุรักษ์แหล่งน้ำดิบเพื่อการประปา
- (3) ปรับปรุงชุมชนแออัดเพื่อพัฒนาที่อยู่อาศัยคนยากจนในเมืองโดย
- (3.1) ปรับปรุงชุมชนแออัดเพื่อพัฒนาที่อยู่อาศัยคนยากจนในเมืองโดย
 - (3.1.1) ให้มีกฎหมายเป็นการเฉพาะขึ้น เพื่อดูแลชุมชนแออัด และคุ้มครองสิทธิการอยู่อาศัยของชาวชุมชน รวมทั้งยกระดับรายได้และคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น
 - (3.1.2) ปรับปรุงชุมชนแออัดที่อยู่เดิม และจัดหาที่อยู่ใหม่ให้แก่ชุมชนที่ถูกไล่รื้อ โดยร่วมลงทุนระหว่างรัฐบาล ท้องถิ่น เจ้าของที่ดิน และการเคหะแห่งชาติ
 - (3.1.3) รัฐให้การอุดหนุนการลงทุนก่อสร้างระบบสาธารณูปการให้ได้มาตรฐานสูงขึ้น เช่น ระบบถนน ทางเดินเท้า ทางระบายน้ำ และการปรับถมที่ดิน
 - (3.1.4) จัดตั้งองค์กรชุมชนขึ้นเพื่อดูแลชุมชนและจัดให้มีกองทุนสำหรับชาวชุมชนแออัดกู้ยืมควบคู่ไปกับการส่งเสริมอาชีพ

- (3.2) จัดสร้างที่อยู่อาศัยสำหรับผู้ที่มีรายได้น้อยและแรงงานอุตสาหกรรม โดย
- (3.2.1) จัดสร้างที่อยู่อาศัยสำหรับผู้ที่มีรายได้น้อยในลักษณะอาคารเช่ามากขึ้น เพื่อสนองความต้องการที่อยู่อาศัยแบบชั่วคราว ตามสภาพสังคมอุตสาหกรรมในปัจจุบัน
- (3.2.2) สนับสนุนให้ภาคเอกชนมีส่วนร่วมในการจัดสร้างที่อยู่อาศัย สำหรับผู้มีรายได้ปานกลางและน้อยให้มากขึ้น โดยพิจารณากำหนดมาตรการให้สิ่งจูงใจในการลงทุน เพื่อให้สามารถสร้างที่อยู่อาศัยราคาถูกลงได้
- (3.2.3) รัฐควรให้เงินอุดหนุนอย่างพอเพียงในการจัดสร้างที่อยู่อาศัย สำหรับผู้มีรายได้น้อย เพื่อเป็นการช่วยลดภาระค่าเช่าหรือค่าเช่าซื้อแก่ผู้อยู่อาศัย
- (3.2.4) ให้เจ้าของโรงงานมีส่วนร่วมลงทุนในการสร้างที่พักสำหรับคนงานให้มากขึ้น เพื่อแบ่งเบาภาระภาครัฐ
- (3.3) พัฒนาคมนาคมในเมืองให้มีโอกาสทางเศรษฐกิจในการประกอบอาชีพที่มั่นคง มีรายได้นาน สามารถมีส่วนร่วมในการปรับปรุงความเป็นอยู่และคุณภาพชีวิตของตนเองให้ดีขึ้น โดยส่งเสริมการประกอบอาชีพส่วนตัวขนาดเล็ก และการฝึกอบรมระยะสั้นเพื่อพัฒนาฝีมือแรงงาน
- 3.1.2 เพิ่มประสิทธิภาพและวิธีการระดมทุนของท้องถิ่นในการจัดบริการพื้นฐานของเมืองดังนี้
- (1) เพิ่มประสิทธิภาพการจัดเก็บรายได้ของท้องถิ่นให้ครบถ้วน และสอดคล้องกับระดับการพัฒนาที่เปลี่ยนแปลงไป โดยปรับปรุงอัตราภาษีและค่าธรรมเนียมต่างๆ ของท้องถิ่นให้เป็นปัจจุบันยิ่งขึ้น ปรับปรุงฐานการจัดเก็บและเพิ่มประเภทรายได้ที่รัฐบาลแบ่งให้ส่วนท้องถิ่นมากขึ้น รวมถึงการพิจารณาเพิ่มแหล่งสินเชื่อเพื่อการพัฒนา เช่น การจัดตั้งกองทุนพัฒนาเมือง เป็นต้น
- (2) ส่งเสริมให้ภาคเอกชนเข้ามามีบทบาทในการลงทุน และดำเนินงานบริการพื้นฐานมากขึ้น โดยมีการกำหนดประเภทกิจกรรมที่จะให้เอกชนเข้าร่วมลงทุนให้พร้อมวิธีการและเงื่อนไขที่ชัดเจน ควบคู่กับการพิจารณาทบทวนกฎระเบียบข้อบังคับต่างๆ ให้เอื้ออำนวยเพื่อการนี้

- (3) ใช้มาตรการเก็บค่าบริการให้คุ้มทุน จากผู้ใช้บริการโดยตรง หรือผู้ได้รับประโยชน์จากการลงทุนจัดบริการพื้นฐานของรัฐ ตลอดจนริเริ่มใช้กลไกใหม่ๆ เช่น การจัดเก็บค่าธรรมเนียมการพัฒนาจากโครงการของภาคเอกชนที่ทำให้ต้นทุนการจัดบริการพื้นฐานของรัฐสูงขึ้น การจัดเก็บค่าธรรมเนียมการประเมินพิเศษจากเจ้าของที่ดินซึ่งได้รับประโยชน์จากบริการพื้นฐาน และการใช้แนวคิดการจัดรูปที่ดินเป็นเครื่องมือในการเตรียมที่ดินเพื่อการจัดบริการพื้นฐาน เป็นต้น

3.1.3 ปรับปรุงการบริการงานพัฒนากรุงเทพมหานครและปริมณฑล

- (1) จัดให้มีกลไกระดับนโยบาย เพื่อการวางแผนและประสานแผนโดยส่วนรวมในระดับชาติ ทำหน้าที่กำหนดนโยบายสั่งการ และประสานการปฏิบัติงานขึ้นเป็นการเฉพาะ
- (2) ปรับปรุงและเพิ่มขีดความสามารถขององค์กรท้องถิ่น ให้เข้มแข็งยิ่งขึ้น ทั้งในด้านการวางแผน การบริหารการเงินและการจัดการ ตลอดจนวางผังเมือง
- (3) พิจารณาปรับปรุงกฎหมายและระเบียบข้อบังคับต่างๆ ให้เอื้อประโยชน์ต่อการพัฒนาเมือง เช่น พระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ.2530 เพื่อให้สามารถจ่ายค่าทดแทนได้สอดคล้องกับราคาตลาด พระราชบัญญัติรักษาकुคลอง พ.ศ. 2445 เพื่อเพิ่มบทลงโทษและค่าปรับผู้บุกรุกให้สูงขึ้น
- (4) พิจารณาออกกฎหมายใหม่ เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการบริหารพัฒนาเมือง เช่น กฎหมายเกี่ยวกับการจัดรูปที่ดินและการบูรณะปรับปรุงฟื้นฟูเมือง เป็นต้น

3.2 การพัฒนาพื้นที่บริเวณชายฝั่งทะเลตะวันออกให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

พื้นที่บริเวณชายฝั่งทะเลตะวันออก เป็นฐานอุตสาหกรรมหลักและประตูเศรษฐกิจใหม่ของประเทศ ที่จะช่วยรองรับการขยายตัวทางด้านอุตสาหกรรม และลดความแออัดของกรุงเทพมหานครและปริมณฑลประกอบด้วย (1) พื้นที่เป้าหมายแหลมฉบัง จังหวัดชลบุรีซึ่งเป็นเมืองท่าสมัยใหม่ของประเทศ มีท่าเรือพาณิชย์ระดับมาตรฐานสากล สำหรับขนส่งสินค้าตู้คอนเทนเนอร์ เขตนิคมอุตสาหกรรมทั่วไป และเขตอุตสาหกรรมส่งออก (2) พื้นที่เป้าหมายมาบตาพุด จังหวัดระยอง ซึ่งจะเป็นเมืองอุตสาหกรรมสมัยใหม่ของประเทศ มีท่าเรืออุตสาหกรรมสำหรับขนถ่ายวัตถุดิบสินค้าทั่วไป และสินค้าของเหลวทางเคมี พร้อมกับมีเขตนิคมอุตสาหกรรมสำหรับรองรับอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ เช่น โรงงานปิโตรเคมี และโรงกลั่นน้ำมันรวมตลอดทั้ง (3) ชุมชนเมืองศูนย์กลางความเจริญของภาค ได้แก่ ชลบุรี ระยอง ฉะเชิงเทรา

ดังนั้น เพื่อให้การกระจายกิจกรรมทางเศรษฐกิจและการขยายตัวของเมืองออกจากเขตพื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑล สู่เขตพื้นที่บริเวณชายฝั่งทะเลตะวันออก บรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่จะให้พื้นที่ทั้งสองเขตเชื่อมโยงเป็นระบบโครงข่ายชุมชนเมืองเดียวกัน ตลอดจนเพื่อเชื่อมโยงประตูเศรษฐกิจใหม่ของประเทศเข้ากับพื้นที่ตอนในของประเทศ โดยเฉพาะภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ให้สามารถเปิดออกสู่การค้ากับนานาชาติได้โดยตรง จึงกำหนดแนวทางการพัฒนาพื้นที่บริเวณชายฝั่งทะเลตะวันออกให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น สำหรับขั้นตอนต่อไป ดังนี้

- 3.2.1 เร่งขยายโครงข่ายพื้นฐานหลัก โดยเฉพาะระบบถนน รถไฟ สื่อสารเพื่อเชื่อมโยงพื้นที่เป้าหมายบริเวณแหลมฉบัง มาบตาพุด ตลอดจนชุมชนเมืองศูนย์กลางความเจริญของพื้นที่บริเวณชายฝั่งทะเลตะวันออกเข้ากับโครงข่ายของประเทศให้เป็นระบบ เพื่อให้พื้นที่ตอนในของประเทศสามารถใช้ประโยชน์จากฐานเศรษฐกิจใหม่ได้อย่างเต็มที่
- 3.2.2 เน้นการปฏิบัติงานตามแผนงานด้านชุมชน สังคม สิ่งแวดล้อมและการปกครอง เพื่อจัดสร้างชุมชนเมืองใหม่แหลมฉบัง และมาบตาพุด พร้อมบริการพื้นฐานทางเศรษฐกิจ บริการพื้นฐานทางสังคม ควบคู่ไปกับการวางระบบวิธีการบริหารชุมชนให้สอดคล้องกับระดับของการพัฒนา
- 3.2.3 วางระบบบริหารและจัดการด้านบริการพื้นฐานหลักต่าง ๆ ให้มีการแข่งขันด้านการให้บริการ โดยให้ภาคเอกชนเข้ามามีบทบาทมากยิ่งขึ้น เช่น การบริหารจัดการท่าเรือพาณิชย์ เป็นต้น

3.3 เริ่มพัฒนาพื้นที่แหล่งอุตสาหกรรมของภาคกลางตอนบน

เนื่องจากการขยายตัวทางด้านอุตสาหกรรมในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล โดยเฉพาะบริเวณชานเมืองยังสร้างปัญหาในด้านความแออัดและสภาวะแวดล้อมของเมืองจึงเป็นการเหมาะสมที่จะพัฒนาฐานเศรษฐกิจแห่งใหม่บริเวณภาคกลางตอนบน ให้เป็นศูนย์กลางรองรับการกระจายอุตสาหกรรมออกจากกรุงเทพมหานครและปริมณฑล รวมตลอดทั้งเพื่อให้เป็นจุดเชื่อมโยงในการขนส่งผลิตภัณฑ์เพื่อการส่งออกเข้ากับท่าเรือพาณิชย์แหลมฉบัง โดยไม่ต้องผ่านเข้ามาสร้างความแออัดในกรุงเทพมหานคร ทั้งนี้ โดยกำหนดเป้าหมายที่จะพัฒนา (1) เมืองสระบุรี เป็นฐานเศรษฐกิจหลักของภาคกลางตอนบนด้านการค้า การคมนาคมขนส่งและบริการสนับสนุนด้านต่างๆ (2) แก่งคอย เป็นศูนย์กลางอุตสาหกรรมซีเมนต์ วัสดุก่อสร้าง และอุตสาหกรรมที่จะกระจายตัวออกจากกรุงเทพมหานครและปริมณฑล และ (3) ท่าเรือ/ท่าหลวง เป็นศูนย์กลางการแปรรูปพืชผลการเกษตรเพื่อการส่งออกตามแนวทางการพัฒนา

ดังนี้

3.3.1 บริหารจัดการให้การขยายตัวของอุตสาหกรรมในพื้นที่เป้าหมายเจริญเติบโตอย่างเป็นระบบ เพื่อมิให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรม โดย

- (1) กำหนดมาตรการจูงใจให้โรงงานอุตสาหกรรมที่จะตั้งขึ้นใหม่เข้าไปอยู่ในพื้นที่ศูนย์กลางอุตสาหกรรมสระบุรี
- (2) ส่งเสริมการใช้ก๊าซธรรมชาติ เป็นพลังงานสำหรับอุตสาหกรรม โดยเชื่อมต่อก๊าซที่ส่งมาจากพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออกเข้ากับท่อส่งก๊าซที่มาจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
- (3) เร่งจัดบริการพื้นฐานหลักต่างๆ เช่น ถนน ประปา ไฟฟ้า โทรศัพท์
- (4) ส่งเสริมบทบาทของส่วนท้องถิ่นในการควบคุม กำกับ ดูแล การประกอบการของโรงงานอุตสาหกรรม มิให้เกิดผลเสียต่อสภาวะแวดล้อม

3.3.2 พัฒนาเมืองสระบุรีให้เป็นเมืองศูนย์กลางของภาคกลางตอนบน และเป็นศูนย์กลางคมนาคมขนส่งระหว่างภาค โดย

- (1) พัฒนาโครงข่ายบริการพื้นฐานให้เชื่อมโยงกับพื้นที่บริเวณชายฝั่งทะเลตะวันออก
- (2) พัฒนาระบบคมนาคมขนส่งเชื่อมโยงในแนวตะวันออก-ตะวันตกและระบบเชื่อมโยงภายในภาคกับพื้นที่ศูนย์กลางอุตสาหกรรมสระบุรี
- (3) เร่งพัฒนาให้เป็นฐานเศรษฐกิจหลักของภาค โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเป็นศูนย์กลางทางการค้า การให้บริการทางวิชาการ การศึกษา ฝึกอบรม พัฒนาฝีมือแรงงานและการให้คำปรึกษาทางธุรกิจ

บทนำ

1. สรุปสถานการณ์ด้านการกระจายรายได้และกระจายการพัฒนา

ในระยะเวลาที่ผ่านมา เศรษฐกิจของประเทศขยายตัวในอัตราสูง แต่ช่องว่างระหว่างรายได้ของประชาชนกลุ่มต่างๆ ทั้งภายในเมืองด้วยกันเอง ระหว่างเมืองกับชนบท ตลอดจนระหว่างกรุงเทพมหานครกับภาคต่างๆ มีมากขึ้น ซึ่งนับว่ามีลักษณะเช่นเดียวกันกับของประเทศที่กำลังก้าวไปสู่การเป็นประเทศอุตสาหกรรมใหม่โดยทั่วไป ที่มักจะมีปัญหาช่องว่างระหว่างรายได้เกิดขึ้นในช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อของการพัฒนา แต่หลังจากนั้นแล้วหากมีการดำเนินนโยบายกระจายรายได้ที่เหมาะสม สถานการณ์ทางด้านกระจายรายได้ก็จะคลี่คลายไปในทางที่ดีขึ้น อย่างไรก็ตามประเด็นปัญหาการกระจายรายได้ก็จะคลี่คลายไปในทางที่ดีขึ้น อย่างไรก็ตามประเด็นปัญหาการกระจายรายได้ของประเทศไทยในปัจจุบันพอจะสรุปได้ ดังนี้

1.1 สัดส่วนของประชากรที่มีอยู่ในข่ายยากจนลดลงไม่มากนัก

แม้ว่าโครงการผลิตของไทยจะเปลี่ยนแปลงจาก การผลิตในภาคเกษตรกรรมเป็นหลักมาเป็นอุตสาหกรรมมากขึ้นเป็นลำดับก็ตาม แต่ประชากรส่วนใหญ่ของประเทศก็ยังคงประกอบอาชีพทางการเกษตร ซึ่งรายได้ไม่แน่นอน อันเนื่องมาจากการผลิตที่ต้องพึ่งพาสภาพภูมิอากาศ และความผันผวนของราคาสินค้าเกษตรในตลาดโลก ขณะเดียวกันการมีงานเสริมเพื่อเพิ่มรายได้นอกภาคเกษตรในชนบทก็ยังมีจำกัด เพราะกิจการอุตสาหกรรมและบริการยังไม่กระจายออกไปสู่ส่วนภูมิภาคและเขตชนบทเท่าที่ควร ด้วยเหตุนี้สัดส่วนประชากรที่อยู่ในข่ายยากจนในประเทศจึงยังคงลดลงไม่มากนักในช่วงปี 2519-2531 โดยลดลงจาก 30 ในปี 2519 เหลือร้อยละ 23.7 ในปี 2531 นอกจากนี้ กลับเพิ่มขึ้นในปีที่มีปัญหาราคาสินค้าเกษตรตกต่ำ ดังจะเห็นได้จากในปี 2529 ซึ่งเป็นปีที่ราคาพืชผลเกษตรหลักตกต่ำอย่างมาก สัดส่วนประชากรยากจนเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 29.5 อย่างไรก็ตาม เมื่อราคาสินค้าเกษตรอยู่ในเกณฑ์ที่ดีในปี 2 5 3 1 สัดส่วนประชากรยากจนลดลงเหลือร้อยละ 23.7 ซึ่งแสดงว่าราคาสินค้าเกษตรมีบทบาทสำคัญอย่างมากกับการเปลี่ยนแปลงภาวะความยากจนของประชากรในชนบท

1.2 ความเหลื่อมล้ำของรายได้ระหว่างคนกลุ่มต่างๆ

มีมากขึ้น

ความเหลื่อมล้ำของรายได้ระหว่างคนกลุ่มต่างๆ มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น โดยปรากฏว่าสัดส่วนรายได้ของผู้ที่มีรายได้สูงสุด 20 เปอร์เซ็นต์แรกของรายได้ทั่วประเทศ เพิ่มจากสัดส่วนร้อยละ 49.3 ในปี 2518/2531 ขณะที่กลุ่มผู้มีรายได้ต่ำสุด 20 เปอร์เซ็นต์หลัง มีสัดส่วนของรายได้ลดลงจากร้อยละ 6.1 เหลือร้อยละ 4.5 ในช่วงเวลาเดียวกัน ทั้งนี้เนื่องจากอัตราการขยายตัวของระดับรายได้กลุ่มแรกเฉลี่ยสูงถึงร้อยละ 9.9 ต่อปี ในช่วงปี 2518 - 2531 เปรียบเทียบกับอัตราเพิ่มเฉลี่ยรายได้ร้อยละ 6.5 ต่อปี ในช่วงเวลาเดียวกัน ทั้งนี้เนื่องจากความไม่สมดุลในระบบเศรษฐกิจ 4 ด้าน คือ

ความไม่สมดุลระหว่างโครงสร้างการผลิตกับโครงสร้างการจ้างงานทำ ความไม่สมดุลระหว่างการกระจายตัวของประชากรผลิตกับโครงสร้างการจ้างงานทำ ความไม่สมดุลระหว่างการกระจายตัวของประชากรกับการกระจายตัวของการผลิตระหว่างภูมิภาคต่างๆ ความไม่สมดุลของระบบการศึกษาที่เข้าเรียนต่อจากระดับประถมศึกษาที่มีอัตราต่ำมากโดยเฉพาะอย่างยิ่งในชนบทและความไม่สมดุลในการถือครองทรัพย์สินทางเศรษฐกิจที่มีการกระจุกตัวของทรัพย์สินอยู่ในกลุ่มบุคคลจำนวนน้อยราย

1.3 ช่องว่างของรายได้ระหว่างภาคต่าง ๆ ของประเทศและระหว่างเมืองกับชนบทเพิ่มขึ้น

ทางด้านช่องว่างของรายได้เฉลี่ยต่อหัวของประชากรระหว่างภาคต่างๆ ก็ปรากฏว่าเพิ่มขึ้นตามลำดับ เนื่องจากรายได้ของประชากรในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลเพิ่มขึ้นในอัตราที่รวดเร็วกว่ารายได้ของประชากรในภาคอื่น กล่าวคือระหว่างปี 2524-2531 รายได้เฉลี่ยต่อหัวของประชากรเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลเพิ่มขึ้นในอัตราร้อยละ 10.9 ต่อปี ขณะที่ภาคใต้ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคเหนือมีอัตราเพิ่มของรายได้ประชากรเฉลี่ยร้อยละ 7.3-8.5 ต่อปี ส่งผลให้รายได้เฉลี่ยต่อหัวประชากรเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลทั้งช่วงห่างจากภาคอื่นๆ มากขึ้น โดยเฉพาะในภาคตะวันออกเฉียงเหนือเป็นภาคที่มีระดับและปริมณฑล 8.7 เท่าตัวในปี 2524 และระดับความแตกต่างของรายได้ในสองภาคดังกล่าวเพิ่มขึ้นเป็นเกือบ 10 เท่าตัวในปี 2 5 3 1 เป็นต้น

นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาในแง่ของเมืองกับชนบท พบว่ารายได้เฉลี่ยต่อหัวของประชากรในเขตชนบทปี 2519 ประมาณ 3,252 บาทต่อปี ในขณะที่รายได้เฉลี่ยต่อหัวของประชากรในเขตเมืองประมาณ 7,908 บาทต่อปี หรือประมาณ 2.4 เท่าของรายได้ในเขตชนบท ต่อมาในปี 2530 / 2531 รายได้เฉลี่ยต่อหัวของประชากรในเขตชนบทเพิ่มขึ้นเป็น 8,916 บาทต่อปี และรายได้เฉลี่ยต่อหัวของประชากรในเขตเมืองเพิ่มขึ้นเป็น 26,970 บาทต่อปี หรือต่างกันประมาณ 3 เท่า และมีแนวโน้มที่จะห่างออกไปอีกหากมิได้มีการกำหนดมาตรการที่จะดูแลเอาใจใส่ในเรื่องนี้อย่างจริงจัง

ช่องว่างของรายได้ระหว่างภาค และระหว่างเมืองกับชนบทที่ขยายกว้างขึ้นนี้ มีสาเหตุมาจากการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างการผลิตของประเทศมาสู่การผลิตทางด้านอุตสาหกรรมและบริการในเขตเมืองมากขึ้น โดยเฉพาะในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล และฐานการผลิตเหล่านี้ยังไม่กระจายตัวออกไปสู่ภูมิภาคและชนบทมากเท่าที่ควร จึงทำให้โอกาสทางเศรษฐกิจ การจ้างงานและการเพิ่มรายได้ของประชากรในเมืองสูงกว่าประชากรในชนบท

2. แนวโน้มปัญหาในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 7

นอกจากความเหลื่อมล้ำในด้านต่างๆ ดังที่ปรากฏในข้อเท็จจริงข้างต้นแล้ว ยังเป็นที่คาดหมายอีกว่าหากไม่มีการดำเนินนโยบายการกระจายรายได้อย่างจริงจังในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 7 สถานการณ์ดังกล่าวจะรุนแรงมากขึ้นและจะก่อให้เกิดปัญหาใหม่เพิ่มขึ้นอีก

2.1 การอพยพจากชนบทเข้าสู่เมืองจะสูงขึ้น

ผลจากการที่ราคาสินค้าเกษตรจะยังคงผันผวนและมีแนวโน้มไม่สู้ดีนัก เนื่องจากประสบปัญหาการแข่งขันในตลาดโลกค่อนข้างสูง ประกอบกับทรัพยากรต่างๆ ที่เคยใช้เป็นฐานการผลิตเริ่มมีสภาพเสื่อมโทรมลง ได้ทำให้ผลผลิตลดลงหรือมีฉะนั้นก็จะต้องใช้ต้นทุนสูงขึ้น ด้วยสาเหตุดังกล่าวนี้จะทำให้รายได้ของประชากรในภาคเกษตรมีแนวโน้มที่ไม่แน่นอน และจะมีส่วนผลักดันให้เกษตรกรผลจากอาชีพเดิมไปสู่อาชีพใหม่ในเมืองเพิ่มมากขึ้น

2.2 ความยากจนในเมืองจะรุนแรงขึ้น

เมื่อการอพยพเข้าสู่เมืองเพิ่มสูงขึ้น ปัญหาที่จะตามมาก็คือ จำนวนคนยากจนในเมืองจะเพิ่มขึ้น เพราะส่วนใหญ่ของผู้อพยพมักเป็นแรงงานไร้ฝีมือ ค่าจ้างต่ำ รายได้น้อย ไม่เพียงพอที่จะดำรงชีวิตขั้นพื้นฐาน ขณะเดียวกันก็จะมีปัญหาขาดแคลนที่อยู่อาศัย ปัญหาสุขภาพอนามัย รวมไปถึงการศึกษาของเด็กเล็กที่อพยพติดตามผู้ปกครองเข้ามาหางานทำในเมือง

3. โอกาสในการกระจายรายได้

อย่างไรก็ดี จากการพิจารณาถึงปัจจัยอื่นๆ และสถานการณ์โดยรวมที่จะเกิดขึ้นในช่วงเวลาของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 7 พบว่าโอกาสที่การกระจายรายได้จะดีขึ้นมีอยู่หลายประการเช่นกัน

3.1 การขยายตัวทางเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่อง

การที่เศรษฐกิจไทยในช่วงระยะเวลาของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 6 ขยายตัวในระดับสูงมาก และในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 7 ก็คาดว่าอัตราการขยายตัวต่อเนื่องไปตามเป้าหมายที่วางไว้ประมาณร้อยละ 8.2 ต่อปีนั้น จะมีส่วนช่วยให้รายได้ประชาชาติโดยส่วนรวมเพิ่มสูงขึ้น ดังนั้น หากมีการจัดระบบการกระจายรายได้ที่เหมาะสมก็จะช่วยให้ความเหลื่อมล้ำของกลุ่มอาชีพต่างๆ ตลอดจนความแตกต่างระหว่างภูมิภาคมีแนวโน้มลดลง

3.2 โอกาสในการจ้างงานยังมีสูง

โดยที่เศรษฐกิจไทยยังขยายตัวต่อไปและจะปรับทิศทางไปสู่การจ้างงานในภาคอุตสาหกรรมและบริการมากขึ้นอีก จึงทำให้ความต้องการกำลังในภาคดังกล่าวจะยังอยู่ในระดับสูง ดังนั้น หาก

สามารถพัฒนากำลังแรงงาน โดยเฉพาะในส่วนที่อยู่ในชนบทและแรงงานไร้ฝีมือในชุมชนแออัดให้มีความรู้ความสามารถมากขึ้น ก็จะเป็นการเพิ่มโอกาสการมีงานทำและได้รับค่าแรงงานสูงขึ้น

3.3 ภาครัฐได้เห็นความสำคัญของการกระจายรายได้อย่างเป็นรูปธรรมมากขึ้น

โดยที่ทุกฝ่ายในสังคมเห็นพ้องต้องกันว่า ปัญหาการกระจายรายได้เป็นปัญหาพื้นฐานที่ต้องได้รับการแก้ไขเพื่อให้เกิดความเป็นธรรมในสังคม ฉะนั้น จึงเป็นโอกาสที่ภาครัฐจะได้ให้ความสำคัญต่อการดำเนินนโยบายและแผนงานกระจายรายได้ที่เป็นรูปธรรมและเกิดผลอย่างจริงจัง ต่อกลุ่มเป้าหมายผู้ยากจนทั้งในเมืองได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

เมื่อพิจารณาถึงปัญหาและโอกาสต่างๆ ดังที่กล่าวถึงข้างต้นแล้ว แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 7 จึงมีเจตนารมณ์ ดังต่อไปนี้

3.3.1 เพื่อให้กลุ่มผู้ด้อยโอกาสสามารถดำรงชีพอยู่ได้ โดยได้รับสิ่งจำเป็นขั้นพื้นฐานแก่การดำรงชีพอย่างเพียงพอ

3.3.2 เพื่อให้กลุ่มเป้าหมายมีความสามารถในการพัฒนาฐานะความเป็นอยู่ให้ดีขึ้น

3.3.3 เพื่อลดความเหลื่อมล้ำรายได้ระหว่างประชาชนกลุ่มต่างๆ ให้คลี่คลายไปในทางที่ดีขึ้น

3.3.4 ให้มีแผนเพื่อเสนอแนวทางและมาตรการด้านการกระจายรายได้ที่เป็นรูปธรรมสามารถใช้เป็นเครื่องมือในการประสานกับแผนงานในด้านต่างๆ ที่เกี่ยวกับการกระจายรายได้ และใช้เป็นกรอบนโยบายสำหรับกระทรวง ทบวง กรม และหน่วยงานต่างๆ ในการจัดทำแผนปฏิบัติการ เพื่อให้เกิดการกระจายรายได้มากขึ้น

4 เป้าหมายการกระจายรายได้

เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการแก้ไขปัญหาการกระจายรายได้ และการกระจายการพัฒนาดังกล่าวข้างต้น เห็นควรกำหนดเป้าหมายการกระจายรายได้ ดังต่อไปนี้

4.1 กลุ่มเป้าหมาย กำหนดกลุ่มเป้าหมายไว้รวม 6 กลุ่ม คือ

4.1.1 กลุ่มเกษตรกรรายากจน

4.1.2 กลุ่มแรงงานรับจ้างภาคเกษตรกรรม

4.1.3 กลุ่มประกอบอาชีพส่วนตัวขนาดเล็กและธุรกิจขนาดย่อม

4.1.4 กลุ่มลูกจ้างเอกชนผู้มีรายได้น้อย

4.1.5 กลุ่มข้าราชการและพนักงานของรัฐ

4.1.6 กลุ่มที่ช่วยเหลือตัวเองไม่ได้

4.2 ให้กลุ่มเป้าหมายสามารถดำรงชีพอยู่ได้ โดยได้รับสิ่งจำเป็นพื้นฐานแก่การดำรงชีพอย่างพอเพียง และมีความสามารถในการพัฒนาฐานะความเป็นอยู่ของตนเองให้ดีขึ้น

4.3 เป้าหมายด้านจำนวนคนยากจน ลดสัดส่วนของประชากรที่อยู่ใต้ขีดความยากจนจากร้อยละ 23.7 ในปี 2531 ให้เหลือต่ำกว่าร้อยละ 20 ในปี 2539 ซึ่งเป็นปีสุดท้ายของแผนพัฒนา ฉบับที่ 7

4.4 เป้าหมายลดความแตกต่างของรายได้ระหว่างกลุ่มคนในประเทศ โดยใช้นโยบายและมาตรการยกระดับรายได้ของกลุ่มผู้มีรายได้น้อย โดยเฉพาะในชนบทเป็นกรณีพิเศษ

4.5 พื้นที่เป้าหมาย

4.5.1 เมืองศูนย์กลางความเจริญในภูมิภาค

4.5.2 พื้นที่เศรษฐกิจใหม่

4.5.3 พื้นที่ชนบทล้าหลัง

5 แนวทางการกระจายรายได้

เพื่อสามารถบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ จำเป็นต้องกำหนดนโยบายและมาตรการด้านเศรษฐกิจและสังคม เพื่อสร้างโอกาสและเพิ่มขีดความสามารถแก่ประชากรในแต่ละกลุ่มเป้าหมาย ให้สามารถเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาประเทศ และได้รับผลตอบแทนจากการพัฒนาอย่างมีประสิทธิภาพและเป็นธรรม

ในการสร้างโอกาสทางด้านเศรษฐกิจและสังคมนั้น นโยบายทางด้านกระจายรายได้จะเน้นการกระจายฐานทางเศรษฐกิจไปสู่ภูมิภาค เพื่อเพิ่มการมีงานทำในภาคนอกเกษตร เน้นการเข้าถึงปัจจัยในการผลิต เช่น ที่ดินทำกิน และสินเชื่อ ตลอดจนบริการพื้นฐานต่างๆ เพื่อยกระดับการผลิต คุณภาพชีวิต และความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นของคนยากจน ทั้งนี้จะเน้นการพัฒนาให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น โดยจะการอำนาจการบริหารงานพัฒนาสู่ภูมิภาคและท้องถิ่น

ส่วนทางด้าน การเพิ่มขีดความสามารถของประชากรกลุ่มเป้าหมายในการกระจายรายได้ จะมุ่งเน้นการเพิ่มศักยภาพให้ประชากรกลุ่มเป้าหมาย โดยขยายโอกาสทางการศึกษาจัดฝึกอบรมและบริการให้เป็นประโยชน์ต่อตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ นโยบายและมาตรการประกอบด้วย

5.1 ดำเนินนโยบายด้านการเงินการคลังและการพัฒนาตลาดทุน

ให้มีผลในการสนับสนุนการกระจายรายได้ยิ่งขึ้น โดยการกระจายอำนาจทางการคลัง การกระจายหุ้น และการใช้มาตรการทั้งทางด้านภาษีและรายจ่ายของรัฐมุ่งสร้างความเป็นธรรมในสังคมมากขึ้น

5.2 กำหนดนโยบายและมาตรการสำหรับการกระจายการถือครองทรัพย์สิน

เพื่อประโยชน์ประชาชนมีหลักประกัน ทั้งในด้านที่อยู่อาศัยและที่ดินทำกินมากขึ้น โดยเฉพาะด้านที่อยู่อาศัย ควรเน้นหนักในเขตเมืองซึ่งมีปัญหารุนแรงขึ้นทุกขณะ

5.3 เน้นการปรับปรุงระบบการผลิต

โดยเฉพาะในด้านการเกษตรกรรม อุตสาหกรรมและพาณิชยกรรมเพื่อสนับสนุนการกระจายรายได้มากขึ้น ประเด็นสำคัญที่สุด ได้แก่ ทางด้านเกษตรกรรมให้มีการขยายตัวในอัตราเฉลี่ยร้อยละ 3.4 ต่อปี และให้มีนโยบายที่ชัดเจนเกี่ยวกับการผลิตและราคาที่จะทำให้รายได้ของเกษตรกรไม่ผันผวนขึ้นลงมากเกินไป

5.4 พัฒนาเมืองและการกระจายบริการพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคมไปสู่ส่วนภูมิภาคให้มากขึ้น

รวมทั้งการกระจายอำนาจการบริหารไปให้จังหวัดและส่วนท้องถิ่นได้มีโอกาสตัดสินใจ เพื่อแก้ปัญหาที่ตนเองเผชิญอยู่ตามความเหมาะสม

5.5 ดำเนินการพัฒนาชนบท

โดยมุ่งกระจายอำนาจบริหารงานพัฒนาไปสู่ส่วนภูมิภาคและท้องถิ่น โดยจัดให้มีงบประมาณสนับสนุนการพัฒนาจังหวัด เพื่อยกระดับรายได้และความเป็นอยู่ของชนบทในชนบท ขณะเดียวกันวางมาตรการเพื่อสนับสนุนบทบาทขององค์กรประชาชน องค์กรพัฒนาเอกชน และภาคธุรกิจเอกชนเข้าร่วมในกระบวนการพัฒนาชนบทอย่างมีประสิทธิภาพ

5.6 ในระยะยาวควรกำหนดนโยบายพัฒนาด้านทรัพยากรมนุษย์

โดยให้การศึกษาที่เหมาะสม อันจะเป็นรากฐานต่อการพัฒนาในอนาคตข้างหน้าโดยเฉพาะอย่างยิ่งการเพิ่มโอกาสการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาให้สูงขึ้นสำหรับประชาชนในชนบท นอกจากนี้ควรพิจารณาถึงปัญหาด้านสาธารณสุข สวัสดิการแรงงานและสังคมต่างๆ ควบคู่ไปด้วย (รายละเอียดโปรดดูในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 7 ส่วนที่ 4)

แนวนโยบายและมาตรฐานดังกล่าวข้างต้นนี้ หากได้มีการดำเนินการอย่างจริงจังแล้ว สถานการณ์การกระจายรายได้จะดีขึ้น หรืออย่างน้อยก็จะไม่เลวลงไปกว่าเดิม ทั้งนี้เพราะว่า เกษตรกรยากจน และกลุ่มผู้มีรายได้น้อยอื่นๆ จะมีความสามารถในการพัฒนาความเป็นอยู่ให้ดีขึ้น มีที่ดินทำกิน มีความมั่นคงในที่อยู่อาศัยและรายได้ รวมทั้งได้รับการศึกษาฝึกอบรมและบริการ สาธารณสุข ซึ่งจะช่วยพัฒนาขีดความสามารถในการเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาและ ได้รับประโยชน์จากการพัฒนามากขึ้น ในขณะที่เดียวกันการกระจายการพัฒนาเมืองศูนย์กลางใน ภูมิภาคและบริการพื้นฐานสู่ส่วนภูมิภาคจะเป็นการสร้างฐานเศรษฐกิจใหม่ เพื่อให้เป็นแหล่งที่มา ของรายได้ และการมีงานที่สำหรับคนในชนบท ซึ่งจะช่วยลดความเหลื่อมล้ำของรายได้ระหว่างภาค และระหว่างเมืองกับชนบทลงเป็นลำดับ

บทที่ 1

แนวนโยบายการเงินการคลังเพื่อเสริมสร้างการกระจายรายได้

1

ผลการพัฒนาที่ผ่านมา

1.1 ในระยะที่ผ่านมารัฐบาลได้ใช้นโยบายรายจ่ายเป็นหลักในการสนับสนุนการกระจายรายได้ และกระจายการพัฒนา โดยการจัดสรรงบประมาณรายจ่ายในด้านบริการพื้นฐานรายได้และกระจายการพัฒนา โดยการจัดสรรงบประมาณรายจ่ายในด้านบริการพื้นฐานให้กระจายไปสู่ส่วนภูมิภาค เพื่อเพิ่มรายได้ และพัฒนาความเป็นอยู่ของประชาชนในชนบท ทั้งในด้านการเกษตร การศึกษา สาธารณสุข บริการทางสังคมต่างๆ เป็นต้น ทั้งนี้ เฉพาะงบประมาณรายจ่ายที่จัดสรรเพื่อการพัฒนา ชนบทโดยตรงและการสร้างงานในชนบทในระยะแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 6 มีจำนวนถึง 112,140 ล้านบาทเพิ่มขึ้นจากระยะของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 5 ถึง 6.6 เท่า อย่างไรก็ตาม การใช้นโยบายรายจ่าย เพื่อเสริมการกระจายรายได้ในชนบทดังกล่าว ไม่อาจตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนใน ท้องถิ่นอย่างเต็มที่ เนื่องจากอำนาจการตัดสินใจในการใช้จ่ายและพัฒนาโครงการส่วนใหญ่ถูก กำหนดจากส่วนกลาง และท้องถิ่นยังมีบทบาทจำกัด

1.2 สำหรับการช่วยเหลือผู้มีรายได้น้อยในเขตเมืองนั้น แม้รัฐบาลจะได้มีการจัดสรรงบประมาณ รายจ่ายในการพัฒนาที่อยู่อาศัยและจัดสวัสดิการสังคมที่จำเป็นให้ผู้มีรายได้น้อยในเขตเมืองแล้วก็ ตาม แต่ยังมีจำนวนน้อยและไม่เพียงพอ โดยจะเห็นได้จากการจัดสรรงบประมาณให้การเคหะ- แห่งชาติเพื่อสร้างที่อยู่อาศัยให้แก่ประชาชนผู้มีรายได้น้อยในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 6 มีจำนวน เพียง 1 , 6 6 0 ล้านบาทเศษ เท่านั้น

1.3 ในด้านการใช้นโยบายภาษีสนับสนุนการกระจายรายได้ นับได้ว่ายังมีการดำเนินการอยู่ใน ขอบเขตที่จำกัด คือ เพียงการปรับปรุงอัตราภาษีและวิธีการจัดเก็บภาษีเงินได้เพื่อลดภาระภาษีของ ผู้มีรายได้น้อยเป็นหลักเท่านั้น ยังไม่มีการมุ่งใช้ภาษีที่จัดเก็บบนฐานของมูลค่าทรัพย์สิน ซึ่งเป็น เครื่องมือให้เกิดการกระจายรายได้และการกระจายทรัพย์สินโดยตรง

1.4 ในด้านนโยบายการเงินเพื่อเสริมสร้างการกระจายรายได้ นอกจากรัฐได้ให้กู้ยืมแก่เกษตรกร โดยผ่านทางธนาคารพาณิชย์แล้ว ยังได้สนับสนุนการปล่อยสินเชื่อสู่ชนบทหรือใช้ในการผลิตและ เพิ่มรายได้ของเกษตรกรมากขึ้น โดยการเพิ่มทุนให้แก่ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ การเกษตร ซึ่งในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 6 (จนถึงเดือนมีนาคม 2534) สามารถปล่อยสินเชื่อให้แก่ เกษตรกรและธุรกิจการเกษตรเป็นจำนวนถึง 109,880 ล้านบาท รวมทั้งได้กำหนดเงื่อนไขการเปิด สาขาของธนาคารพาณิชย์ในการกระจายบริการและสนับสนุนให้ปล่อยสินเชื่อสู่ชนบทมากขึ้น โดย ช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 6 (จนถึงสิ้นเดือนมีนาคม 2534) ธนาคารพาณิชย์ดำเนินการปล่อยสินเชื่อ นี้ประมาณ 875,569 ล้านบาท หรือร้อยละ 18.2 ของเงินฝากซึ่งต่ำกว่าเป้าหมายร้อยละ 20 เล็กน้อย

อย่างไรก็ตามการดำเนินการตามนโยบายการเงินดังกล่าวยังไม่เพียงพอต่อความต้องการ และยังไม่กระจายสู่เกษตรกรส่วนใหญ่อย่างทั่วถึง

1.5 ในด้านนโยบายรายได้ รัฐบาลได้มีการดำเนินการยกระดับและรักษาระดับรายได้ของกลุ่มสังคมต่างๆ โดยต่อเนื่อง ได้แก่ การยกระดับรายได้ของเกษตรกรและชาวชนบทโดยการสร้างงานในชนบท การพัฒนาชนบท ตลอดจนยกระดับราคาพืชผลเกษตรต่างๆ สำหรับผู้มีรายได้ประจำก็ได้มีการปรับโครงสร้างเงินเดือนค่าจ้างของข้าราชการและพนักงานรัฐวิสาหกิจต่างๆ อย่างไรก็ตาม การดำเนินการดังกล่าว เป็นภาระอย่างมากต่อรายจ่ายของรัฐบาล ทำให้ไม่สามารถดำเนินการได้อย่างทั่วถึงเต็มที่ จึงก่อให้เกิดปัญหาการสูญเสียกำลังคนในภาครัฐสู่ภาคเอกชนซึ่งให้ผลตอบแทนที่สูงกว่า

1.6 ดังนั้น นโยบายการเงินการคลังเพื่อเสริมสร้างการกระจายรายได้ในแผนพัฒนาฯฉบับที่ 7 จำเป็นต้องให้ความสำคัญเพิ่มขึ้นในเรื่องการกำหนดมาตรการทางด้านภาษีควบคู่ไปกับมาตรการทางการเงิน การกระจายอำนาจในการบริหารรายจ่าย และการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารงานของท้องถิ่น

2. เป้าหมายการพัฒนาเพื่อเสริมสร้างการกระจายรายได้

2.1 กระจายอำนาจและยกระดับขีดความสามารถทางการคลังของส่วนท้องถิ่นให้สูงขึ้น

2.2 กระจายการถือครองกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินให้เป็นธรรมมากขึ้น และใช้นโยบายรายจ่ายเพื่อสนับสนุนการเพิ่มรายได้และพัฒนาคุณภาพชีวิตให้แก่เกษตรกร ลูกจ้าง ผู้ประกอบการรายย่อย ข้าราชการ พนักงานของรัฐ และผู้ช่วยเหลือตนเองไม่ได้

2.3 กระจายสินเชื่อบริการทางการเงิน และตลาดทุนสู่ส่วนภูมิภาคให้มากขึ้น โดยเฉพาะแก่การเกษตรรายย่อย ผู้ประกอบอาชีพส่วนตัวขนาดเล็กและธุรกิจรายย่อย พนักงานลูกจ้างผู้มีรายได้น้อย

3. แนวนโยบายการพัฒนาและมาตรการ

3.1 การกระจายอำนาจและยกระดับขีดความสามารถทางการคลังส่วนท้องถิ่น

3.1.1 การกระจายอำนาจการคลังและงบประมาณสู่ราชการส่วนภูมิภาคและส่วนท้องถิ่น โดย

(1) พิจารณาให้ส่วนภูมิภาคสามารถจัดทำคำขอของงบประมาณได้โดยตรงและพิจารณาจัดสรรงบประมาณรายจ่ายประจำปีเป็นก้ำกั้นตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดให้แก่จังหวัดเพื่อ

ดำเนินการตามโครงการของส่วนภูมิภาคและส่วนท้องถิ่นได้โดยอิสระภายใต้กรอบแผนพัฒนา
จังหวัด

- (2) ให้มีการปรับปรุงกฎระเบียบเกี่ยวกับการเบิกจ่ายเงินงบประมาณของ
ส่วนภูมิภาคและท้องถิ่นให้มีความคล่องตัว

3.1.2 การปรับปรุงระบบการจัดเก็บรายได้ การอุดหนุนและการจัดหาเงินทุนของส่วน
ท้องถิ่น โดย

(1) ดำเนินการจัดทำแผนที่ภาษีและทะเบียนทรัพย์สินให้ครบถ้วน และปรับปรุง
การประเมินราคาที่ดินให้สะท้อนราคาตลาดมากขึ้น และประกาศให้ราคาประเมินนี้อย่างจริงจัง

- (2) พิจารณาเพิ่มประเภทภาษีเสริมที่จัดเก็บเพิ่มเติมจากภาษีสรรพสามิตและ/
หรือปรับปรุงอัตราภาษีให้เพิ่มขึ้น

(3) ปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยการผลิตจากทรัพยากรธรรมชาติใต้พื้นดินบาง
ประเภท เพื่อให้ส่วนท้องถิ่นสามารถมีรายได้ในรูปภาษีบำรุงท้องที่และเงินบำรุงพิเศษเพื่อฟื้นฟูและ
บูรณะพื้นที่แหล่งผลิตทรัพยากรธรรมชาติดังกล่าว

(4) ปรับปรุงหลักเกณฑ์การจัดสรรรายได้จากภาษีส่วนกลางจัดเก็บแทนส่วน
ท้องถิ่น โดยจัดสรรให้แก่ส่วนท้องถิ่นให้มากขึ้นและเหมาะสมตามประเภทของภาษีเพื่อให้เกิดความ
เป็นธรรมในระหว่างท้องถิ่น

(5) ปรับปรุงหลักเกณฑ์การจัดสรรเงินอุดหนุนให้ส่วนท้องถิ่น ให้สอดคล้องกับ
ขีดความสามารถและความพยายามในการจัดเก็บรายได้ของส่วนท้องถิ่น ทั้งเงินอุดหนุนเป็นก้อน
และเป็นสัดส่วนของค่าใช้จ่ายของโครงการพัฒนาของส่วนท้องถิ่น

(6) สนับสนุนให้เอกชนเข้าร่วมการพัฒนาบริการสาธารณะที่เป็นอำนาจหน้าที่
ของส่วนท้องถิ่นให้มากขึ้น โดยการว่าจ้าง การให้สัมปทาน หรือการร่วมลงทุน ส่วนบริการสาธารณะ
ที่ท้องถิ่นสามารถดำเนินการเองให้ดำเนินงานในเชิงพาณิชย์มากขึ้น โดยยึดหลักผู้รับประโยชน์เป็น
ผู้จ่ายในอัตราที่คุ้มต่อต้นทุนการผลิตหรือการให้บริการ

- (7) สนับสนุนให้ส่วนท้องถิ่นระดมทุนสำหรับโครงการลงทุน โดยการออก
พันธบัตรในตลาดหลักทรัพย์

3.2 การใช้นโยบายการคลังสนับสนุนการกระจายรายได้และการกระจายกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สิน

3.2.1 พิจารณาแนวทางการนำภาษีกองมรดกมาบังคับใช้เพื่อกระจายการถือครองทรัพย์สิน

3.2.2 พิจารณานำระบบภาษีทรัพย์สินมาใช้แทนภาษีบำรุงท้องที่ และภาษีโรงเรือนและที่ดิน โดยใช้มูลค่าทรัพย์สินเป็นฐานภาษี รวมทั้งกำหนดอัตราภาษีสำหรับที่ดินว่างเปล่าหรือที่ดินที่มีได้ใช้ประโยชน์สูงกว่าที่ดินที่ใช้ประโยชน์ เพื่อเพิ่มภาระภาษีสำหรับการกว้านซื้อ และถือครองที่ดินเพื่อการเก็งกำไรให้สูงขึ้น และให้มีการกระจายการถือครองอย่างเป็นธรรม

3.2.3 จัดสรรงบประมาณแผ่นดินเพื่อยกระดับรายได้ ระดับการศึกษา บริการสาธารณสุข และสวัสดิการสังคมให้กับกลุ่มผู้ด้อยโอกาสทางเศรษฐกิจและสังคมเพิ่มขึ้นทั้งในเขตชนบทและชุมชนแออัดในเขตเมือง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการขยายโอกาสการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็น 9 ปี รวมทั้งการฝึกอาชีพของกลุ่มผู้ด้อยโอกาส

3.2.4 ใช้นโยบายงบประมาณรายจ่ายเพื่อพัฒนาয়ระดับการผลิตและรายได้ของเกษตรกรให้มากขึ้น โดยเน้นเพิ่มประสิทธิภาพและการกระจายการผลิตสินค้าเกษตร ทั้งนี้ การใช้นโยบายการอุดหนุนการเกษตรโดยเฉพาะการอุดหนุนด้านราคาของผลผลิตของการเกษตรจะดำเนินการเท่าที่จำเป็น

3.3 การกระจายสินเชื่อและบริการทางการเงินและตลาดทุน สู่ส่วนภูมิภาคและกลุ่มผู้ด้อยโอกาส

3.3.1 เพิ่มทุนให้ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรและสนับสนุนสถาบันการเงินเพื่ออุตสาหกรรมขนาดย่อมให้กระจายบริการสินเชื่อแก่เกษตรกร ธุรกิจการเกษตร และอุตสาหกรรมขนาดย่อมในส่วนภูมิภาคมากขึ้น

3.3.2 พิจารณารูปแบบและแนวทางดำเนินงาน เพื่อปลดปล่อยหนี้ในระบบแก่เกษตรกร

3.3.3 สนับสนุนการจัดสรรสินเชื่อระยะปานกลางและระยะยาวแก่ภาคเกษตรกรรม รวมทั้งการจัดสรรสินเชื่อแก่ผู้ประกอบการรายย่อยและผู้ริเริ่มประกอบอาชีพส่วนตัวซึ่งมีช่องทางในทางการเศรษฐกิจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ยากจนที่ด้อยโอกาสในเขตเมืองและชนบท

3.3.4 สนับสนุนการจัดตั้งสถาบันสินเชื่อเพื่อที่อยู่อาศัย เพื่อระดมทุนระยะยาวและช่วยลดต้นทุนการจัดหาที่อยู่อาศัยสำหรับครอบครัวที่มีฐานะพอจัดหาที่อยู่อาศัยได้เองและผู้ที่ยากจนที่ความต้องการที่อยู่อาศัยอย่างถาวร

3.3.5 ปรับนโยบายการเปิดสาขาของสถาบันการเงินให้มีความคล่องตัวมากขึ้นโดยเน้นให้มีการเปิดสาขาในส่วนภูมิภาค รวมทั้งการขยายสาขาของธนาคารแห่งประเทศไทยไปสู่ภูมิภาคเพิ่มขึ้น

3.3.6 ขยายฐานผู้ลงทุนในตลาดหุ้นไปสู่ส่วนภูมิภาคให้มากขึ้น โดยสนับสนุนให้บริษัทหลักทรัพย์เปิดสำนักงานในส่วนภูมิภาค และมีการเผยแพร่ข่าวสารความรู้แก่ผู้ลงทุนในภูมิภาคเท่าเทียมกับผู้ลงทุนในกรุงเทพมหานคร รวมทั้งเปิดโอกาสให้ธุรกิจในส่วนภูมิภาคมีโอกาสเข้าระดมทุนในตลาดหุ้นได้มากขึ้น

3.3.7 สนับสนุนให้บริษัทมีแผนการกระจายหุ้นให้แก่พนักงานมากขึ้น โดยการให้สิทธิประโยชน์ทางด้านภาษี

3.4 นโยบายรายได้และค่าจ้างสำหรับกลุ่มผู้ด้อยโอกาส

3.4.1 กลุ่มข้าราชการและพนักงานของรัฐ จะกำหนดเป็นหลักการให้รายจ่ายค่าตอบแทนเงินเดือนและค่าจ้างเป็นการลงทุนในการพัฒนากำลังคนภาครัฐ โดยพิจารณากำหนดระบบค่าตอบแทนที่สามารถปรับให้สอดคล้องตามสภาวะการครองชีพ และลักษณะงานบริหาร ปฏิบัติการ และช่วยอำนวยความสะดวกอื่น ๆ มุ่งเน้นการจัดระบบค่าตอบแทนที่ยึดหลักระบบวิชาชีพให้มีความทัดเทียมหรือใกล้เคียงกับผลตอบแทนในภาคเอกชน สนับสนุนให้เกิดการพัฒนาคนกำลังคนในภาครัฐ และสามารถรักษากำลังคนดังกล่าวให้คงอยู่ในภาครัฐได้ รวมทั้งให้มีการปรับปรุงระบบสวัสดิการแก่ข้าราชการและพนักงานรัฐ ผู้มีรายได้น้อยและปานกลาง

3.4.2 กลุ่มเกษตรกร พิจารณาให้มีการดำเนินงานเพื่อรักษาเสถียรภาพในด้านราคาสินค้าเกษตรและรายได้ของเกษตรกรที่เหมาะสม โดยมีระบบองค์กรและการบริหารที่มีประสิทธิภาพและไม่เป็นภาระแก่รัฐบาลเกินความจำเป็น

3.4.3 กลุ่มแรงงานทั่วไป กำหนดอัตราค่าจ้างและค่าตอบแทนที่เป็นธรรมแก่กลุ่มผู้ทำงานที่ด้อยฐานะทางเศรษฐกิจ โดยพิจารณาถึงประสิทธิภาพในการผลิตและการทำงานควบคู่ไปด้วย เพื่อให้กลุ่มที่มีรายได้น้อยมีโอกาสเพิ่มรายได้และยกระดับฐานะความเป็นอยู่ให้ดีขึ้น

บทที่ 2

การกระจายการถือครองทรัพย์สิน

1. สภาพการถือครองทรัพย์สิน

1.1 ในปัจจุบันความเป็นเจ้าของทรัพย์สิน โดยเฉพาะที่ดินและที่อยู่อาศัยมักจะกระจุกตัวอยู่ในกลุ่มประชาชนผู้มีรายได้อัตราปานกลางจนถึงระดับสูง ส่วนผู้มีรายได้น้อยมีโอกาสในการเป็นเจ้าของทรัพย์สินประเภทดังกล่าวน้อยมาก เพราะในช่วง 3-4 ปีที่ผ่านมาราคาที่ดินและที่อยู่อาศัยมีแนวโน้มสูงขึ้นเป็นอย่างมาก และมีแนวโน้มจะสูงขึ้นไปอีก จากข้อมูลพื้นฐานการพัฒนาชนบทระดับหมู่บ้าน (กชช. 2 ค) ในปี 2533 พบว่าครัวเรือนในชนบทไม่มีที่ดินทำกินเป็นของตนเองมีทั้งหมด 552,977 ครัวเรือนหรือคิดเป็นร้อยละ 8.0 ของครัวเรือนชนบททั่วประเทศ ส่วนครัวเรือนที่มีที่ดินทำกินเป็นของตนเองและต้องเช่าเพิ่มบางส่วนมีทั้งสิ้น 730,751 ครัวเรือนหรือคิดเป็นร้อยละ 10.58 ของครัวเรือนชนบททั่วประเทศ

1.2 ในขณะเดียวกันประชากรที่มีรายได้น้อยในเขตเมืองยังประสบปัญหาการขาดแคลนที่อยู่อาศัยหรือมีที่อยู่อาศัยในแหล่งเสื่อมโทรม ซึ่งจากการศึกษาของการเคหะแห่งชาติคาดว่า ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2535-2539) ความต้องการที่อยู่อาศัยของกลุ่มรายได้ต่างๆ ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลจะมีปริมาณรวมทั้งสิ้นประมาณ 376,520 หน่วย และในจำนวนนี้เป็นความต้องการที่อยู่อาศัยของผู้ที่ไม่สามารถรับภาระการจ่ายได้จำนวน 203,838 หน่วย หรือประมาณร้อยละ 54.13 ของความต้องการที่อยู่อาศัยทั้งหมด ทั้งนี้ สาเหตุสำคัญๆ ที่ทำให้เกิดขาดแคลนที่ทำกินและที่อยู่อาศัยพอสรุปได้ ดังนี้

1.2.1 การกระจายการถือครองทรัพย์สิน โดยเฉพาะที่ดินทำกินยังมีจำกัด เกษตรกรจำนวนมากไร้ที่ทำกินและขาดเอกสารสิทธิ์ เพราะปัจจุบันกรมที่ดินออกเอกสารสิทธิ์ประเภทโฉนดที่ดินได้เพียงประมาณ 23.7 ล้านไร่ จากพื้นที่นอกเขตป่าทั้งหมดประมาณ 160.7 ล้านไร่ กล่าวคือมีพื้นที่ที่ยังไม่ได้ออกโฉนดอีกประมาณ 137 ล้านไร่ ขณะเดียวกันยังมีเอกสารสิทธิ์ในรูปแบบต่างๆ กัน ซึ่งออกให้โดยหลายหน่วยงาน ก่อให้เกิดความเหลื่อมล้ำในด้านสิทธิการถือครองที่ดินด้วย นอกจากนี้ประมวลกฎหมายที่ดินให้สิทธิการถือครองอย่างเสรีไม่จำกัดจำนวนได้ทำให้เกิดความไม่เป็นธรรมในการถือครองที่ดิน การเช่าที่ดินซึ่งประโยชน์จะตกเฉพาะคนบางกลุ่มเท่านั้น

1.2.2 การขยายฐานเศรษฐกิจในตัวเมือง เนื่องจากการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศ ที่ขยายตัวสูงมากในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 6 ได้ส่งผลให้ชุมชนในเมืองบางเมืองซึ่งมีฐานะรองรับการพัฒนาด้านอุตสาหกรรม บริการและท่องเที่ยวมีการขยายตัวในอัตราสูง ทำให้ความต้องการที่อยู่อาศัยเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว มีความตื่นตัวในการซื้อขายที่ดินทำให้ที่ดินมีราคาแพงขึ้นและมีการกักตุนเพื่อเก็งกำไร มีการซื้อขายที่ดินเปลี่ยนมือกันในระยะสั้น และส่วนใหญ่ถูกกว้านซื้อ

โดยนักลงทุนอุตสาหกรรม จากปัญหาดังกล่าวทำให้เกิดปัญหาการขาดแคลนที่ดินที่จะสามารถนำมาพัฒนาเพื่อเป็นที่อยู่อาศัยของผู้มีรายได้น้อยกว่าและผู้มีรายได้น้อย

2. แนวทางพัฒนาเพื่อการกระจายการถือครองทรัพย์สิน

แผนพัฒนา ฉบับที่ 7 จึงริเริ่มที่จะให้มีนโยบายแนวทางหลักในการกระจายการถือครองที่ดินอย่างเป็นรูปธรรมมากขึ้น ดังนี้

2.1 ที่ดินเพื่อเกษตรกรรม

2.1.1 เร่งรัดการกระจายกรรมสิทธิ์การถือครองที่ดิน โดยการจัดตั้งสถาบันการเงิน และเร่งรัดดำเนินการปฏิรูปที่ดินในพื้นที่ 3 0 ล้านไร่ ให้แล้วเสร็จภายใน 7 ปี

2.1.2 เร่งรัดการออกเอกสารสิทธิที่ดินเพื่อให้ราษฎรมีที่ดินทำกินถูกต้องตามกฎหมาย ตามโครงการพัฒนาของกรมที่ดิน และเร่งรัดการออกโฉนดที่ดินทั่วประเทศภายในระยะเวลา 20 ปี (พ.ศ. 2 5 3 8 - 2 5 4 7)

2.1.3 ปรับปรุงระบบการบริหารและจัดการใช้ด้านการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม เพื่อให้การดำเนินงานมีความคล่องตัวมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนที่เกี่ยวข้องกับกองทุน การซื้อ และการเวนคืนที่ดิน

2.1.4 ดูแลการบังคับใช้กฎหมายการเช่าที่ดินเพื่อการเกษตรกรรมอย่างจริงจัง โดยให้มีการควบคุม เร่งรัด และติดตามให้มีการใช้ข้อบังคับพระราชบัญญัติการเช่าที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. 2 5 2 4 ให้เป็นไปตามเจตนารมณ์และมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2.2 ที่ดินทั่วไป

2.2.1 จัดระบบการถือครองที่ดินแต่ละประเภทให้เหมาะสมกับการพัฒนาเศรษฐกิจและการกระจายรายได้ของประเทศ โดยใช้มาตรการทางด้านกฎหมาย ได้แก่ ที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ที่ดินเพื่ออุตสาหกรรม ที่ดินเพื่อพาณิชย์กรรม และที่ดินเพื่อที่อยู่อาศัย

2.2.2 เร่งรัดเพิกถอนสภาพป่าที่มีสภาพเสื่อมโทรมออกจากเขตป่าสงวนแห่งชาติอย่างเป็นขั้นตอน เพื่อให้เกษตรกรได้รับเอกสารสิทธิตามประมวลกฎหมายที่ดินโดยเน้นการนำที่ดินดังกล่าวไปใช้ประโยชน์ทางการเกษตร

2.2.3 ลดการซื้อขายที่ดินเพื่อการเก็งกำไร โดยใช้มาตรการทางด้านกฎหมายและภาษี และจัดตั้งสำนักงานกลางประเมินราคาให้เป็นหน่วยงานอิสระ ตลอดจนเพิ่มอัตราภาษีสำหรับที่ดินที่ไม่ใช้ประโยชน์และการเปลี่ยนมือในการถือครองที่ดินระยะสั้นๆ

2.3 ที่อยู่อาศัย

2.3.1 ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดสินเชื่อเพื่อจัดหาที่อยู่อาศัยแก่ผู้มีรายได้น้อยให้มากขึ้น รวมทั้งให้มีการผ่อนคลายเงื่อนไขเงินกู้เพื่อที่อยู่อาศัยและสนับสนุนการดำเนินงานของธนาคารอาคารสงเคราะห์

2.3.2 ส่งเสริมการประกอบการของภาคเอกชน เพื่อจัดที่อยู่อาศัยในราคายุติธรรมแก่ประชาชนผู้มีรายได้น้อย โดยพิจารณากำหนดมาตรการให้สิ่งจูงใจในการลงทุน เพื่อให้สามารถสร้างที่อยู่อาศัยราคาถูกลงได้

2.3.3 ลดภาระภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา โดยให้สามารถหักค่าลดหย่อนของดอกเบี้ยค่าผ่อนบ้านในอัตราที่สูงขึ้น

2.3.4 จัดสร้างที่อยู่อาศัยสำหรับผู้มีรายได้น้อยในลักษณะอาคารเช่ามากขึ้นเพื่อสนองความต้องการที่อยู่อาศัยแบบชั่วคราว ตามสภาพสังคมอุตสาหกรรมในปัจจุบัน

2.3.5 กระจายอำนาจการออกใบอนุญาตจัดสรรที่ดินไปสู่หน่วยงานท้องถิ่นรวมทั้งพิจารณาลดขั้นตอนการขออนุญาตจัดสรรที่ดินเพื่อเอื้ออำนวยให้เกิดความคล่องตัวและรวดเร็วในการพิจารณาออกใบอนุญาต

2.3.6 เร่งออกพระราชบัญญัติชุมชนแออัดเพื่อคุ้มครองสิทธิการอยู่อาศัยของชาวชุมชน และส่งเสริมให้ภาคเอกชนโดยเฉพาะเจ้าของที่ดินได้มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาชุมชนแออัด

2.3.7 ควบคุมค่าเช่าที่อยู่อาศัยในอัตราที่ยุติธรรม และให้คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคเข้าไปดูแล

2.3.8 สนับสนุนการเคหะแห่งชาติร่วมดำเนินการกับภาคเอกชนในลักษณะโครงการจ้างเหมาเบ็ดเสร็จ เพื่อจัดสร้างที่อยู่อาศัยสำหรับผู้มีรายได้น้อย โดยให้การเคหะแห่งชาติเป็นผู้กำหนดหลักเกณฑ์และมาตรฐานต่างๆ ตามความเหมาะสม เช่น รูปแบบอาคาร ขนาดพื้นที่ใช้สอย เป็นต้น

2.3.9 ปรับปรุงชุมชนแออัดที่มีอยู่เดิม และจัดหาที่อยู่ใหม่ให้แก่ชุมชนที่ถูกไล่รื้อ โดยร่วมลงทุนระหว่างส่วนกลาง ส่วนท้องถิ่น เจ้าของที่ดิน และการเคหะแห่งชาติ

2.3.10 จัดตั้งกองทุนและจัดสรรเงินทุน สำหรับให้กู้ยืมเพื่อซื้อที่ดินและที่อยู่อาศัยรวมทั้งสนับสนุนสถาบันการเงินเอกชนให้เพิ่มบริการสินเชื่อเพื่อที่อยู่อาศัยสำหรับผู้มีรายได้น้อย โดยเฉพาะคนยากจนในชุมชนแออัด

บทที่ 3

การปรับโครงสร้างการผลิตการเกษตรและการกระจายอุตสาหกรรม ไปสู่ภูมิภาค

1. การปรับโครงสร้างการผลิตการเกษตร

1.1 ผลการพัฒนาที่ผ่านมา

การที่ภาคเกษตรกรรมได้ลดบทบาทการเป็นภาคการผลิตนำในระบบเศรษฐกิจโดยผลผลิตทางการเกษตรมีสัดส่วนการผลิตลดลงจากร้อยละ 16 ของผลผลิตรวมของประเทศในปี พ.ศ.2529 มาเป็นร้อยละ 11.5 ในปี 2534 ขณะเดียวกันบทบาทของภาคเกษตรกรรมในด้านการส่งออกได้ลดความสำคัญลงด้วย โดยมูลค่าการส่งออกสินค้าเกษตรมีสัดส่วนลดลงจากร้อยละ 41 มาเป็นร้อยละ 23 ของมูลค่าการส่งออกทั้งหมดในช่วงระยะเวลาเดียวกัน แต่จำนวนแรงงานที่อยู่ในภาคเกษตรกรรมมิได้ลดลงเป็นสัดส่วนเดียวกับผลผลิตที่ลดลงโดยยังคงมีอยู่ถึงร้อยละ 64 ของจำนวนแรงงานทั้งประเทศ ดังนั้นภาคเกษตรกรรมยังคงมีความสำคัญมากต่อการจ้างงานและการกระจายรายได้ให้แก่ผู้ที่อยู่ในภาคเกษตรกรรมอยู่มาก แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 7 จึงต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนาการเกษตร เพื่อยกระดับรายได้ของเกษตรกรให้มีเสถียรภาพ ช่วยให้มีการกระจายรายได้ดีขึ้น นอกจากนี้จะต้องเน้นให้ความสำคัญแก่เกษตรกรในชนบทให้สามารถประกอบอาชีพเสริมรายได้ทางภาคนอกการเกษตรให้มากขึ้น

1.2 เป้าหมายการปรับโครงสร้างการผลิตการเกษตร

1.2.1 ยกระดับรายได้ของครัวเรือนเกษตรกรให้สูงขึ้น กลุ่มครองและสนับสนุนให้เกษตรกร
ได้รับความเป็นธรรมในระบบการผลิตและการค้าผลผลิตทางการเกษตร

1.2.2 พัฒนาความพร้อมของเกษตรกรในการปรับระบบการผลิตให้มีความสอดคล้องกับ
ภาวะการตลาด และสามารถเลือกใช้วิทยาการทางการเกษตรที่เหมาะสม

1.3 แนวทางและมาตรการการปรับโครงสร้างการผลิตการเกษตร

เพื่อให้การปรับโครงสร้างการผลิตการเกษตรสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ในการเพิ่มรายได้ให้
เกษตรกร จึงควรกำหนดแนวทางและมาตรการดังนี้

1.3.1 การส่งเสริมภาคการเกษตรให้มีความมั่นคงในด้านรายได้และทรัพย์สินตลอดจน
เสริมสร้างความเป็นธรรมในระบบการผลิตและการค้า เพื่อให้เกษตรกรมีหลักประกันด้านที่ดินทำกิน
ยกระดับรายได้ของครัวเรือนเกษตรกร และเพิ่มบทบาททางการตลาดมากขึ้น ดังนี้

(1) ส่งเสริมการกระจายการถือครองที่ดินเพื่อเกษตรกรรมและป้องกันการสูญเสียกรรมสิทธิ์ที่ดินเพื่อการเกษตร ตลอดจนให้เกษตรกรมีหลักประกันด้านที่ดินทำกินโดยมีมาตรการดังนี้

(1.1) จัดที่ดินทำกินให้เกษตรกรยากจนโดยวิธีการปฏิรูปที่ดิน

(1.2) เร่งรัดการออกเอกสารสิทธิทำกินในเขตป่าไม้ที่หมดสภาพและเกษตรกรได้ครอบครองอยู่แล้ว ทั้งในรูปแบบของเอกสารสิทธิที่ดินตามกฎหมายที่ดินใบอนุญาต สปก. 4 0 1 และเอกสารสิทธิทำกิน (สทก.) ตลอดจนการอนุญาตให้เกษตรกรเช่าที่ดินทำกิน

(1.3) ดูแลการนำกฎหมายการเช่าที่ดินมาบังคับใช้ มิให้เป็นอุปสรรคต่อการเช่าที่ดินทำกินของเกษตรกร และยกเลิกวิธีการขายฝากที่ดินการเกษตรในการนำที่ดินมาเป็นหลักประกันชำระหนี้ โดยให้ใช้วิธีการจำนองที่ดินแทนเพื่อป้องกันการสูญเสียกรรมสิทธิ์ที่ดินของเกษตรกรอย่างไม่เป็นธรรม

(1.4) พิจารณาทบทวนหรือออกกฎหมายเพื่อกำหนดขนาดการถือครองที่ดิน เพื่อสนับสนุนการกระจายกรรมสิทธิ์การถือครองที่ดินเพื่อเกษตรกรรม

(1.5) เร่งรัดศึกษาความเป็นไปได้และรูปแบบของการจัดตั้งธนาคารที่ดิน เพื่อเป็นแหล่งระดมทุนและกระจายสินเชื่อระยะยาวแก่เกษตรกรใช้เป็นทุนในการจัดหาและพัฒนาที่ดินทางการเกษตร

(2) รักษาระดับราคาสินค้าที่เกษตรกรขายได้ให้มีเสถียรภาพและมีแนวโน้มสูงขึ้น เพื่อแก้ปัญหาความไม่แน่นอนของรายได้จากการจำหน่ายผลผลิต และมุ่งให้เกิดแก่เกษตรกรรายย่อยซึ่งเป็นชนกลุ่มใหญ่ โดยมีมาตรการดังนี้

(2.1) ดำเนินการช่วยเหลือการขายสินค้าของเกษตรกร โดยเฉพาะในช่วงต้นฤดูเก็บเกี่ยวโดยใช้มาตรการต่างๆ เช่น สนับสนุนการรับจำนำสินค้าเกษตรสนับสนุนให้เกษตรกรมียุ้งฉางเก็บพืชผลในท้องถิ่นได้อย่างเพียงพอ และพัฒนาระบบคลังสินค้าและไซโล ทั้งนี้ มาตรการเหล่านี้จะต้องไม่ขัดต่อข้อตกลงทางการค้าระหว่างประเทศ

(2.2) สนับสนุนการพัฒนาระบบการตลาดทุกรูปแบบ เช่น ตลาดกลางและตลาดซื้อขายล่วงหน้าสินค้าเกษตรเฉพาะประเภท และปรับปรุงกฎระเบียบต่างๆ ที่ก่อให้เกิดการบิดเบือนทางการตลาด เช่น การกำหนดเขตค้ำเนื้อสุกร และใบยาสูบ ตลอดจนพัฒนาบริการพื้นฐานต่างๆ ทางการตลาด เพื่อให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการซื้อขายสินค้าเกษตรระหว่างประเทศ

(3) สนับสนุนการรวมกลุ่มเกษตรกรในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อพัฒนาการผลิตคุณภาพของสินค้า และการจำหน่าย เพื่อเพิ่มราคาของผลผลิตและให้เกิดความเป็นธรรมโดยมีมาตรการดังนี้

(3.1) ฝึกอบรมความรู้ด้านการบริหารและการจัดการทั้งด้านการผลิต การพัฒนาคุณภาพสินค้าและการตลาด รวมทั้งสนับสนุนด้านสินเชื่อแก่เกษตรกร ผู้นำกลุ่มเกษตรกร และผู้บริหารสหกรณ์การเกษตร

(3.2) จัดระบบข้อมูลและข่าวสารการตลาดที่เกี่ยวกับคุณภาพและลักษณะของสินค้าเกษตรแต่ละชนิดที่ตลาดต้องการ เพื่อแจกจ่ายแก่กลุ่มเกษตรกรและสหกรณ์ต่าง ๆ อย่างทั่วถึงและทันต่อเหตุการณ์ เพื่อใช้ประกอบการตัดสินใจผลิตและปรับปรุงคุณภาพสินค้าให้ เป็นไปตามความต้องการของตลาด

(4) ประสานประโยชน์ระหว่างกลุ่มเกษตรกรกับนักธุรกิจการเกษตรแผนใหม่ เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมแก่เกษตรกรในการร่วมดำเนินธุรกิจการเกษตร “แบบตลาดข้อตกลง” ระหว่างเกษตรกรและผู้ประกอบการทั้งในแง่การแบ่งปันผลประโยชน์และความเสี่ยงภัยร่วมกัน โดยมี มาตรการดังนี้

(4.1) สนับสนุนธุรกิจการเกษตรโดยรัฐเป็นตัวกลางเชื่อมโยงกลุ่มเกษตรกร และนักธุรกิจการเกษตรให้มีโอกาสทำธุรกิจแบบตลาดข้อตกลง และร่วมลงทุนใน อุตสาหกรรมการเกษตรทั้งในด้านการขยายธุรกิจและประเภทของสินค้าให้มากขึ้น

(4.2) ดูแลให้สัญญาข้อตกลงระหว่างกลุ่มเกษตรกรและนักธุรกิจ การเกษตรมีความรัดกุมและเกิดความเป็นธรรมแก่ทุกฝ่าย

(4.3) สนับสนุนการวิจัยด้านพันธุ์และการเกษตรกรรมเป็นการเฉพาะแก่ สินค้าใหม่ๆ ที่เอกชนสนใจจะทำธุรกิจการเกษตร “แบบตลาดข้อตกลง” แต่ยังขาดความพร้อมในเรื่องวิทยาการอันจะเป็นการสนับสนุนให้ดำเนินธุรกิจดังกล่าวมีโอกาสเป็นไปได้และหลากหลาย ชนิดขึ้น

(5) ลดความเสี่ยงในการผลิตจากธรรมชาติและโรคระบาด ด้วยการ ใช้ระบบ ประกันภัยพืชผลเกษตรและปศุสัตว์ โดยมีมาตรการดังนี้

(5.1) ศึกษาทดลองใช้ระบบการประกันภัยพืชผลเกษตรและปศุสัตว์ เชื่อมโยงกับระบบสินเชื่อเกษตร เพื่อให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องรับภาระและผลประโยชน์จากการ ดำเนินงานร่วมกัน

(5.2) สนับสนุนให้ภาคธุรกิจเอกชนเข้ามาร่วมดำเนินการในระบบประกันภัยพืชผลเกษตรและปศุสัตว์ อันจะเป็นการช่วยให้ระบบดังกล่าวมีการดำเนินการได้อย่างกว้างขวางขึ้น

(6) สนับสนุนให้เกษตรกรดำเนินกิจกรรมอาชีพเสริมนอกภาคเกษตรโดยมีมาตรการดังนี้

(6.1) จัดฝึกอบรมให้เกษตรกรมีความรู้ในการแปรรูปสินค้าเกษตรพัฒนาคุณภาพของสินค้าให้มีอายุการเก็บรักษายาวนานและตรงกับความต้องการของตลาดตลอดจนจัดระบบการผลิตให้มีประสิทธิภาพ

(6.2) ส่งเสริมการรับช่วงการผลิตระหว่างกลุ่มผู้ประกอบการกับเกษตรกรในท้องถิ่น โดยเน้นการผลิตประเภทอุตสาหกรรมในครัวเรือน

(6.3) จัดบริการข่าวสารการตลาดทางด้านแหล่งวัตถุดิบราคาถูกการพัฒนารูปแบบและผลิตภัณฑ์ใหม่ๆ ตามความต้องการของตลาด และสนับสนุนด้านการตลาดแก่เกษตรกร

1.3.2 พัฒนาความพร้อมของเกษตรกร เพื่อให้เกษตรกรสามารถปรับตนเองได้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของวิทยาการทางการเกษตร สภาวะตลาดสินค้าเกษตรและการออกไปประกอบอาชีพนอกภาคเกษตร ควรมีแนวทางและมาตรการดังนี้

(1) เพิ่มพูนความรู้ทางการผลิตสินค้าเกษตรและข่าวสารการตลาดของสินค้าเกษตรผ่านระบบสื่อสารมวลชนต่างๆ เช่นวิทยุ โทรทัศน์ และระบบการสอนทางไกล เพื่อให้เกษตรกรได้รับข่าวสารข้อมูลที่ถูกต้องทันต่อเหตุการณ์

(2) พิจารณาบรรจุเนื้อหาความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาการเกษตรและการใช้สารเคมีต่างๆ เข้าไว้ในหลักสูตรการศึกษา ทั้งในระบบและนอกระบบโรงเรียน เพื่อให้เกษตรกรมีทักษะในการประกอบกิจการและสามารถเลือกใช้วิทยาการทางการเกษตรที่เหมาะสมในการประกอบอาชีพได้ดียิ่งขึ้น

(3) ให้ความช่วยเหลือเป็นกรณีพิเศษแก่กลุ่ม หรือพื้นที่ที่มีปัญหาทางการเกษตรเป็นการเฉพาะ เช่น หมู่บ้านยากจนตามระบบ กชช. พื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง พื้นที่ประสบภัยธรรมชาติ และการเกษตรต่างๆ อย่างทั่วถึง

(3.1) พัฒนาระดับคุณภาพเกษตรกรเพื่อรองรับการปรับโครงสร้างการผลิตในชนบท ที่ต้องการกำลังคนและแรงงานที่มีคุณภาพสูงขึ้น เพื่อสนองความต้องการของภาคเกษตรกรรม อุตสาหกรรมและบริการในชนบท โดยส่งเสริมทางการฝึกอาชีพ และความรู้ด้าน

การบริหาร และจัดการแก่เกษตรกรในชนบทให้สามารถรวมกลุ่มในรูปสถาบันการเกษตรต่างๆ
อย่างทั่วถึง

(3.2) ขยายโอกาสการผลิตและการจ้างงานในชนบท โดยส่งเสริมการมี
สิทธิเป็นเจ้าของที่ดิน จัดหาปัจจัยการผลิตที่จำเป็นแก่เกษตรกร เช่น ปุ๋ย เมล็ดพันธุ์ สนับสนุนการ
ประกอบอาชีพเพื่อหารายได้เสริมแก่ครอบครัวเกษตรกร และจัดหาแหล่งน้ำขนาดเล็กให้ทั่วถึง

(3.3) จัดทำโครงการในลักษณะผสมผสานของหน่วยงานต่างๆ เพื่อ
พัฒนาที่ดินที่มีปัญหา เช่น ดินเค็ม ดินพรุ ดินถูกชะล้างพังทลาย พื้นที่ลาดเทเกิน 35% โดยเน้น
ช่วยเหลือเกษตรกรรายย่อย

(3.4) กำหนดหลักเกณฑ์ ในการจำแนกเกษตรกรรายย่อยที่ยากจนให้
ชัดเจน เพื่อให้การบริการและให้ความช่วยเหลือของรัฐสามารถถึงมือเกษตรกรรายย่อยที่ยากจน
อย่างทั่วถึง

(4) สนับสนุนโครงการที่ช่วยเสริมสร้างคุณภาพชีวิตแก่เกษตรกร ให้สามารถ
ดำเนินการอย่างแพร่หลาย เช่น ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในหมู่บ้าน เป็นต้น

2. การกระจายรายได้อุตสาหกรรมไปสู่ภูมิภาค

2.1 ผลการพัฒนาที่ผ่านมา

ภาคอุตสาหกรรมเป็นภาคเศรษฐกิจที่มีการขยายตัวในอัตราที่สูงมาก แต่แหล่งที่ตั้งโรงงาน
อุตสาหกรรมส่วนใหญ่กระจุกอยู่ในบริเวณกรุงเทพมหานครและปริมณฑลมีบางส่วนที่กระจายไปยัง
พื้นที่รอบนอกแถบจังหวัดภาคกลางและภาคตะวันออก แต่ในภูมิภาคที่ห่างไกลออกไปการกระจาย
อุตสาหกรรมยังมีอัตราต่ำ ทั้งๆ ที่รัฐมีนโยบายสนับสนุนด้านสิทธิประโยชน์เพิ่มมากขึ้น ทั้งนี้ จำนวน
โรงงานที่ตั้งอยู่ในกรุงเทพมหานครและปริมณฑลมีสูงถึงร้อยละ 52 สำหรับสาเหตุที่ทำให้อุตสาหกรรม
ในต่างจังหวัดขยายตัวน้อยมากเมื่อเปรียบเทียบกับภาคเติบโตของภาคอุตสาหกรรมส่วนรวม
ได้แก่ การขาดแคลนบริการพื้นฐานที่จำเป็น ปัญหาอุปสรรคด้านการเงิน การตลาดและเทคโนโลยี
ตลอดจนข้อเสียเปรียบในระยะห่างจากศูนย์กลางการค้าและคมนาคม ดังนั้นแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 7
จึงควรมุ่งเน้นให้มีการกระจายอุตสาหกรรม ไปสู่ภูมิภาคต่างๆ อย่างทั่วถึง เพิ่มการมีงานทำและ
รายได้แก่ชาวชนบท

2.2 เป้าหมายการกระจายอุตสาหกรรมไปสู่ภูมิภาค

2.2.1 มุ่งพัฒนาจังหวัดที่มีศักยภาพทางด้านอุตสาหกรรม พร้อมไปกับการพัฒนา
ผู้ประกอบการไปส่วนภูมิภาค เพื่อช่วยให้สามารถขยายการดำเนินงานรวมทั้งสนับสนุน
อุตสาหกรรมรับช่วงการผลิต เพื่อกระจายอุตสาหกรรมไปสู่ท้องถิ่นให้เพิ่มมากขึ้น

2.2.2 จังหวัดที่จะเป็นศูนย์กลางพัฒนาอุตสาหกรรมในแต่ละภาค ได้แก่ เชียงใหม่ พิษณุโลก นครสวรรค์ ขอนแก่น นครราชสีมา สระบุรี ราชบุรี สุราษฎร์ธานี สงขลา

2.3 แนวทางและมาตรการการกระจายอุตสาหกรรมไปสู่ภูมิภาค

2.3.1 สนับสนุนและช่วยเหลืออุตสาหกรรมในต่างจังหวัดเป็นการทั่วไป

(1) กระจายอำนาจบริหารและตัดสินใจให้แก่องค์กรของรัฐระดับภาคและจังหวัด เพื่อให้สามารถทำการแทนหน่วยงานกลางได้มากขึ้น เช่น ในการขอหรือต่อไปอนุญาตประกอบกิจการให้หน่วยงานที่รับผิดชอบระดับท้องถิ่นสามารถดำเนินการไปได้อย่างคล่องตัว

(2) การพัฒนาผู้ประกอบการท้องถิ่นให้มีขีดความสามารถทั้งด้านการจัดการและเทคโนโลยีมากยิ่งขึ้น การพัฒนาเหล่านี้จะรวมถึงตั้งแต่จัดฝึกอบรมทั้งด้านการตลาด การเงินและการจัดการ ให้ความช่วยเหลือด้านเทคนิคการผลิต จนถึงกระตุ้นให้เกิดการรวมตัวเพื่อร่วมกันแก้ไขปัญหาด้วยตนเอง

(3) ส่งเสริมระบบการรับช่วงการผลิตให้แพร่หลายยิ่งขึ้น ทั้งการรับช่วงการผลิตระหว่างโรงงานกับโรงงาน โดยส่งเสริมเป็นกลุ่มอุตสาหกรรม ประกอบด้วย โรงงานแม่กับกลุ่มโรงงานผู้รับช่วงการผลิตและการรับช่วงผลิตระหว่างโรงงานกับอุตสาหกรรมครัวเรือน โดยมุ่งกระจายไปยังพื้นที่ที่ประชากรมีรายได้ต่ำและว่างงานแอบแฝงอยู่

(4) ส่งเสริมการพัฒนาระบบการตลาดอุตสาหกรรมขนาดย่อมและอุตสาหกรรมครัวเรือน โดยเน้นการพัฒนาคุณภาพมาตรฐานสินค้าและการพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ตลอดจนการเปิดตลาดใหม่ให้กว้างขวางยิ่งขึ้น

(5) สนับสนุนให้ธนาคารพาณิชย์และสถาบันการเงินทั้งที่เป็นของรัฐและเอกชนเพิ่มวงเงินสินเชื่อที่จะจัดสรรแก่อุตสาหกรรมในต่างจังหวัด โดยเฉพาะอุตสาหกรรมขนาดย่อมและอุตสาหกรรมครัวเรือนให้มากขึ้นและทั่วถึง พร้อมกับเร่งรัดให้มีการจัดตั้งสถาบันประกันสินเชื่ออุตสาหกรรมขนาดย่อมเป็นองค์กรอิสระ เพื่อที่จะดำเนินการสนับสนุนผู้ประกอบการได้อย่างคล่องตัวมีประสิทธิภาพ

(6) กระจายข่าวสารข้อมูลอุตสาหกรรมตลาดไปสู่ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมในต่างจังหวัดให้กว้างขวางโดยสนับสนุนบทบาทสถาบันเอกชนทั้งส่วนกลางและระดับจังหวัด ควบคู่กันไปกับการขยายขอบข่ายงานบริการข้อมูลที่หน่วยงานของรัฐทำอยู่ตลอดจนกระตุ้นให้ผู้ประกอบการรับรู้และเห็นความสำคัญของข่าวสารข้อมูล ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจดำเนินงานธุรกิจ และให้รับรู้ถึงบริการของหน่วยงานเหล่านั้นด้วย

2.3.2 เสริมสร้างศักยภาพของจังหวัดที่มีโอกาสการพัฒนาอุตสาหกรรมสูงเสริมสร้างและพัฒนาจังหวัดที่มีศักยภาพทางเศรษฐกิจสูง เพื่อให้เป็นศูนย์กลางกระจายอุตสาหกรรมไปสู่จังหวัดโดยรอบ ซึ่งได้แก่ จังหวัดเชียงใหม่ พิษณุโลก นครสวรรค์ ขอนแก่น นครราชสีมา สระบุรี ราชบุรี สุราษฎร์ธานี และสงขลา โดยกำหนดนโยบายสนับสนุนต่างๆ ดังนี้

(1) เร่งพัฒนาโครงสร้างบริการพื้นฐานของรัฐและจัดเขตพื้นที่กิจกรรมเศรษฐกิจ เพื่อให้รองรับการขยายตัวของอุตสาหกรรมในท้องถิ่นนั้นได้อย่างเพียงพอและเหมาะสม

(2) ขยายการให้บริการสนับสนุนอุตสาหกรรมของรัฐในด้านต่างๆ เช่น การฝึกอบรมผู้ประกอบการ การพัฒนาผลิตภัณฑ์ การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร การลงทุนและการตลาด เป็นต้น ให้ครอบคลุมทุกจังหวัดข้างต้น

2.3.3 การพัฒนาอุตสาหกรรมในพื้นที่เขตเศรษฐกิจใหม่ สนับสนุนการพัฒนาอุตสาหกรรมในพื้นที่เศรษฐกิจใหม่ เช่น พื้นที่ชายฝั่งทะเลภาคใต้ พื้นที่ภาคกลางตอนบนให้มีรูปแบบคล้ายคลึงกับแนวทางการพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก โดยเฉพาะบทบาทของรัฐด้านประสานงาน โครงการลงทุนและจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐาน พร้อมทั้งให้มีองค์กรดูแลรับผิดชอบ โดยเฉพาะ เพื่อให้การตัดสินใจและการดำเนินงานมีความชัดเจนและคล่องตัว

บทที่ 4

การกระจายการพัฒนาเมืองและบริการพื้นฐานไปสู่ส่วนภูมิภาค

1. ผลการพัฒนาที่ผ่านมา

1.1 การกระจายบริการพื้นฐานสู่ภูมิภาคยังจำกัดอยู่ ถึงแม้ว่าการพัฒนาเมืองที่ผ่านมาเพื่อให้เป็นฐานเศรษฐกิจในส่วนภูมิภาค และรองรับการกระจายกิจกรรมทางเศรษฐกิจออกสู่เมืองศูนย์กลาง ความเจริญในแต่ละภาค การพัฒนาเขตเศรษฐกิจใหม่ที่บริเวณชายฝั่งทะเลตะวันออก และภาคใต้ ตอนบนของประเทศ เพื่อให้เป็นทางเลือกของกรุงเทพมหานครและปริมณฑลนั้น ได้ดำเนินการไปในระดับหนึ่งแล้วก็ตามแต่ยังต้องขยายการบริการพื้นฐานเพื่อสนับสนุนการพัฒนาเมืองไปสู่ส่วนภูมิภาคมากขึ้น เพราะยังมีสภาพ “คอขวด” ในหลายพื้นที่อยู่ ซึ่งจะต้องปรับปรุงประสิทธิภาพการจัดการและการลงทุนเพิ่มขึ้น ดำเนินงานให้คล่องตัวขึ้น รวมทั้งเพิ่มบทบาทของภาคเอกชนให้เข้ามามีส่วนร่วมลงทุนและดำเนินการขยายการบริการพื้นฐานต่างๆ ให้มากขึ้น

1.2 การอพยพของแรงงานจากชนบทสู่เมืองเพื่อหางานทำยังมีต่อไป และมีความสำคัญต่อการขยายตัวและการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตของฐานเศรษฐกิจเมืองในภูมิภาค อย่างไรก็ตาม แรงงานส่วนใหญ่จากชนบทที่อพยพเข้าเมืองในส่วนภูมิภาคนั้นยังเป็นแรงงานขาดประสบการณ์ ซึ่งต้องการเพิ่มพูนทักษะและความรู้ความสามารถในการประกอบอาชีพ ทำให้มีรายได้ต่ำ ขาดความมั่นคงในการทำงาน และยังไม่สามารถดำรงชีวิตขั้นพื้นฐานในเขตเมืองได้ ก่อให้เกิดปัญหาสภาพยากจนในเมืองที่กำลังมีแนวโน้มจะขยายตัวมากขึ้น หากไม่มีมาตรการรองรับที่เหมาะสม

1.3 การกระจายอำนาจและขีดความสามารถด้านการคลังท้องถิ่นมีอยู่จำกัดที่จะสนองต่อการลงทุนขยายบริการพื้นฐานให้แก่ท้องถิ่น และเทศบาลเมืองศูนย์กลางของแต่ละภาค ตลอดจนมีขีดจำกัดทางเทคนิคในการวางแผนและโครงการพัฒนาส่วนท้องถิ่นด้วย

2. เป้าหมายการพัฒนาเมืองในส่วนภูมิภาค

การพัฒนาเมืองในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 7 และพื้นที่เขตเศรษฐกิจใหม่บริเวณชายฝั่งทะเลตะวันออก และภาคกลางตอนบน จะมุ่งพัฒนาเมืองศูนย์กลางความเจริญในส่วนภูมิภาคให้เป็นฐานเศรษฐกิจหลักของแต่ละภาค ตลอดจนจะริเริ่มพัฒนาพื้นที่เขตเศรษฐกิจใหม่เพิ่มขึ้น โดยใช้ศักยภาพและโอกาสที่มีอยู่ของแต่ละภาคเพื่อจะรองรับการกระจายการพัฒนาไปสู่ภูมิภาค และลดความแออัดให้กรุงเทพมหานครและปริมณฑล รวมทั้งในเมืองศูนย์กลางในแต่ละภาคเป็นฐานส่งทอดความเจริญออกสู่เมืองบริวารโดยรอบอย่างเป็นระบบ

3. แนวทางการพัฒนาเมืองในส่วนภูมิภาค

3.1 แนวทางการพัฒนาภาคและพื้นที่เขตเศรษฐกิจใหม่

3.1.1 ภาคเหนือ

(1) วางแนวทางการพัฒนาในเรื่องหลักๆ สำคัญดังนี้

(1.1) ส่งเสริมพัฒนาการท่องเที่ยวทั้งในด้านแหล่งธรรมชาติ และ
ชนบทธรรมชาติประเพณีที่เป็นเอกลักษณ์ของภาคควบคู่ไปกับดำเนินมาตรการป้องกันผลกระทบที่
จะมีต่อสิ่งแวดล้อม เพื่ออนุรักษ์แหล่งต้นน้ำลำธารและสามารถใช้ประโยชน์เพื่อการท่องเที่ยวได้
อย่างต่อเนื่องในระยะยาว

(1.2) ส่งเสริมการผลิตสินค้าหัตถกรรม อุตสาหกรรมการผลิตเสื้อผ้า
สำเร็จรูป และอุตสาหกรรมเครื่องเคลือบดินเผาเซรามิก เพื่อสนองตอบความต้องการตลาดนัก
ท่องเที่ยวภายในประเทศและตลาดส่งออกที่มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น

(1.3) สนับสนุนการผลิตทางการเกษตรให้ครบวงจรยิ่งขึ้น โดยเฉพาะให้
มีการจัดตั้งตลาดกลางซื้อขายสินค้าเกษตรกระจายในพื้นที่ และจัดตั้งศูนย์ส่งออกพืชผลไม้
เมืองหนาวเพื่อส่งออกสู่ตลาดโลกโดยตรง

(2) สนับสนุนการพัฒนาเมืองศูนย์กลางความเจริญของภาค คือ

(2.1) พัฒนาเชียงใหม่ ให้เป็นศูนย์กลางด้านธุรกิจ การค้า บริการ
คมนาคมขนส่งทางอากาศ และการท่องเที่ยวของภาคเหนือตอนบน เชื่อมโยงกับลำปางและเชียงใหม่
ที่มุ่งพัฒนาเป็นเมืองท่องเที่ยวและศูนย์อุตสาหกรรมแปรรูปวัตถุดิบในท้องถิ่นตลอดทั้งจุดค้าขาย
ชายแดนที่แม่สาย (จังหวัดเชียงราย)

(2.2) พัฒนาพิษณุโลกให้เป็นศูนย์กลางการค้า บริการ และอุตสาหกรรม
แปรรูปวัตถุดิบในท้องถิ่น และนครสวรรค์ให้เป็นศูนย์กลางการส่งสินค้าทั้งทางบกและทางน้ำของ
ภาคเหนือตอนล่าง เชื่อมโยงจุดค้าขายชายแดนที่แม่สอด (จังหวัดตาก)

3.1.2 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

(1) วางแนวทางการพัฒนาในเรื่องหลักๆ ที่สำคัญ ดังนี้

(1.1) ส่งเสริมการพัฒนาเขตนิคมอุตสาหกรรมที่ใช้วัตถุดิบในภาคและวัตถุดิบจากประเทศเพื่อนบ้าน เพื่อเป็นฐานเศรษฐกิจหลักของภาคเชื่อมโยงกับตลาดนานาชาติผ่านประตูเศรษฐกิจใหม่ของประเทศที่มีพื้นที่บริเวณชายฝั่งทะเลวันออกได้โดยตรง

(1.2) สนับสนุนการค้าและบริการของภาค โดยเฉพาะด้านการท่องเที่ยว แหล่งประวัติศาสตร์และศิลปวัฒนธรรม ที่จะเชื่อมโยงกับแหล่งท่องเที่ยวระดับโลกในประเทศใกล้เคียง เช่น เขาพระวิหารและนครวัด และพัฒนาศูนย์กลางการค้าและบริการสนับสนุนการเปิดประเทศของกลุ่มอินโดจีน รวมตลอดทั้งเป็นศูนย์ประสานความช่วยเหลือทางด้านการเงิน วิชาการ และเทคโนโลยีจากนานาชาติ เพื่อฟื้นฟูบูรณะกลุ่มประเทศอินโดจีน

(2) สนับสนุนการพัฒนาเมืองศูนย์กลางความเจริญของภาค คือ

(2.1) พัฒนาขอนแก่นให้เป็นศูนย์กลางการบริการ การค้า การคมนาคมขนส่ง และการศึกษาของภาค ที่สนับสนุนการประสานความช่วยเหลือให้กับกลุ่มประเทศอินโดจีน และพัฒนาอุดรธานีให้เป็นศูนย์กลางการค้าขายและบริการที่ติดต่อกับกลุ่มประเทศอินโดจีน และกระจายสินค้าของภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน โดยให้เชื่อมโยงกับสกลนครและจุดค้าขายชายแดนที่ท่าเสด็จ (จังหวัดหนองคาย) และท่าข้าม (จังหวัดมุกดาหาร)

(2.2) พัฒนานครราชสีมา ให้เป็นศูนย์กลางอุตสาหกรรมของภาคที่เชื่อมโยงกับพื้นที่บริเวณชายฝั่งทะเลตะวันออก และเมืองศูนย์กลางของภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง คือ อุบลราชธานี ร้อยเอ็ด และสุรินทร์ ตลอดทั้งจุดค้าขายชายแดนที่ช่องเม็ก (จังหวัดอุบลราชธานี)

3.1.3 ภาคตะวันตก

(1) วางแนวทางการพัฒนาในเรื่องหลักๆ ที่สำคัญ ดังนี้

(1.1) ใช้ประโยชน์จากศักยภาพของทรัพยากรน้ำที่มีอยู่อย่างอุดมสมบูรณ์ในลุ่มแม่น้ำแม่กลอง เพื่อเพิ่มผลผลิตและเพิ่มมูลค่าผลผลิตทางการเกษตร โดยมีมาตรการทางด้านการตลาด และมีมาตรการทางการส่งเสริมอุตสาหกรรมแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรรองรับ

(1.2) ส่งเสริมให้เป็นศูนย์กลางการให้บริการทางด้านอุตสาหกรรมซึ่งกำลังมีการพัฒนาอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะอุตสาหกรรมประกอบตัวถังรถยนต์และเครื่องจักรกลเพื่อการเกษตร

(3) สนับสนุนการพัฒนาเมืองศูนย์กลางความเจริญของภาค โดยเฉพาะราชบุรีให้เป็นศูนย์กลางหลักด้านการค้า บริการและบริหาร รวมทั้งเป็นเขตอุตสาหกรรมเกษตร และเครื่องจักรยนต์ของภาคที่เชื่อมโยงกับกาญจนบุรี และเพชรบุรี

3.1.4 ภาคใต้

(1) วางแนวทางการพัฒนาในเรื่องหลักๆ ที่สำคัญ ดังนี้

(1.1) กำหนดมาตรการอนุรักษ์และฟื้นฟูสภาวะแวดล้อมด้านทรัพยากรธรรมชาติมิให้เสื่อมโทรมลง โดยเน้นการกำหนดแนวทางการประสานการใช้ประโยชน์ทรัพยากรชายฝั่งทะเล เพื่อให้สามารถใช้ประโยชน์ในกิจกรรมเศรษฐกิจด้านต่างๆ ได้อย่างต่อเนื่องทั้งในด้านการท่องเที่ยว การประมง และการพัฒนาอื่นๆ เช่น การก่อสร้างท่าเรือ นิคมอุตสาหกรรม เป็นต้น ควบคู่ไปกับการกำหนดพื้นที่อนุรักษ์ป่าไม้ชายเลน และปะการัง

(1.2) เร่งรัดการขยายบริการพื้นฐาน โดยเฉพาะโครงข่ายระบบคมนาคมขนส่งให้เชื่อมโยงกับโครงข่ายของประเทศ เพื่อสนับสนุนการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวทั้งในประเทศและต่างประเทศ โดยเน้นการเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญได้แก่ เขตภูเก็ต-พังงา-กระบี่ รวมทั้งหมู่เกาะใกล้เคียงเขตเกาะสมุย - เกาะพะงัน - หมู่เกาะอ่างทอง

(1.3) ส่งเสริมการพัฒนาเมืองชายฝั่งทะเลและเมืองชายแดนของภาคเพื่อเป็นประตูการค้ากับประเทศเพื่อนบ้าน รวมตลอดทั้งการพัฒนาเขตนิคมอุตสาหกรรมเพื่อเป็นหลักฐานรองรับอุตสาหกรรมต่างๆ โดยเฉพาะการแปรรูปการเกษตร เช่น ยางพารา ปาล์มน้ำมัน อาหารทะเล

(2) สนับสนุนการพัฒนาเมืองศูนย์กลางความเจริญของภาค

(2.1) พัฒนาสุราษฎร์ธานี ให้เป็นศูนย์กลางอุตสาหกรรมการค้า เพื่อรับการพัฒนาอุตสาหกรรมชายฝั่งอ่าวไทย และการใช้ก๊าซธรรมชาติจากอ่าวไทยโดยเชื่อมโยงกับอุตสาหกรรมหลักบริเวณชายฝั่งทะเลตะวันออก และภูเก็ตให้เป็นเมืองท่าและศูนย์กลางธุรกิจการค้าระหว่างประเทศ การท่องเที่ยว การบริการ และการอุตสาหกรรมส่งออกของภาคใต้ตอนบน พร้อมทั้งเชื่อมโยงการพัฒนากับนครศรีธรรมราช

(2.2) พัฒนาสงขลา-หาดใหญ่ ให้เป็นศูนย์กลางหลักด้านการค้า บริการ การท่องเที่ยว การบริหารของภาคใต้ตอนล่าง โดยให้สงขลาเป็นเมืองท่า แหล่งท่องเที่ยวและศูนย์กลางบริหารราชการ และหาดใหญ่เป็นศูนย์กลางคมนาคม ธุรกิจการค้า การบริการ พร้อมทั้งเชื่อมโยงการพัฒนากับปัตตานี และจุดค้าชายชายแดน เช่น สะเดา (จังหวัดสงขลา) สุโหงโลก (จังหวัดนราธิวาส) และเบตง (จังหวัดยะลา)

(3) การเตรียมการพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลภาคใต้

(3.1) พื้นที่เป้าหมาย

กำลังดำเนินการศึกษาแนวคิดการเชื่อมโยงทางออกสู่ทะเลทั้งสองด้านของภาคใต้ คือ ทะเลอันดามันทางฝั่งตะวันตกและอ่าวไทยทางฝั่งตะวันออกด้วย “สะพานเศรษฐกิจ” อันประกอบด้วยระบบถนน รถไฟ รวมทั้งระบบท่อ และจะดำเนินการจัดทำรายงานความเหมาะสมทางเศรษฐกิจของโครงการต่างๆ โดยมีพื้นที่เป้าหมายบริเวณสองฝั่งทะเลปลายสะพานเศรษฐกิจคือ

(3.1.1) พื้นที่บริเวณกระบี่ ซึ่งจะเป็นฐานเศรษฐกิจใหม่ฝั่งอ่าวไทย

(3.1.2) พื้นที่บริเวณขนอม ซึ่งเป็นฐานเศรษฐกิจใหม่ฝั่งอ่าวไทย

(3.2) เป้าหมายการพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลภาคใต้

เพื่อเชื่อมโยงเข้าเป็นส่วนหนึ่งของเส้นทางการเดินเรือระหว่างประเทศ โดยใช้แหล่งที่ตั้งในจุดยุทธศาสตร์ของภาคใต้ และข้อได้เปรียบเชิงเปรียบเทียบของประเทศทั้งในเรื่องโอกาสทางเศรษฐกิจ ที่ดินและแรงงานให้เป็นประโยชน์ ซึ่งเท่ากับเป็นการยกระดับการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศเข้าสู่ระบบสากลนานาชาติขึ้นอีกระดับหนึ่ง

(3.3) แนวทางการดำเนินการขั้นต่อไป

(3.3.1) ศึกษาและจัดทำแผนแม่บทเพื่อวางกรอบการพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลภาคใต้ ซึ่งรวมถึงการใช้ที่ดิน การลงทุน ตลอดจนมาตรการดูแลสิ่งแวดล้อมด้านต่างๆ

(3.3.2) วิเคราะห์และจัดทำแผนปฏิบัติการระยะแรก เมื่อรัฐอนุมัติกรอบแผนแม่บทการพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลภาคใต้

3.2 แนวทางการกระจายบริการพื้นฐานไปสู่ส่วนภูมิภาค

3.2.1 พัฒนาบริการพื้นฐานระดับภาคพื้นเชื่อมโยงฐานเศรษฐกิจ เมืองศูนย์กลางความเจริญเข้ากับเมื่อบริวารรอบๆ และชนบทเพื่อกระจายการผลิต/รายได้ให้เมืองและชนบท โดยเฉพาะบริการพื้นฐานทางสังคม เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตและเป็นกลไกในการกระจายรายได้ให้ชนบท

(1) การขนส่ง

(1.1) การขนส่งทางบก

(1.1.1) พัฒนาโครงข่ายระบบทางด่วนระหว่างเมืองหรือทางหลวงพิเศษที่ควบคุมทางเข้า-ออก เป็นระบบที่สมบูรณ์ เพื่อให้การขนส่งมีประสิทธิภาพสูง และช่วยกระจายความเจริญไปสู่ภูมิภาค

(1.1.2) พัฒนาการขนส่งทางบกให้เชื่อมต่อกับประเทศเพื่อนบ้าน เพื่อให้การขนส่งสินค้าผ่านแดนมีต้นทุนการขนส่งต่ำ และการเดินทางของประชาชนตามแนวชายแดนมีความสะดวกรวดเร็วยิ่งขึ้น

(1.1.3) ก่อสร้าง บูรณะ และเพิ่มมาตรฐานทางหลวงแผ่นดินและทางหลวงจังหวัด ให้สามารถรองรับการจราจรและขนส่งอย่างเต็มขีดความสามารถ ทั้งนี้ ควรพิจารณาให้มีระบบระบายน้ำในเส้นทางต่างๆ เพื่อป้องกันน้ำท่วมถนนด้วย

(1.1.4) ปรับปรุง บูรณะทางหลวงชนบท ทางหลวงท้องถิ่นให้อยู่ในสภาพที่ใช้เดินทางได้ทุกฤดูกาลอย่างต่อเนื่อง โดยให้ความสำคัญต่อหมู่บ้านยากจนที่อยู่ห่างไกล และหมู่บ้านตามแนวชายแดน

(1.1.5) ปรับปรุงกิจการรถไฟให้ทันสมัยและมีประสิทธิภาพโดยพัฒนาการรถไฟความเร็วสูงในพื้นที่เศรษฐกิจสำคัญ และปรับปรุงคุณภาพการให้บริการในเรื่องความปลอดภัย ความตรงต่อเวลา ความสะดวก ตลอดจนการนำเทคโนโลยีใหม่ๆ มาใช้และส่งเสริมให้เอกชนมีส่วนร่วมในการเพิ่มประสิทธิภาพมากขึ้น

(1.1.6) ให้ความสำคัญกับการควบคุม ดูแลการดำเนินการขนส่งให้เป็นไปตามกฎหมายการขนส่งทางบกอย่างเคร่งครัด โดยเฉพาะการบรรทุกน้ำหนักเกิน และการใช้ยากระตุ้นประสาทในขณะขับขี่ยานพาหนะ

(1.1.7) ให้อำนาจหรือเอกชนดำเนินการก่อสร้างสถานีรถไฟโดยสารให้ครบทุกจังหวัด เพื่อให้การเดินทางของประชาชนมีความสะดวกทั่วประเทศ

(1.2) ขนส่งทางน้ำ

สนับสนุนการใช้ประโยชน์ท่าเรือชายฝั่ง และการขนส่งสินค้าทางชายฝั่งทะเลให้เต็มที่ยิ่งขึ้น รวมทั้งปรับปรุงขุดลอกบำรุงร่องน้ำทางเดินเรือที่มีลำดับความสำคัญสูง ให้มีขนาดและความลึกเหมาะสมกับเรือที่ใช้บริการและสภาพปริมาณน้ำ

(1.3) ขนส่งทางอากาศ

(1.3.1) พัฒนาขีดความสามารถและยกระดับมาตรฐานท่าอากาศยานภูมิภาคในประเทศ ที่มีได้เป็นท่าอากาศยานพาณิชย์สากล โดยเฉพาะในเรื่องความปลอดภัย

และการอำนวยความสะดวก เพื่อสนับสนุนแผนการบินของสายการบินแห่งชาติและสายการบิน เอกชน ให้สอดคล้องกับแผนการพัฒนากองเรือ การบริการ การอุตสาหกรรม และการ พาณิชยกรรม

(1.3.2) จัดตั้งท่าอากาศยานในส่วนภูมิภาคใหม่ในอนาคตโดย พิจารณาให้สอดคล้องตามความจำเป็นของสภาพเศรษฐกิจ และการตลาดในภูมิภาคนั้น เพื่อให้การ ก่อสร้างมีความคุ้มค่ากับการลงทุน รวมทั้งพิจารณาเปิดโอกาสให้เอกชนเข้ามามีบทบาทในการ ลงทุนและการดำเนินงานได้

(1.3.3) รักษาระดับบริการการบินสู่ภูมิภาคให้ได้มาตรฐานสากล โดยการปรับโครงสร้างอัตราค่าโดยสารทั้งระบบให้คุ้มทุน

(2) การสื่อสาร

เร่งดำเนินการขยายโครงข่ายบริการวิทยุ โทรทัศน์และวิทยุกระจายเสียง ให้ครอบคลุมทั่วประเทศ เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเผยแพร่ข้อมูลและข่าวสาร

(3) น้ำประปา

เร่งรัดขยายระบบประปาไปยังพื้นที่ชนบทอย่างทั่วถึง โดยกำหนดบทบาท ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และจัดทำแผนปฏิบัติการที่ชัดเจนในการพัฒนาและจัดหาแหล่งน้ำดิบ การก่อสร้างระบบการผลิตและการกระจายน้ำประปา ตลอดจนกำหนดให้มีการติดตามประเมินผล- การดำเนินงานอย่างเป็นระบบ

(4) ไฟฟ้าและพลังงาน

(4.1) กระจายบริการไฟฟ้าทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพไปสู่พื้นที่เขต เศรษฐกิจและอุตสาหกรรมใหม่ในภูมิภาค และพื้นที่ชนบทที่ยังขาดแคลนบริการไฟฟ้าอยู่

(4.2) พัฒนาพลังงานในภูมิภาคเพื่อชักนำให้เกิดการพัฒนาอุตสาหกรรม ขึ้น เช่น การใช้ประโยชน์ก๊าซธรรมชาติที่ขอม เป็นต้น รวมทั้งพิจารณาผลประโยชน์ของรัฐจากการ พัฒนาแหล่งพลังงาน เช่น ค่าภาคหลวงให้แก่ท้องถิ่นนั้นด้วยเพื่อความเป็นธรรมในการกระจาย รายได้

(5) การพัฒนาที่อยู่อาศัย

การกระจายอำนาจการออกใบอนุญาตจัดสรรที่ดินไปสู่หน่วยงานท้องถิ่น และลดขั้นตอนการขออนุญาตให้เป็นงานประจำมากขึ้น รวมทั้งพัฒนาบุคลากรประจำทั้งในส่วนกลางและท้องถิ่นในการออกใบอนุญาตให้มีความรู้ทางด้านช่างมากขึ้น

3.3.2 พัฒนาโครงข่ายบริการพื้นฐานระดับเมือง ให้ประสานเข้ากับการจัดการที่ดินและสิ่งแวดล้อม โดยการเร่งรัดพัฒนาโครงข่ายสาธารณูปโภค สาธารณูปการ การปรับปรุงผังเมือง การอนุรักษ์บริเวณที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ การเร่งรัดจัดทำแผนบำบัดน้ำเสีย การกำจัดขยะมูลฝอย และการควบคุมมลภาวะต่างๆ

(1) มีการจัดการดูแลสิ่งแวดล้อมและผังเมือง ดังนี้

(1.1) เร่งรัดการขยายเขตเทศบาลให้สอดคล้องกับเขตพัฒนาเมืองตามผังเมืองรวม ควบคุมไปกับการพัฒนาโครงข่ายสาธารณูปโภค สาธารณูปการต่างๆ ในเขตเมืองให้ทันกับการขยายตัวเมือง และสนับสนุนการสร้างเมืองใหม่เพื่อกระจายความแออัดจากเมืองศูนย์กลางที่ขยายตัวเร็ว

(1.2) ให้ส่วนท้องถิ่นโดยเฉพาะเทศบาลที่เป็นเป้าหมายของแผนพัฒนาฉบับที่ 7 ปรับปรุงผังเมืองรวมและเร่งวางผังเมืองเฉพาะ เพื่อส่งเสริมอนุรักษ์บริเวณที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์และสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ และควบคุมพื้นที่ที่มีปัญหาวิกฤต

(1.3) เร่งจัดทำแผนหลักบำบัดน้ำเสีย และดำเนินการก่อสร้างระบบบำบัดน้ำเสีย ควบคุมไปกับการกำจัดสิ่งปฏิกูลและขยะมูลฝอย โดยพิจารณาความเหมาะสมการเก็บค่าบริการบำบัดน้ำเสียเพื่อคืนทุน รวมทั้งเร่งจัดเตรียมที่ดินเพื่อการนี้ โดยเน้นการใช้ประโยชน์จากที่ดินของรัฐเป็นหลัก

(1.4) จัดทำแผนหลักการควบคุมมลภาวะทางน้ำ และการบำบัดน้ำเสียระดับชาติ สำหรับการดำเนินงานในระยะต่อไป

(1.5) เร่งรัดการกำหนดมาตรฐานน้ำทิ้งจากอาคาร และชุมชนให้สอดคล้องกับความสามารถทางเศรษฐกิจและการบริหารด้านสิ่งแวดล้อมของท้องถิ่น และเร่งรัดออกข้อบัญญัติท้องถิ่นเพื่อควบคุมน้ำทิ้งให้เป็นไปตามมาตรฐานดังกล่าว

(2) จัดให้มีโครงข่ายบริการพื้นฐานระดับเมือง ดังนี้

(2.1) การจราจรและขนส่งในเมือง เร่งรัดการก่อสร้างถนนวงแหวนรอบเมืองและทางเลี่ยงเมือง พร้อมทั้งจัดระบบการจราจรในเขตเมืองและปรับปรุงระบบขนส่ง

สาธารณสุขในเมืองและระหว่างเมืองให้มีประสิทธิภาพ โดยเน้นการแก้ปัญหาความแออัดในย่านธุรกิจของเมือง

(2.2) การบริการประปาและการจัดการแหล่งน้ำดิบ เร่งขยายกำลังผลิตและยกระดับคุณภาพบริการน้ำประปาในเมืองศูนย์กลางต่างๆ ให้เพียงพอกับความต้องการและสอดคล้องกับการขยายตัวของเมือง โดยเน้นการเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการเพื่อลดปริมาณน้ำสูญเสีย ตลอดจนการสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์คู่มือการปฏิบัติการและซ่อมบำรุง และการพัฒนาคุณภาพเจ้าหน้าที่ พร้อมกับพิจารณาจัดเก็บค่าน้ำประปาให้คุ้มทุนการผลิตและจำหน่าย และแตกต่างกันในแต่ละพื้นที่ และสนับสนุนให้เอกชนมีส่วนร่วมในการลงทุนพัฒนาระบบการประปา รวมทั้งการจัดทำแผนแม่บทการพัฒนาแหล่งน้ำดิบ การอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำ การจัดสรรน้ำ และการบริหารจัดการแหล่งน้ำในธรรมชาติ

(2.3) การสื่อสารและไฟฟ้า จัดระบบโครงข่ายการสื่อสารโทรคมนาคมของเมืองศูนย์กลางให้ทันสมัยและมีประสิทธิภาพสูง และเพิ่มประสิทธิภาพระบบส่งและจำหน่ายไฟฟ้าให้เพียงพอกับการขยายตัวอุตสาหกรรมและชุมชนเมือง

3.2.2 เร่งกระจายอุตสาหกรรมสู่เมืองศูนย์กลาง โดยมีมาตรการหลัก ดังนี้

(1) ให้ความสำคัญต่อเมืองศูนย์กลางอุตสาหกรรม 9 แห่ง คือ เชียงใหม่ พิษณุโลก นครสวรรค์ นครราชสีมา สระบุรี สุราษฎร์ธานี และสงขลา-หาดใหญ่ โดยจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมพร้อมกับบริการสาธารณูปโภคและสาธารณูปการต่างๆ สำหรับอุตสาหกรรมที่มีศักยภาพการพัฒนาสูง พร้อมจัดให้มีศูนย์กลางการให้บริการแก่อุตสาหกรรมด้านต่างๆ ทั้งการส่งเสริมอุตสาหกรรม การส่งเสริมการลงทุน ตลอดจนการฝึกอบรมแรงงาน

(2) พัฒนาผู้ประกอบการอุตสาหกรรมในท้องถิ่นในด้านประสิทธิภาพการจัดการเทคโนโลยี พร้อมทั้งชี้แนะประเภทอุตสาหกรรมที่มีศักยภาพการพัฒนาตามความเหมาะสมแต่ละพื้นที่ ส่งเสริมการรับช่วงการผลิตและสนับสนุนให้บริการสินเชื่อแก่อุตสาหกรรมมากขึ้น

(3) พิจารณากำหนดเขตอุตสาหกรรมที่มีมลพิษขึ้นเป็นการเฉพาะ เพื่อความสะดวกและประหยัดในการควบคุมและจัดการปัญหามลพิษ

3.2.3 มีการกระจายอำนาจ การเงิน การคลังท้องถิ่น

(1) ปรับระบบการบริหารรายจ่ายของท้องถิ่น โดยควบคุมรายจ่ายเพื่อการบริหารให้เกิดประสิทธิภาพ และเพิ่มสัดส่วนรายจ่าย เพื่อการพัฒนาให้สูงขึ้น รวมถึงการจัดเตรียมแผนงานและโครงการพัฒนารองรับกับงบประมาณที่เพิ่มขึ้น

(2) ขยายโอกาสส่วนท้องถิ่นในการกู้เงินมาลงทุนพัฒนาบริการพื้นฐานต่าง ๆ เพิ่มมากขึ้น โดยจัดตั้งกองทุนพัฒนาท้องถิ่นและกองทุนพัฒนาสิ่งแวดล้อมภายใต้การกำกับดูแลของกระทรวงการคลังและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้บริการสินเชื่อสำหรับการขยายและปรับปรุงกิจการต่างๆ ของส่วนท้องถิ่น รวมทั้งทำหน้าที่ให้ความช่วยเหลือในการจัดการโครงการต่างๆ ของส่วนท้องถิ่น โดยระดมทุนจากส่วนท้องถิ่น รัฐบาล สถาบันการเงินของเอกชน และแหล่งเงินกู้จากต่างประเทศ

3.3 แนวทางการพัฒนาอาชีพและสภาพแวดล้อมคนยากจนในเมือง

การแก้ไขปัญหาความยากจนในเมืองในช่วงของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 7 มีแนวทางหลักในด้านการเพิ่มรายได้และความมั่นคงในการประกอบอาชีพ การปรับปรุงและจัดหาที่อยู่อาศัย การยกระดับคุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อมและการเพิ่มประสิทธิภาพขององค์กรพัฒนาชุมชน ซึ่งมีรายละเอียดในแต่ละด้านดังนี้

3.3.1 ส่งเสริมการประกอบอาชีพส่วนตัวขนาดเล็ก ในสาขาเศรษฐกิจนอกระบบในเมืองอย่างเป็นระบบครบวงจร โดยเน้นกลุ่มผู้ค้าหาบเร่ ผู้รับเหมางาน ผู้รับช่วงงาน ผู้รับงานไปทำที่บ้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในแหล่งชุมชนแออัด

3.3.2 ส่งเสริมการดำเนินงานธุรกิจขนาดกลางและขนาดเล็กให้เป็นแหล่งการจ้างงานของคนยากจนในเมือง และเป็นองค์ประกอบหนึ่งในกระบวนการผลิตของธุรกิจขนาดใหญ่

3.3.3 ส่งเสริมการจัดหาและปรับปรุงที่อยู่อาศัยของคนยากจนในเมืองให้มีความมั่นคงในที่อยู่อาศัย และการมีคุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อมของชุมชนให้ดีขึ้น

3.3.4 ส่งเสริมความเข้มแข็งขององค์กรประชาชนในชุมชนแออัดให้มีบทบาทในการพัฒนาชุมชนของตนเองมากขึ้น

3.3.5 ส่งเสริมบทบาทขององค์กรเอกชน ให้มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาความยากจนในเมืองมากขึ้น

3.3.6 ส่งเสริมการฝึกอบรมพัฒนาฝีมือแรงงานเพื่อเพิ่มขีดความสามารถของผู้ด้อยโอกาสให้มีความรู้ ฝีมือ ทักษะในการประกอบอาชีพ เพื่อเสริมสร้างโอกาสการมีงานทำและยกระดับรายได้ให้สูงขึ้น ตลอดจนให้มีความมั่นคงในการทำงาน ได้รับรายได้ค่าจ้างที่เป็นธรรม รวมทั้งให้มีสภาพการทำงานที่เหมาะสม มีความปลอดภัยและได้รับสวัสดิการอย่างทั่วถึง

3.3.7 ส่งเสริมการยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน โดยเฉพาะผู้ด้อยโอกาสให้ได้รับสวัสดิการสังคม และบริการสังคมพื้นฐานที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตอย่างทั่วถึงและเป็นธรรมยิ่งขึ้น เพื่อให้สามารถพัฒนาตนเองและเป็นกำลังในการพัฒนาประเทศต่อไป

3.4 แนวทางการกระจายบริการพื้นฐานทางสังคมสู่ชนบท

นอกจากบริการพื้นฐานการพัฒนาเศรษฐกิจแล้ว บริการพื้นฐานทางสังคมก็มีความจำเป็นอย่างยิ่ง แผนพัฒนา ฉบับที่ 7 จึงให้ความสำคัญต่อการปรับปรุงและการกระจายบริการพื้นฐานทางด้านสังคมไปสู่ส่วนภูมิภาคให้มากยิ่งขึ้น ทั้งทางด้านการศึกษาและฝึกอบรม สาธารณสุข ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน และกระบวนการยุติธรรมตลอดจนการบริการพื้นฐานด้านสังคมอื่นๆ ให้มีความพอเพียงทั้งด้านปริมาณและคุณภาพที่จำเป็นแก่ประชาชนในส่วนภูมิภาค

ดังนี้

คือ

3.4.1 บริการด้านการศึกษาและฝึกอบรม

(1) ขยายบริการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อเตรียมความพร้อม เพิ่มพูนความรู้และทักษะที่จะนำไปสู่การประกอบอาชีพ

โดย

(1.1) การขยายการจัดชั้นเด็กเล็ก และชั้นอนุบาลให้ครอบคลุมเป้าหมายเด็กชนบทที่ห่างไกลให้มากขึ้น

(1.2) จัดการศึกษาภาคบังคับ (6 ปี) ให้เด็กชนบทและห่างไกล เด็กที่เคลื่อนย้ายตามผู้ปกครองไปทำงานยังที่ต่างๆ เด็กไทยภูเขา และเด็กชาวเล ให้เพิ่มจำนวนและครอบคลุมพื้นที่ให้บริการให้ทั่วถึง

(1.3) ขยายการศึกษาขั้นพื้นฐานจาก 6 ปี เป็น 9 ปี ทั้งทางด้านปริมาณและคุณภาพ เพื่อให้เด็กในชนบทประถมปีที่ 6 ได้มีโอกาสได้เข้าเรียนมากขึ้น โดยเฉพาะในพื้นที่ชนบทที่ห่างไกลและยากจน

(2) พัฒนากำลังคนระดับกลางและระดับสูง ทั้งทางด้านปริมาณและคุณภาพในสาขาที่ขาดแคลน ในวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยทั้งที่มีอยู่เดิมและจัดตั้งขึ้นใหม่โดยเปิดโอกาสให้เด็กและเยาวชนในระดับพื้นที่มีโอกาสศึกษาต่อมากขึ้น

(3) จัดการศึกษาตลอดชีวิต เพื่อรองรับและเพื่อสนองตอบความต้องการของประชาชนในส่วนภูมิภาค โดยอาศัยสื่อและระบบการศึกษาในและนอกโรงเรียนเป็นพื้นฐานในการจัดและขยายบริการ

(4) ส่งเสริมการฝึกอาชีพระยะสั้น สำหรับแรงงานที่ไร้ฝีมือและแรงงานในภาคเกษตรกรรม เพื่อยกระดับฝีมือและการฝึกอาชีพเสริม โดยความร่วมมือของสถาบันการศึกษาและฝึกอบรมของรัฐและเอกชนที่มีกระจายในจังหวัดต่างๆ

ได้ร่วมกันจัดบริการ

3.4.2 บริการด้านสาธารณสุข

(1) จัดสรรทรัพยากรทางด้านสาธารณสุขทั้งทางด้านบุคลากรในระดับต่างๆ และเครื่องอุปกรณ์ทางการแพทย์ รวมทั้งเวชภัณฑ์ให้เพียงพอต่อการขยายและปรับปรุงคุณภาพและประสิทธิภาพของสถานบริการระดับต่างๆ ในส่วนภูมิภาค โดยเฉพาะสถานีอนามัยโรงพยาบาลชุมชน

(2) พัฒนาภูมิปัญญาทางการรักษาพยาบาลแบบพื้นบ้าน เช่น แพทย์แผนไทยสมุนไพร และการประสานเข้ากับการแพทย์แผนปัจจุบัน เพื่อเพิ่มการจัดบริการทางด้านรักษาในชนบท

(3) พัฒนาและขยายบริการพื้นฐานด้านสาธารณสุข ให้สามารถรองรับการเปลี่ยนแปลงของพื้นที่เศรษฐกิจใหม่ โดยพัฒนาสถานบริการ และจัดสร้างสถานบริการใหม่เพิ่มขึ้นให้พอเพียงกับความต้องการ

(4) พัฒนาระบบการประกันสุขภาพที่มีอยู่ในปัจจุบัน เช่น ระบบประกันสุขภาพโดยสมัครใจ การสงเคราะห์ผู้มีรายได้น้อย การสงเคราะห์และรักษาพยาบาลผู้สูงอายุให้กว้างขวาง เพื่อให้ครอบคลุมพื้นที่กลุ่มเป้าหมายให้กว้างขวางยิ่งขึ้น

(5) เสริมสร้างความอยู่ดีกินดีของประชาชนในชนบทให้มีที่อยู่อาศัยที่ถูกสุขลักษณะ ได้รับอาหารที่สะอาดและพอเพียง ส่งเสริมให้มีการออกกำลังกายเพื่อสุขภาพและนันทนาการ มีความรู้เรื่องอาหารในการบริโภคและวิธีจัดการความสะอาดบริเวณบ้าน จัดสถานที่พักผ่อนสันทนหย่อมและสถานเลี้ยงเด็ก เป็นต้น

3.4.3 บริการสวัสดิการสังคมและยกระดับคุณภาพชีวิต

(1) ส่งเสริมการจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในชนบท รวมทั้งการฝึกอบรมเลี้ยงดูเด็กเล็กที่ถูกวิธีแก่ผู้ดูแลเด็ก แม่บ้านพ่อบ้านและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็กเล็ก

บทที่ 5

การพัฒนาคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ของคนยากจนในชนบท

1. ผลการพัฒนาที่ผ่านมา

การพัฒนาชนบทในระยะที่ผ่านมา ที่มุ่งเน้นการพัฒนาคนเป็นหลัก โดยเฉพาะคนยากจน และผู้ด้อยโอกาส ได้ส่งผลให้คนยากจนในชนบทมีคุณภาพชีวิตดีขึ้นในบางพื้นที่ และสามารถช่วยตนเองได้ในระดับหนึ่ง ดังจะเห็นได้จากอัตราการไม่รู้หนังสือของคนในชนบทลดลงจากร้อยละ 11 ในปี 2528 เหลือร้อยละ 9 ของคนชนบททั้งหมดในปี 2533 คนชนบทมีสุขภาพดีขึ้น โดยอัตราการตายในทุกกลุ่มอายุลดลงจาก 5.1 ต่อพันคนในปี 2525 เหลือ 4.3 ต่อพันคน ในปี 2530 เด็กขาดสารอาหารในระดับรุนแรงได้ลดลงจนเกือบจะหมดไป ขณะเดียวกัน ชาวชนบทมีความสะดวกสบายในการดำรงชีวิตดีขึ้นจากบริการพื้นฐานของรัฐที่กระจายไปสู่ชนบทค่อนข้างทั่วถึงไม่ว่าจะเป็นไฟฟ้า ถนนเข้าหมู่บ้าน แหล่งน้ำกินน้ำใช้ โรงเรียน โรงพยาบาล สถานีอนามัย เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม ยังมีปัญหาบางประการที่คนในชนบทเผชิญอยู่ และต้องได้รับการเอาใจใส่แก้ไข เช่น ปัญหาผลผลิตไม่แน่นอน อันเนื่องมาจากการผลิตที่ต้องพึ่งปริมาณน้ำฝนและราคาของผลผลิตไม่มีความแน่นอน ทำให้รายได้ของชาวชนบทโดยเฉพาะที่เป็นเกษตรกรไม่มั่นคง รวมทั้งปัญหาใหม่ๆ ซึ่งมีแนวโน้มรุนแรงขึ้น ตามการเปลี่ยนแปลงของสภาพความเจริญทางเศรษฐกิจของประเทศ เช่น ปัญหามลภาวะจากการใช้สารเคมีปราบศัตรูพืช การเน่าเสียของน้ำเพื่อการเกษตร และน้ำเพื่ออุปโภคที่เกิดจากโรงงานอุตสาหกรรมที่ตั้งอยู่บนท้องที่เขตชนบทหรือเขตชานเมือง การขาดแคลนแรงงานเกษตรมีฝีมือซึ่งโยกย้ายเข้าไปหางานทำ หรือประกอบอาชีพอื่นในเมือง ฯลฯ ซึ่งทั้งหมดนี้ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตและภาวะความเป็นอยู่ของคนในชนบทอย่างมาก นอกจากนี้ในด้านการบริหารการพัฒนาที่ผ่านมา จังหวัดยังไม่ได้รับบทบาทเป็นผู้ริเริ่มกำหนดโครงการบริหารและตัดสินใจได้แผนของตนเองเท่าที่ควร ดังนั้นในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 7 นี้ นอกจากจะมุ่งเน้นการพัฒนาชนบทต่อเนื่องจากหลักการที่ดำเนินมาแล้ว ก็จะทำให้ความสำคัญกับการปรับปรุงระบบบริหารการพัฒนาชนบทให้มีเอกภาพยิ่งขึ้น พร้อมกับกระจายอำนาจการบริหารและตัดสินใจให้กับระดับจังหวัดมากขึ้น รวมทั้งให้ความสำคัญกับการเพิ่มคุณภาพของคนในชนบท ให้มีพื้นฐานความรู้และการศึกษา ให้สามารถเป็นผู้ประกอบการหรือดำเนินการในด้านธุรกิจ ตลอดจนสนับสนุนให้องค์กรประชาชนและองค์กรเอกชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาชนบท เพื่อเพิ่มคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ของคนยากจนในชนบท

- (1) สนับสนุนการจัดตั้งกลุ่มเยาวชนและค่ายเยาวชน ตลอดจนพัฒนาบทบาทศูนย์เยาวชนและกลุ่มอาสาสมัครให้มีส่วนร่วมสำคัญในการพัฒนาเด็กและเยาวชน รวมทั้งพัฒนาห้องสมุดและสนามกีฬาขึ้นในระดับจังหวัดให้ทั่วถึง

(2) ให้การฝึกอาชีพและทักษะในการประกอบอาชีพแก่สตรีในชนบท

(3) จัดบริการด้านการรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน เสริมสร้างความสงบสุขในสังคม ด้วยการจัดตั้งสถานีตำรวจย่อยขึ้นในระดับพื้นที่ จัดตั้งหน่วยลาดตระเวนและจัดทำโครงการระหว่างชุมชนและเจ้าหน้าที่เพื่อร่วมกันดูแลความปลอดภัยในระดับพื้นที่

(4) จัดสถานบริการและการให้การศึกษาและอบรม เพื่อบริการแก่ผู้สูงอายุ โดยความร่วมมือระหว่างองค์กรของรัฐและเอกชน เพื่อจัดบริการที่อยู่อาศัยและความรู้เพื่อการปรับสภาพความเป็นอยู่ที่เหมาะสมตามวัย

(5) เสริมสร้างการลงทุนของประชาชนในท้องถิ่น เพื่อดำเนินกิจกรรมด้านการพัฒนาจิตใจให้เป็นพื้นฐานในการร่วมมือหรือเกื้อกูลกันในด้านประกอบอาชีพและพัฒนาท้องถิ่น

2. เป้าหมายการพัฒนาชนบท

เพื่อเป็นการพัฒนาคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ของชนยากจนในชนบท จึงควรกำหนด
เป้าหมายการพัฒนา ดังนี้

2.1 เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของทุกครัวเรือนในชนบท ให้ได้มาตรฐานความจำเป็นขั้นพื้นฐาน อันได้แก่ การกินดีอยู่ดี สุขภาพอนามัยสมบูรณ์มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน และการมีส่วนร่วมในการพัฒนา

2.2 เพิ่มรายได้และการมีงานทำ แก่กลุ่มเป้าหมายผู้ยากจนในชนบท อันได้แก่ กลุ่มเกษตรกรที่ไม่มีที่ดินทำกิน กับครัวเรือนรับจ้างที่มีรายได้ต่ำกว่าประมาณ 1 ล้านครัวเรือนทั่วประเทศ โดยให้มีรายได้เพิ่มขึ้นอย่างมีเสถียรภาพ

2.3 อนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยอาศัยการมีส่วนร่วมขององค์กรประชาชน

3. แนวทางการพัฒนาชนบท

3.1 ปรับปรุงระบบบริหารงานพัฒนาชนบท โดยการกระจายอำนาจการบริหารงานพัฒนาชนบทไปสู่ส่วนภูมิภาค

3.1.1 เร่งรัดการดำเนินการตามนโยบายของรัฐบาล ที่มุ่งสร้างเอกภาพในการบริหารงานพัฒนาชนบท โดยปรับระบบการทำงานของโครงการ กสช. และโครงการพัฒนาชนบทในรูปแบบอื่นๆ ให้เข้าอยู่ในระบบ กชช.

3.1.2 จัดสรรงบประมาณอุดหนุนการกระจายอำนาจการบริหารงานพัฒนา โดยให้มีการจัดตั้งงบประมาณพิเศษอุดหนุนจังหวัด เพื่อสนับสนุนให้จังหวัดมีงบประมาณสนับสนุนการดำเนินโครงการ และกิจกรรมเพื่อแก้ไข ปัญหา หรือพัฒนาตามแนวทางที่ปรากฏในแผนพัฒนาจังหวัด

3.1.3 เพิ่มบทบาทของจังหวัด โดยให้จังหวัดริเริ่มแผนงาน/โครงการพัฒนา ซึ่งสอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น และสอดคล้องกับนโยบายรัฐบาล ภายใต้การจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด เป็นแผนหลักแผนเดียวครอบคลุมทุกพื้นที่ของจังหวัดทั้งในเขตเมืองและเขตชนบท

3.1.4 ปรับปรุงขั้นตอนการประสานแผนปฏิบัติการอย่างเป็นระบบ เช่น แผนงาน แผนกำลังคน และแผนการเงิน โดยใช้แผนพัฒนาจังหวัดระยะยาวเป็นเครื่องมือในการประสานการดำเนินงานพัฒนา ปรับปรุงระบบข้อมูลเพื่อการบริหารงานพัฒนาชนบท เพื่อใช้เป็นเครื่องมือรองรับการบริหารงานที่ปรับปรุงใหม่ทั้งกระบวนการ และปรับปรุงระบบการติดตามและประเมินผลการพัฒนาชนบทให้สอดคล้องนโยบายการพัฒนาชนบท ที่มุ่งไปสู่การกระจายอำนาจการบริหารงานพัฒนาชนบทไปสู่ภูมิภาคมากขึ้น

3.1.5 สนับสนุนเงินอุดหนุนให้แก่องค์กรพัฒนาเอกชน และเพิ่มบทบาทขององค์กรประชาชนและองค์กรธุรกิจเอกชน ในการร่วมมือกับภาครัฐและชุมชน เพื่อการพัฒนาชนบททุกระดับ โดยเฉพาะในระดับหมู่บ้าน

3 . 2 ยกระดับรายได้และมีการงานทำในชนบท

3.2.1 จัดทำแผนงานพัฒนาครัวเรือนรายได้น้อยในชนบท โดยเป็นแผนงานหนึ่งในแผนพัฒนาจังหวัด เพื่อรองรับงบประมาณอุดหนุนเพื่อการกระจายรายอำนาจการบริหารงานพัฒนาไปสู่จังหวัด ทั้งนี้สาระสำคัญของแผนพัฒนาครัวเรือนรายได้น้อยในชนบท ประกอบด้วยกลุ่มเป้าหมาย ลักษณะกิจกรรมการพัฒนา และการบริหารงานพัฒนา

3.2.2 ให้หน่วยงานภาครัฐ และสนับสนุนภาคเอกชนพัฒนาขีดความสามารถของประชาชนในชนบทให้สามารถแสวงหาโอกาส และสามารถใช้ออกโอกาสในการปรับปรุงการผลิตการตลาดและการประกอบอาชีพ และริเริ่มอาชีพของตนเอง ทั้งที่เป็นอาชีพหลักและอาชีพเสริม

(1) เพิ่มพื้นฐานทางการศึกษาเพื่อให้ประชาชนในชนบทมีโอกาสในการเลือกประกอบอาชีพ

(1.1) ขยายโอกาสการศึกษาทั้งในและนอกระบบให้แก่ผู้ยากจน

(1.1.1) การศึกษาในระบบโรงเรียน ขยายโอกาสการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาภาคบังคับ และสูงกว่าภาคบังคับให้เหมาะสมกับสภาพแต่ละท้องถิ่น

(1.1.2) การศึกษานอกระบบโรงเรียนโดยจัดบริการศึกษานอกระบบโรงเรียนให้เด็กและเยาวชนที่สนใจมีโอกาสได้เรียนรู้อีกอบรบ

(1.2) เน้นการฝึกอบรมอาชีพและการพัฒนาฝีมือแรงงานที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน

(2) พัฒนากลุ่มผู้ประกอบการอาชีพในชนบท เพื่อเพิ่มผลผลิตรายได้โดยส่งเสริมให้หน่วยงานของรัฐและภาคเอกชนมีการพัฒนากลุ่มอาชีพต่างๆ ทั้งภาคเกษตรและนอกภาคเกษตรอย่างต่อเนื่อง โดยมุ่งให้เกิดการเพิ่มผลผลิตและความมั่นคงของรายได้

3.2.3 ปรับโครงสร้างเศรษฐกิจชนบท ให้กระจายไปสู่กิจกรรมการผลิตหลายๆ สาขา ทั้งภาคเกษตรกรรมและภาคนอกการเกษตรและการตลาด โดย

(1) ส่งเสริมทางด้านการผลิต ทั้งภาคเกษตรและภาคนอกการเกษตร

(1.1) พัฒนาอาชีพการเกษตรในพื้นที่ทั่วไปและในพื้นที่ที่มีปัญหาเพื่อกระจายการผลิตจากการเพาะปลูกไปสู่การทำกิจกรรมอื่นๆ ในรูปแบบไร่นาสวนผสม

(1.2) พัฒนาอุตสาหกรรมการเกษตร เพื่อสนับสนุนการจ้างงาน

(1.3) พัฒนาหัตถกรรม/อุตสาหกรรมในครัวเรือนและขนาดย่อมในภูมิภาค เพื่อสนับสนุนการเพิ่มรายได้และการจ้างงานในภูมิภาคและชนบท

(1.4) ส่งเสริมการท่องเที่ยวและการบริการในท้องถิ่นที่มีศักยภาพที่จะพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวใหม่ๆ ในท้องถิ่น

(2) ส่งเสริมให้มีตลาดเพื่อรองรับผลผลิตในชนบท โดยสนับสนุนภาคเอกชนในการสร้างตลาดรองรับสินค้า

(3) ส่งเสริมการรับจ้างทั้งด้านการเกษตร และนอกการเกษตร โดยจัดระบบการหางานให้มีประสิทธิภาพ

(4) สนับสนุนองค์การพัฒนาเอกชน ธุรกิจเอกชนและสถาบันเกษตรกรเข้าร่วมในการพัฒนาเชิงเศรษฐกิจในชนบทมากขึ้น โดยเฉพาะให้เข้ามามีส่วนร่วมกำหนดแผนการผลิตการตลาด

3.2.4 กระจายโครงสร้างพื้นฐานที่เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาอาชีพให้ทั่วถึง

(1) ก่อสร้างและซ่อมบำรุงถนนระหว่างหมู่บ้านจนถึงอำเภอ หรือแหล่งค้าขายให้อยู่ในมาตรฐาน ที่สามารถใช้ประโยชน์ได้ทุกฤดูกาล

(2) กระจายไฟฟ้าให้เข้าถึงทุกหมู่บ้านและครัวเรือน เพื่อความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น และใช้ในการพัฒนาอาชีพ

(3) พัฒนาแหล่งน้ำในระดับหมู่บ้านเพื่อการเกษตร และสนับสนุนให้มีการใช้ประโยชน์จากแหล่งน้ำเพื่อการเกษตรสำหรับการผลิตทางการเกษตร

(4) สนับสนุนให้มีสถาบันเกษตรกรและแหล่งสินเชื่อเพื่อการเกษตรอย่างเพียงพอต่อความต้องการ

3.3 ยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในชนบท

เพื่อให้บรรลุตามเกณฑ์ความจำเป็นขั้นพื้นฐาน (จปฐ.) โดยมีแนวทางการดำเนินงานดังนี้

3.3.1 เพิ่มการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการพัฒนาคุณภาพชีวิต เพื่อยกระดับความเป็นอยู่ของประชาชนในชนบท

(1) เพิ่มศักยภาพของประชาชน ให้สามารถค้นหาปัญหาของครัวเรือนและชุมชน ตลอดจนหาทางแก้ไขปัญหาขั้นพื้นฐานตามศักยภาพของตนเองและชุมชน

(2) เพิ่มศักยภาพในการพึ่งตนเองของประชาชน โดยระดมทรัพยากรท้องถิ่นในรูปการจัดตั้งกองทุนพัฒนาหมู่บ้าน

(3) เสริมสร้างความเข้มแข็งขององค์กรประชาชนในระดับตำบลและหมู่บ้าน ให้มีบทบาทในการวางแผน

(4) ให้มีระบบการติดตามประเมินผลการดำเนินงานและผลกระทบต่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในชนบทประจำปี โดยใช้ประโยชน์จากข้อมูล จปฐ.

3.3.2 เพิ่มประสิทธิภาพการแก้ปัญหาทางด้านสุขภาพของชุมชนชนบท โดยให้ความสำคัญกับ

(1) การจัดหาน้ำสะอาดเพื่ออุปโภคและบริโภค

(2) การสนับสนุนกิจกรรมด้านสุขภาพอาหาร การควบคุมสัตว์พาหะนำโรค การกำจัดน้ำเสีย การสุขภาพที่อยู่อาศัย และการกำจัดสิ่งปฏิกูลและขยะมูลฝอย

(3) การให้ความรู้ด้านสุขภาพแก่ชุมชน การส่งเสริมสุขภาพและสุขภาพโรงเรียนประถมศึกษา การศึกษาวิจัยและพัฒนาระบบข้อมูลด้านสุขภาพและสิ่งแวดล้อม

3.3.3 ปรับปรุงการให้บริการสาธารณสุขให้สอดคล้องกับลักษณะโรคภัยไข้เจ็บโดยเฉพาะโรคภัยไข้เจ็บอันมีสาเหตุมากจากการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม โดย

- (1) ปรับระบบบริการสาธารณสุขให้สอดคล้องลักษณะโรคภัยไข้เจ็บเฉพาะท้องถิ่น
- (2) สนับสนุนให้เกิดความร่วมมือในการป้องกันและแก้ไขปัญหามลพิษอันเกิดจากการประกอบการอุตสาหกรรม และการใช้สารเคมีในภาคเกษตรกรรม
- (3) ควบคุมป้องกันโรคเฉพาะถิ่นในภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคใต้
- (4) ส่งเสริมและพัฒนาการกีฬาเพื่อให้เด็ก เยาวชนและประชาชนมีความสนใจในการเล่นกีฬา การออกกำลังกาย

3.3.4 ส่งเสริมจริยธรรมและวัฒนธรรม เพื่อรักษาเอกลักษณ์ของชุมชน และเสริมสร้างการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข โดย

- (1) ส่งเสริมให้ประชาชนเห็นคุณค่าและร่วมกันรักษาเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของชาติและท้องถิ่น
- (2) เร่งสร้างความสำเร็จถึงความสำคัญของการร่วมกันรับผิดชอบในการทำนุบำรุงและดูแลรักษามรดกทางวัฒนธรรมของชาติ
- (3) สร้างจิตสำนึกในหน้าที่และความรับผิดชอบของประชาชนต่อชุมชนและสังคม

3.3.5 สนับสนุนการมีส่วนร่วมขององค์การพัฒนาเอกชน องค์กรประชาชน และประชาชนในการแก้ไข และพัฒนาสังคมชนบท โดย

- (1) เน้นบทบาทขององค์การพัฒนาเอกชนซึ่งดำเนินกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมท้องถิ่น
- (2) เน้นกิจกรรมขององค์การพัฒนาเอกชนที่ก่อให้เกิดผลทางด้านการพัฒนาท้องถิ่น และสอดคล้องกับความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น
- (3) พัฒนาการมีส่วนร่วมขององค์กรประชาชนหรือชุมชน โดยเน้นการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพในการดำเนินการแก้ไขปัญหา สวัสดิการ และป้องกันปัญหาของชุมชนอย่างต่อเนื่อง
- (4) สนับสนุนให้มีองค์กรเพื่อประสานการดำเนินงานขององค์กรชุมชนและประชาชนของท้องถิ่นอย่างเป็นระบบและถาวร

(5) สนับสนุน สถาบันครอบครัว สถาบันชุมชนและสถาบันศาสนาให้เข้ามามีบทบาทในการแก้ปัญหาครอบครัวของชนบท โดยการสร้างสื่อเพื่อให้ความรู้และความเข้าใจในการปรับวิถีชีวิตให้เข้ากับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงได้อย่างเหมาะสม

3.4 พัฒนาศักยภาพการธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อเป็นฐานรองรับการพัฒนาชนบทในระยะยาว

3.4.1 เพิ่มบทบาทของประชาชนและองค์กรประชาชน ในการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติ รวมทั้งการป้องกันภัยจากธรรมชาติ โดย

(1) ส่งเสริมให้เกษตรกรดำเนินการแก้ปัญหาที่ดินสภาพไม่เหมาะสมต่อการทำเกษตร เช่น ดินเค็ม ดินเปรี้ยว ดินขาดความอุดมสมบูรณ์ รวมทั้งป้องกันการชะล้างพังทลายของดินอย่างถูกวิธีและลงทุนน้อย โดยหน่วยงานของรัฐให้การสนับสนุนด้านการศึกษา และถ่ายทอดวิธีอย่างถูกต้องและลงทุนน้อย โดยหน่วยงานของรัฐให้การสนับสนุนด้านการศึกษา และการถ่ายทอดวิธีการไปสู่เกษตรกรให้สามารถปฏิบัติได้

(2) ส่งเสริมความรู้ให้แก่เกษตรกรในการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์จากแหล่งน้ำ การเกษตรที่รัฐได้ลงทุนไปเป็นจำนวนมาก โดยเน้นการใช้ประโยชน์สูงสุดจากแหล่งน้ำ

(3) เน้นโครงการป่าชุมชน และบทบาทชุมชนในการรักษาป่าไม้

(4) สร้างความตระหนักให้แก่ชุมชนเกี่ยวกับเรื่องของการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยอาศัยความร่วมมือขององค์กรประชาชน องค์กรพัฒนาเอกชน และองค์กรธุรกิจเอกชนในพื้นที่

3.4.2 กระจายบทบาทการบริหารการพัฒนาทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมไปสู่จังหวัด

(1) ให้มีการจัดทำแผนอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมระดับจังหวัด โดยจังหวัดเป็นผู้คิดริเริ่มและดำเนินการแก้ไขปัญหาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมภายในจังหวัดของตนเอง

(2) ให้จังหวัดและอำเภอเพิ่มบทบาทในการบริหารและจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ภายใต้งบประมาณสนับสนุนการกระจายอำนาจการบริหารสู่ส่วนภูมิภาคและท้องถิ่น

(3) สนับสนุนงบประมาณให้จังหวัดดำเนินการแก้ไขปัญหาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ภายใต้งบประมาณสนับสนุนการกระจายอำนาจการบริหารสู่ส่วนภูมิภาคและท้องถิ่น

3.5 พัฒนาพื้นที่ที่มีปัญหาเป็นการเฉพาะ เช่น พื้นที่ตามแนวชายแดนที่ล่าหลังห่างไกล พื้นที่ที่ยังมีปัญหาความมั่นคง และพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบจากภัยธรรมชาติ ประกอบด้วยมาตรการดังนี้

3.5.1 การจัดให้มีกลไกการประสานงานระหว่างหน่วยงานของรัฐ ภาคเอกชนและประชาชน เพื่อแก้ปัญหาเฉพาะหน้า

(1) ปรับปรุงองค์กรประกอบความรับผิดชอบของคณะกรรมการร่วมที่มีหน้าที่แก้ปัญหาเฉพาะหน้าในพื้นที่ ให้สามารถดำเนินการประสานงานอย่างคล่องตัวมากขึ้น

(2) สนับสนุนบทบาทขององค์กรเอกชน และประชาชน ในการเตรียมการป้องกันปัญหาเฉพาะหน้า ที่คาดว่าจะเกิดขึ้น

3.5.2 สร้างระบบการพัฒนาในพื้นที่ที่มีปัญหาเป็นการเฉพาะ เช่น พื้นที่ชายแดนให้เชื่อมต่อกับพื้นที่พัฒนาปกติ

(1) ปรับปรุงการดำเนินการพัฒนาในระดับพื้นที่ให้มีประสิทธิภาพ โดยการประสานแผนในส่วนกลาง คือแผนพัฒนาเพื่อเสริมความมั่นคงกับแผนกระทรวง โดยยึดแผนพัฒนาจังหวัดเป็นจุดเชื่อมประสานในการแปลงแผนนโยบายจากส่วนกลางไปสู่ส่วนภูมิภาค

(2) เสริมบทบาทของจังหวัดให้มีความสนใจในการเตรียมการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า โดยการสนับสนุนบุคลากร และมีแนวทางการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าในแผนพัฒนาจังหวัด

(3) ปรับปรุงขั้นตอนและวิธีการบริหารโครงการและกิจกรรมการพัฒนาเพื่อแก้ปัญหาเฉพาะ โดยให้จังหวัดเข้ามามีส่วนร่วมหรือริเริ่มได้ในทุกขั้นตอน

(4) ให้มีการดำเนินการโครงการรักษาภูมิประเทศที่ถูกเปลี่ยนแปลงโดยสภาพธรรมชาติ เพื่อรักษาแนวเขตแดนพื้นที่ชายแดนดั้งเดิมของประเทศ

(5) สนับสนุนให้มีการศึกษาและพัฒนาระบบ และกระบวนการป้องกันการเกิดอุบัติเหตุและภัยจากธรรมชาติ

3.5.3 เพิ่มขีดความสามารถขององค์กรประชาชนในการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าและการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และความมั่นคงอย่างต่อเนื่อง

(1) ให้มีการฝึกอบรมองค์กรเอกชนที่เข้าไปดำเนินการในพื้นที่อย่างสม่ำเสมอ โดยเน้นการปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง และการเรียนรู้จากตัวอย่างของความสำเร็จตลอดจนให้มีการประเมินผลเพื่อปรับปรุงประสิทธิภาพเป็นระยะ ๆ

บทนำ

1. การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ คุณภาพชีวิต และสิ่งแวดล้อม เป็นเรื่องเกี่ยวข้องกับคนซึ่งเป็นทั้งผู้กำหนด ผู้สนับสนุน ให้กระบวนการพัฒนาดำเนินตามเป้าหมายที่กำหนดไว้โดยคนจะเป็นผู้รับประโยชน์และรับผลกระทบจากการพัฒนานั้นโดยตรง ดังนั้นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ คุณภาพชีวิต และสิ่งแวดล้อมจึงมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งต่อแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 7 ที่จะก่อให้เกิดความสมดุลในการพัฒนาทั้งในเชิงปริมาณ คุณภาพ และความเป็นธรรมในสังคม

ปัจจุบันการพัฒนากำลังอยู่ในจุดหัวเลี้ยวหัวต่อที่สำคัญ โดยที่เศรษฐกิจของประเทศไทย กำลังก้าวเข้าสู่ระดับนานาชาติ และจะต้องแข่งขันในเวทีโลกมากยิ่งขึ้นทุกขณะ โดยที่โครงสร้างเศรษฐกิจภายในประเทศได้เปลี่ยนแปลงไปสู่ภาคอุตสาหกรรมและบริการที่ทันสมัย ในขณะที่ฐานที่ตั้งของชุมชนได้เริ่มเปลี่ยนจากเกษตรสังคมชนบทสู่ความเป็นสังคมเมืองยิ่งขึ้น ดังนั้น ถ้าจะให้คนเป็นผู้กำหนดหรือผู้สนับสนุนให้เกิดการพัฒนาได้จำเป็นต้องพัฒนาคนให้มีศักยภาพและขีดความสามารถสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมที่กำลังเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว

ประเด็นปัญหาหลักที่ประเทศกำลังเผชิญอยู่ในขณะนี้ก็คือ การพัฒนาคนยังไม่สามารถสนับสนุนการพัฒนาประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพเท่าที่ควร ความได้เปรียบทางด้านทรัพยากรมนุษย์ของไทยกำลังลดน้อยถอยลงไปทั้งในแง่ปริมาณ คุณภาพ และอัตราค่าจ้างที่เริ่มขยับตัวสูงขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาการขาดแคลนแรงงานทั้งในระดับพื้นฐาน ระดับกลางและระดับสูง ที่เกี่ยวข้องกับทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ในขณะเดียวกันเป็นที่คาดว่าในระยะแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 7 ยังมีแรงงานด้อยทักษะฝีมือที่ยังมีงานทำไม่เต็มที่ในภาคเกษตร ซึ่งมีความจำเป็นจะต้องได้รับการยกระดับทักษะฝีมือให้สอดคล้องกับลักษณะโครงสร้างการผลิตด้านอุตสาหกรรมและเกษตรกรรมที่กำลังเปลี่ยนไปสู่ความทันสมัยอีกเป็นจำนวนมาก

2. ขณะเดียวกันเมื่อหันมาพิจารณาสถานการณ์ด้านสังคม ในแง่ของคนที่เป็นผู้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของการพัฒนาประเทศพอจะกล่าวได้ว่าคุณภาพชีวิตของคนในสังคมไทยกำลังถูกกระทบกระเทือนจากการเปลี่ยนแปลงจากสังคมชนบทไปเป็นสังคมเมือง ซึ่งมี การอพยพของประชาชนในชนบทเข้าสู่เมืองและความไม่มั่นคงของสถาบันครอบครัวได้ก่อให้เกิด ปัญหาเด็กและเยาวชน ปัญหายาเสพติด ปัญหาโสเภณี ปัญหาความไม่ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ปัญหาสุขภาพอนามัยที่มีการเจ็บป่วย ซึ่งสัมพันธ์กับความเป็นจริงสังคมเมืองของประเทศ และการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างกลุ่มอายุที่มีสัดส่วนของคนวัยกลางคน และคนสูงอายุมากขึ้น ในขณะที่ สัดส่วนของเด็กน้อยลง

นอกจากนี้ ยังมีปัญหาที่เป็นผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตคือผลกระทบจากการพัฒนาต่อวิถีชีวิต จิตใจ ค่านิยม และวัฒนธรรมที่ดั้งเดิมของไทย และผลกระทบจากปัญหาสิ่งแวดล้อมอันเกิด

จากความเชื่อมโยงของทรัพยากรธรรมชาติที่เคยมีอยู่อย่างอุดมสมบูรณ์ ได้ถูกนำมาใช้อย่างมากมายในการเพิ่มผลผลิตในภาคเกษตรและอุตสาหกรรม และในการบรรเทาปัญหาความยากจนในชนบท

3. ดังนั้น จึงได้กำหนดจุดมุ่งหมายเพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ คุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อมในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 7 ที่สำคัญโดยสรุปได้ 4 ประการ ดังต่อไปนี้

3.1 การจัดระบบการศึกษาและฝึกอบรมทรัพยากรมนุษย์ในกลุ่มเป้าหมายต่างๆ ให้มีศักยภาพและขีดความสามารถที่เหมาะสมในอันที่จะปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของการพัฒนาประเทศได้ทันเหตุการณ์มากยิ่งขึ้น

3.2 การป้องกันแก้ไขและบรรเทาปัญหาที่เกิดขึ้นจากความขัดแย้งในสังคมในช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อของการพัฒนาประเทศ โดยให้ความเอาใจใส่คำจูงเพิ่มขีดความสามารถของกลุ่มชนที่ด้อยโอกาสซึ่งพึ่งตนเองไม่ได้ และยังปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงได้ยากและไม่ทันเหตุการณ์

3.3 ลดผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตที่คนในสังคมได้รับความเชื่อมโยงของสภาวะแวดล้อม อันสืบเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วจากสังคมเกษตรชนบทมาเป็นสังคมเมือง สังคมอุตสาหกรรม และความเชื่อมโยงของทรัพยากรธรรมชาติ

3.4 ส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาคุณภาพชีวิตให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของคนในกลุ่มอายุต่างๆ ตั้งแต่วัยเด็กและเยาวชนวัยทำงานไปจนถึงวัยสูงอายุ โดยการให้การศึกษาดลอดชีวิต

4. เพื่อบรรลุจุดมุ่งหมายดังกล่าวข้างต้น จำเป็นจะต้องปรับนโยบายการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ คุณภาพชีวิต และสิ่งแวดล้อมให้เป็นไปในลักษณะดังนี้คือ

4.1 เพิ่มบทบาทของรัฐในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ คุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อมโดยเน้นการให้ความช่วยเหลือกลุ่มผู้ด้อยโอกาส ให้มีศักยภาพและขีดความสามารถสูงขึ้นในลักษณะต่างๆ เช่น การให้เงินอุดหนุนหรือทุนการศึกษาแก่ผู้ด้อยฐานะทางเศรษฐกิจ การจัดระบบการให้สวัสดิการด้านการศึกษา และการรักษาพยาบาลแก่ผู้จากจน ผู้สูงอายุและผู้พิการทุพพลภาพ และรวมทั้งการจัดสรรงบประมาณและให้เงินอุดหนุนการลงทุน เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมและพัฒนาคุณภาพชีวิตเป็นกรณีพิเศษเร่งด่วน

4.2 ปรับปรุงผ่อนคลายกฎระเบียบและข้อบังคับต่างๆ ให้เกิดประสิทธิภาพและเอื้อต่อการที่จะให้ภาคเอกชนเข้ามีส่วนร่วมในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ คุณภาพชีวิต และสิ่งแวดล้อมมากยิ่งขึ้น การขยายความร่วมมือระหว่างภาครัฐกับเอกชนในการฝึกอบรมพัฒนาฝีมือแรงงาน รวมทั้งการระดมทุนจากภาคเอกชนมาใช้ในการฝึกอบรมให้มากขึ้น นอกจากนี้ ให้นำหลักการ “ผู้สร้างปัญหา

มลพิษ” จะต้องเป็นผู้รับภาระในการบำบัดและกำจัดมลพิษมาใช้ในระยะเวลาของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 7 เป็นต้น

4.3 สนับสนุนการฝึกกำลังของสถาบันครอบครัว ชุมชน องค์กรภาคเอกชนรวมทั้งสถาบัน ศาสนากับภาครัฐในการป้องกันแก้ไขปัญหาสีงแวดล้อม และยกระดับคุณภาพชีวิตทางด้านจิตใจและ วัฒนธรรมของคนในสังคม โดยการเสริมสร้างความมั่นคงของสถาบันครอบครัว การให้ความ ช่วยเหลือและสนับสนุนการดำเนินการขององค์กรเอกชน สาธารณประโยชน์ การขยายขอบเขต ความร่วมมือระหว่างภาครัฐและองค์กรประชาชนในรูปแบบต่างๆ เช่น ระบบสาธารณสุขมูลฐาน งาน ชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ อาสาสมัครเพื่ออนุรักษ์มรดกทางศิลปวัฒนธรรม ตลอดจนการจัดตั้งองค์กร ร่วมสามฝ่าย คือ ชุมชน สถานประกอบการและภาครัฐบาล เพื่อทำหน้าที่เฝ้าระวังและกำกับดูแล ป้องกันรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมให้เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนดไว้ เป็นต้น

สำหรับรายละเอียดของนโยบายและมาตรการจะปรากฏอยู่ในบทต่อๆ ไปของแผนส่วนนี้ ซึ่งประกอบด้วยบทที่ว่าด้วยการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ การศึกษาและสาธารณสุขติดตามด้วยบท ที่ว่าด้วยการพัฒนาจิตใจ วัฒนธรรมและสังคม ตลอดจนบทว่าด้วยการพัฒนาสิ่งแวดล้อมเพื่อ คุณภาพชีวิต และการบริหารและจัดการทรัพยากรธรรมชาติ ตามลำดับ

บทที่ 1

การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ การศึกษาและสาธารณสุข

1. ประเด็นการพัฒนา

จากผลการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจและสังคมในระยะที่ผ่านมาและแนวโน้มในอนาคต จึงมีประเด็นหลักของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ การศึกษาและสาธารณสุขในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 7

1.1 อัตราเพิ่มของประชากรได้ลดลงมาเป็นลำดับโดยทั่วไปแต่ยังมีปัญหาในบางพื้นที่

ถึงแม้ว่าประเทศไทยจะประสบความสำเร็จอย่างมากในด้านการลดอัตราเพิ่มของประชากรเหลือประมาณร้อยละ 1.4 เมื่อสิ้นแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 6 แต่ในบางพื้นที่อัตราเพิ่มของประชากรยังอยู่ในระดับสูง โดยเฉพาะในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคใต้ ซึ่งยังมีกลุ่มชาวเขา ชาวไทยต่างวัฒนธรรมในภาคใต้ซึ่งเป็นกลุ่มที่มีรายได้ต่ำ

1.2 โครงสร้างกลุ่มอายุของประชากรเปลี่ยนไปโดยมีวัยเด็กลดลง แต่ประชากรวัยหนุ่มสาว วัยกลางคนและวัยสูงอายุเพิ่มขึ้น

การที่อัตราเพิ่มของประชากรลดลง มีผลทำให้ลักษณะโครงสร้างกลุ่มอายุประชากรเปลี่ยนไปมาก กล่าวคือ สัดส่วน “วัยเด็ก” (0-14 ปี) มีแนวโน้มลดลงเหลือประมาณร้อยละ 33 ส่วน “วัยหนุ่มสาว” และ “วัยกลางคน” (15-59 ปี) เพิ่มขึ้นร้อยละ 61 และวัยสูงอายุ (60 ปีขึ้นไป) เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 6.2 ของประชากรทั้งประเทศ ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อการวางแผนการศึกษา การมีงานทำ การจัดสาธารณสุขและการจัดสวัสดิการสังคมของประเทศเป็นอย่างมาก

1.3 ฐานที่ตั้งถิ่นฐานชุมชนเริ่มเปลี่ยนแปลงจากสังคมชนบทเป็นสังคมเมืองมากขึ้น

เนื่องจากฐานเศรษฐกิจอุตสาหกรรมและบริการส่วนใหญ่อยู่ในเมืองจึงทำให้มีการอพยพย้ายถิ่นจากชนบทเข้าสู่เมืองมากขึ้น ถึงแม้ว่าประชากรบางส่วนอาจมีโอกาสได้มีงานทำและมีรายได้ดีขึ้น แต่ก็ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตและสร้างปัญหาสังคมตามมาหลายด้าน เช่น การขาดแคลนที่อยู่อาศัย บริการด้านการศึกษาและสาธารณสุข ปัญหาอาชญากรรม ยาเสพติด ชุมชนแออัด การจราจรติดขัดในเมืองใหญ่ ความเสื่อมโทรมของคุณภาพชีวิตอันเกิดจากภาวะมลพิษ ความไม่ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ปัญหาเด็กและเยาวชน สุขภาพจิต แรงงานโสเภณี ตลอดจนปัญหาที่สืบเนื่องมาจากความยากจนในเมือง

1.4 ความได้เปรียบด้านทรัพยากรมนุษย์เริ่มลดน้อยถอยลงทั้งในด้านปริมาณ คุณภาพและอัตราค่าจ้าง

การเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ สังคมและประชากรมีผลทำให้ความได้เปรียบด้านทรัพยากรมนุษย์เริ่มลดลง เกิดปัญหาการขาดแคลนแรงงานทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพ ในระดับพื้นฐาน ระดับกลางและระดับสูง ในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องกับวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีอันเป็นผลทำให้อัตรากำลังมีแนวโน้มสูงขึ้น ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อฐานะการแข่งขันกับต่างประเทศ ในขณะที่เดียวกันระบบการศึกษาและฝึกอบรมยังไม่สามารถปรับตัวในการเพิ่มการผลิตกำลังคนให้สอดคล้องกับความต้องการที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว โดยมีลักษณะความต้องการและความขาดแคลนกำลังคนในระดับต่างๆ ดังนี้

1.4.1 กำลังคนระดับพื้นฐาน

จากการที่เศรษฐกิจในภาคอุตสาหกรรมและบริการขยายตัวอย่างรวดเร็วทำให้มีความต้องการกำลังคนที่มีการศึกษาสูงกว่าระดับประถมศึกษาเพิ่มขึ้นมาก ในขณะที่อัตราการเข้าสู่กำลังแรงงานของคนในกลุ่มอายุนี้เริ่มมีแนวโน้มลดลง ทำให้เกิดภาวะตึงตัวขึ้นในตลาดแรงงาน

1.4.2 กำลังคนระดับกลางและระดับสูง

ปัจจุบันภาคธุรกิจเอกชนมีความต้องการช่างเทคนิคที่มีฝีมือและประสบการณ์ในภาคอุตสาหกรรมเฉพาะด้านเป็นจำนวนมากขึ้น แต่หาคนที่มีคุณภาพตามที่ต้องการไม่ได้ ในขณะที่เดียวกันก็ยังคงมีปัญหาว่างงานของผู้สำเร็จการศึกษาในระดับอาชีวศึกษาและการขาดแคลนด้านปริมาณสำหรับกำลังคนในระดับสูง โดยเฉพาะด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (วิศวกรรม เครื่องกล โลหการ ไฟฟ้า เคมี เครื่องมือวัดและควบคุมโยธาคอมพิวเตอร์) ด้านการตลาดและการจัดการ ธุรกิจท่องเที่ยว สิ่งแวดล้อมการแพทย์ และเกษตรสมัยใหม่ โดยจะมีความต้องการกำลังคนเหล่านี้เพิ่มขึ้นมาก แต่ระบบการศึกษาผลิตออกมาไม่ทันกับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของการพัฒนาประเทศ

อย่างไรก็ตาม ในระยะของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 7 คาดว่ามีการทำไม่เต็มที่ของแรงงานในภาคเกษตรยังคงมีอยู่ต่อไป โดยเฉพาะในแรงงานที่มีการศึกษาต่ำต้อยทักษะและความรู้ในการประกอบอาชีพ ซึ่งไม่สามารถปรับตัวเข้ากับการผลิตในภาคเกษตรและอุตสาหกรรมสมัยใหม่ได้

1.5 การเจ็บไข้ได้ป่วยของคนในสังคมมีลักษณะเปลี่ยนแปลงไป

การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างอายุประชากร เศรษฐกิจสังคมและสภาพแวดล้อมทำให้ความกดดันในด้านปริมาณลดลงสำหรับบริการให้ภูมิคุ้มกันโรคและอนามัยแม่และเด็ก แต่ความต้องการบริการด้านการรักษาพยาบาลสำหรับผู้ป่วยในวัยหนุ่มสาว วัยกลางคน และวัยสูงอายุมีแนวโน้มสูงขึ้น โดยเฉพาะการเจ็บไข้ได้ป่วยที่เกิดขึ้นจากการประกอบอาชีพในภาคอุตสาหกรรมและบริการ และโรคที่เกิดขึ้นกับคนในวัยกลางคนและสูงอายุ เช่น โรคหัวใจ โรคมะเร็ง โรคระบบทางเดินอาหาร

รวมทั้งโรคที่เกิดจากสภาพแวดล้อม เช่น โรคจิตประสาท โรคเอดส์ และโรคที่เกิดจากการบริโภคอาหารที่มีสารเคมี ในขณะที่เดียวกันโรคติดต่อและโรคที่เกิดจากความยากจนก็ยังมีปัญหาอยู่

2. เป้าหมายการพัฒนา

จากประเด็นการพัฒนาดังกล่าวข้างต้น จำเป็นที่จะต้องเน้นการพัฒนาคนให้เป็นคนดีมีความสามารถ และมีสุขภาพอนามัยที่ได้อย่างเหมาะสมที่จะเป็นผู้นำ และสนับสนุนการพัฒนาประเทศให้สามารถรักษาสถานภาพการแข่งขันในตลาดต่างประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ พร้อมทั้งสร้างโอกาสให้แก่กลุ่มผู้ด้อยโอกาสทางเศรษฐกิจและสังคมได้รับการพัฒนาความรู้ ฝีมือและทักษะ เพื่อเสริมสร้างขีดความสามารถในการประกอบอาชีพให้สูงขึ้น เพื่อบรรลุเป้าหมายดังกล่าว จึงกำหนดเป้าหมายการพัฒนา ดังนี้

2.1 ประชากร

2.1.1 ลดอัตราเพิ่มประชากรให้เหลือร้อยละ 1.2 ในปีสุดท้ายของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 7 (จะมีจำนวน 61 ล้านคน) โดยเน้นกลุ่มเป้าหมายภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคใต้ และกลุ่มเป้าหมายพิเศษ เช่น ชาวนา ชาวไทยต่างวัฒนธรรมภาคใต้ ชาวมุสลิมแออัดและแรงงานภาคอุตสาหกรรม

2.1.2 พัฒนาการตั้งถิ่นฐานที่เป็นชุมชนเมือง และชนบทให้เติบโตอย่างมีระเบียบและไม่ก่อมลภาวะเป็นพิษตลอดจนปัญหาสิ่งแวดล้อม

2.2 การศึกษาและการฝึกอบรม

2.2.1 ขยายการศึกษาขั้นพื้นฐานจาก 6 ปี เป็น 9 ปี อย่างเป็นขั้นตอนและกำหนดให้อัตราการเรียนต่อชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นเพิ่มขึ้นจากอัตราปัจจุบันร้อยละ 46.2 เป็นไม่ต่ำกว่าร้อยละ 73 ในปีสุดท้ายของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 7 โดยเน้นพื้นที่ชนบทยากจนซึ่งมีอัตราการเรียนต่ำ

2.2.2 ในปีสุดท้ายของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 7 กำหนดให้มีการรับนักศึกษาใหม่ในระดับอุดมศึกษามีสัดส่วนของสายวิทยาศาสตร์ต่อสายสังคมศาสตร์เป็น 30:70 โดยเน้นการผลิตแพทย์ ทันตแพทย์ เกษตรกร วิศวกร นักวิทยาศาสตร์ และกำลังคนสาขาบริการต่างๆ ที่สอดคล้องกับการพัฒนาประเทศ

2.2.3 ให้ประชาชนได้รับการศึกษาทั้งในระบบและนอกระบบโรงเรียนอย่างกว้างขวางทั่วถึง และต่อเนื่อง

2.3 การยกระดับรายได้และสวัสดิการแรงงาน

2.3.1 เพิ่มการจ้างงานให้สูงขึ้น 2.8 ล้านคนในช่วงของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 7 โดยเพิ่มจำนวนการมีงานทำส่วนรวมจากจำนวน 3 2 . 0 2 ล้านคนในปี 2 5 3 9

2.3.2 ให้มีการฝึกอบรมแรงงานที่ด้อยโอกาสทางเศรษฐกิจ ได้พัฒนาขีดความสามารถเพื่อการยกระดับรายได้และฐานะของตนเองให้ดีขึ้น และเพื่อประกอบอาชีพส่วนตัวและธุรกิจขนาดเล็กที่ไม่เป็นระบบในเขตเมือง ตลอดจนเสริมสร้างโอกาสในการประกอบอาชีพเสริมแก่เกษตรกรและการทำงานนอกภาคเกษตรในชนบท

2.3.3 ให้กลุ่มผู้ด้อยโอกาสทางเศรษฐกิจ โดยเฉพาะแรงงานรับจ้างภาคเกษตรแรงงานที่มีรายได้ต่ำในเมือง แรงงานเด็กและสตรี แรงงานไทยในต่างประเทศ มีความมั่นคงในการทำงาน ได้รับค่าจ้างที่เป็นธรรม ตลอดจนทั้งได้รับการคุ้มครองในด้านความปลอดภัยและการพัฒนาสภาพแวดล้อม การทำงานที่เหมาะสม รวมทั้งได้รับการจัดสวัสดิการอย่างทั่วถึง

2.4 การพัฒนาสุขภาพและพละนาามัย

ให้ประชาชนมีสุขภาพดีถ้วนหน้าในทศวรรษหน้า โดยภายในสิ้นแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 7 มุ่งจะ

2.4.1 ลดอัตราการป่วยและตายในโรคต่างๆ ซึ่งเป็นปัญหาที่สำคัญให้ต่ำลง ดังนี้คือ

(1) ลดอัตราการตายของทารกจาก 29 ต่อ 1'000 ของการเกิดมีชีวิตให้เหลือ 23 ต่อ 1 , 0 0 0 ของการเกิดมีชีวิต

(2) ให้เด็ก 0 - 5 ปีได้รับวัคซีนป้องกันโรคได้ไม่น้อยกว่าร้อยละ 9 0

(3) ลดการป่วยและตายของทุกกลุ่มอายุจากโรคที่สำคัญคือ โรคทางเดินอาหาร โรคหัวใจ โรคมะเร็งและโรคเอดส์ให้ต่ำลง

2.4.2 ประชาชนได้บริโภคอาหารที่มีคุณค่า ปลอดภัย และเพียงพอกับความต้องการของร่างกาย ตลอดจนที่อยู่อาศัยและสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม ดังนี้

(1) ลดภาวะทุพโภชนาการระหว่างอายุ 0-4 ปี ในระดับ 2 และระดับ 3 ให้ต่ำกว่าร้อยละ 1

(2) ให้บริการทางด้านสุขภาพและพละนาามัยให้แก่กลุ่มอายุตั้งแต่ 60 ปี ขึ้นไปให้พอเพียงตามวัย

2.4.3 ประชากรได้รับการสาธารณสุขเพียงพอ ตามความจำเป็นโดยเฉพาะกลุ่มผู้ยากจน ผู้สูงอายุ เด็ก และผู้ป่วยทุพพลภาพ

3. แนวทางและมาตรการการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

การศึกษาและสาธารณสุข

เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายดังกล่าวข้างต้น จึงกำหนดแนวทางและมาตรการในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ การศึกษา และสาธารณสุขในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 7 ไว้ดังต่อไปนี้

3.1 ประชากร

3.1.1 ลดอัตราการเพิ่มประชากร ให้ได้ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดย

(1) ขยายบริการวางแผนครอบครัว ให้ทั่วถึงทุกกลุ่มเป้าหมายประชากรและรักษาระดับการวางแผนครอบครัวในพื้นที่ซึ่งมีการคุมกำเนิดสูงแล้วไว้อย่างต่อเนื่องโดยเน้น

(1.1) เพิ่มขีดความสามารถและประสิทธิภาพของบุคลากร และส่งเสริมการใช้ระบบอาสาสมัครเข้าช่วยขยายให้บริการวางแผนครอบครัวในชุมชนแออัด ควบคู่กับการปรับปรุงสุขภาพอนามัยแม่และเด็ก

(1.2) ผสมผสานการให้บริการวางแผนครอบครัวกับกิจกรรมพัฒนาด้านต่าง ๆ

(1.3) ปรับปรุงระบบข้อมูลเกี่ยวกับภาวะเจริญพันธุ์และการวางแผนครอบครัวของกลุ่มเป้าหมายพิเศษให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

(2) รณรงค์และเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ เกี่ยวกับการวางแผนครอบครัวและประชากรกับการพัฒนา โดย

(2.1) เผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับผลเสียของการมีลูกมากและปลูกฝังค่านิยมการมีลูก 2 คน ให้แก่ประชาชนทั้งในและนอกระบบโรงเรียน ปรับปรุงวิธีการสอนวิชาประชากรศึกษาในระบบโรงเรียนให้เป็นที่ดึงดูดความสนใจของนักเรียนแต่ละระดับตลอดจนมีเนื้อหาที่น่าสนใจเสริมคุณภาพประชากรและสิ่งแวดล้อม

(2.2) ส่งเสริมบทบาทขององค์กรเอกชนและชุมชน ตลอดจนมีการร่วมมือและประสานงานกันระหว่างหน่วยงานราชการ องค์กรเอกชนและชุมชนโดยเฉพาะผู้นำท้องถิ่นในการรณรงค์เรื่องวางแผนครอบครัว การสร้างความรู้ความเข้าใจในเรื่องผลกระทบของประชากรที่มีต่อการพัฒนา

(2.3) เน้นการรณรงค์ในเรื่องความพร้อมของการมีบุตรสำหรับคู่สมรสใหม่ และการมีส่วนร่วมรับผิดชอบของคู่สมรสต่อการมีบุตร

3.1.2 ส่งเสริมและสนับสนุนให้การกระจายตัวของประชากรและการตั้งถิ่นฐานให้สอดคล้องกับการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และภาวะการจ้างงาน โดย

(1) สนับสนุนให้องค์กรท้องถิ่น (เทศบาลและสุขาภิบาล) วางแผนปรับปรุงและจัดหาบริการพื้นฐานให้เพียงพอกับการขยายตัวของชุมชนเมืองเดิมและชุมชนเมืองใหม่ โดยกระจายอำนาจการบริหารและความรับผิดชอบในการพัฒนาชุมชนเมืองให้แก่องค์กรท้องถิ่น

(2) ปรับปรุงและจัดเก็บข้อมูลเกี่ยวกับชุมชนและประชากรเขตเมือง โดยเฉพาะจำนวนประชากรในเขตชุมชนเมืองที่เกิดขึ้นใหม่ ซึ่งยังไม่เคยมีการรวบรวมข้อมูลโดยมอบให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและจังหวัดรวบรวมข้อมูลดังกล่าวอย่างต่อเนื่อง

(3) ยับยั้งการอพยพย้ายถิ่นของชาวเขาที่จะเข้ามาตั้งถิ่นฐานในประเทศไทย และย้ายถิ่นของชาวเขาที่อยู่ในประเทศไทย ตลอดจนยับยั้งการอพยพของชาวไทยพื้นที่ราบมิให้เข้าไปตั้งถิ่นฐานในเขตป่าไม้ โดยเร่งรัดให้หน่วยราชการทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาคที่เกี่ยวข้องร่วมมือกันวางแผนจัดระเบียบหมู่บ้านชาวเขา รวมทั้งรณรงค์ให้ความรู้เกี่ยวกับผลดีและผลเสียของการย้ายถิ่น ให้ชาวไทยพื้นราบและชาวเขาได้มีความเข้าใจที่ถูกต้อง

3.2 การศึกษาและการฝึกอบรม

3.2.1 ให้ความสำคัญต่อการขยายบริการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อเตรียมความพร้อมเพิ่มพูนความรู้และทักษะที่จะนำไปสู่การประกอบอาชีพต่อไป โดยเฉพาะกลุ่มผู้ด้อยโอกาสซึ่งพึ่งตนเองไม่ได้อย่างทั่วถึงโดยดำเนินงาน ดังนี้

(1) ส่งเสริมพัฒนาการของเด็กตั้งแต่แรกเกิดจนถึงวัยการศึกษาภาคบังคับ

(1.1) ในระดับ 0-5 ปี เน้นบทบาทของสถาบันครอบครัวในการอบรมเลี้ยงดูเด็ก ส่งเสริมให้ชุมชน สถานประกอบการและหน่วยงานต่างๆ จัดศูนย์เลี้ยงดูเด็กก่อนวัยเรียนอย่างกว้างขวางยิ่งขึ้น

(1.2) ขยายและส่งเสริมการจัดการศึกษาในการบริบาลทารก การดูแลเด็กเล็กในชั้นอนุบาลทั้งในระบบและนอกระบบ โดยชักจูงหรือให้สิ่งจูงใจภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้น

(2) เร่งรัดการจัดการศึกษาภาคบังคับ (6 ปี) ให้ครอบคลุมประชากรในกลุ่มอายุ โดยเฉพาะเด็กในชนบทห่างไกล เด็กที่เคลื่อนย้ายตามผู้ปกครองไปทำงานยังที่ต่างๆ รวมทั้งเยาวชนและสตรีที่ถูกใช้เป็นเครื่องมือในการหาผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจอย่างไม่เป็นธรรม โดยเน้น

(2.1) ขยายและพัฒนารูปแบบวิธีการจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสมแก่เด็กผู้ด้อยโอกาสในชนบทที่ห่างไกลในชุมชนแออัด เด็กที่มีความผิดปกติทางร่างกาย จิตใจ รวมทั้งเด็กและเยาวชนที่มีปัญญาเลิศหรือมีความสามารถพิเศษ

(2.2) ปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอนเพื่อลดอัตราการออกกลางคัน และการตกซ้ำชั้น ตลอดจนพัฒนาระบบการส่งต่อนักเรียนให้ได้ผลอย่างจริงจัง

(2.3) ทบทวนและปรับปรุงวิธีการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และให้ครอบคลุมกลุ่มเป้าหมายอย่างทั่วถึงและต่อเนื่อง

(2.4) แก้ไขปรับปรุง กฎ ระเบียบ และข้อบังคับต่างๆ ที่เป็นอุปสรรคต่อการให้การศึกษาแก่เด็กและเยาวชน โดยเฉพาะการเข้าศึกษาภาคบังคับ เช่น กฎหมายเกี่ยวกับทะเบียนราษฎรและระเบียบการไม่อนุญาตให้เด็กที่จบประถมศึกษาที่อายุต่ำกว่า 15 ปี เข้ารับบริการศึกษานอกระบบโรงเรียน เป็นต้น

(3) ขยายการศึกษาขั้นพื้นฐานจาก 6 เป็น 9 ปี อย่างเป็นขั้นตอนเน้นให้ความสำคัญทั้งด้านคุณภาพและปริมาณ โดยเฉพาะพื้นที่ชนบทห่างไกลที่มีอัตราการเรียนต่อต่ำ

(3.1) ให้สิ่งจูงใจแก่ผู้ประกอบการที่ด้อยฐานะทางเศรษฐกิจเพื่อส่งเด็กเข้าเรียนต่อมากขึ้น ด้วยการให้เงินอุดหนุนเพื่อทดแทนค่าเสียโอกาส หรือการนำระบบป้องกันการศึกษามาใช้

(3.2) ปรับปรุงหลักสูตรทางด้านการฝึกทักษะและเพิ่มพูนความรู้ด้านอาชีพที่เหมาะสมกับท้องถิ่น และให้มีการนำภูมิปัญญาชาวบ้านมาประยุกต์เข้ากับกระบวนการการเรียนการสอน

(4) พัฒนาการเรียนการสอนทางด้านวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์และภาษาศาสตร์ (อังกฤษ) โดย

(4.1) เร่งรัดการผลิตและการฝึกอบรมครูทั้งก่อนประจำการและระหว่างประจำการในทุกระดับอย่างต่อเนื่อง เน้นให้ความสำคัญต่อกระบวนการผลิตครูที่มีคุณภาพ จรรยาบรรณทางวิชาชีพ และมีเทคนิคในการถ่ายทอดความรู้ให้เกิดผลในด้านการสอนอย่างจริงจัง

(4.2) ปรับปรุงอุปกรณ์ห้องปฏิบัติการและห้องสมุดให้ทันสมัย และรณรงค์ให้มีการใช้ประโยชน์อย่างต่อเนื่อง เน้นกิจกรรมในเชิงรูปธรรมอย่างจริงจัง เช่น การจัดนิทรรศการและการประกวดสิ่งประดิษฐ์ เป็นต้น

3.2.2 พัฒนากำลังคนระดับกลางและระดับสูงทั้งด้านปริมาณและคุณภาพในสาขาที่ขาดแคลน และสอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน โดยดำเนินการดังนี้

(1) เร่งขยายการผลิตแพทย์ ทันตแพทย์ เกษษกร วิศวกร สถาปนิก นักวิทยาศาสตร์ นักเทคโนโลยีและช่างเทคนิค ด้วยการเพิ่มเป้าหมายการผลิตในสถาบันการศึกษาของรัฐที่ผลิตอยู่เดิม และที่กำลังอยู่ในระหว่างการจัดตั้งขึ้นใหม่ในส่วนภูมิภาค

(2) พัฒนาระบบข้อมูลข่าวสารข้อสนเทศเกี่ยวกับภาวะตลาดแรงงานเพื่อปรับปรุงหลักสูตรและขบวนการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับการมีงานทำ โดยมีการติดตามผลการมีงานทำของผู้สำเร็จการศึกษาในสถาบันอย่างกว้างขวาง เพื่อนำข้อมูลมาประกอบการปรับปรุงหลักสูตรการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับการมีงานทำและการแนะแนวการศึกษาและมีอาชีพ

(3) เร่งรัดการผลิตและฝึกอบรมครูและอาจารย์ในสาขาที่ขาดแคลน โดยมีแนวทางการดำเนินงาน โดย

(3.1) เน้นการผลิตและฝึกอบรมในสถาบันที่มีอยู่แล้วโดยขอความช่วยเหลือทางวิชาการจากต่างประเทศ ให้ความสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพในด้านคุณธรรม จรรยาบรรณ และทักษะในด้านวิชาการ การบริหาร และการถ่ายทอดความรู้ได้อย่างจริงจัง

(3.2) ประสานความร่วมมือกับสถานประกอบการในการฝึกทักษะวิชาชีพ และการพัฒนาข้อมูลข่าวสารให้ทันความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีอยู่เสมอ

(3.3) ให้มีการหมุนเวียนบุคลากรระหว่างสถาบันการศึกษา สถาบันวิชาการของรัฐและสถานประกอบการเอกชน เพื่อเปิดโอกาสให้บุคลากรมีประสบการณ์กว้างขวาง และเพิ่มพูนความสามารถในการปฏิบัติงาน

(3.4) กำหนดสิ่งจูงใจให้ครู-อาจารย์ในสาขาวิชาที่ขาดแคลนโดยเฉพาะ วิศวกรรมศาสตร์ วิทยาศาสตร์ แพทย์ศาสตร์ ทันตแพทย์ศาสตร์ ในรูปแบบต่างๆ เช่นการให้ทุนการศึกษา การให้เงินอุดหนุนในรูปแบบของเงินเพิ่มพิเศษ การเพิ่มค่าสอนรายชั่วโมง การให้สิทธิอาจารย์ที่เกษียณอายุแล้วได้ทำการสอนต่อจนอายุ 6 5 ปี เป็นต้น

(4) สนับสนุนให้สถาบันอุดมศึกษาของรัฐสามารถดำเนินการได้อย่างมีอิสระและพึ่งตนเองได้มากขึ้น

(4.1) ให้มหาวิทยาลัยมีอิสระในการบริหารงบประมาณที่รัฐจัดสรรให้ โดยสามารถออกระเบียบการใช้จ่ายเงินของตนเอง แต่ระเบียบบริหารบุคลากรยังคงอยู่ในระบบราชการตามเดิม หรือ

(4.2) ใช้รูปแบบของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี คือเป็นมหาวิทยาลัยของรัฐแต่ไม่เป็นส่วนราชการ โดยรัฐให้เงินอุดหนุนประจำปีส่วนหนึ่ง เพื่อให้มหาวิทยาลัยดำเนินการไปได้ตามปกติ และอีกส่วนหนึ่งมหาวิทยาลัยหารายได้เองเพื่อเสริมสร้างความเป็นเลิศทางวิชาการ

ทั้งนี้ สภามหาวิทยาลัยจะรับผิดชอบในการออกระเบียบในการบริหารงบประมาณของแต่ละ
มหาวิทยาลัยต่อไป

(5) สนับสนุนการจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษา ให้ผู้ที่มีความรู้ มีระเบียบ
วินัย ควบคู่ไปกับการมีจรรยาบรรณในวิชาชีพ พร้อมทั้งมีประสบการณ์เป็นสากลยิ่งขึ้น

(5.1) จัดหลักสูตรให้มีการผสมผสานระหว่างวิชาด้านวิทยาศาสตร์และ
วิชาด้านสังคมศาสตร์ เช่น วิชาวิศวกรรมศาสตร์ผสมผสานกับวิชาเศรษฐศาสตร์

(5.2) ร่วมมือกับสถาบันการศึกษาต่างประเทศในด้านวิชาการ เช่น การ
แลกเปลี่ยนอาจารย์และจัดทำหลักสูตรร่วมกัน

(6) ปรับค่าหน่วยกิตและค่าธรรมเนียมของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐในสาขาที่
ขาดแคลนหรือสาขาที่มีความต้องการเรียนสูง ให้คุ้มทุนมากยิ่งขึ้นควบคู่ไปกับระบบการให้ทุนอุดหนุน
การศึกษาแก่ผู้ยากจน หรือการให้เงินยืมเพื่อการศึกษาหรือในรูปแบบอื่นๆ

(7) สนับสนุนให้สถาบันอุดมศึกษาทำการวิจัยและพัฒนาให้กว้างขวางรวมทั้ง
สนับสนุนให้เอกชนจัดตั้งกองทุนเพื่อการวิจัยและพัฒนา โดยให้ความสำคัญในการนำผลการวิจัยและ
พัฒนามาถ่ายทอดให้เกิดผลในเชิงพาณิชย์มากขึ้น

3.2.3 ส่งเสริมและสนับสนุนให้เอกชนมีบทบาทในการจัดการศึกษาและฝึกอบรมมากขึ้น
โดยเน้นให้ความสำคัญและดำเนินการ ดังนี้

(1) ปรับปรุงและผ่อนคลาย กฎ ระเบียบและข้อบังคับต่างๆ เพื่อลดขั้นตอนการ
ดำเนินงานและจูงใจให้เอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษามากขึ้น โดย

(1.1) ยกเลิกเพดานค่าเล่าเรียนของโรงเรียนเอกชนในทุกระดับการศึกษา
เพื่อเปิดโอกาสให้ปรับตัวได้ตามความเหมาะสมของแต่ละสถานศึกษา

(1.2) ให้เอกชนมีอิสระในการจัดทำรายละเอียดของหลักสูตรภายใต้
กรอบโครงสร้างของแต่ละหลักสูตรที่ทางราชการกำหนดไว้ เพื่อให้เกิดความคล่องตัวในการบริหาร
และการจัดการ

(1.3) ให้การส่งเสริมการลงทุนแก่เอกชนที่จะจัดบริการทางการศึกษา
โดยเน้นชุมชนศูนย์กลางในภูมิภาค เช่น พื้นที่เขตเศรษฐกิจใหม่ ชายฝั่งทะเลภาคตะวันออกและ
ชายฝั่งทะเลภาคใต้ และให้ผลิตกำลังคนตามความต้องการของแต่ละภูมิภาค

(1.4) ส่งเสริมให้เอกชนผลิตกำลังคนในสาขาที่ขาดแคลน เช่น วิศวกร
แพทย์ และทันตแพทย์ โดยการสนับสนุนจากทบวงมหาวิทยาลัยและสมาคมวิชาชีพ

(2) จัดให้มีความร่วมมือระหว่างสถาบันการศึกษาและฝึกรวมของรัฐบาลกับสถานประกอบการ เพื่อการฝึกทักษะวิชาชีพในรูปแบบต่างๆ ให้เป็นไปอย่างกว้างขวางยิ่งขึ้น เช่น ความร่วมมือในรูปแบบช่างฝึกหัด หรือแบบโรงเรียน-โรงงาน ปรับกระบวนการเรียนการสอนทั้งภาคทฤษฎีควบคู่ไปกับภาคปฏิบัติและการทำงานในสถานประกอบการ เป็นต้น

3.2.4 ปรับปรุงการจัดการศึกษาตลอดชีพเพื่อปวงชน ทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพให้มีความต่อเนื่องแก่กลุ่มเป้าหมายตั้งแต่เด็กปฐมวัยไปจนถึงวัยสูงอายุ และมีความสอดคล้องกับการจัดบริการการศึกษาทุกระดับ โดยดำเนินการ ดังนี้

(1) กระจายอำนาจการตัดสินใจในการกำหนดทิศทางและนโยบายการศึกษารวมทั้งการบริหารงานบุคคล การบริหารงบประมาณไปส่วนภูมิภาคและท้องถิ่นมากขึ้น

(2) จัดให้มีความเชื่อมโยงระหว่างการศึกษาในระบบและนอกระบบโรงเรียน รวมทั้งการศึกษาตามอัธยาศัย ให้ครอบคลุมประชากรทุกกลุ่มเป้าหมายอย่างทั่วถึงโดย

(2.1) ปรับปรุงประสิทธิภาพการเรียนการสอนเพื่อปลูกฝังจิตใจเด็กและเยาวชนให้มีคุณธรรม จริยธรรม การส่งเสริมการเล่นกีฬาและการออกกำลังกายความมีระเบียบวินัย และความซบซึ้งด้านสุนทรียภาพ โดยอาศัยกระบวนการลูกเสือ ยุวกาชาด การฝึกวิชาทหารและการจัดกิจกรรมในศูนย์เด็กและเยาวชน เป็นต้น

(2.2) ให้ความรู้แก่ปวงชนเพื่อนำไปสู่กระบวนการก้าวหน้าสมัยใหม่ เพื่อให้รู้เท่าทันเทคโนโลยีในการใช้ปุ๋ย ยาฆ่าแมลง การใช้พลังงาน และให้รู้จักรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ตลอดจนปลูกฝังความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องด้านการเมืองและการปกครอง แก่ประชาชนทุกกลุ่มอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

(3) สนับสนุนให้เด็กทั้งในระบบและนอกระบบโรงเรียนมีโอกาสได้รับการศึกษาและสอบเทียบความรู้ได้อย่างเหมาะสมตามวัยและระดับการศึกษา โดยพิจารณาว่างกฎและระเบียบเพื่อการส่งเสริมการศึกษาตามความเหมาะสมในแต่ละกลุ่มเป้าหมาย ดังนี้

(3.1) ให้ประชาชนได้มีการเรียนรู้และศึกษาด້วยตนเองและนำความรู้ความสามารถในการเรียนรู้ไปสอบเทียบระดับความรู้ได้

(3.2) เร่งขยายการจัดการศึกษาผู้ใหญ่ให้กว้างขวางและครอบคลุมกลุ่มเป้าหมายผู้ด้อยโอกาส ให้ทั่วถึงมากยิ่งขึ้น

(3.3) จัดรูปแบบและวิธีการเรียนการสอนที่เหมาะสมสำหรับกลุ่มเด็กในระบบโรงเรียนที่มีความสามารถพิเศษเพื่อให้เรียนจบเร็วขึ้น และสำหรับกลุ่มเด็กในโรงเรียนที่มีอายุสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด ควรเปิดโอกาสให้ศึกษาในระบบการศึกษาผู้ใหญ่ได้ เช่นกัน

(4) พัฒนาคุณภาพครูระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา โดยฝึกอบรมครูประจำการให้มีความรู้และความสามารถในการสอนได้ตามหลักสูตร โดยเน้นครูที่สอนเด็กที่มีความผิดปกติทางร่างกายและจิตใจเป็นพิเศษ

(5) พัฒนาระดับข้อมูลข่าวสารในการให้ความรู้ผ่านทางระบบสื่อสารมวลชนต่างๆ โดยการจัดทำแผนการใช้สื่อสารมวลชนในทุกรูปแบบ เพื่อประโยชน์ต่อการให้การศึกษา การเผยแพร่และเสริมสร้างความเข้าใจร่วมกันต่อนโยบายและโครงการพัฒนาประเทศ

3.3 การยกระดับรายได้และสวัสดิการแรงงาน

3.3.1 ส่งเสริมการฝึกอบรมและพัฒนาฝีมือแรงงาน เพื่อเพิ่มขีดความสามารถของกลุ่มผู้ด้อยโอกาสให้มีความรู้ ฝีมือและทักษะในการประกอบอาชีพ อันเป็นการเสริมสร้างโอกาสการมีงานทำและยกระดับรายได้ให้สูงขึ้นด้วย โดย

(1) สนับสนุนการฝึกอาชีพระยะสั้นสำหรับแรงงานไร้ฝีมือ เพื่อพัฒนาทักษะและประสิทธิภาพในการทำงานควบคู่ไปกับการปรับปรุงหลักสูตร และระบบการจัดฝึกอบรมให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน โดยการประสานความร่วมมือระหว่างสถาบันฝึกอาชีพของรัฐและสถานประกอบการเอกชน

(2) เร่งรัดการประกาศใช้พระราชบัญญัติส่งเสริมการฝึกอาชีพ ในสถานประกอบการ เพื่อส่งเสริมให้สถานประกอบการเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการฝึกช่างฝีมือร่วมกับสถาบันฝึกอาชีพของรัฐ

(3) ขยายรูปแบบความร่วมมือ รวมทั้งระดมทุนจากภาคเอกชน มาใช้ในการฝึกอบรมมากขึ้น โดยกำหนดระบบการให้สิ่งจูงใจในรูปแบบต่างๆ ที่เหมาะสมกับการฝึกอบรมแก่สถานประกอบการทุกขนาด

(4) ประสานงานระหว่างภาครัฐและเอกชน ในการจัดตั้งศูนย์ฝึกอบรมเฉพาะด้านในสาขาที่ต้องการแรงงานที่มีฝีมือและความชำนาญสูง เพื่อดำเนินการให้การฝึกอบรมร่วมกันโดยให้ภาคเอกชนเป็นผู้ออกค่าใช้จ่ายในรูปของกองทุนฝึกอบรม

(5) ปรับปรุงระบบการวางแผนและประสานการฝึกอาชีพของหน่วยงานต่างๆ ในระดับจังหวัดให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เพื่อลดปัญหาการฝึกอบรมซ้ำซ้อนและเป็นการประหยัดงบประมาณ

(6) พัฒนาระบบข้อมูลข่าวสารตลาดแรงงานที่สามารถให้บริการข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้อง รวดเร็วทันต่อเหตุการณ์ ให้แก่ผู้ใช้แรงงานและประชาชนทั่วไปจนถึงระดับตำบล หมู่บ้าน

รวมทั้งการพัฒนากระบวนการแนะแนวอาชีพและบริการจัดหางานให้มีประสิทธิภาพ เพื่อส่งเสริม
โอกาสการมีงานทำเพิ่มขึ้น

(7) สนับสนุนให้มีศูนย์กลางในการพัฒนาความรู้ด้านแรงงานและการจัดการให้แก่
ผู้ใช้แรงงาน ผู้ประกอบการและผู้ประกอบอาชีพส่วนตัว เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการและ
ผลิตภาพแรงงาน

3.3.2 ส่งเสริมและสนับสนุนความต้องการพื้นฐานที่จำเป็นแก่ผู้ประกอบการธุรกิจที่ไม่เป็นระบบ
ขนาดเล็กและผู้ประกอบอาชีพส่วนตัวในเขตเมืองรวมทั้งให้การสนับสนุนการประกอบอาชีพเสริมแก่
เกษตรกรในชนบท ในช่วงฤดูแล้งและช่วงรอกฤดูกาลเก็บเกี่ยว โดย

(1) สนับสนุนให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดระบบข้อมูลข่าวสารเชิงธุรกิจที่ทันสมัย
ได้แก่ ข้อมูลด้านการตลาด เงินทุน และความรู้ด้านการผลิต เพื่อนำมาใช้ในการประสานแผนการ
ผลิต ให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดภายในและต่างประเทศทั้งในแง่ปริมาณและคุณภาพ
ตลอดจนมีการแลกเปลี่ยนข้อมูลดังกล่าว

(2) สนับสนุนให้มีการประสานงานระหว่างหน่วยงานของราชการและภาคเอกชน
ที่เกี่ยวข้องเพื่อขจัดความซ้ำซ้อน และส่งเสริมให้การประกอบอาชีพส่วนตัวและธุรกิจที่ไม่เป็นระบบ
ให้เป็นไปได้อย่างครบวงจร โดยสนับสนุนให้ศูนย์ธุรกิจหัตถกรรมขนาดย่อมเป็นศูนย์กลางในการ
ประสานงานทั้งด้านการฝึกอาชีพ เทคโนโลยีการผลิต เงินทุนการตลาด รวมทั้งส่งเสริมให้มีการ
รวมกลุ่มออมทรัพย์เพื่อธุรกิจด้วย

(3) สนับสนุนให้ผู้ที่ทำงานที่มีประสบการณ์ในสถานประกอบการสามารถแยกตัวมา
จัดตั้งสถานประกอบการของตนเองได้ โดยทางราชการให้คำแนะนำการจัดทำโครงการ เพื่อขอรับ
การสนับสนุนด้านเงินทุนจากสถาบันการเงินภาครัฐและเอกชน

(4) สนับสนุนระบบการรับช่วงงาน การรับเหมางาน การรับงานไปทำที่บ้าน เช่น
การเจียรไนพลอย การทำดอกไม้ประดิษฐ์หรืออุตสาหกรรมอื่นที่มีโอกาสขยายตัวสูงให้เป็นไปอย่าง
กว้างขวางยิ่งขึ้น โดยให้เอกชนเป็นแกนนำในการจัดหาวัตถุดิบ ตลาด ให้คำแนะนำรูปแบบและ
พัฒนาฝีมือ เพื่อปรับปรุงเทคนิคการผลิต

(5) ทบทวนและผ่อนคลายนโยบาย ระเบียบ และขั้นตอนต่างๆ ของทางราชการที่เป็น
อุปสรรคต่อการประกอบธุรกิจที่ไม่เป็นระบบและอาชีพส่วนตัว เช่น ให้ภาคเอกชนมีส่วนในการ
สนับสนุนการฝึกอาชีพ ลดขั้นตอนการจดทะเบียน การประกอบธุรกิจเปิดโอกาสให้มีการค้าประกัน
เงินกู้ร่วมกันระหว่างหน่วยงานราชการ หรือสถาบันการเงินกับผู้ประกอบการ

(6) ประสานงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้การสนับสนุนด้านการฝึกอบรม การเงิน การตลาด และวัตถุดิบ แก่เกษตรกร ให้มีอาชีพเสริม ในช่วงฤดูแล้ง รวมทั้งส่งเสริมให้เกษตรกรในเขตยากจน ที่มีความแห้งแล้งเป็นประจำ สามารถประกอบอาชีพนอกภาคเกษตรได้

3.3.3 ส่งเสริมและสนับสนุนกลุ่มผู้ทำงานที่ด้อยโอกาสทางเศรษฐกิจ ได้แก่กลุ่มแรงงานภาคเกษตรในชนบท กลุ่มแรงงานยากจนในเมือง แรงงานหญิง และแรงงานเด็กให้มีความมั่นคงในการทำงาน ได้รับรายได้และค่าจ้างที่เป็นธรรม มีสภาพการทำงานที่เหมาะสมมีความปลอดภัยและได้รับสวัสดิการอย่างทั่วถึง โดยดำเนินการ ดังนี้

(1) สนับสนุนให้มีการกำหนดค่าตอบแทนที่เหมาะสมและเป็นธรรมสำหรับกลุ่มผู้ทำงานที่ด้อยฐานะทางการเศรษฐกิจ โดย

(1.1) ให้มีการจัดสรรรายได้ที่เป็นธรรมระหว่างผู้ประกอบการและผู้ใช้แรงงาน โดยพิจารณาค่าตอบแทนด้านค่าจ้างแรงงานให้เหมาะสมและสอดคล้องกับรายได้ของพนักงานกลุ่มอื่นๆ เช่น เกษตรกรและข้าราชการ ตลอดจนการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและค่าครองชีพ

(1.2) สนับสนุนการดำเนินงานของคณะกรรมการค่าจ้าง ให้สามารถทำหน้าที่ในการกำหนดนโยบายค่าจ้างและรายงานกลุ่มต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

(2) สนับสนุนระบบสวัสดิการแรงงานที่เหมาะสมและได้มาตรฐาน โดย

(2.1) ปรับปรุงกฎหมาย ระเบียบข้อบังคับต่างๆ ให้เอื้อต่อการส่งเสริมความร่วมมือของภาคเอกชน ในการจัดสวัสดิการด้านที่พักอาศัยชั่วคราวที่ถูกสุขลักษณะสำหรับแรงงานก่อสร้าง รวมทั้งการจัดการศึกษาสำหรับลูกคนงานก่อสร้างก่อสร้าง รวมทั้งการจัดให้มีศูนย์ดูแลเด็กสำหรับคนงานในโรงงาน

(2.1) สนับสนุนระบบสวัสดิการกฎหมาย ระเบียบและข้อบังคับต่างๆ ให้เอื้อต่อการส่งเสริมความร่วมมือภาคเอกชน ในการจัดสวัสดิการด้านที่พักอาศัยชั่วคราวที่ถูกสุขลักษณะ โรงเรียน หรือหน่วยการศึกษาเคลื่อนที่ และการจัดให้มีศูนย์ดูแลเด็กสำหรับคนงานในโรงงาน

(2.2) ขยายโอกาสแก่แรงงานที่ประสบอันตรายจนต้องกลายเป็นคนพิการ ให้ได้รับการฟื้นฟูสมรรถภาพในการทำงานที่เหมาะสมกับสภาพร่างกาย รวมทั้งส่งเสริมให้ได้รับการจ้างงาน หรือประกอบอาชีพส่วนตัวตามความสามารถ

(2.3) สนับสนุนให้แรงงานหญิง และแรงงานเด็กที่กฎหมายอนุญาตให้ทำงาน ได้มีโอกาสพัฒนาตนเองในรูปแบบต่างๆ ทั้งในด้านความรู้เกี่ยวกับสิทธิหน้าที่ตามกฎหมาย

แรงงาน ทักษะฝีมือเพื่อการประกอบอาชีพเพื่อการประกอบอาชีพและพัฒนาการด้านร่างกายจิตใจ และอารมณ์

(2.4) จัดให้มีการลงทะเบียนแรงงานรับจ้างภาคเกษตร เพื่อประโยชน์ในการจัดรัฐสวัสดิการ หรือจัดหามาตรการอื่นๆ ให้นายจ้างจัดสวัสดิการแก่แรงงานได้อย่างทั่วถึง

(3) เร่งรัดและขยายการดำเนินงานคุ้มครองแรงงานให้ทั่วถึง โดย

(3.1) ปรับปรุงพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงานโดยขยายขอบเขตให้ครอบคลุมแรงงานรับจ้างภาคเกษตร ในเรื่องสภาพการทำงาน สวัสดิการ ความปลอดภัยและการจ่ายค่าจ้างที่เป็นธรรม รวมทั้งการขยายอายุเด็กที่อนุญาตให้ทำงานจาก 13 ปี เป็น 15 ปี ตามมาตรฐานสากลและเพิ่มสิทธิแก่แรงงานหญิงในการลาคลอดและอภิบาลบุตร

(3.2) ขยายงานกองทุนเงินทดแทนให้คุ้มครองลูกจ้างที่ประสบอันตรายหรือเจ็บป่วยและพิการเนื่องจากการทำงานในสถานประกอบการตั้งแต่ 10 คน ขึ้นไป

(3.3) กำกับดูแลการไปทำงานต่างประเทศของแรงงานไทย ทั้งด้านการป้องกันและปราบปรามการหลอกลวง การลดภาระค่าใช้จ่ายในการไปทำงานต่างประเทศการให้ความคุ้มครองดูแลให้ได้รับความเป็นธรรมในด้านมาตรฐานสัญญาจ้าง ค่าจ้างและสภาพแวดล้อมในการดำรงชีพในต่างประเทศ และการพัฒนาระบบข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพและที่อยู่อาศัยของแรงงานที่เดินทางกลับจากการทำงานในต่างประเทศ

(4) ส่งเสริมระบบแรงงานสัมพันธ์ที่มีประสิทธิภาพ โดย

(4.1) สนับสนุนระบบแรงงานสัมพันธ์แบบทวิภาคีในระดับธุรกิจเพื่อให้ นายจ้างและลูกจ้างมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันและมีความร่วมมืออย่างใกล้ชิดมากขึ้นเพื่อลดปัญหา ความขัดแย้งรุนแรงที่เป็นผลเสียต่อระบบเศรษฐกิจส่วนรวม

(4.2) สนับสนุนระบบไตรภาคีและพัฒนาองค์กรนายจ้างและองค์กร ลูกจ้าง ให้มีโอกาสทำหน้าที่เป็นตัวแทนของแต่ละฝ่ายอย่างแท้จริง ในการสนับสนุนการพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

(4.3) สนับสนุนการฝึกอบรมไตรภาคีแบบเข้มข้นด้านแรงงานสัมพันธ์ เพื่อให้ นายจ้าง ลูกจ้าง และเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ปฏิบัติงานด้านแรงงานสัมพันธ์ มีความรู้ความเข้าใจ ปรัชญาของการแรงงานที่ถูกต้องและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน อันจะช่วยลดความขัดแย้งในการ ปฏิบัติงาน

(4.4) สอดแทรกความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับระเบียบวินัยในการทำงานร่วมกันระหว่างนายจ้างและลูกจ้าง และรับผิดชอบต่อองค์กร ไว้ในหลักสูตรการฝึกอบรมแรงงานทั้งของรัฐและเอกชนเพื่อยอมรับบทบาทซึ่งกันและกัน

(4.5) จัดทำสื่อเพื่อการประชาสัมพันธ์ให้ผู้ใช้แรงงานที่จะเข้าสู่ตลาดแรงงาน ได้ทราบถึงชีวิตการทำงานในระบบการผลิตสมัยใหม่

(5) ส่งเสริมความปลอดภัยและพัฒนาสภาพแวดล้อมในการทำงาน โดย

(5.1) ขยายขอบเขตการให้ความคุ้มครองด้านความปลอดภัยในการทำงานให้ทั่วถึง และครอบคลุมแรงงานภาคเกษตร อุตสาหกรรมและบริการ โดยเฉพาะในเรื่องการใช้เครื่องจักรสมัยใหม่ และการใช้สารเคมีในการเกษตร

(5.2) พัฒนาระบบสารสนเทศความปลอดภัยเพื่อประโยชน์ในการป้องกันและควบคุมปัญหาการประสบอันตรายจากสถานประกอบการทั่วประเทศ

(5.3) สนับสนุนการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับอันตราย และปัญหาสุขภาพอนามัยอันเกิดจากสภาพการทำงาน สารเคมี การใช้เครื่องจักรกล เพื่อกำหนดมาตรการป้องกัน ควบคุม และปรับปรุงมาตรฐานด้านความปลอดภัย

(5.4) ปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับความปลอดภัย อนามัยและสิ่งแวดล้อมในการทำงาน ตลอดจนการใช้และป้องกันภัยจากสารเคมีเพื่อให้สอดคล้องกับสภาพทางเศรษฐกิจ สังคมและเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงไป

3.4 การพัฒนาสุขภาพและพละนาามัย

3.4.1 ส่งเสริมให้ประชาชนมีสุขภาพดี มีความรู้ในการป้องกันโรค รู้จักรักษาพยาบาลเบื้องต้นด้วยตนเอง และมีพฤติกรรมสุขภาพที่เหมาะสม โดยเร่งพัฒนาคุณภาพและปริมาณงานสาธารณสุขมูลฐานในเขตชนบท และขยายงานสาธารณสุขมูลฐานในเขตเมืองให้มากยิ่งขึ้น โดยดำเนินการ ดังนี้

(1) สนับสนุนการพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนด้านสาธารณสุขให้มีความหลากหลาย สามารถปรับใช้กับสภาพพื้นที่ ซึ่งแตกต่างกันอย่างเหมาะสม

(2) สนับสนุนบทบาทของประชาชนในการตัดสินใจ กำหนดความต้องการและวิธีการดำเนินงาน ตลอดจนการบริหารทรัพยากรทั้งที่ระดมจากชุมชนและที่ได้จากแหล่งอื่น รวมทั้งการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเพื่อพัฒนาสุขภาพด้วยตนเองมากขึ้น เช่น เลิกการสูบบุหรี่และเสพยา

(3) พัฒนากฎมีปัญญาทางด้านการรักษาพยาบาลแบบพื้นบ้าน เช่น แพทย์แผนไทย สมุนไพรและการนวด ประสานเข้ากับระบบบริการการแพทย์แผนปัจจุบัน

(4) จัดให้มีองค์กรในการประสานการดำเนินงานพัฒนาสาธารณสุขในเขตเมือง ให้ได้ผลในทางปฏิบัติมากยิ่งขึ้น

(5) ปรับปรุงแก้ไขระเบียบและข้อบังคับต่างๆ ให้สามารถเอื้ออำนวยต่อการกระจายอำนาจให้เทศบาล สามารถดำเนินการแก้ไขปัญหาด้านสาธารณสุขด้วยตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3.4.2 พัฒนาสถานบริการทุกระดับ ให้สามารถบริการประชาชนได้อย่างทั่วถึง มีคุณภาพและประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยดำเนินการ ดังนี้

(1) จัดสรรทรัพยากรสาธารณสุข ทั้งในด้านบุคลากรในระดับต่างๆ และเครื่องอุปกรณ์การแพทย์ รวมทั้งเวชภัณฑ์ให้เพียงพอต่อการขยาย และปรับปรุงคุณภาพและประสิทธิภาพของสถานบริการระดับต่างๆ ในส่วนภูมิภาค โดยเฉพาะในระดับสถานีอนามัย และโรงพยาบาลชุมชน

(2) กระจายและจัดสรรทรัพยากรสาธารณสุข ตลอดจนระดมความร่วมมือจากทุกฝ่าย ทั้งภาครัฐและเอกชนในการป้องกันและส่งเสริมสุขภาพ ทั้งทางร่างกายและจิตใจ รวมทั้งการฟื้นฟูสภาพโดยมุ่งไปสู่สาเหตุของโรคที่ป้องกันได้ เช่น โรคจิต โรคมะเร็ง โรคหัวใจ โรคเอดส์ โรคที่เกี่ยวข้องกับความพิการที่เกิดจากอุบัติเหตุและโรคที่เกิดจากความไม่ปลอดภัยในการทำงาน ในภาคเกษตรและอุตสาหกรรม

(3) เพิ่มบทบาทภาคเอกชนในการจัดบริการด้านการส่งเสริมสุขภาพป้องกันโรค และการรักษาพยาบาล ตลอดจนการมีส่วนร่วมในการผลิตบุคลากรสาธารณสุขในสาขาที่ขาดแคลน และใช้ต้นทุนสูง

(4) พัฒนาเครือข่ายระบบการส่งต่อผู้ป่วย ระหว่างสถานบริการของภาครัฐด้วยกัน และระหว่างรัฐกับเอกชนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เพื่อลดความแออัดของโรงพยาบาลขนาดใหญ่ในเขตเมือง

(5) จัดระบบควบคุมการนำเข้าเทคโนโลยี และให้มีกระจายไปตามที่ต่างๆ ให้เหมาะสม พร้อมไปกับการพัฒนาเทคโนโลยีให้สามารถพึ่งตนเองได้มากที่สุด

3.4.3 พัฒนาและขยายบริการพื้นฐานทางด้านสาธารณสุข ให้สามารถรองรับการเปลี่ยนแปลงของพื้นที่เขตเศรษฐกิจใหม่ โดยเฉพาะพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก โดยดำเนินการดังนี้

(1) จำแนกพื้นที่พร้อมทั้งกำหนดเป้าหมายและแนวทางการพัฒนาสาธารณสุขให้สอดคล้องกับสภาพของพื้นที่ โดยให้ความสำคัญกับการป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชีวอนามัย และสิ่งแวดล้อมที่มีแนวโน้มจะทวีความรุนแรงขึ้นในแผนฯ 7

(2) สนับสนุนให้เอกชนเข้ามาจัดตั้งสถานรักษาพยาบาลในเมืองใหญ่และเขตพื้นที่เศรษฐกิจใหม่ พร้อมไปกับการขยายและปรับปรุงการสาธารณสุขของรัฐให้ครอบคลุมในส่วนที่ยังขาดอยู่

3.4.4 พัฒนาระบบประกันสุขภาพที่มีอยู่ในปัจจุบัน เช่น การประกันสุขภาพโดยสมัครใจ และการสงเคราะห์ผู้มีรายได้น้อยในด้านการรักษาพยาบาล ให้สนับสนุนและสอดคล้องกับพระราชบัญญัติประกันสังคม

3.4.5 เร่งรัดการดำเนินงานป้องกัน ควบคุม และแก้ไขปัญหาสุขภาพ อันเนื่องมาจากการประกอบอาชีพ สภาพแวดล้อมเป็นพิษและความปลอดภัยในการบริโภค โดยดำเนินการดังนี้

(1) ประสานการจัดทำแผนสำหรับงานที่มีหลายหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อาทิ ด้านการควบคุมสิ่งแวดล้อม ด้านความปลอดภัยในการบริโภค และด้านความปลอดภัยในการประกอบอาชีพ เป็นต้น

(2) ให้มีองค์กรหรือองค์กรที่มีอยู่ เช่น คณะกรรมการร่วมรัฐบาลและเอกชน เพื่อพัฒนาสาธารณสุข (กรอ.สาธารณสุข) เป็นผู้ประสานความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชนให้เกิดผลในทางปฏิบัติอย่างจริงจังและต่อเนื่อง

(3) ปรับปรุงกฎหมาย ระเบียบ และข้อบังคับให้มีผลบังคับใช้อย่างมีประสิทธิภาพ และลดขั้นตอนการทำงานให้อี้อำนวยต่อการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน

(4) สนับสนุนให้ประชาชนและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ปัญหา โดยการเผยแพร่ความรู้และข้อมูลข่าวสารที่จำเป็น

(5) ควบคุมคุณภาพอาหาร ได้แก่ อาหารหลักที่คนส่วนใหญ่ต้องบริโภค เช่น น้ำปลา ปลาทู ปลาเค็ม และผัก เป็นต้น

3.4.6 ระวังตัวอย่างต่อเนื่องเพื่อป้องกันและควบคุมโรคเอดส์ ซึ่งเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมของมนุษย์ที่สามารถแก้ไขได้ โดย

(1) ระดมความร่วมมือจากทุกฝ่ายทั้งภาครัฐบาลและเอกชนในการให้ความรู้แก่ประชาชนให้รู้จักวิธีควบคุมและป้องกันโรคเอดส์และมีทัศนคติที่ถูกต้องในการอยู่ร่วมกับผู้ติดเชื้อเอดส์ในสังคมโดยไม่รังเกียจ

- (2) จัดบริการทางการแพทย์และสังคมแก่ผู้ที่ติดเชื่อ ให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างปกติ และไม่แพร่เชื้อไปสู่คนอื่น
- (3) รมรณรงค์ให้ลดและเลิกการประกอบอาชีพโสเภณี และให้ความรู้เรื่องโรคเอดส์ และเพศศึกษา แก่กลุ่มเป้าหมายที่สำคัญ อย่างต่อเนื่อง
- (4) ส่งเสริมการศึกษา ค้นคว้าและวิจัยเกี่ยวกับโรคเอดส์

3.4.7 เสริมสร้างความอยู่ดีกินดีของประชาชน ให้มีที่อยู่อาศัยที่ถูกสุขลักษณะได้กินอาหารและดื่มน้ำที่สะอาด และมีคุณค่าเพียงพอกับความต้องการของร่างกาย ตลอดจนส่งเสริมให้มีการออกกำลังกายเพื่อสุขภาพและนันทนาการ โดย

- (1) เร่งรัดดำเนินงานด้านโภชนาการ สุขาภิบาลสิ่งแวดล้อม และการจัดหา น้ำสะอาดต่อเนื่องจากแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 6 โดยเฉพาะในเขตพื้นที่ชนบท
- (2) ปรับระดับฟลูออไรด์ในน้ำบริโภคของประชาชน ให้มีปริมาณฟลูออไรด์ที่พอเหมาะ เพื่อเสริมคุณภาพชีวิตในด้านการป้องกันโรคฟันผุและสภาวะฟันตกรกระ ตลอดจนผลข้างเคียงจากการมีปริมาณฟลูออไรด์มากหรือน้อยเกินไปในธรรมชาติ
- (3) สนับสนุนการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ความรู้แก่ประชาชน ให้บริโภคอาหารที่ถูกต้องตามหลักโภชนาการควบคู่ไปกับการส่งเสริมให้มีการผลิตกระจายอาหารอย่างเหมาะสมและเพียงพอต่อการบริโภคของชุมชน
- (4) พัฒนาระบบข้อมูลการเฝ้าระวังทางอาหารและโภชนาการที่มีอยู่ในปัจจุบัน ให้สามารถใช้ในการกำหนดนโยบาย แนวทางและกิจกรรมการพัฒนาได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- (5) ป้องกันและแก้ไขเด็กและเยาวชนในเขตเมืองที่มีภาวะโภชนาการเกิน โดยเน้นการให้ความรู้เรื่องโภชนาการและการออกกำลังกาย
- (6) สนับสนุนให้มีการจัดกิจกรรมด้านการออกกำลังกาย การกีฬา และนันทนาการ ตลอดจนการจัดสร้างสวนสาธารณะให้ประชาชนได้มีสถานที่พักผ่อนหย่อนใจให้ทั่วถึงทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค

3.4.8 จัดทำแผนงานในการป้องกันและเตรียมการรับสถานการณ์อันเกิดจากสาธารณภัย ทั้งทางธรรมชาติและจากอุบัติเหตุ โดย

- (1) ประสานงานกับหน่วยงานที่รับผิดชอบและเกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชน ตลอดจนองค์กรระหว่างประเทศ

ปัจจุบัน

- (2) ปรับปรุงแก้ไขนโยบาย ระเบียบ และข้อบังคับ ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ รวมทั้งการฟื้นฟูและพัฒนาพื้นที่หลังจากเกิดสาธารณภัย

บทที่ 2

การพัฒนาจิตใจ วัฒนธรรมและสังคม

1. ประเด็นการพัฒนา

ในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา การที่ประเทศไทยได้รับผลสำเร็จอย่างสูงในการพัฒนาเศรษฐกิจ แต่ก็มีปัญหาสังคมทางด้านพัฒนาจิตใจ และสถาบันครอบครัวตลอดจนวัฒนธรรมตามมา ด้วยเหตุนี้ การให้ความเอาใจใส่อย่างจริงจังต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในด้านจิตใจ วัฒนธรรมและสังคม ในช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อของการพัฒนาเศรษฐกิจ จึงเป็นเรื่องที่มีความจำเป็นต่อการมีเสถียรภาพของสังคมไทยต่อไป

การพัฒนาจิตใจ วัฒนธรรมและสังคม ในช่วงแผนนี้มีประเด็นการพัฒนาหลักที่สำคัญ ดังนี้

1.1 สถาบันครอบครัวที่มีความมั่นคงน้อยลง

ผลจากการลดอัตราการเพิ่มประชากรทำให้ครัวเรือนมีขนาดเล็กลงและมีผลให้ลักษณะของครอบครัวที่อยู่ร่วมกันหลายชั่วอายุคนเริ่มเสื่อมคลาย เกิดครอบครัวในลักษณะครอบครัวเดี่ยวหลายลักษณะ เช่น ครัวเรือนในชนบทที่หัวหน้าครอบครัวอพยพไปทำงานภายในเมือง ทิ้งผู้สูงอายุและเด็กไว้ข้างหลัง ครัวเรือนในเมืองซึ่งหัวหน้าครอบครัวคนเดียวเป็นโสดซึ่งมีคู่สมรสตายหรือหย่าร้าง หรือแยกกันอยู่มีสัดส่วนขึ้นด้วย โดยเฉพาะครัวเรือนซึ่งมีหัวหน้าครอบครัวเป็นผู้หญิงไร้คู่ การที่ครอบครัวมีขนาดเล็กลงและมีลักษณะเป็นครอบครัวเดี่ยวมากขึ้นนี้ ทำให้ระบบความมั่นคงทางสังคมของสถาบันครอบครัวซึ่งเคยมีมาแต่เดิมต้องเปลี่ยนไปสู่ความเป็นเหตุเป็นผลทางเศรษฐกิจ มากกว่าการดำเนินชีวิตตามประเพณีวัฒนธรรมและความเชื่อดั้งเดิม ก่อให้เกิดปัญหาขาดความอบอุ่นในครอบครัว การดูแลเด็กและผู้สูงอายุ

1.2 การขยายตัวอย่างรวดเร็วทางเศรษฐกิจส่งผลกระทบต่อความสงบสุขในสังคม

การเปลี่ยนแปลงของประเทศไปสู่ระดับการพัฒนาที่สูงขึ้นเป็นลำดับ ก่อให้เกิดความเหลื่อมล้ำทางสังคมระหว่างผู้ที่ได้รับผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจมากกับผู้ที่ได้รับผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจน้อย ความเหลื่อมล้ำดังกล่าวนี้ก่อให้เกิดปัญหาอันเกิดจากความขัดแย้งในสังคมที่ไม่พึงปรารถนาหลายประการ เช่น ปัญหายาเสพติด อาชญากรรม ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ปัญหาเด็กและเยาวชน และปัญหาโสเภณี เป็นต้น

1.3 ปัญหาการปรับวิถีชีวิต จิตใจ และค่านิยมให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของการพัฒนา

การพัฒนาภายใต้ระบบเศรษฐกิจที่เปิดกว้างสู่นานาชาติและเน้นหนักทางด้านนวัตกรรม ยั่งยืนทุกขณะ ได้ก่อให้เกิดการขาดความสมดุลทางด้านจิตใจ ศีลธรรมและค่านิยมอันดีงามของสังคมไทยที่มีมาแต่ในอดีต ซึ่งนำไปสู่ปัญหาการปรับตัวของคนไทยในสังคมให้สามารถเลือกรับวิถีชีวิต ค่านิยมอันดีงามของสังคมไทยได้อย่างเหมาะสม

2. เป้าหมายการพัฒนาจิตใจ

วัฒนธรรมและสังคม

จากประเด็นการพัฒนาดังกล่าวข้างต้น จึงจำเป็นจะต้องเน้นการพัฒนาจิตใจคนให้เป็นคนดี มีวินัย และคุณธรรม ตลอดจนอนุรักษ์พัฒนาศิลปวัฒนธรรมให้สมดุลกับการพัฒนาควบคู่ไปกับการป้องกันและแก้ไขปัญหาสังคม และลดผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจและสังคม เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของคนในกลุ่มเป้าหมายโดยเฉพาะผู้ด้อยโอกาสที่ยังไม่สามารถปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงให้สามารถอยู่ในสังคมได้อย่างสงบสุขโดยมีเป้าหมายพัฒนา ดังนี้

2.1 พัฒนาจิตใจให้คนเป็นคนดี มีวินัยและคุณธรรม สามารถปรับตัวได้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง และเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศตลอดจนส่งเสริมการอนุรักษ์และพัฒนาศิลปวัฒนธรรมให้สมดุลกับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม

2.2 เสริมสร้างสถาบันครอบครัวให้มีความมั่นคงและมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาคนตลอดจนมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาสังคม

2.3 ยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนโดยเฉพาะผู้ที่ด้อยโอกาสที่ไม่สามารถพึ่งตนเองได้ โดยเฉพาะกลุ่มผู้มีรายได้น้อย เด็กด้อยโอกาส คนไร้ที่พึ่งและผู้สูงอายุที่ถูกทอดทิ้งให้ได้รับสวัสดิการสังคม และบริการสังคมพื้นฐานที่มีความจำเป็นต่อการดำรงชีวิตและเป็นธรรมยิ่งขึ้น เพื่อให้สามารถพัฒนาตนเองและเป็นกำลังในการพัฒนาประเทศต่อไป

2.4 เสริมสร้างความสงบสุขในสังคมเพื่อให้เกิดความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินและได้รับบริการด้านกระบวนการยุติธรรมที่มีประสิทธิภาพแก่ประชาชนในเมืองและชนบท

3. แนวทางการพัฒนาจิตใจ

วัฒนธรรมและสังคม

เพื่อให้บรรลุเป้าหมายดังกล่าวข้างต้น จึงกำหนดแนวทางและมาตรการพัฒนาจิตใจ วัฒนธรรมและสังคม ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 7 ไว้ดังต่อไปนี้

3.1 การพัฒนาจิตใจและวัฒนธรรม

3.1.1 ให้สถาบันศาสนาเป็นศูนย์กลางในการพัฒนาจิตใจประชาชน

โดย

(1) เพิ่มประสิทธิภาพด้านการบริหารจัดการ การปกครอง และการจัดการศึกษา
การศาสนา โดยเฉพาะการศึกษาของสงฆ์

(2) จัดให้มีกลไกของรัฐเพื่อประสานงานและสนับสนุนช่วยเหลือการดำเนินงาน
ของบ้าน วัด โรงเรียน ชุมชนและองค์กรทางด้านศิลปกรรมต่างๆ ให้เข้ามามีบทบาทใน
กระบวนการพัฒนาจิตใจ

3.1.2 ส่งเสริมการพัฒนาจิตใจตามแนวทางอุดมการณ์แผ่นดินธรรมแผ่นดินทอง โดย
เสริมสร้างการรวมกลุ่มของประชาชนในท้องถิ่นเพื่อดำเนินกิจกรรมด้านการพัฒนาจิตใจ ให้เป็น
พื้นฐานในการร่วมมือช่วยเหลือเกื้อกูลกันในการประกอบอาชีพและการพัฒนาท้องถิ่น

3.1.3 พัฒนาสิ่งแวดล้อมทางสังคมให้เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาจิตใจและการสร้างค่านิยมที่ดี
งาม โดย

(1) ปรับปรุงหลักสูตรและวิธีการเรียนการสอน โดยเน้นวิธีการฝึกอบรมในเชิง
วิทยาศาสตร์ที่สอนให้คนคิดในเชิงวิเคราะห์ วิจัยหาเหตุผลรู้จักตนเองและเน้นการปฏิบัติได้ด้วย
ตนเอง ตลอดจนการผลิตและฝึกครูให้มีความสามารถ สอดแทรกคุณค่าด้านคุณธรรม จริยธรรม และ
ค่านิยมที่ดีงามในกระบวนการเรียนการสอนและการฝึกอบรมให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

(2) ปรับปรุงหลักสูตรการเรียนการสอนเรื่องศาสนาและจริยธรรมในสถานศึกษา
ทุกระดับ รวมทั้งจัดให้มีกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรมเพื่อเป็นส่วนสำคัญในการพัฒนาคุณภาพและ
ค่านิยมที่พึงประสงค์ของเด็กและเยาวชน เช่น การเข้าค่ายพัฒนาจิตใจ การบรรพชาสามเณรภาค
ฤดูร้อน เป็นต้น

(3) ปรับปรุงสื่อสารมวลชนของรัฐและจูงใจสื่อสารมวลชนของเอกชน ให้ผลิต
รายการและเผยแพร่ข่าวสาร ที่ช่วยพัฒนาทางด้านจิตใจและศิลปวัฒนธรรมมากยิ่งขึ้น

(4) ให้ผู้ใหญ่เป็นแบบอย่างที่ดีทางด้านจริยธรรมและวัฒนธรรมโดยการรณรงค์
ผ่านสื่อมวลชน ตระหนักถึงความสำคัญของการเป็นแบบอย่างที่ดีในการดำเนินชีวิต ตลอดจน
ส่งเสริมความมั่นคงของสถาบันครอบครัวและค่านิยมของสังคมในการเคารพยกย่องคนดีมีคุณธรรม

(5) ยกย่อง สนับสนุน และประกาศเกียรติคุณคนดีในทุกสาขาอาชีพที่มีความ
ประพฤติดีและปฏิบัติตามศีลธรรม คุณธรรม หลักธรรม วินัยของศาสนา

(6) จัดให้มีสถานพักผ่อนหย่อนใจเพื่อเป็นการสร้างสิ่งแวดล้อมทางสังคมที่ดี
เพิ่มขึ้น เช่น สวนสาธารณะ สนามกีฬา สนามเด็กเล่นและห้องสมุด

(7) ควบคุมและปราบปรามแหล่งมั่วสุมและแหล่งอบายมุขต่างๆ รวมทั้งชะลอการดำเนินงานใดๆ ของรัฐและเอกชนที่เป็นการส่งเสริมการมอมเมาประชาชนให้ลุ่มหลงอยู่กับอบายมุข

3.1.4 ปรับปรุงการบริหารงานด้านการพัฒนาจิตใจและวัฒนธรรมให้มีประสิทธิภาพ โดย

(1) กำหนดให้สมาคม มูลนิธิ ชมรมพุทธศาสนา สถาบันทางสังคมต่างๆ และ รัฐวิสาหกิจ จัดฝึกอบรมพัฒนาจิตใจ โดยให้สภาสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทยฯ ร่วมกับ หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องเป็นผู้ประสานงาน

(2) ให้กระทรวง ทบวง กรม สถาบันการศึกษา สถาบันทางสังคมต่างๆ และ รัฐวิสาหกิจ จัดฝึกอบรมทางด้านจิตใจ แก่ข้าราชการ ครู อาจารย์ ผู้บริหารการศึกษา พนักงาน รัฐวิสาหกิจ และบุคคลกลุ่มเป้าหมายสำคัญ โดยเน้นพัฒนาระดับผู้บังคับบัญชาระดับหัวหน้างาน ระดับผู้ปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับการให้บริการแก่ประชาชน ผู้นำชุมชน ผู้นำเยาวชน ผู้นำครอบครัวและ แม่บ้าน ตลอดจนผู้นำการเมือง พร้อมทั้งให้ปลูกฝังหรือสอดแทรกการพัฒนาจิตใจไว้ในการฝึกอบรม ประชุม สัมมนา โดยประสานงานกับองค์กรกลางบริหารงานบุคคลต่างๆ ในการฝึกอบรม

(3) กระจายอำนาจการบริหารงานและความรับผิดชอบไปสู่องค์กรท้องถิ่นในส่วน ภูมิภาค รวมทั้งส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ ทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ในฐานะ เจ้าของวัฒนธรรมมากยิ่งขึ้น

(4) จัดให้มีองค์กรกลางทำหน้าที่เป็นศูนย์ประสานงานพัฒนาจิตใจ และสามารถ ติดตามผลการดำเนินงานได้อย่างใกล้ชิด

3.1.5 ให้ความสำคัญด้านวัฒนธรรมควบคู่ไปกับการพัฒนาทางเศรษฐกิจ โดย

(1) สนับสนุนการเรียนรู้ การประยุกต์ใช้และการเผยแพร่ภูมิปัญญาท้องถิ่นหรือ ความรู้ของชาวบ้านที่สั่งสมต่อกันมาในทุกๆ ด้านให้สามารถคงอยู่และมีบทบาทสำคัญในการพัฒนา ชีวิตและความเป็นอยู่ ให้สอดคล้องกับสภาพสังคมไทยและความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น

(2) สนับสนุนบทบาทเด็ก เยาวชน สตรีและประชาชนในการดำเนินการทางศิลป- วัฒนธรรมและเร่งเร้าจิตสำนึกว่าวัฒนธรรมเป็นเรื่องของทุกคนซึ่งจะต้องมีหน้าที่ร่วมกันในการ อนุรักษ์และพัฒนา

(3) ขยายขอบข่ายความร่วมมือระหว่างภาครัฐ เอกชน และประชาชนในการ อนุรักษ์ ทำนุบำรุง ดูแลมรดกทางศิลปวัฒนธรรม ตลอดจนประสานงานและร่วมมือกับองค์กร ระหว่างประเทศ ในการแลกเปลี่ยนความรู้ การระดมทรัพยากร การอนุรักษ์และการส่งเสริมทาง ศิลปวัฒนธรรม

(4) พัฒนาแหล่งโบราณสถาน โบราณคดี ให้เป็นแหล่งความรู้และเป็นสถานที่ท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม โดยมีให้ผลกระทบต่อการอนุรักษ์มรดกศิลปวัฒนธรรม

(5) พัฒนาระบบเครือข่ายสารสนเทศทางวัฒนธรรม ให้เป็นศูนย์กลางในการบริการข้อมูล และการศึกษาค้นคว้า วิจัยงานศิลปวัฒนธรรมอย่างแพร่หลายและเป็นระบบ รวมทั้งเผยแพร่และพัฒนาประสิทธิภาพวิจัยให้ได้มาตรฐานทัดเทียมกับงานวิจัยด้านอื่นๆ

(6) ปรับปรุงกฎหมายและกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องในการรักษามรดกทางศิลปวัฒนธรรมให้ทันสมัย รัดกุมและสอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจสังคมที่เปลี่ยนแปลง

3.2 การเสริมสร้างความมั่นคงของสถาบันครอบครัว

3.2.1 ส่งเสริมให้ทุกฝ่ายเห็นความสำคัญและร่วมมือกันดำเนินการให้ครอบครัวมีบทบาทสำคัญ ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาสังคม โดย

(1) สนับสนุนให้มีการร่วมมือและประสานงานระหว่างโรงเรียนและครอบครัว เพื่อให้สามารถรับรู้ถึงพัฒนาการและสภาพปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นกับเด็กอย่างใกล้ชิด

(2) สนับสนุนให้ชุมชน และองค์กรเอกชนเข้ามีส่วนร่วมในการสงเคราะห์ช่วยเหลือหัวหน้าครัวเรือนไร้คู่ และสมาชิกในครอบครัวที่ประสบปัญหา

(3) สอดแทรกเรื่องครอบครัวศึกษาไว้ในหลักสูตร การศึกษาทุกระดับทั้งในและนอกระบบโรงเรียน

(4) สนับสนุนการจัดทำสื่อต่างๆ เพื่อเผยแพร่สาระสำคัญความรู้เกี่ยวกับครอบครัวและความรับผิดชอบที่มีต่อครอบครัว

3.2.2 เสริมสร้างความอบอุ่นและความมั่นคงของสถาบันครอบครัว โดย

(1) สนับสนุนให้มีการจัดตั้งศูนย์ให้คำปรึกษาแนะนำในเรื่องชีวิตการครองเรือน การวางแผนครอบครัว การแก้ไขปัญหาชีวิตคู่ อาชีพการงาน และการให้คำแนะนำด้านกฎหมาย ในกรณีที่มีการหย่าร้างเกิดขึ้น โดยสนับสนุนการจัดตั้งศูนย์ให้คำปรึกษาให้กว้างขวางทั้งของภาครัฐและเอกชน

(2) พัฒนาขีดความสามารถในการประกอบอาชีพและส่งเสริมด้านการฝึกอาชีพแก่ครอบครัวที่ประสบปัญหาทางเศรษฐกิจ ตลอดจนให้การช่วยเหลือด้านเงินทุนกู้ยืมแก่หัวหน้าครัวเรือนไร้คู่ที่ประสบปัญหา พร้อมทั้งปลูกฝังให้รู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ และรู้จักใช้จ่ายอย่างประหยัด

(3) ส่งเสริมให้บิดามารดาสนใจศึกษาหาความรู้และทำความเข้าใจในการอบรมเลี้ยงดูเด็ก ในเรื่องของโภชนาการของเด็กและจิตวิทยาของเด็กจากสื่อต่างๆ รวมทั้งกระตุ้นให้บิดามารดาพัฒนาทักษะทางปัญญา อารมณ์อย่างใกล้ชิด

(4) รณรงค์อย่างต่อเนื่องให้ชายและหญิงมีความสำนึกในความเป็นพ่อและแม่ และมีบทบาทความรับผิดชอบร่วมกันในการสร้างความรักความอบอุ่นในครอบครัว โดยเฉพาะบทบาทของบิดาในการรับผิดชอบครอบครัวและการอบรมเลี้ยงดูบุตร

3.3 การจัดระบบสวัสดิการสังคมและการยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน

3.3.1 ปรับปรุงโครงสร้าง และระบบการจัดสวัสดิการสังคม ให้มีประสิทธิภาพ โดย

(1) ปรับแนวความคิดในการจัดระบบสวัสดิการสังคมนั้นทั้งในหน่วยงานของรัฐ และองค์กรของเอกชนจากลักษณะของการสงเคราะห์ไปเป็นการพัฒนา ทั้งนี้เพื่อเสริมสร้างศักยภาพของผู้ด้อยโอกาสให้สามารถพึ่งตนเองได้ในระยะต่อไป

(2) สนับสนุนบทบาทคณะกรรมการส่งเสริมสวัสดิการแห่งชาติ ให้สามารถดำเนินการประสานงานระหว่างหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และองค์กรพัฒนาเอกชนทั้งส่วนกลาง และระดับจังหวัด ด้วยการจัดทำแผนปฏิบัติการอย่างมีระบบ พร้อมทั้งส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดการรวมตัวขององค์กรภาคเอกชน เพื่อให้การดำเนินงานช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาสเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

(3) ลดขั้นตอนการจดทะเบียนการจัดตั้งองค์กรเอกชนสาธารณประโยชน์ให้สะดวกรวดเร็วยิ่งขึ้น ควบคู่ไปกับการพิจารณายกเว้นภาษีเงินได้นิติบุคคลให้แก่หน่วยงานสาธารณประโยชน์ และลดหย่อนภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาให้แก่ผู้บริจาคเงินช่วยเหลือ

(4) สนับสนุนให้มีการจัดตั้งกองทุนเพื่อนำดอกผลมาใช้ในการดำเนินกิจกรรมขององค์กรเอกชน รวมทั้งพิจารณาจัดสรรงบประมาณสมทบแก่โครงการที่มีความสำคัญสูง ให้การช่วยเหลือด้านการพัฒนาบุคลากร การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ข่าวสารกิจกรรมขององค์กรเอกชน

(5) พัฒนาและปรับปรุงระบบข้อมูล รวมทั้งการดำเนินการประชาสัมพันธ์ด้านสวัสดิการสังคมและผู้ด้อยโอกาสกลุ่มต่างๆ ให้ทันสมัยและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน และทั้งให้มีการจัดทำระบบการติดตามและประเมินผล เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน

(6) พัฒนาและปรับปรุงระบบประกันสังคมและการสงเคราะห์ผู้มีรายได้น้อยด้านสาธารณสุข ให้สามารถดำเนินการเข้าสู่ระบบการประกันสังคมในระยะยาว

3.3.2 ปรับปรุงประสิทธิภาพการป้องกันและแก้ไขปัญหาสังคม โดย

(1) สนับสนุนบทบาทสถาบันการศึกษา สถาบันศาสนา สื่อมวลชน สถาบันครอบครัว และองค์กรชุมชน โดยเฉพาะ คณะกรรมการหมู่บ้าน คณะกรรมการชุมชน กลุ่มอาสาสมัครต่างๆ ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันแก้ไขปัญหาสังคมเพิ่มขึ้น

(2) พัฒนาและเพิ่มประสิทธิภาพบุคลากรที่ปฏิบัติงานด้านสวัสดิการสังคม เช่น นักสังคมสงเคราะห์ นักจิตวิทยา และนักแนะแนวให้สอดคล้องเอื้ออำนวยต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศในปัจจุบัน

(3) ปรับปรุงทบทวน กฎหมาย ระเบียบ ที่เกี่ยวข้องกับการให้การช่วยเหลือ และสงเคราะห์ประชาชนผู้ด้อยโอกาสให้เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน โดยเฉพาะพระราชบัญญัติปราบปรามการค้าประเวณี พ.ศ.2503 พระราชบัญญัติควบคุมขบวนการ พ.ศ. 2489 พระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. 2508 ประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 294 และ 337 เกี่ยวกับการให้สัญชาติเด็ก และการให้การสงเคราะห์เด็กและเยาวชน

3.3.3 ส่งเสริมการคุ้มครองสวัสดิภาพเด็ก เยาวชนและสตรี โดย

(1) ขยายการจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตเมือง และชนบท รวมทั้งฝึกอบรมการเลี้ยงดูเด็กเล็กที่ถูกวิธีแก่ผู้ดูแลเด็ก แม่บ้าน พ่อบ้าน และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็กเล็ก

(2) สนับสนุนการจัดตั้งกลุ่มเยาวชนและค่ายเยาวชนตลอดจนการพัฒนาบทบาทของศูนย์เยาวชน และกลุ่มอาสาสมัครให้มีส่วนสำคัญในการพัฒนาศักยภาพของเยาวชนพร้อมทั้งปรับปรุงห้องสมุดประชาชนในระดับต่างๆ รวมทั้งสนามกีฬาให้สามารถให้บริการแก่เด็กและเยาวชนได้อย่างเพียงพอและทั่วถึง

(3) ให้การสนับสนุนสถาบันครอบครัว หน่วยงานภาครัฐ หน่วยงานภาคเอกชน องค์กรชุมชน สถาบันศาสนา ตลอดจนสื่อมวลชนเข้ามามีบทบาทในการป้องกันแก้ไขปัญหาและพัฒนาเด็กและเยาวชนในภาวะยากลำบากให้สามารถดำรงชีวิตได้อย่างปกติสุข รวมทั้งป้องกันและแก้ไขปัญหาแรงงานเด็กและโสเภณีเด็กชายและเด็กหญิงที่มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นด้วย

(4) ฝึกอบรมอาชีพและเพิ่มพูนทักษะในการประกอบอาชีพแก่สตรีให้เป็นไปอย่างกว้างขวางทั้งในเขตเมืองและชนบท โดยมีรูปแบบของการจัดการฝึกอบรมที่เหมาะสมกับสภาพทางเศรษฐกิจและสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป ตลอดจนเร่งรัดการแก้ไขปัญหาการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในด้านต่างๆ เพื่อให้สตรีสามารถพัฒนาตนเองได้ตามศักยภาพ

3.4 การรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน และการเสริมสร้างความสงบสุขในสังคม โดย

3.4.1 เพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานด้านการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม โดย

- (1) เร่งรัดแก้ไขปัญหาและปราบปรามการประกอบอาชญากรรมอันเกิดจากผู้มีอิทธิพลในพื้นที่อย่างจริงจังและต่อเนื่อง
- (2) ขยายงานด้านชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ การเผยแพร่อบรมให้ความรู้ด้านการป้องกันอาชญากรรมแก่ประชาชน องค์กรชุมชนและผู้นำท้องถิ่น เพื่อให้ประชาชนและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรมอย่างกว้างขวางยิ่งขึ้น
- (3) พัฒนาขีดความสามารถของหน่วยปฏิบัติในด้านการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม ให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น รวมทั้งปรับปรุงกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับต่างๆ เพื่อให้เอื้อต่อการปฏิบัติงานและธำรงไว้ซึ่งความยุติธรรม
- (4) ให้มีการประสานงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรม ทั้งในหน่วยงานของรัฐ กลุ่มอาสาสมัครต่างๆ ผู้นำชุมชน และผู้นำท้องถิ่น เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกัน

3.4.2 เพิ่มขีดความสามารถในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดและสารเสพติด รวมทั้งการปราบปรามและแก้ไขปัญหาคาไรต์เป็นเครื่องมือในการค้า โดย

- (1) เพิ่มประสิทธิภาพการปราบปรามยาเสพติดและสารเสพติด โดยเฉพาะสารระเหย และยาบ้า โดยการประสานการปฏิบัติงานด้านการข่าวและด้านการพัฒนาบุคลากร
- (2) รณรงค์ป้องกันการเผยแพร่ระบาดของยาเสพติดและสารเสพติดโดยการให้ความรู้แก่เด็ก เยาวชน และประชาชนถึงโทษของยาเสพติด รวมทั้งเผยแพร่กฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติดให้กว้างขวาง ตลอดจนสนับสนุนให้ครอบครัวชุมชนภาคเอกชน และกลุ่มอาสาสมัครต่างๆ เข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันปัญหายาเสพติดมากยิ่งขึ้น
- (3) เร่งรัดการปราบปรามโสเภณีเด็กทั้งชายและหญิงโดยกวดขันตรวจตราสถานบริการและสถานเริงรมย์ให้ปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับต่างๆ ความท้งลงโทษอย่างเฉียบขาดแก่ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการล่อลวงเด็กมาเป็นโสเภณี
- (4) รณรงค์สร้างความรู้ ความเข้าใจแก่ พ่อ แม่ และเด็ก ตลอดจนประชาชนเกี่ยวกับความรุนแรงของปัญหาโสเภณีเด็ก โดยเฉพาะในแหล่งชุมชนที่มีเด็กถูกล่อลวงเข้ามา มาก เพื่อป้องกันการล่อลวงเด็ก

3.4.3 ปรับปรุงระบบการป้องกันและบรรเทาอุบัติภัย สาธารณภัยให้มีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับสภาพการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยี โดย

(1) ให้นำหน่วยงานของรัฐ และเอกชนที่เกี่ยวข้องจัดทำแผนการประสานการปฏิบัติงานในการป้องกัน ระวังและบรรเทาอุบัติภัย ทั้งในด้านการจราจรทางบก การทำงานในสถานประกอบการ อุบัติภัยจากอัคคีภัย และอุบัติเหตุในสาธารณสถานและเคหะสถานให้เป็นระบบสู่ภาคปฏิบัติได้

(2) เร่งรัดให้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ประสบภัยจากรถเพื่อให้การช่วยเหลือบุคคลที่สามในกรณีที่ประสบอุบัติเหตุ

(3) แก้ไข ปรับปรุงกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับต่างๆ ที่เกี่ยวข้องให้สอดคล้องเหมาะสมกับสภาพการณ์ในปัจจุบัน รวมทั้งกวดขันให้มีการปฏิบัติตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับอุบัติเหตุและสาธารณภัยอย่างจริงจังและต่อเนื่อง

(4) พัฒนาขีดความสามารถในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่รวมทั้งจัดหาเครื่องมืออุปกรณ์ที่มีประสิทธิภาพและอยู่ในสภาพพร้อมใช้งาน

(5) อบรมและเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ แก่ประชาชนกลุ่มเป้าหมายโดยเฉพาะนักเรียน ผู้ใช้รถใช้ถนน และผู้ใช้แรงงาน ในสถานประกอบการ กรรมกรก่อสร้าง นายจ้างและประชาชนในชุมชนหนาแน่นให้มีความรู้ความเข้าใจในการป้องกันและบรรเทาอุบัติภัย สาธารณภัย

3.4.4 พัฒนาระบบการบริหารงานด้านการอำนวยความสะดวกให้มีประสิทธิภาพและรวดเร็วยิ่งขึ้น โดย

(1) ปรับปรุงระบบการประสานงานของหน่วยงานด้านกระบวนการยุติธรรม เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงานให้รวดเร็วและลดขั้นตอนในการปฏิบัติงาน

(2) สนับสนุนให้มีการระงับข้อพิพาท โดยวิธีการอนุญาตตุลาการ เพื่อแบ่งเบาภาระคดีที่ขึ้นสู่ศาลให้ลดน้อยลง

3.4.5 เพิ่มประสิทธิภาพในการพิทักษ์คุ้มครองสิทธิผลประโยชน์ทางกฎหมายของประชาชน โดย

(1) สนับสนุนให้ประชาชนในฐานะผู้บริโภคสินค้าและบริการได้รับการคุ้มครองตามกฎหมายได้กำหนดไว้พร้อมทั้งลงโทษผู้ฝ่าฝืนและไม่ปฏิบัติตาม

(2) ขยายการให้บริการทางกฎหมายและการเผยแพร่ความรู้ทางกฎหมายแก่ประชาชน ตลอดจนแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับสภาพแห่งบทบัญญัติของกฎหมายที่ให้ประชาชนเดือดร้อน

บทที่ 3

การพัฒนาสิ่งแวดล้อมเพื่อคุณภาพชีวิต

1. ประเด็นการพัฒนาสิ่งแวดล้อม

การขยายตัวทางเศรษฐกิจอย่างรวดเร็วในระยะที่ผ่านมา การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างเศรษฐกิจไปเป็นอุตสาหกรรม บริการ และการเกษตร รวมทั้งการเปลี่ยนแปลงจากสภาพชนบทเป็นสังคมเมืองมากยิ่งขึ้น ทำให้ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมด้านมลพิษต่างๆ มีความรุนแรงมากยิ่งขึ้น ดังนั้น การพัฒนาสิ่งแวดล้อมในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 7 มีประเด็นที่ควรคำนึงดังต่อไปนี้

1.1 ควบคุมมลพิษทางน้ำ

1.1.1 คุณภาพน้ำในแม่น้ำสายหลัก โดยเฉพาะแม่น้ำเจ้าพระยาและมีแม่น้ำท่าจีนรวมทั้งคุณภาพน้ำทะเลชายฝั่งบริเวณแหล่งอุตสาหกรรมและแหล่งท่องเที่ยวมีความเสื่อมโทรมและมีคุณภาพต่ำกว่ามาตรฐานที่จะใช้ประโยชน์ เพื่อการอุปโภคบริโภคและเพื่ออุตสาหกรรมและการประมง

1.1.2 แหล่งกำเนิดมลพิษทางน้ำมีที่มาจากน้ำเสียชุมชน ธุรกิจบริการ โรงงาน อุตสาหกรรมและการเกษตร โดยมีน้ำเสียจากโรงงานอุตสาหกรรมจะยังคงเป็นแหล่งกำเนิดที่มีความสำคัญอยู่เมื่อคำนึงถึงการขยายตัวของประเภทและกำลังการผลิต และประสิทธิภาพในการบำบัดและการตรวจเฝ้าระวัง

1.1.3 การควบคุมและลดปัญหามลพิษทางน้ำในระยะที่ผ่านมายังขาดการลงทุนที่เหมาะสมในการก่อสร้างระบบบำบัดน้ำเสียรวมจากชุมชนขนาดใหญ่ เช่น กรุงเทพมหานครและเมืองหลวงต่างๆ ตลอดจนเขตชุมชนใหม่ที่จะเกิดขึ้น

1.2 ปัญหามลพิษทางอากาศและเสียง

1.2.1 คุณภาพอากาศและระดับเสียงจากยานพาหนะในกรุงเทพมหานครและเมืองใหญ่ๆ ที่มีการจราจรคับคั่งอยู่ในระดับเกินกว่ามาตรฐานได้แก่ ฝุ่นละออง ก๊าซคาร์บอนมอนอกไซด์ ส่วนปริมาณความเข้มข้นของสารตะกั่วในอากาศมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นมากตามปริมาณการใช้น้ำมันเชื้อเพลิงและอาจเป็นอันตรายต่อสุขภาพได้ นอกจากนี้คุณภาพอากาศและระดับเสียงจากโรงงานอุตสาหกรรมบางประเภท การขนส่งสินค้าและใช้พลังงานในรูปแบบต่างๆ อยู่ในระดับที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ เช่น โรงงานทอผ้า โรงงานอุตสาหกรรมเคมี เป็นต้น

1.2.2 แหล่งกำเนิดมลพิษทางอากาศที่จะก่อให้เกิดปัญหามลพิษมากขึ้นในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 7 ได้แก่ มลพิษทางอากาศจากอุตสาหกรรม เช่น โรงงานปูนซีเมนต์ โรงงานบ่มไบยาสูบ และ การใช้ถ่านหินลิกไนต์ในการผลิตไฟฟ้า เป็นต้น

1.2.3 คุณภาพของน้ำมันเชื้อเพลิง ซึ่งได้แก่ น้ำมันเบนซิน น้ำมันดีเซล และน้ำมันเตา ก่อให้เกิดมลพิษมากกว่าที่ควร และปัจจุบันยังขาดมาตรการควบคุมคุณภาพถ่านหินลิกไนต์ให้มี มลพิษทางอากาศน้อย รวมทั้งขาดการลงทุนในระบบการขนส่งมวลชนที่มีประสิทธิภาพ

1.2.4 ยังไม่มีกำหนดมาตรฐานเสียงและความสั่นสะเทือน (ชุมชน การจราจร และโรงงาน อุตสาหกรรม) รวมทั้งยังขาดการตรวจสอบยานพาหนะซึ่งได้ได้มาตรฐานระดับเสียง

1.3 ปัญหามลพิษจากกากของเสีย

1.3.1 มูลฝอยในเขตกรุงเทพมหานครและเมืองใหญ่ๆ มักประสบปัญหามูลฝอยตกค้างเก็บ ขนไม่หมด และไม่มี การแยกชนิดของมูลฝอย และมักมีการลักลอบระบายสิ่งปฏิกูลบ้านพักอาศัยหรือ กิจกรรมต่างๆ ลงสู่ท่อระบายน้ำสาธารณะและแหล่งน้ำต่างๆ

1.3.2 ปัญหามลพิษจากกากของเสียที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นมากในระยะต่อไป ได้แก่ กากของ เสียอันตรายที่เกิดจากอุตสาหกรรม โดยในปี 2534 กากของเสียอันตรายจากอุตสาหกรรมมีจำนวน ประมาณ 2.0 ล้านตัน และภายในปี 2539 จะมีปริมาณถึง 3.5 ล้านตัน กากของเสียอันตรายดังกล่าว ร้อยละ 95.5 เกิดจากภาคอุตสาหกรรมการผลิต ส่วนที่เหลือเกิดจากของเสียชุมชนและสถาน- พยาบาล และร้อยละ 70 ของปริมาณกากของเสียอันตรายทั้งหมดนั้นเกิดขึ้นอยู่ในเขต กรุงเทพมหานครและปริมณฑล

1.3.3 ปัจจุบันยังขาดการจัดการกากของเสียและกากของเสียอันตรายอย่างถูกต้องหลัก วิชาการ ตั้งแต่การเก็บรวบรวม การขนส่ง การใช้และการกำจัด รวมทั้งการขาดแคลนสถานที่ในการ กำจัดกากของเสีย นอกจากนี้ การจัดการกากของเสียอันตราย เช่น กากสารอันตราย มูลฝอยติดเชื้อ จากสถานพยาบาล ยังขาดการดำเนินการอย่างเป็นระบบและถูกต้องตามหลักวิชาการ

1.4 ปัญหามลพิษจากสารอันตราย

1.4.1 การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติที่ผ่านมาได้ผลให้มีการนำเข้าสู่สารอันตราย เพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมาก เพื่อใช้ในการเกษตรและอุตสาหกรรม โดยเฉพาะการใช้สารเคมีเพื่อปราบ ศัตรูพืชและสัตว์ การผลิตและใช้สารเคมีในโรงงานอุตสาหกรรมต่างๆ

1.4.2 ปัจจุบันการจัดการสารอันตรายนับตั้งแต่นำเข้าการจัดเก็บ การขนส่ง การใช้และการ กำจัดยังไม่เป็นระบบครบวงจรและปลอดภัยต่อชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน

1.4.3 ยังไม่มีแผนป้องกันแก้ไขและฟื้นฟูจากอุบัติเหตุเงินอันเนื่องมาจากสารอันตราย

1 . 5 ปัญหาการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศโลก

ปัจจุบันอุณหภูมิโลกค่อยๆ เพิ่มขึ้นซึ่งจะส่งผลกระทบต่อผลผลิตทางการเกษตรของโลก และอาจส่งผลให้ระดับน้ำทะเลสูงขึ้น มีผลกระทบต่อเมืองชายฝั่งทะเลได้ สำหรับสาเหตุสำคัญที่ทำให้อุณหภูมิโลกสูงขึ้นเนื่องจากการบุกรุกทำลายป่าไม้และใช้สารคลอโรฟลูโอโรคาร์บอน ในอุตสาหกรรมประเภทต่างๆ เพิ่มขึ้นมาก

1.6 กลไกการบริหารและจัดการสิ่งแวดล้อมยังไม่เอื้ออำนวยต่อการจัดการสิ่งแวดล้อมให้ เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

- 1.6.1 การป้องกันและแก้ไขปัญหามลพิษในระยะเวลาที่ผ่านมาเป็นบทบาทและหน้าที่ฝ่ายรัฐเป็น สำคัญ โดยผู้ที่สร้างปัญหามลพิษไม่ต้องรับผิดชอบหรือรับภาระในการที่ก่อให้เกิดปัญหา มลพิษเท่าที่ควร การใช้มาตรการทางการเงินและการคลังยังไม่ช่วยกระตุ้น ให้เกิดแรง- จูงใจหรือผลักดันให้ผู้สร้างปัญหามลพิษต้องหาวิธีลดมลพิษให้น้อยลง
- 1.6.2 การบริหารจัดการสิ่งแวดล้อม ปัจจุบันอยู่ในความรับผิดชอบของหลายหน่วยงาน หลาย สังกัดทั้งที่สังกัดส่วนกลางและองค์กรบริหารส่วนท้องถิ่น การที่จะปฏิบัติงานให้ได้ผลจึง ขึ้นอยู่กับการประสานงาน กำกับงานและการปฏิบัติงานให้เป็นไปในทิศทางเดียวกันเป็น สำคัญ แต่ปัจจุบันยังไม่มีกลไกที่จะกำกับและประสานงานอย่างมีประสิทธิภาพ
- 1.6.3 การพัฒนากำลังคนและเทคโนโลยีในการควบคุมและลดปัญหามลพิษยังไม่ทันกับขนาด และความรุนแรงของปัญหา
- 1.6.4 ปัจจุบันยังไม่มีกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและควบคุมมลพิษโดยตรงกฎหมายที่มีอยู่คือ พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ แต่ไม่มีผลบังคับทาง กฎหมายแต่อย่างใด ส่วนกฎหมายที่เกี่ยวข้องอื่นๆ มีวัตถุประสงค์หลักแตกต่างกันไป เป็นการยากที่จะปรับปรุงกฎหมายดังกล่าวให้เหมาะสม และมีประสิทธิภาพในการแก้ไข ปัญหามลพิษ
- 1.6.5 การป้องกันและแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม จะต้องได้รับความร่วมมือจากทุกฝ่าย โดยเฉพาะการมีส่วนร่วมของประชาชนให้เข้ามามีส่วนร่วม โดยเฉพาะในการเฝ้าระวัง และ ติดตามรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมให้เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนดไว้

2 เป้าหมายการพัฒนาสิ่งแวดล้อมเพื่อคุณภาพชีวิต

เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตควบคู่กันไปกับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศและยกระดับคุณภาพสิ่งแวดล้อมให้อยู่ในระดับที่ปลอดภัยต่อการดำรงชีวิตประชาชน จึงได้กำหนดเป้าหมายของการพัฒนาสิ่งแวดล้อมด้านมลพิษในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 7 ไว้ดังนี้

2.1 มลพิษทางน้ำ : ลดปริมาณความสกปรกในรูปของสารอินทรีย์ที่ระบายลงสู่แหล่งน้ำต่าง ๆ เพื่อให้คุณภาพน้ำมีปริมาณความสกปรกคิดค่าเป็น บี.โอดี. ไม่เกิน 4 มิลลิกรัมต่อลิตร ในพื้นที่เป้าหมายดังต่อไปนี้

- (1) ช่วงตอนล่างของแม่น้ำเจ้าพระยาตั้งแต่ปากน้ำจนถึงกิโลเมตรที่ 100 ซึ่งอยู่ในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑล
- (2) ช่วงตอนล่างของแม่น้ำท่าจีนตั้งแต่ปากน้ำถึงกิโลเมตรที่ 150 ซึ่งอยู่ในพื้นที่นครปฐมและสมุทรสาคร
- (3) พื้นที่ชายฝั่งทะเลและแหล่งท่องเที่ยว เช่น พัทยา ชลบุรี ภูเก็ต เป็นต้น
- (4) คู คลอง หนองบึงและแหล่งน้ำตามธรรมชาติต่างๆ ในเมืองหลักที่มีปัญหาวิกฤตเรื่องน้ำเสีย เช่น สกลนคร ขอนแก่น หาดใหญ่-สงขลา เชียงใหม่ เป็นต้น

2

2

มลพิษทางอากาศและเสียง

2.2.1 ลดระดับมลพิษทางอากาศที่เกินมาตรฐานคุณภาพอากาศอยู่ในปัจจุบัน คือ ฝุ่นละออง คาร์บอนมอนนอกไซด์ ซัลเฟอร์ไดออกไซด์และสารตะกั่ว ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลและเมืองหลักให้อยู่ในค่ามาตรฐาน

2.2.2 ยกเลิกการจำหน่ายน้ำมันเบนซินพิเศษที่มีสารตะกั่วเจือปน ภายใต้อยู่ในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 7

2.2.3 ลดการควบคุมระดับเสียงจากแหล่งกำเนิดโดยเฉพาะเสียงจากยานพาหนะและอุตสาหกรรมก่อสร้าง ให้อยู่ในที่ปลอดภัยต่อสุขภาพของประชาชน คือ ไม่เกิน 85 เดซิเบล

2.3 มลพิษจากกากของเสีย

2.3.1 ลดอัตราการเกิดมูลฝอยในกรุงเทพฯ และเมืองหลักต่างๆ ให้น้อยกว่า 0.8 กิโลกรัมต่อคนต่อวัน

2.3.2 ให้มีการจัดเก็บและกำจัดกากของเสียทั้งที่มีอันตรายและไม่มีอันตรายอย่างถูกหลักวิชาการ

2.4 มลพิษจากสารอันตราย

2.4.1 ให้มีการจัดกากสารอันตรายอย่างถูกวิธีและครบวงจรตั้งแต่การนำเข้า การจัดเก็บ การขนส่ง การใช้ และการกำจัด

2.4.2 ให้มีการลดการใช้สารอันตรายในอุตสาหกรรมและเกษตรกรรม

3 แนวทางการพัฒนาสิ่งแวดล้อมเพื่อคุณภาพชีวิต

เพื่อให้เป็นไปตามเป้าหมายดังกล่าวเห็นควรกำหนดแนวทางการดำเนินการและมาตรการในการควบคุม ป้องกัน และแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 7 ไว้ดังนี้

3.1 ด้านมลพิษทางน้ำ

3.1.1 ลดปริมาณและความสกปรกของน้ำทั้งจากชุมชนอุตสาหกรรมและเกษตรกรรม โดย

(1) สนับสนุนการย้ายโรงงานอุตสาหกรรมประเภทที่มีปัญหามลพิษในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ให้ไปตั้งพื้นที่กำหนด

(2) บังคับให้ใช้มาตรฐานน้ำทิ้งชุมชนสำหรับอาคารต่างๆ ตามพระราชบัญญัติควบคุมอาคารหรือกฎหมายเฉพาะที่มีอยู่ รวมทั้งบังคับมาตรฐานน้ำทิ้งจากฟาร์มปศุสัตว์ และฟาร์มเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ และให้มีการควบคุมน้ำทิ้งให้เป็นไปตามมาตรฐานอย่างเคร่งครัด

(3) เก็บค่าน้ำเพื่อเกษตรกรรมอุตสาหกรรม และค่าธรรมเนียมน้ำทิ้ง เพื่อก่อให้เกิดการประหยัดและการนำเอาเทคโนโลยีที่เหมาะสมมาใช้

(4) สนับสนุนให้มีการใช้เทคโนโลยีที่สะอาดหรือเทคโนโลยีที่สะอาดหรือเทคโนโลยีที่ปลอดภัยของเสียในการผลิตหรือประกอบการ

(5) สนับสนุนให้มีการนำของเสียมาใช้มาประโยชน์ตลอดจนการหมุนเวียนของการใช้น้ำ

(6) ควบคุมให้มีการลดมลพิษ ณ แหล่งกำเนิดต่างๆ ในพื้นที่นอกเขตเป้าหมายของระบบบำบัดน้ำเสียรวม โดยคำนึงถึงความสามารถในการรองรับของสิ่งแวดล้อมและแหล่งน้ำ

3.1.2 ควบคุมมิให้มีการระบายน้ำทิ้งเพิ่มเติมลงในแหล่งน้ำที่มีปัญหามลพิษทางน้ำในชั้น
วิกฤต โดย

(1) ควบคุมการก่อสร้างหรือขยายโรงงานอุตสาหกรรมประเภทที่ก่อให้เกิดปัญหามลพิษทางน้ำ รวมทั้งควบคุมที่ตั้งและการขยายตัวของชุมชนในบริเวณแหล่งน้ำพื้นที่เป้าหมาย

(2) สนับสนุนการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมเขตอุตสาหกรรมหรือแฟลตหรือคอนโดมิเนียมสำหรับโรงงานอุตสาหกรรมโดยให้ออกชนเป็นผู้ลงทุนหรือร่วมทุน

(3) กำหนดเขตการใช้ที่ดินสำหรับฟาร์มเลี้ยงสัตว์ และฟาร์มเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ รวมทั้งสนับสนุนการประกอบการในลักษณะของนิคม หรือกลุ่ม หรือสมาคมที่มีการจัดระบบปัจจัยพื้นฐาน เช่น ชลประทานน้ำเค็ม ระบบบำบัดน้ำทิ้ง และคลองระบายน้ำ ในกรณีของฟาร์มเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ เป็นต้น

(4) กำหนดให้มีการใช้ระบบระบายน้ำเสียแยกออกจากระบบระบายน้ำฝนในพื้นที่ที่ได้รับการพัฒนาใหม่ ทั้งในด้านชุมชนและอุตสาหกรรม เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการควบคุมมลพิษ

3.1.3 ให้มีการลงทุนและเตรียมการลงทุนในการจัดสร้างระบบบำบัดน้ำเสีย ดังนี้

(1) สร้างระบบบำบัดน้ำเสียรวมสำหรับชุมชนและโรงงานอุตสาหกรรมในพื้นที่เป้าหมาย เช่น กรุงเทพมหานครและเทศบาลเมือง ปริมณฑล เมืองหลัก เมืองศูนย์กลางความเจริญ แหล่งท่องเที่ยว เป็นต้น

(2) ศึกษาความเป็นไปได้ก่อสร้างระบบบำบัดเสียรวม สำหรับชุมชนและอุตสาหกรรมในพื้นที่อื่นๆ ตามลำดับความสำคัญ

3.2 ด้านมลพิษทางอากาศและเสียง

3.2.1 ลดและควบคุมมลพิษอากาศ อันเนื่องมาจากการจราจร โดย

(1) ลดปริมาณสารตะกั่วในน้ำมันเบนซินจาก 0.4 กรัมต่อลิตรเป็น 0.15 กรัมต่อลิตร ภายในวันที่ 1 มกราคม 2535 และเร่งกระจายการจำหน่ายน้ำมันเบนซินไร้สารตะกั่วให้ทั่วประเทศภายในสิ้นปี 2534 เพื่อให้สามารถมี การติดตั้งอุปกรณ์ขจัดมลพิษ (แคตาลีติกคอนเวอร์เตอร์) ในรถยนต์ใหม่ได้ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2 5 3 5

(2) พิจารณาปรับปรุงคุณภาพน้ำมันเบนซินเพื่อให้มีการใช้สารประกอบประเภทออกซีเนทผสมน้ำมันเบนซินเพื่อลดก๊าซคาร์บอนมอนอกไซด์ในเขตเมือง

(3) ให้มีการกำหนดมาตรฐานอากาศเสียที่ยินยอมให้ระบายได้จากยานพาหนะ รวมถึงรถจักรยานยนต์ใหม่ตั้งแต่ปี 2535 เป็นต้นไป และกำหนดให้รถยนต์ใหม่ที่ใช้เครื่องยนต์ ก๊าซโซลีนที่จะจดทะเบียนตั้งแต่ต้นปี 2535 เป็นต้นไป ต้องติดตั้งอุปกรณ์ขจัดมลพิษ (แคตตาลิก คอนเวอร์เตอร์) ในกรณีที่ไม่สามารถบังคับได้สำหรับรถยนต์ใหม่ทุกชนิด ให้กำหนดสิ่งจูงใจทางด้าน ภาษี เพื่อให้มีการติดตั้งอุปกรณ์ขจัดมลพิษโดยความสมัครใจ และให้เป็นมาตรฐานบังคับหลังจากที่ ได้ให้ผู้ผลิตรถยนต์มีระยะเวลาในการเตรียมการที่เหมาะสม

(4) ให้มีการกำหนดมาตรฐานไอเสียที่ยินยอมให้ระบายได้จากยานพาหนะ สำหรับตรวจสอบสภาพรายปีสำหรับรถยนต์และรถจักรยานยนต์ที่ใช้งานอยู่แล้ว และให้มีการ ตรวจสอบอย่างเคร่งครัด

(5) กำหนดมาตรฐานประสิทธิภาพการใช้เพลิงในยานพาหนะสำหรับรถยนต์ใหม่

(6) ปรับปรุงคุณภาพน้ำมันดีเซลหมุนเร็วเพื่อลดปัญหาควันดำและก๊าซพิษจาก การเผาไหม้โดย ก) การลดปริมาณกำมะถันจากร้อยละ 1.0 เป็นร้อยละ 0.5 ภายในวันที่ 1 กันยายน 2536 และพิจารณาลดปริมาณสารกำมะถันให้อยู่ให้อยู่ในระดับที่เหมาะสมในปลายแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 7 และ ข) ลดอุณหภูมิของจุด 90 เฟอร์เซนต์ ของการกลั่น จาก 370 องศาเซลเซียสเป็น 357 องศาเซลเซียส ภายใน 1 กันยายน 2535 เป็นอย่างช้า โดยใช้มาตรการจูงใจกระตุ้นให้ผู้ใช้ น้ำมัน ผู้ค้าน้ำมันและโรงกลั่นน้ำมันเร่งดำเนินการ

(7) ให้มีการนำเชื้อเพลิงที่มีมลพิษน้อยมาใช้ เช่น ก๊าซปิโตรเลียมเหลวในรถยนต์ ในเขตกรุงเทพมหานคร และการใช้ก๊าซธรรมชาติอัดในรถประจำทาง เป็นต้น

(8) เร่งรัดให้มีการนำระบบขนส่งมวลชนที่มีประสิทธิภาพมาใช้โดยเร็วโดยเฉพาะ รถไฟฟ้าขนส่งมวลชนเพื่อลดปัญหาจราจรติดขัดและมลพิษ

(9) ให้มีการลงทุนแก้ไขปัญหามลพิษอากาศเสียเพื่อเป็นตัวอย่างที่ดีและแสดงความตั้งใจ จริงของรัฐ โดยเฉพาะการลงทุนแก้ไขมลพิษในการขนส่งของรัฐ เช่น ขสมก. รสพ. และ บขส. โดย ปรับปรุงสภาพและดูแลรักษารถอย่างสม่ำเสมอ และนำรถใหม่เข้ามาแทนที่รถเก่าที่หมดสภาพการ ใช้งานตามมาตรฐานสากล

(10) ลดการขนส่งน้ำมันโดยทางรถยนต์จากคลังน้ำมันที่ช่องนนทรีและลด ขนาดของคลังน้ำมันที่ช่องนนทรี เพื่อลดความแออัดของการจราจรและปัญหาสภาวะแวดล้อมใน กรุงเทพมหานครโดยเร่งปรับปรุงระบบการขนส่งน้ำมัน

(11) ควบคุมการตกหล่นของสินค้า/วัตถุอันตรายอย่างจริงจังและควบคุมการ บรรทุกดินและสินค้าเกินน้ำหนักอย่างเคร่งครัดตามกฎหมายได้กำหนดไว้

- (12) ให้มีการตรวจวัดคุณภาพอากาศอย่างต่อเนื่องและควบคุมให้เป็นไปตามมาตรฐานอย่างเคร่งครัด

3.2.2 ลดและควบคุมมลพิษทางอากาศ อันเนื่องมาจากโรงงานอุตสาหกรรม โดย

(1) กำหนดมาตรฐานระดับสารอันตรายที่ระบายจากปล่องและปริมาณที่จะระบายได้จากโรงงานอุตสาหกรรมหรือกลุ่มโรงงาน (เช่น นิคมอุตสาหกรรม) และโรงไฟฟ้าที่เหมาะสมกับสภาพพัฒนาและสภาพพื้นที่ โดยเฉพาะฝุ่นละอองและซัลเฟอร์ไดออกไซด์ และควบคุมให้เป็นไปตามมาตรฐาน

(2) ให้มีการจำหน่ายน้ำมันเตาที่มีกำมะถันและควบคุมคุณภาพถ่านหินลิกไนต์ เพื่อให้โรงงานอุตสาหกรรมหรือโรงไฟฟ้าที่ไม่มีระบบบำบัดก๊าซซัลเฟอร์ไดออกไซด์สามารถนำมาใช้ได้ เพื่อระบายสารอันตรายเป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนดทั้งนี้อาจใช้มาตรการทางด้านภาษี และราคาจูงใจให้มีการเร่งดำเนินการให้เกิดผลในทางปฏิบัติ

(3) กำหนดมาตรฐานประสิทธิภาพการใช้พลังงานและการปล่อยสารอันตรายของหม้อต้มในโรงงานอุตสาหกรรมใหม่

(4) กำหนดให้โรงไฟฟ้าใหม่ของการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยที่ใช้ถ่านหินลิกไนต์ต้องติดตั้งหน่วยงานกำจัดกำมะถัน

(5) ลดผลกระทบจากการทำเหมืองลิกไนต์และย่อยหิน

(6) สนับสนุนให้อุตสาหกรรมประเภทที่มีมลพิษทางอากาศไปอยู่ในนิคมอุตสาหกรรมหรือเขตอุตสาหกรรมที่กำหนด

(7) ศึกษาความเป็นไปได้ในการนำพลังงานที่ปลดดมลพิษมาใช้ เช่น การนำก๊าซธรรมชาติ การพัฒนาพลังงานไฟฟ้าพลังน้ำระหว่างประเทศ เป็นต้น

(8) ให้มีการกำหนดมาตรฐานคุณภาพอากาศในเขตอุตสาหกรรมและพื้นที่เกี่ยวเนื่องและให้มีการตรวจวัดคุณภาพอากาศอย่างต่อเนื่อง

3.2.3 ลดและควบคุมมลพิษทางเสียง

(1) กำหนดมาตรฐานระดับเสียงสำหรับรถยนต์และรถจักรยานยนต์ที่ผลิตและประกอบภายในประเทศ รวมทั้งบังคับให้เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนด

(2) ให้มีการกำหนดมาตรการในการป้องกันเสียงและความสั่นสะเทือนในสถานประกอบกิจการ และการคมนาคมขนส่งโดยเฉพาะอย่างยิ่งจากสนามบินและงานก่อสร้างซ่อมแซมต่าง ๆ

3.3 ด้านมลพิษจากกากของเสีย

3.3.1 สนับสนุนให้มีการใช้เทคโนโลยีที่ช่วยลดปริมาณของเสียและการนำของเสีย เช่น มูลฝอย สิ่งปฏิกูลและวัสดุเหลือทิ้งจากกิจกรรมต่าง ๆ มาใช้ประโยชน์เพื่อเป็นการประหยัดทรัพยากร ลดค่าใช้จ่ายในการเก็บและกำจัด

3.3.2 ให้มีการจัดการกากของเสียอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ ตั้งแต่การเก็บรวบรวม การขนส่ง และการกำจัดขั้นสุดท้ายโดยสนับสนุนให้ภาคเอกชนร่วมทุนหรือรับสัมปทาน

3.3.3 สนับสนุนให้หน่วยงานปฏิบัติโดยเฉพาะหน่วยงานท้องถิ่น เช่น กรุงเทพมหานคร และสุขภาพีบาลจัดทำแผนการจัดการกากของเสียสำหรับอนาคตเพื่อให้ทันกับการเพิ่มปริมาณของกากของเสีย

3.3.4 ให้ความรู้แก่ประชาชนในการเก็บรวบรวมมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล รวมทั้งวิธีการลดปริมาณมูลฝอยในชีวิตประจำวันเพื่อให้สอดคล้องกับวิธีการเก็บ และกำจัดของหน่วยปฏิบัติ ตลอดจนค่าบริการในอัตราที่เหมาะสม

3.3.5 ให้มีการจัดหาที่ดินเพื่อการกำจัดมูลฝอยด้วยวิธีฝังกลบสำหรับชุมชนทุกขนาดเป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่า 5 ปี รวมทั้งพิจารณาความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำเตาเผามูลฝอยมาใช้

3.3.6 ควบคุมและกวดขันให้มีการกำจัดกากของเสียอันตรายจากการเกษตรและอุตสาหกรรม เช่น ภาชนะบรรจุสารเคมีอันตราย ซากถ่านไฟฉาย หลอดฟลูออเรสเซนต์ชำรุด รวมทั้ง มูลฝอยติดเชื้อจากโรงพยาบาลทั้งของรัฐและเอกชนอย่างถูกวิธี

3.3.7 ให้มีการลงทุนสร้างระบบกำจัดกากของเสียอันตรายรวม สำหรับโรงงานอุตสาหกรรมในเขตพื้นที่ที่มีโรงงานอุตสาหกรรมหนาแน่น โดยสนับสนุนให้ภาคเอกชนร่วมลงทุนหรือรับสัมปทานหรือรัฐเป็นผู้ลงทุนนำร่อง

3.4 ด้านมลพิษจากสารอันตราย

3.4.1 กำหนดมาตรการในการจัดการสารอันตรายให้ครบวงจรตั้งแต่การนำเข้า การกำหนดมาตรฐานของสถานที่จัดเก็บเอกสารอันตราย มาตรฐานในการขนส่งสารอันตราย ตลอดจนมาตรฐานในการกำจัดสารอันตรายและควบคุมให้มีการปฏิบัติตามมาตรฐานอย่างเคร่งครัด

3.4.2 กำกับดูแลให้การใช้ การเก็บรักษาและการขนส่งน้ำมันเป็นไปอย่างปลอดภัยมากยิ่งขึ้น โดยกำกับดูแลให้มีการปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ และข้อกำหนดเกี่ยวกับความปลอดภัยอย่างเข้มงวด พร้อมทั้งเร่งรัดให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชนจัดเตรียมอุปกรณ์ควบคุมป้องกันการรั่วไหลของน้ำมันที่มีประสิทธิภาพและมีแผนปฏิบัติการฉุกเฉินกรณีเกิดเหตุการณ์รั่วไหล และพิจารณาทบทวนข้อกำหนดเกี่ยวกับความปลอดภัยที่ไม่เหมาะสม โดยเฉพาะในเรื่องก๊าซปิโตรเลียม

3.4.3 ลดปริมาณการใช้สารอันตรายในการเกษตรและอุตสาหกรรม โดยสนับสนุนให้ใช้สารหรือวัตถุอันตรายทดแทน เช่น การใช้ปุ๋ยอินทรีย์ การป้องกันและควบคุมศัตรูพืชโดยวิธีธรรมชาติ การปรับปรุงกระบวนการผลิตในโรงงานอุตสาหกรรม เป็นต้น

3.4.4 ให้มีการจัดทำแผนป้องกันอุบัติเหตุจากเคมีภัณฑ์และวัตถุเสี่ยงภัย โดยเฉพาะในเขตอุตสาหกรรมชายฝั่งทะเลตะวันออกและคลังเก็บสินค้าอันตรายต่าง ๆ

3.4.5 ให้มีศูนย์ข้อมูลสารอันตรายเพื่อการแลกเปลี่ยนข้อมูล ประชาสัมพันธ์ฝึกอบรมให้ความรู้แก่หน่วยงานและประชาชนเกี่ยวกับการเก็บสารอันตราย การใช้สารอันตราย การใช้สารอันตรายและวิธีปฏิบัติในกรณีที่ประสบอุบัติเหตุจากสารอันตราย

3.5 ด้านการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศโลก

3.5.1 เร่งรัดให้มีการศึกษาเพื่อกำหนดจุดยืนของประเทศในการร่วมมือกับประชาคมโลก ในการควบคุมการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศโลก โดยเน้นการปลูกสวนป่าเพื่อเป็นดูดซับก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์

3.5.2 ป้องกันปัญหาการเกิดการเปลี่ยนแปลงอุณหภูมิและภาวะเรือนกระจกอันเนื่องมาจากการเพิ่มขึ้นของก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ จากการเผาผลาญเผาไหม้ของเชื้อเพลิง โดยส่งเสริมให้มีการปลูกต้นไม้และการปลูกป่า และประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนเข้าใจถึงผลกระทบและรณรงค์ร่วมมือเพื่อแก้ไขปัญหา

3.6 ด้านการปรับปรุงกลไกพัฒนาและบริหารจัดการสิ่งแวดล้อม

3.6.1 ให้นำหลักการ “ผู้สร้างปัญหามลพิษ จะต้องเป็นผู้รับภาระในการบำบัดและกำจัดมลพิษด้วย” มาใช้ในระยะเวลาของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 7 โดย

(1) ให้มีการจัดเก็บค่าบำบัดและกำจัดมลพิษในลักษณะของภาษีมลพิษ ค่าธรรมเนียม หรือค่าบริการ แล้วแต่ความเหมาะสมของกิจการและผลิตภัณฑ์ที่ก่อให้เกิดของเสียต่อสิ่งแวดล้อม เพื่อสมทบเข้ากองทุนในการลงทุนจัดการด้านสิ่งแวดล้อม

(2) ให้มีการจัดตั้งกองทุนสิ่งแวดล้อม โดยรัฐบาลให้ความช่วยเหลือด้านการเงิน ก่อนในระยะเริ่มก่อตั้ง และในระยะให้องค์กรของรัฐที่มีอยู่แล้วบริหารจัดการจนกว่าจะได้มีการ ร่างกฎหมายกองทุนให้อำนาจ และจัดตั้งองค์กรอิสระที่เป็นนิติบุคคลขึ้นเพื่อดำเนินการเรื่องนี้เป็นการเฉพาะ

(3) ให้ลำดับความสำคัญแก่กิจการที่มีการดูแลสิ่งแวดล้อมให้เข้าระดมทุนในตลาดหุ้น รวมทั้งสนับสนุนให้สถาบันการเงินจัดตั้งกองทุนเพื่อระดมทุนจากประชาชนมาลงทุนในหุ้นของธุรกิจหรือโครงการเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม

3.6.2 ปรับปรุงองค์กร กฎหมาย และการบริหารจัดการ โดย

(1) จัดให้มีการวางแผนและประสานแผนพัฒนาสิ่งแวดล้อมในเมืองอย่างเป็นระบบควบคู่ไปกับการกำหนดนโยบายและประสานงานทั้งส่วนกลางและส่วนท้องถิ่นให้ชัดเจน โดยจัดตั้งองค์กร กำหนดนโยบายฟื้นฟูและพัฒนาสภาพแวดล้อมระดับชาติและระดับพื้นที่ (กรุงเทพมหานครและปริมณฑลและแต่ละจังหวัด) เพื่อรับผิดชอบในการกำกับนโยบายและประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อม

(2) กำหนดให้การก่อสร้างโครงการบริการพื้นฐานที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ต้องมีระบบป้องกันปัญหาสิ่งแวดล้อมโดยให้รวมค่าใช้จ่ายของแผนงานโครงการดังกล่าวไว้ในต้นทุนของโครงการด้วย

(3) กำหนดให้การก่อสร้างโครงการบริการพื้นฐานที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมต้องมีระบบป้องกันปัญหาสิ่งแวดล้อมโดยให้รวมค่าใช้จ่ายของแผนงานโครงการดังกล่าวไว้ในต้นทุนของโครงการด้วย

(4) ให้รัฐบาลอุดหนุนการลงทุนในการสร้างระบบบำบัดและการกำจัดน้ำเสียและการกำจัดมูลฝอยแก่ท้องถิ่นทั้งหมดหรือบางส่วน ซึ่งรวมทั้งการจัดหาที่ดิน การจัดซื้ออุปกรณ์ เครื่องมือและยานพาหนะในการควบคุมและลดมลพิษด้วย

(5) ให้มีการปรับปรุงบทบาทของท้องถิ่นให้มีความเข้มแข็งในการจัดการบริหารระบบบำบัดมลพิษภายในท้องถิ่นได้อย่างอิสระ ทั้งในลักษณะที่มีหน่วยงานปฏิบัติดำเนินการเองหรือจัดจ้างเอกชนมาดำเนินการแทน โดยให้ท้องถิ่นสามารถจัดเก็บค่าบริการในลักษณะต่างๆ ได้ตามความเหมาะสม

(6) จัดตั้งองค์กรร่วม 3 ฝ่าย คือ ชุมชน สถานประกอบการและภาครัฐบาล เพื่อทำหน้าที่เฝ้าระวังและกำกับดูแลป้องกันรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม ให้เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนดไว้ โดยเฉพาะในเขตเมือง เขตอุตสาหกรรม และท่องเที่ยว

(7) พัฒนากำลังคนและเทคโนโลยีในการลดและบำบัดมลพิษ โดยเร่งผลิตร
กำลังคนในระดับอุดมศึกษา ในสาขาวิศวกรรมสาขาภิบาล วิศวกรรมสิ่งแวดล้อม วิทยาศาสตร์
สิ่งแวดล้อม ซึ่งเน้นหนักเรื่องมลพิษ รวมทั้งช่างเทคนิคระดับ ปวช.ปวส. หรือ ปวท. ในสาขาว่าด้วย
การควบคุมมลพิษเพื่อควบคุมการทำงานของระบบบำบัดน้ำเสียต่างๆ นอกจากนี้ ต้องเร่งให้มีการ
วิจัยและถ่ายทอดเทคโนโลยีการควบคุมและลดมลพิษที่สามารถออกแบบก่อสร้างและผลิตเครื่องจักร
อุปกรณ์ในการบำบัดมลพิษได้

(8) ปรับปรุงแก้ไขพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ
พ.ศ.2518 ให้ครอบคลุมการป้องกัน ควบคุมและบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมในทุกด้านรวมทั้งการจัดตั้ง
กองทุนสิ่งแวดล้อม และสามารถนำมาใช้บังคับได้อย่างมีประสิทธิภาพ

(9) ส่งเสริมการประชาสัมพันธ์ ให้การศึกษาและเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับมลพิษแก่
ประชาชนทุกระดับ พร้อมทั้งรณรงค์ให้เกิดความร่วมมือในการแก้ไขป้องกันอย่างต่อเนื่อง

บทที่ 4

การบริหารและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ

การบริหารและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 7 มีแนวนโยบายหลักที่จะยกระดับการบริหารและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติให้เป็นปัจจัยพื้นฐาน ในการดำรงชีวิตของประชาชนในชนบท รวมทั้งเป็นมรดกของชาติสำหรับอนุชนรุ่นหลัง และเป็นรากฐานสำหรับการพัฒนาที่ยั่งยืนของประเทศสืบต่อไป

1. ผลการพัฒนาที่ผ่านมา

การขยายตัวทางเศรษฐกิจอย่างรวดเร็วในระยะที่ผ่านมา ส่วนใหญ่เป็นผลมาจากการนำทรัพยากรธรรมชาติมาใช้อย่างสิ้นเปลืองโดยปราศจากแผนการและฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติอย่างเป็นระบบซึ่งมีผลให้ทรัพยากรธรรมชาติทุกสาขาเสื่อมโทรมนำไปสู่ความขัดแย้งในการใช้ทรัพยากรธรรมชาติมากขึ้นตามลำดับ และทรัพยากรธรรมชาติได้เปลี่ยนสภาพจากปัจจัยเกื้อหนุนไปเป็นข้อจำกัดของการพัฒนาประเทศในระยะต่อไป ซึ่งเปลี่ยนแปลงการพัฒาที่จะต้องคำนึงถึงไว้ในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 7 ดังนี้

1.1 ทรัพยากรที่ดิน มีความเสื่อมโทรมและมีการใช้งานไม่ถูกต้องและเหมาะสมกับคุณภาพของดิน โดยจากการสำรวจของกรมพัฒนาที่ดินพบว่าการปลูกข้าวในพื้นที่ดินไม่เหมาะสมประมาณ 13.5 ล้านไร่ คิดเป็นร้อยละ 22.0 ของพื้นที่เพาะปลูกข้าวทั้งหมด มีการปลูกพืชไร่ในดินที่ไม่เหมาะสม 14.6 ล้านไร่ และปลูกไม้ยืนต้นในดินที่ไม่เหมาะสม 1.7 ล้านไร่ ในขณะที่เดียวกันพื้นที่โครงการเกษตรที่มีอยู่เดิมนั้น ขาดการบำรุงรักษาอย่างถูกวิธีและการใช้ก็ยังไม่ถูกต้องตามหลักวิชาการ ก่อให้เกิดปัญหาการชะล้างพังทลายของดินในหลายๆ พื้นที่ทั่วประเทศ ประมาณ 107 ล้านไร่ นอกจากนี้ ยังมีดินที่มีเป็นปัญหาต่อการทำการเกษตรอีกประมาณ 182 ล้านไร่ ได้แก่ ดินเปรี้ยวจัด ดินเค็ม ดินอินทรีย์ (พรุ) ดินทรายจัด ดินตื้นและดินบนภูเขา และปัจจุบันก็ได้มีการนำพื้นที่เกษตรกรรมที่มีความสมบูรณ์ โดยเฉพาะพื้นที่ในเขตชลประทาน ซึ่งเหมาะแก่การเพาะปลูกไปใช้ในกิจกรรมอื่นเป็นจำนวนมาก เช่น สร้างที่อยู่อาศัย สนามกอล์ฟ โรงงานอุตสาหกรรม เป็นต้น

1.2 ทรัพยากรป่าไม้ มีความเสื่อมโทรมและถูกบุกรุกทำลายไปเป็นจำนวนมากดังเห็นได้จากพื้นที่ป่าของประเทศลดลงเหลือน้อยกว่า 90 ล้านไร่ หรือต่ำกว่าร้อยละ 28 ของพื้นที่ทั้งหมดของประเทศ ทั้งนี้เนื่องจากความต้องการใช้พื้นที่ดินเพื่อการเพาะปลูกและอื่นๆ เพิ่มขึ้นตามจำนวนประชากรของประเทศเพิ่มขึ้น แต่การบริหารและการจัดการยังตามไม่ทันกับการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว

1.3 ทรัพยากรแร่ มีการใช้อย่างฟุ่มเฟือยไม่สอดคล้องกับความต้องการของประเทศโดยขาดแผนการผลิต การใช้และการเตรียมการในด้านการสำรวจวัตถุดิบเพื่อรองรับความต้องการ และการ

ขยายตัวของภาคอุตสาหกรรมภายในประเทศ ทำให้การผลิตแร่บางประเภทยังคงมีทิศทางที่เน้นเพื่อการส่งออก และมีปัญหาความขัดแย้งระหว่างการใช้และการอนุรักษ์เนื่องจากพื้นที่การผลิตทรัพยากรแร่มีจำนวนลดน้อยลง และที่ดินราคาแพงขึ้น

1.4 ทรัพยากรแหล่งน้ำ มีจำกัดและมีความขัดแย้งในการใช้แหล่งน้ำเพื่อการเกษตร เพื่อการอุปโภคบริโภค เพื่อการอุตสาหกรรมและอื่นๆ ทั้งนี้เนื่องจากการขยายตัวทางเศรษฐกิจอย่างรวดเร็ว ทำให้ความต้องการ และการขยายตัวภาคอุตสาหกรรมภายในประเทศ ทำให้เกิดผลิตแร่บางประเภท ยังคงมีทิศทางเพื่อการส่งออก และมีปัญหาความขัดแย้งระหว่างการใช้และการอนุรักษ์เนื่องจากพื้นที่การผลิตทรัพยากรแร่มีจำนวนลดน้อยลง และที่ดินมีราคาแพงขึ้น

1.5 ทรัพยากรประมง ทั้งประมงน้ำจืด การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่งและประมงทะเลอยู่ในสภาพเสื่อมโทรม ทำให้ประมงน้ำจืด และมทะเลประสบปัญหาเกี่ยวกับทรัพยากรสัตว์น้ำจืดและน้ำทะเลมีปริมาณลดน้อยลง สำหรับการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่งโดยเฉพาะการเลี้ยงกุ้ง ปรากฏว่าผู้เลี้ยงส่วนใหญ่ยังขาดความรู้เกี่ยวกับวิธีการจัดการด้านการเพาะเลี้ยงจึงก่อให้เกิดผลกระทบต่อปัญหามลภาวะและต่อระบบนิเวศของทรัพยากรชายฝั่ง

1.6 ทรัพยากรชายฝั่งทะเล กำลังประสบภาวะการสูญเสียความอุดมสมบูรณ์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งทรัพยากรป่าชายเลนถูกบุกรุกนำไปใช้ในกิจกรรมประเภทอื่น ทรัพยากรปะการังถูกทำลายเสียหายเนื่องจากปัจจัยธรรมชาติและกิจกรรมทางเศรษฐกิจ เช่น การท่องเที่ยว การประมง เป็นต้น นอกจากนี้ทรัพยากรชายฝั่งประเภทหาดทรายแนวฝั่งทะเลพื้นที่บนบก เขตติดต่อฝั่งทะเลก็ประสบการเสื่อมโทรมมากขึ้น

2. เป้าหมายการยกระดับการบริหารและจัดการทรัพยากรธรรมชาติ

เพื่ออนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติสีบทอดเป็นมรดกสำหรับอนุชนรุ่นหลังควบคู่ไปกับการใช้ทรัพยากรธรรมชาติเป็นรากฐานสำหรับการพัฒนาประเทศที่ยั่งยืนต่อไป จึงได้กำหนดเป้าหมายการบริหารและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 7

2	.	1	ทรัพยากรที่ดิน
2 . 1 . 1		3 0	ไร่ ให้แล้วเสร็จภายใน 7 ปี
2.1.2		810,000	แปลง หรือคิดเป็นพื้นที่ประมาณปีละ 4 ล้านไร่
2.1.3			จัดตั้งระบบข้อมูลทรัพยากรที่ดินให้เป็นระบบเดียวกันทั้งส่วนภาคกลางและส่วนภูมิภาค

2.2 ทรัพยากรป่าไม้

อนุรักษ์พื้นที่ป่าเพื่อการอนุรักษ์ให้ได้ร้อยละ 2 5 ของพื้นที่ประเทศ

2.3 ทรัพยากรแร่

ให้มีการกำหนดเขตพัฒนาทรัพยากรแร่ต่อเนื่องจากผลการสำรวจธรณีฟิสิกส์ทางอากาศ เฉพาะในพื้นที่ที่มีศักยภาพสูงก่อน

2.4 ทรัพยากรแหล่งน้ำ

ให้มีการพัฒนาแหล่งน้ำอย่างเป็นระบบลุ่มน้ำทั้ง 2 5 ลุ่มน้ำทั่วประเทศ

2.5 ทรัพยากรประมง

กำหนดแผนการใช้ที่ดินชายฝั่งทะเลเพื่อรักษาความสมดุลระหว่างการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ ชายฝั่งทะเลและการอนุรักษ์ป่าชายเลน

2 . 6 ทรัพยากรชายฝั่งทะเล

2.6.1 อนุรักษ์แหล่งปะการังในอุทยานแห่งชาติทางทะเลทุกแห่งให้อยู่ในสภาพสมบูรณ์

2.6.2 รักษาและฟื้นฟูพื้นที่ป่าชายเลนที่เหลืออยู่ประมาณ 1.1 ล้านไร่ ให้อยู่ในสภาพที่สมบูรณ์ต่อไป

3. แนวทางการพัฒนาและมาตรการบริหาร และจัดการทรัพยากรธรรมชาติ

เพื่อให้การบริการและจัดการทรัพยากรธรรมชาติในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับ 7 เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ จึงได้กำหนดแนวทางการพัฒนา และมาตรการไว้ ดังนี้

3 . 1 แนวทางหลัก

3.1.1 สนับสนุนให้ประชาชนมีส่วนร่วมกับรัฐในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ โดยการส่งเสริมองค์กรประชาชน และองค์กรพัฒนาเอกชนทั้งในส่วนกลางและท้องถิ่นให้มีบทบาทในการกำหนดโครงการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ ตลอดจนการติดตาม ดูแลและการประเมินผล ความสำเร็จของโครงการดังกล่าว

3.1.2 จัดการควบคุมดูแลให้สามารถปฏิบัติตามแผนการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ ที่มีอยู่แล้ว เช่น แผนการจัดการอุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า ป่าชายเลนและแหล่ง

ปะการังโดยเน้นการเสริมสร้างจิตสำนึกของประชาชนที่มีส่วนได้ส่วนเสียกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติให้บรรลุผล

3.1.3 ลดความขัดแย้งของการใช้ทรัพยากรธรรมชาติในอนาคต โดยการเร่งรัดการกำหนดแผนการใช้ที่ดินเสียตั้งแต่ต้น เช่น การกำหนดเขตพื้นที่ผลิตเกลือสินเธาว์ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ การกำหนดเขตพัฒนาทรัพยากรแร่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ ทั้งนี้ โดยให้มีการเปิดเผยข้อมูลการวางแผนและการดำเนินงานให้เป็นที่ทราบแก่ผู้ที่เกี่ยวข้องโดยทั่วไป และปรับปรุงให้องค์กรที่มีอำนาจชี้ขาดกรณีขัดแย้งของการใช้ทรัพยากรธรรมชาติประสิทธิภาพมากขึ้น

3.1.4 นำมาตรการการเงิน การคลัง เข้าช่วยในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมในสังคม ส่งผลให้ประชาชนได้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติของประเทศโดยเสมอภาคกัน เช่น การปรับอัตราค่าใช้น้ำสำหรับภาคเอกชน และสำหรับผู้ใช้น้ำชลประทาน

รายใหญ่ การจัดตั้งกองทุนเพื่อฟื้นฟูพื้นที่หลังจากการทำเหมือง และการปรับภาษีที่ดินเพื่อลดการเก็งกำไร และการถือครองที่ดินผืนใหญ่โดยไม่ได้ทำประโยชน์

3.1.5 จัดวางระบบข้อมูลทรัพยากรธรรมชาติ เพื่อใช้ประกอบการวางแผนได้อย่างมีประสิทธิภาพและเชื่อถือได้ และเพื่อลดความสับสนในเรื่องข้อมูลจากหน่วยงานต่างๆ ดังที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน ทั้งนี้ รวมทั้งการกำหนดแนวเขตพื้นที่ป่าอนุรักษ์ให้ชัดเจน การกำหนดแผนการใช้ประโยชน์ที่ดินชายทะเล เพื่อพัฒนาทรัพยากรประมงควบคู่ไปกับการอนุรักษ์ป่าชายเลนและแหล่งปะการัง

3.1.6 เร่งรัดการออกพระราชบัญญัติเพื่อรองรับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติให้ เหมาะสมกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป เช่น การออกพระราชบัญญัติเกี่ยวกับป่าชุมชน เพื่อเปิดโอกาสให้เป็นประชาชนและองค์กรมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าโดยนิตินัย

3.2 แนวทางและมาตรการเฉพาะด้าน

3.2.1 ทรัพยากรที่ดิน

(1) เร่งรัดแก้ไขปัญหากรมสิทธิ์ที่ดิน โดย

(1.1) ปรับปรุงระบบการบริหารและการจัดการในด้านการปฏิรูปที่ดินเพื่อการเกษตรกรรม เพื่อให้การดำเนินงานมีความคล่องตัวมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนที่เกี่ยวข้องกับกองทุน การซื้อและการเวนคืนที่ดิน

(1.2) สร้างระบบการประสานงานด้านการจัดที่ดินระหว่างหน่วยงานต่างๆ ที่รับผิดชอบ เพื่อให้การดำเนินงานสอดคล้องและสนับสนุนซึ่งกันและกัน

(1.3) ลดการซื้อขายที่ดินเพื่อการเก็งกำไรโดยใช้มาตรการทางกฎหมาย และภาษี และให้จัดตั้งสำนักงานกลางประเมินราคาที่ดินให้เป็นหน่วยงานอิสระตลอดจนภาษีเกี่ยวกับที่ดินโดยเฉพาะที่ดินที่ไม่ได้ใช้ประโยชน์และมีการถือครองในระยะสั้นๆ

(2) ป้องกันแก้ไขปัญหาความเสื่อมโทรมของทรัพยากรที่ดิน โดย

(2.1) กำหนดเขตการใช้ประโยชน์ที่ดินให้เหมาะสมกับสมรรถนะของดิน และศักยภาพของพื้นที่ โดยเน้นการใช้มาตรฐานการจูงใจเป็นหลัก

(2.2) ขยายการให้บริการและการอุดหนุนของรัฐในการปรับปรุงและแก้ไขคุณภาพดินที่มีปัญหา เช่น ดินเปรี้ยว ดินเค็ม ดินทรายจัด เป็นต้น

(2.3) เร่งรัดการดำเนินงานในด้านการอนุรักษ์ดินและน้ำโดยวิธีการที่ไม่ยุ่งยากและลงทุนน้อย สามารถถ่ายทอดให้นำไปปฏิบัติได้ โดยรัฐจะเป็นผู้ให้บริการทางด้านวิชาการสำหรับพื้นที่ที่ปัญหารุนแรงมาก

(2.4) จัดหมู่บ้านอนุรักษ์ดินและน้ำหรือหมู่บ้านพัฒนาที่ดินให้ครบทุกอำเภอทั่วประเทศเพื่อเป็นแกนกลางในการถ่ายทอดเทคโนโลยีแก่เกษตรกร

(2.5) ควบคุมการแพร่กระจายดินเค็มเพื่อป้องกันการเสื่อมโทรมของทรัพยากรที่ดินจะกลายเป็นพื้นที่ที่มีปัญหาดินเค็ม อันเนื่องมาจากการใช้ที่ดินไม่ถูกวิธีโดยเน้นวิธีทางธรรมชาติให้มากขึ้น

(2.6) เร่งรัดให้มีการกำหนดเขตพื้นที่และวิธีการผลิตเกลือสินเธาว์ที่เหมาะสมในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

(2.7) ส่งเสริมให้มีการนำผลการวิจัยทางด้านสิ่งแวดล้อมและนิเวศวิทยาที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพดินมาใช้ในทางปฏิบัติ

(2.8) จัดหาและถ่ายทอดความรู้ด้านทรัพยากรที่ดินที่ถูกต้องและเหมาะสมแก่เกษตรกรและประชาชนทั่วไป เพื่อให้ตระหนักถึงความสำคัญของการใช้การที่ดินควบคู่ไปกับการอนุรักษ์และการพัฒนา

(3) แก้ปัญหาด้านการใช้ประโยชน์ที่ดิน โดย

(3.1) จัดระบบองค์กรเพื่อกำหนดนโยบายและควบคุมติดตามการดำเนินงานต่างๆ เกี่ยวกับทรัพยากรที่ดินให้มีแนวทางการดำเนินงานเดียวกัน ตลอดจนพิจารณา ทบทวน และปรับปรุงกฎหมายต่างๆ ที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับทรัพยากรที่ดินให้สอดคล้องกับนโยบายที่กำหนดไว้

(3.2) สนับสนุนการจัดตั้งระบบข้อมูลทรัพยากรที่ดินของแต่ละหน่วยงานให้เป็นระบบเดียวกันทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ทั้งนี้เพื่อให้การกำหนดข้อเสนอและการใช้ประโยชน์ที่ดินสามารถทำได้อย่างถูกต้องเหมาะสม โดยสนับสนุนให้มีการนำเทคโนโลยีจัดหาเครื่องมือใช้ในการดำเนินงาน พร้อมทั้งฝึกอบรมบุคลากรให้มีการใช้คอมพิวเตอร์และพัฒนาในลักษณะข่ายที่สามารถเชื่อมโยงข้อมูลกันได้

(3.3) ศึกษาการใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อกิจการต่างๆ ที่หน่วยงานของรัฐเป็นผู้ดูแล โดยเร่งรัดจัดทำแผนที่ขอบเขตประเภทการใช้ที่ดินในระดับจังหวัดทั่วประเทศ

(3.4) เร่งรัดการปรับปรุงแผนการใช้ที่ดินและให้มีผลบังคับใช้ทั่วประเทศ โดยกำหนดมาตรการที่ชัดเจน เพื่อให้หน่วยงานของรัฐสามารถนำไปใช้ให้เกิดผลในทางปฏิบัติ

(3.5) เร่งรัดการศึกษาและวางแผนการใช้ การอนุรักษ์และการพัฒนาพื้นที่สูง 9 6 ล้านไร่ ทั่วประเทศ

3.2.2 ทรัพยากรป่าไม้

(1) แนวทางและมาตรการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ในพื้นที่เขตป่าอนุรักษ์ และนอกเขตป่าอนุรักษ์ ประกอบด้วย

(1.1) เร่งรัดการจัดทำแผนการบริหารและจัดการในการรักษาพื้นที่ป่าไม้ในเขตอนุรักษ์ โดยเปิดโอกาสให้ส่วนราชการและผู้นำในระดับท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผนดังกล่าวในแต่ละแห่ง

(1.2) ควบคุมดูแลให้สามารถปฏิบัติตามแผนบริหารและจัดการพื้นที่ป่าอนุรักษ์ที่มีอยู่ โดยเน้นให้มีการประเมินผลอัตราการทำลายทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ดังกล่าวเป็นระยะๆ อย่างเป็นเปิดเผย รวมทั้งการสนับสนุนด้านงบประมาณ

(1.3) กำหนดและทำเครื่องหมายแนวเขตพื้นที่ป่าอนุรักษ์และพื้นที่ป่านอกเขตอนุรักษ์ในแต่ละแห่งให้ชัดเจน

(1.4) เร่งรัดการออกกฎหมายรองรับการอนุรักษ์พื้นที่ป่าต้นน้ำลำธาร

(2) แนวทางและมาตรการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ทั่วไป ประกอบด้วย

(2.1) ให้ประชาชนในท้องถิ่นเข้าร่วมในการบริหารและจัดการทรัพยากรป่าไม้ โดยเร่งรัดการออกกฎหมายรองรับป่าชุมชนเพื่อสนับสนุนประชาชนและองค์กรป่าชุมชนเพื่อสนับสนุนประชาชนและองค์กรประชาชนให้อำนาจตามกฎหมายในการมีส่วนร่วมปลูก ป้องกันรักษา และใช้ประโยชน์ชุมชน

(2.2) เร่งรัดการออกพระราชบัญญัติสวนป่า เพื่อให้เอกชนที่ดำเนินการปลูกป่ามีความมั่นใจในการลงทุนและได้รับและได้รับสิทธิประโยชน์ที่จะพึงได้รับ

(2.1) ให้มีการตรวจสอบสถานการณ์ป่าไม้ได้อย่างรวดเร็ว โดยใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ เช่น ภาพถ่ายดาวเทียมและระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ เพื่อเป็นฐานข้อมูลสำหรับการบริหารและจัดการทรัพยากรป่าไม้ร่วมกับอื่นทรัพยากรอื่นๆ

3.2.3 ทรัพยากรแร่

(1) เน้นการใช้ทรัพยากรแร่เพื่อเพิ่มมูลค่าเพิ่มและเป็นฐานรองรับอุตสาหกรรมในประเทศ โดย

(1.1) เร่งรัดการจัดทำแผนการผลิตและการใช้ทรัพยากรแร่ให้สัมพันธ์กับการขยายตัวของอุตสาหกรรม เพื่อเป็นกรอบหลักในการบริหารจัดการด้านการผลิต การใช้และการรักษาสิ่งแวดล้อม

(1.2) ดำเนินการให้มีการวิจัยเพื่อการพัฒนาเกี่ยวกับเหมืองแร่ และใช้ประโยชน์ทรัพยากรแร่ โดยการจัดตั้งศูนย์วิจัยการพัฒนาทรัพยากรธรณีเพื่อส่งเสริมให้เกิดการประหยัดในกระบวนการผลิตและสามารถนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้อย่างคุ้มค่าโดยคำนึงถึงผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

(1.3) ปรับปรุงข้อมูลพื้นฐานด้านเศรษฐกิจแร่และการตลาดแร่ให้เป็นระบบ สามารถให้ความรู้ที่ทันสมัยแก่ผู้ประกอบการและเอื้ออำนวยต่อการลงทุน

(1.4) กำหนดมาตรการในการสงวนรักษาแร่ที่มีศักยภาพที่จะเป็นปัจจัยการผลิตของอุตสาหกรรมภายในประเทศในอนาคต โดยพิจารณาจากแนวโน้มด้านราคาแร่และปริมาณแร่สำรองในประเทศและประเทศใกล้เคียง

(2) กำหนดเขตการพัฒนาทรัพยากรแร่ให้สอดคล้องกับโครงสร้างการผลิตแร่ เพื่อช่วยลดความขัดแย้งในการใช้ประโยชน์ทรัพยากรแร่กับการพัฒนาหรือการอนุรักษ์สภาพแวดล้อมอื่นๆ โดย

(2.1) เร่งรัดการสำรวจแหล่งแร่และประเมินปริมาณแร่สำรองทั่วประเทศ เพื่อกำหนดเขตการพัฒนาทรัพยากรแร่ต่อเนื่องจากผลการสำรวจธรณีฟิสิกส์ทางอากาศสำหรับเป็นข้อมูลพื้นฐานด้านทรัพยากรแร่ของประเทศ โดยให้เอกชนเข้ามาช่วยดำเนินการภายใต้การกำกับดูแลของรัฐ เพื่อให้การสำรวจเป็นไปอย่างรวดเร็ว

(2.2) ใช้ประโยชน์จากระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ เพื่อจัดลำดับความสำคัญของการใช้พื้นที่และการจัดการให้เกิดประโยชน์ทางเศรษฐกิจซึ่งจะช่วยลดปัญหาความขัดแย้งของการใช้ที่ดิน

(3) เร่งรัดการประเมินปริมาณแร่สำรองประเทศควบคู่กับการร่วมลงทุนเพื่อพัฒนาแร่ในประเทศเพื่อนบ้าน โดย

(3.1) ให้มีการวางหลักเกณฑ์การถ่ายทอดข้อมูลด้านแร่ และผลการสำรวจธรณีฟิสิกส์ทางอากาศให้หน่วยงานของรัฐบาลและ/หรือภาคเอกชน

(3.2) สนับสนุนและเพิ่มบทบาทให้ภาคเอกชนนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการสำรวจแหล่งแร่และประเมินศักยภาพแร่ในเชิงพาณิชย์ ในพื้นที่ที่ไม่เป็นเขตหวงห้ามตามนโยบายของรัฐ

(3.3) เพิ่มขีดความสามารถภาคเอกชนในการสำรวจแหล่งแร่ เพื่อรองรับการขยายการลงทุนในต่างประเทศ

(3.4) ให้มีการจัดทำหลักเกณฑ์ให้แก่ผู้ประกอบการ ในการจัดทำแผนการนำแร่ออกมาใช้ประโยชน์ภายในระยะเวลาที่เหมาะสม นับแต่วันที่ได้รับประทานบัตร

(4) ปรับปรุงกลไกการพัฒนาและกฎหมายเพื่อลดความขัดแย้งและแก้ไขอุปสรรคในการพัฒนาทรัพยากรแร่ โดย

(4.1) เร่งรัดให้มีการปรับปรุงพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. 2510 และพระราชบัญญัติพิกิตอัตราค่าภาคหลวงแร่ พ.ศ.2509 รวมทั้งกฎระเบียบต่างๆ ที่เกี่ยวข้องให้เหมาะสมสอดคล้องกับสถานการณ์แร่ที่เปลี่ยนแปลงไป

(4.2) ให้มีการศึกษาเพื่อกำหนดมาตรฐานคุณภาพสิ่งแวดล้อม รวมทั้งมาตรฐานคุณภาพน้ำทิ้งให้เหมาะสมกับวิธีการทำเหมือง พร้อมทั้งให้มีการติดตามตรวจสอบผู้ประกอบการให้ดำเนินการแก้ไขผลกระทบสิ่งแวดล้อมตามที่กำหนดไว้

(4.3) กำหนดมาตรการและระเบียบในการจัดตั้งกองทุนเพื่อฟื้นฟูบูรณะสภาพแวดล้อมเหมืองแร่ รวมทั้งกำหนดแนวทางให้องค์กรท้องถิ่นได้มีส่วนร่วมในการฟื้นฟูบูรณะสภาพแวดล้อม

3.2.4 ทรัพยากรแหล่งน้ำ

- (1) จัดทำแผนงานจัดสรรงบประมาณด้านการพัฒนาแหล่งน้ำทุกประเภทในรูปของกลุ่มโครงการอย่างเป็นระบบลุ่มน้ำ โดยจัดลำดับความสำคัญให้สอดคล้องกับสภาพของปัญหา
- (2) กำหนดให้โครงการพัฒนาแหล่งน้ำขนาดกลางมีการพิจารณาถึงความเหมาะสมด้านอุทกวิทยา สภาพภูมิศาสตร์ และผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ตั้งแต่ในขั้นตอนของการวางแผนสำหรับการออกแบบก่อสร้างนั้น ให้กำหนดแผนการดำเนินงานเป็นระยะๆ โดยให้เร่งก่อสร้างอ่างเก็บน้ำที่มีศักยภาพก่อน แล้วจึงทำการก่อสร้างระบบส่งน้ำภายหลัง
- (3) ให้มีการจัดสรรงบประมาณเพื่อการพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็กที่กระจายออกไปอย่างทั่วถึงทุกพื้นที่ โดยเน้นพื้นที่ฝนตกน้อยกว่าปกติ และพื้นที่นอกเขตชลประทาน
- (4) จัดรูปแบบการบริหารและการจัดการโครงการแหล่งน้ำเพื่อการเกษตรและโครงการแหล่งน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภคที่ก่อสร้างไปแล้ว โดยให้องค์กรประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารและบำรุงรักษาโครงการ และให้หน่วยงานของรัฐเป็นฝ่ายสนับสนุนด้านวิชาการ
- (5) เร่งรัดให้มีการจัดตั้งองค์กรระดับชาติ โดยมีกฎหมายรองรับเพื่อการวางแผนการบริหารและจัดการทรัพยากรน้ำ โดยเน้นการจัดการระบบลุ่มน้ำเป็นหลัก
- (6) กำหนดแผนงานเพื่อการจัดหาแหล่งน้ำดิบสำหรับการประปาและจัดทำมาตรการควบคุมคุณภาพน้ำในแหล่งน้ำต่างๆ เพื่อรองรับการขยายตัวของชุมชน
- (7) สนับสนุนให้มีการศึกษาในชั้นรายละเอียดเรื่องศักยภาพของแหล่งน้ำบาดาลทั่วประเทศ และจัดทำแผนแม่บทการพัฒนาทรัพยากรน้ำบาดาล
- (8) สนับสนุนการจัดทำระบบข้อมูลแหล่งน้ำ เพื่อประโยชน์ในการวางแผนและกำหนดนโยบายจัดสรรน้ำ ป้องกันและบรรเทาอุทกภัย
- (9) ปรับปรุงอัตราค่าใช้น้ำจากการชลประทานที่เก็บจากภาคเกษตรกรรมและนอกภาคเกษตรให้เหมาะสมตามปริมาณการใช้และคำนึงถึงสิทธิการใช้น้ำ โดยภาคเกษตรกรรมให้คิดเฉพาะค่าบำรุงระบบส่งน้ำ ส่วนนอกภาคเกษตรให้คิดรวมค่าก่อสร้างระบบส่งน้ำและค่าบำรุงรักษาระบบส่งน้ำ

3 . 2 . 5 **ทรัพยากรประมง**

- (1) เร่งดำเนินการพิจารณาแก้ไขกฎระเบียบข้อบังคับของส่วนราชการต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกฎระเบียบข้อบังคับที่เกี่ยวกับการควบคุมเรือประมงและทำการประมงที่ไม่เป็นเอกภาพ ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการอนุรักษ์และการพัฒนาทรัพยากรประมง ตลอดจนการบังคับใช้ให้เกิดผลในทางปฏิบัติ
- (2) ปรับปรุงคุณภาพของแหล่งน้ำธรรมชาติ รวมทั้งป้องกันและแก้ไขปัญหามลภาวะอันจะมีผลกระทบต่อประมงและการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ โดยเร่งด่วน
- (3) จัดทำแผนแม่บทการจัดการทรัพยากรประมงในระดับพื้นที่
- (4) พัฒนาการเพาะเลี้ยงชายฝั่งให้ได้ผลดียิ่งขึ้น โดยคำนึงถึงแผนการใช้ประโยชน์ที่ดินชายฝั่งทะเลและการพัฒนาเขตชายฝั่ง
- (5) เร่งรัดการประสานงานระหว่างส่วนราชการที่เกี่ยวข้องในการบริหารแหล่งน้ำจืดของประเทศ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการกสิกรรม การชลประทาน การประมง การผลิตกระแสไฟฟ้าและอื่นๆ
- (6) ส่งเสริมให้มีการรวมกลุ่มผู้ประกอบการประมงรายย่อยเพื่อพัฒนาเทคนิคการทำประมง และเผยแพร่ความรู้ให้แก่ชาวประมง ผู้ประกอบธุรกิจประมงและประชาชนเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรสัตว์น้ำและการใช้ประโยชน์จากสัตว์น้ำให้เกิดผลตอบแทนสูงสุด

3 . 2 . 6 **ทรัพยากรชายฝั่งทะเล**

- (1) เร่งรัดการวางแผนจัดการทรัพยากรชายฝั่งทะเลในระดับพื้นที่และในระดับจังหวัด รวมทั้งการจัดตั้งระบบข้อมูลทรัพยากรชายฝั่งทะเล
- (2) เร่งรัดการกำหนดเขตและหลักเกณฑ์การใช้ประโยชน์ในแนวเขตปะการัง รวมทั้งการออกระเบียบข้อบังคับกับการครอบครองปะการัง
- (3) เร่งรัดการปฏิบัติตามแผนการฟื้นฟูป่าชายเลนและปะการัง
- (4) จัดทำแผนการจัดอุทยานแห่งชาติทางทะเลให้ครบทุกแห่ง

(5) จัดทำโครงการคืองานประชาสัมพันธ์และป้องกันการบุกรุกทำลาย
ทรัพยากรชายฝั่งทะเล โดยเน้นการมีส่วนร่วมขององค์กรท้องถิ่นเอกชน และประชาชนในการ
อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติชายฝั่งทะเล

(6) กำหนดเขตการใช้ประโยชน์ในพื้นที่ชายฝั่งทะเลทั่วประเทศ และกำหนด
คุณภาพน้ำชายฝั่งทะเลให้เหมาะสมกับการใช้ประโยชน์ โดยเน้นการอนุรักษ์บริเวณที่มีปะการัง
แหล่งรักษาพันธุสัตว์น้ำ และแหล่งที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์และการท่องเที่ยว

ส่วนที่ 5

แนวทางการพัฒนากฎหมาย รัฐวิสาหกิจและระบบราชการ

1. ด้านกฎหมาย

1.1 การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทยในระยะเวลาที่ผ่านมานับได้ว่าประสบความสำเร็จมาในระดับหนึ่ง แต่ในด้านกฎหมายซึ่งเป็นเครื่องมือกำหนดการจัดองค์กรของส่วนราชการ ขอบเขตการใช้อำนาจและความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่ ขอบเขตของสิทธิและหน้าที่ของภาคเอกชนในการดำเนินธุรกรรมทางเศรษฐกิจและสังคม ตลอดจนกลไกการบังคับใช้กฎหมายให้มีประสิทธิภาพในด้านขบวนการยุติธรรมยังล้าหลังอยู่มาก ขาดการปรับปรุง หรือการตราขึ้นใหม่ให้ทันต่อเหตุการณ์ให้เป็นไปตามหลักวิชาการและหลักกฎหมายสมัยใหม่ซึ่งพัฒนาไปอย่างรวดเร็ว จึงเป็นอุปสรรคต่อการบริหารงานพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมตลอดทั้งการเสริมสร้างความเป็นธรรมในสังคมหลายด้าน

1.2 นอกจากนั้นกฎหมายล้าดั่งรอง เช่น กฎกระทรวง พระราชกฤษฎีกา ฯลฯ และอนุบัญญัติต่าง ๆ รวมทั้งระเบียบข้อบังคับของทางราชการ ซึ่งมีความสำคัญในการกำหนดวิธีการและรายละเอียดของพระราชบัญญัติก็ได้กำหนดให้สอดคล้องกับความมุ่งหมายและเจตนารมณ์ของกฎหมาย ในบางกรณีก็เปิดโอกาสให้เจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจใช้ดุลพินิจมากเกินไปโดยปราศจากขอบเขตและกรอบการให้อำนาจ จนเป็นโอกาสให้เจ้าหน้าที่ของรัฐแสวงหาผลประโยชน์โดยมิชอบแต่ในทางตรงข้ามในบางกรณีกลับมีข้อจำกัดและกำหนดเกณฑ์บังคับให้เจ้าหน้าที่ต้องปฏิบัติจนกระทั่งเจ้าหน้าที่ไม่สามารถใช้ดุลพินิจในการบริหารงานพัฒนาได้ตามสมควร จึงกลายเป็นสภาพกวดขันต่อการพัฒนาประเทศอีกด้านหนึ่ง

2. ด้านรัฐวิสาหกิจ

2.1 ในช่วงครึ่งหลังของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 6 ความต้องการบริการพื้นฐานได้เพิ่มสูงขึ้นมากจนเกิดสภาพคอขวดขึ้นหลายด้าน โดยเฉพาะด้านบริการโทรคมนาคมสื่อสารด้านขนส่ง ไฟฟ้า และน้ำประปา เพื่อรองรับการเป็นศูนย์กลางทางเศรษฐกิจ การเงินและการสื่อสารในภูมิภาคนี้ รัฐวิสาหกิจจะต้องลงทุนสูงกว่า 7.6 แสนล้านบาท ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 7 ที่จะต้องเร่งรัดขยายบริการพื้นฐานให้เพียงพอ สนองตอบการขยายตัวทางเศรษฐกิจอย่างสูงต่อไป

2.2 ในขณะที่รัฐวิสาหกิจส่วนใหญ่ ได้ประสบปัญหาในด้านประสิทธิภาพการดำเนินงาน กระดมทุนและการเพิ่มบทบาทเอกชนในการร่วมพัฒนายังเป็นไปอย่างจำกัดและล่าช้า จึงจำเป็นที่จะต้องปรับปรุงแนวทางการพัฒนารัฐวิสาหกิจ ให้สามารถขยายการลงทุนการระดมทุน การจัดการ การเพิ่มบทบาทเอกชนในการร่วมพัฒนารัฐวิสาหกิจ ตลอดทั้งการปรับปรุงระบบการ

ควบคุมกำกับดูแลรัฐวิสาหกิจ และการปรับปรุงองค์กรภายในของรัฐวิสาหกิจให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

3. ด้านระบบราชการ

3.1 ปัจจุบันมีปรากฏการณ์ “สมองไหลจากภาครัฐสู่เอกชน” บุคคลมีคุณภาพไม่สนใจในการเข้ารับราชการ จากผลการศึกษาวิจัยของสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน เรื่อง “ปัญหาการสูญเสียกำลังคนระดับสมองในราชการพลเรือน” สรุปได้ว่า กำลังคนระดับสมองไหลออกจากระบบราชการเป็นจำนวนมาก กล่าวคือ ในช่วงปี 2532-2538 ข้าราชการระดับสมองสังกัด ก.พ. ได้ลาออกจากระบบราชการเป็นจำนวนถึง 1,684 คน ในจำนวนนี้เป็นกำลังคนในสาขาที่ขาดแคลนถึง 1,171 คน ซึ่งส่วนหนึ่งเป็นกำลังคนที่มีวุฒิระดับปริญญาโท กำลังคนในสาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และกำลังคนเหล่านี้ส่วนใหญ่เป็นวัยที่มีพลังในการทำงานและเป็นเพศชาย ปัจจัยหลักที่เป็นสาเหตุการลาออกได้แก่ ปัญหาค่าตอบแทน ปัญหาโอกาสก้าวหน้าในหน้าที่การทำงาน และปัญหาการบริหารงานขาดความคล่องตัวในระบบราชการ

3.2 สาเหตุสำคัญที่ทำให้ระบบราชการสูญเสียกำลังคนที่มีคุณภาพ เนื่องมาจากปัจจัยภายนอกและปัจจัยภายในระบบราชการ

3.2.1 ปัจจัยภายนอกในระบบราชการ ซึ่งเป็นปัจจัยในการดึงดูดกำลังคนภาครัฐสู่ภาคเอกชน

(1) ความต้องการกำลังคนที่มีความรู้ความสามารถและระดับสูงเพิ่มขึ้นในภาคเอกชน อันเนื่องมาจากผลการขยายตัวอย่างรวดเร็วของระบบเศรษฐกิจในช่วงแผนพัฒนาฉบับที่ 6 แต่การผลิตกำลังคนบางสาขาไม่สามารถผลิตได้ทันกับความต้องการเช่น วิศวกร แพทย์ นักคอมพิวเตอร์ เป็นต้น

(2) ความแตกต่างระหว่างเงินเดือนภาครัฐกับเอกชนมีช่องว่างมากขึ้นตามลำดับ ในปัจจุบันอัตราเงินเดือนเฉลี่ยสำหรับงานลักษณะเดียวกันในภาครัฐจะต่ำกว่าภาคเอกชน และรัฐวิสาหกิจอย่างมาก ความแตกต่างนี้เริ่มตั้งแต่การเริ่มบรรจุ และปรากฏชัดยิ่งขึ้นเมื่อระดับสูงขึ้น

(3) ลักษณะการบริหารการจัดการในภาคเอกชนมีความคล่องตัว สภาพแวดล้อม และเครื่องมือในการทำงานที่ทันสมัย

3.2.2 ปัจจัยภายในระบบราชการ ซึ่งเป็นปัจจัยในการผลักดันกำลังระดับสมองออกจากระบบราชการ คือ

(1) ระบบบริหารงานที่ขาดความคล่องตัว การปฏิบัติงานมีกฎระเบียบหลักเกณฑ์ต่าง ๆ มากมาย ทำให้ข้าราชการที่มีความรู้ ความสามารถไม่สามารถริเริ่มแนวความคิดใหม่ ๆ ได้อย่างอิสระ งานในระบบราชการไม่ท้าทายและน่าเบื่อหน่าย

(2) การขาดเกียรติภูมิในอาชีพราชการ ปัจจุบันภาพพจน์ของข้าราชการในสายตาบุคคลภายนอกเสื่อมโทรม ไม่ดึงดูดให้ผู้ที่มีความรู้ ความสามารถนิยมเข้ารับราชการอย่างในอดีต

(3) ระบบและโครงสร้างองค์กรบริหารบุคลากรของรัฐบาลความยืดหยุ่นทำให้ความก้าวหน้าในอาชีพราชการเป็นไปอย่างเชื่องช้า การบริหารบุคคลของรัฐบาลการกระจายอำนาจที่เหมาะสม การจัดองค์กรมีลักษณะเป็นยอดแหลม ตำแหน่งระดับสูงค่อนข้างน้อย

4. แนวทางการพัฒนาด้านกฎหมาย

เพื่อให้การปรับปรุงกฎหมายที่สำคัญ ๆ ตามสาขาการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 7 ให้สอดคล้องกับทิศทางและกระบวนการพัฒนา จึงกำหนดแนวทางการพัฒนาด้านกฎหมายไว้ดังนี้

4.1 จัดตั้งองค์กรเพื่อการปฏิรูปกฎหมาย ให้นำหน้าที่ให้ข้อคิดเห็นและข้อวิเคราะห์ในการตราขึ้นใหม่ หรือปรับปรุงแก้ไข ซึ่งบรรดาพระราชบัญญัติกฎหมายลำดับรอง และอนุบัญญัติ ฯลฯ ทั้งที่เป็นปัญหาอยู่แล้วในปัจจุบันหรือติดตามแก้ไขปัญหาที่พึงคาดหมายว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตตามสภาพของเศรษฐกิจและสังคมของประเทศที่เปลี่ยนแปลงอยู่เสมอองค์กรดังกล่าวจะทำหน้าที่เสริมกระบวนการร่างกฎหมายทั้งในด้านรัฐบาลและทางด้านรัฐสภา แนวทางและรูปแบบขององค์กรซึ่ง
 _____ ปี _____ น _____ ที่
 ยอมรับของบุคคลทั่วไป ซึ่งต้องเป็นองค์กรที่เป็นกลางมีอิสระและมีกฎหมายรองรับ ประกอบด้วย
 ตัวแทนจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

4.2 รัฐบาลควรให้การสนับสนุนในด้านงบประมาณ บุคลากรและเรื่องอื่นๆ ที่จำเป็นแก่องค์กรเรื่องปฏิรูปกฎหมายดังกล่าว เพื่อให้การปฏิรูปกฎหมายของประเทศเป็นไปอย่างมีระบบ และให้มีการศึกษาวิจัยในปัญหาและผลประโยชน์ต่างๆ ของกลุ่มสังคมอย่างรอบคอบ ซึ่งจะสามารถทำให้สถาบันของรัฐที่มีอำนาจในการตรากฎหมายอันได้แก่ รัฐบาลและรัฐสภา ตลอดจนบุคคลทั่วไป หรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องได้มองเห็นเหตุผลของบทบาทนิติของกฎหมายในเรื่องหรือประเด็นต่างๆ ได้อย่างถ่องแท้ โดยเข้าใจถึงความสำคัญของรูปแบบขององค์กร ขอบเขต อำนาจหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐ และขอบเขตสิทธิและหน้าที่ของเอกชนภายในบทบาทนิติของกฎหมาย

5. แนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพรัฐวิสาหกิจ

เนื่องจากรัฐวิสาหกิจจะต้องการระดมเงินทุนและการขยายบริการพื้นฐานเพิ่มสูงขึ้นมากในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 7 เพื่อรองรับการขยายตัวทางเศรษฐกิจสู่ระบบนานาชาติมากขึ้นตลอดทั้งที่จะ

รองรับความไปสู่การเป็นศูนย์กลางทางเศรษฐกิจ การเงิน และการคมนาคมสื่อสารของประเทศไทย รัฐวิสาหกิจจะต้องลงทุนเพิ่มขึ้นกว่า 7.6 แสนล้านบาทหรือเพิ่มขึ้นจากในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 6 เกือบเท่าตัว จึงจำเป็นที่จะต้องวางแนวทางการระดมทุน การเพิ่มส่วนทุนและบทบาทของภาคเอกชนในการร่วมมือพัฒนาวิสาหกิจ ให้ได้อย่างเป็นระบบเพื่อสนับสนุนวัตถุประสงค์หลักของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 7 ที่ต้องการรักษาการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่องและมีเสถียรภาพ

5.1 ปรับปรุงกลไกการกำกับดูแล โดย

5.1.1 ลดบทบาทกำกับดูแลจากหน่วยงานของรัฐ โดยกำกับเฉพาะงานที่เป็นนโยบายสำคัญของรัฐ เช่น การก่อหนี้ การนำรายได้ส่งรัฐ การตรวจสอบงบการเงิน ขนาดและลักษณะการลงทุน การติดตามประเมินผล และการเพิ่มบทบาทภาคเอกชน ส่วนการบริหารรัฐวิสาหกิจภายในให้อยู่ในความรับผิดชอบของกรรมการและฝ่ายบริหารของรัฐวิสาหกิจ

5.1.2 ให้ความสำคัญกับแผนวิสาหกิจให้กระทรวงเจ้าสังกัดใช้เป็นเครื่องมือในการกำกับดูแลการดำเนินงานของรัฐวิสาหกิจ ให้เป็นไปตามเป้าหมายการพัฒนาส่วนรวมของประเทศ

5.1.3 ปรับปรุงกฎหมายและระเบียบที่ใช้ในการกำกับดูแลให้เกิดความคล่องตัวแก่รัฐวิสาหกิจ

5.2 ปรับปรุงระบบการดำเนินงานของรัฐวิสาหกิจ โดย

5.2.1 ปรับปรุงโครงสร้างองค์กร ระบบการบริหารและการดำเนินงานของรัฐวิสาหกิจให้คล่องตัวและเป็นเชิงธุรกิจมากขึ้น โดยให้ความสำคัญกับระบบข้อมูล การจัดทำแผนวิสาหกิจและการจัดทำแผนระยะยาว

5.2.2 ปรับปรุงกฎระเบียบภายในของรัฐวิสาหกิจให้เอื้ออำนวยต่อการดำเนินงานและการเพิ่มบทบาทการดำเนินงานร่วมกับภาคเอกชน

5.2.3 ให้มีการประเมินผลภายในรัฐวิสาหกิจ

5.2.4 วางแผนพัฒนาบุคลากรและค่าตอบแทนให้สอดคล้องกับสภาพตลาดแรงงานและการพัฒนาเทคโนโลยีของประเทศที่เปลี่ยนแปลงไปรวดเร็ว

5.3 ใช้นโยบายราคา เพื่อให้รัฐวิสาหกิจกำหนดราคาสินค้าและบริการที่คุ้มกับต้นทุนที่มีประสิทธิภาพและคุณภาพดี โดยเปรียบเทียบราคาสินค้าหรือค่าเช่าบริการกับราคาสากลเป็นเกณฑ์

5.4 เพิ่มบทบาทการดำเนินงานร่วมกับภาคเอกชน

รูปแบบในการเพิ่มบทบาทของภาคเอกชนในการร่วมพัฒนารัฐวิสาหกิจดังนี้ คือ

5.4.1 เปิดโอกาสให้เอกชนเข้ามาดำเนินการในกิจการ ซึ่งเดิมรัฐทำในลักษณะผูกขาดแต่ผู้เดียว

5.4.2 การร่วมทุนกับเอกชน

5.4.3 การทำสัญญาว่าจ้างเอกชนเพื่อดำเนินการกิจกรรมบางอย่างของรัฐวิสาหกิจหรือทำสัญญาจ้างเอกชนมาบริหารงานของรัฐวิสาหกิจตลอดทั้งการเปิดโอกาสให้เอกชนมาลงทุนและบริหารงานในโครงการใหม่ๆ ของรัฐวิสาหกิจ โดยมีเงื่อนไขให้ทำการโอนสิทธิ์ให้กับรัฐเมื่อสิ้นสุดสัญญา

5.4.4 การกระจายหุ้นบางส่วนหรือทั้งหมดออกขายให้สาธารณชนในตลาดหลักทรัพย์หรือการตกลงขายหุ้นให้กับพนักงาน/เอกชนโดยตรง โดยไม่ผ่านตลาดหลักทรัพย์

การเพิ่มบทบาทภาคเอกชนในรัฐวิสาหกิจแห่งใดแห่งหนึ่ง สามารถนำเอาวิธีการทั้ง 4 ดังกล่าวข้างต้นมาใช้ร่วมกัน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ด้านต่างๆ ได้ อย่างไรก็ตามการที่จะเลือกใช้วิธีใดจำเป็นต้องมีการศึกษาอย่างรอบคอบและกำหนดหลักเกณฑ์และขั้นตอนให้ชัดเจนโปร่งใส โดยองค์กรที่มีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรง

5.5 ดำเนินมาตรการที่จำเป็นเพื่อให้โครงการเพิ่มบทบาทภาคเอกชนประสบผลสำเร็จ

การเพิ่มบทบาทภาคเอกชนจะต้องดำเนินมาตรการดังนี้.-

5.5.1 สร้างความร่วมมือจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง โดยการเผยแพร่ความรู้ ประชาสัมพันธ์ให้สาธารณชนทราบถึงผลดีผลเสีย เพื่อสร้างเสียงสนับสนุนจากประชาชนทุกฝ่าย ได้แก่ นักธุรกิจ นักวิชาการ นักการเมือง ข้าราชการ สื่อมวลชน และประชาชน

5.5.2 ปรับปรุงให้แผนงานมีความกระฉับกระชวย โดยจัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องได้ทราบถึงวิธีการและขั้นตอนที่ชัดเจน ซึ่งจะนำไปสู่การปฏิบัติต่อไป

5.5.3 กำหนดสิ่งจูงใจสำหรับผู้ที่เกี่ยวข้อง โดยกำหนดวิธีการให้ผลประโยชน์ตอบแทนในรูปแบบต่างๆ เช่น ให้นำพนักงานโดยพิจารณาความเหมาะสมเป็นกรณีไป รวมถึงการจัดฝึกอบรมเพื่อหาแนวทางใหม่ให้ เป็นต้น

5.5.4 ส่งเสริมการประกอบการเชิงธุรกิจ โดยแก้ไขกฎหมายบางฉบับที่เป็นอุปสรรคต่อการให้เอกชนดำเนินกิจการบางประเภท ลดเงินอุดหนุนจากรัฐบาล และการเปลี่ยนสถานะของรัฐวิสาหกิจให้อยู่ในรูปบริษัทจำกัด

5.5.5 การส่งเสริมสร้างความเข้าใจต่อสาธารณชนและวิสาหกิจ การเสริมสร้างความเข้าใจและเผยแพร่บทบาทของรัฐวิสาหกิจต่อสาธารณชนและรัฐวิสาหกิจ จะช่วยให้การพัฒนารัฐวิสาหกิจบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายได้รวดเร็วนั้น จึงต้องให้หน่วยงานกลางที่ดูแลรัฐวิสาหกิจจัดทำแผนการเผยแพร่ที่เกี่ยวกับนโยบาย กลยุทธ์ และแผนปฏิบัติงานในด้านต่างๆ ของรัฐเพื่อเสริมสร้างความเข้าใจอย่างต่อเนื่องต่อสาธารณชนและกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะจะต้องประชาสัมพันธ์ภาพรวมผลการพัฒนารัฐวิสาหกิจ ผลดี-ผลเสีย ประเด็นปัญหาอุปสรรคและแนวทางแก้ไขผู้บริหารและพนักงานรัฐวิสาหกิจอย่างต่อเนื่อง

6. แนวทางการพัฒนาระบบราชการ

ปรับโครงสร้างองค์กรและระบบบริหารราชการ ตลอดจนกำลังคนภาครัฐให้มีขนาดเล็ก กะทัดรัดและมีประสิทธิภาพ อันเอื้ออำนวยต่อความก้าวหน้าในระบบวิชาชีพมากยิ่งขึ้นรวมทั้งพัฒนาคุณภาพข้าราชการ ตลอดจนการปรับโครงสร้างบัญชีเงินเดือนและค่าตอบแทนให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของตลาดแรงงาน ทั้งนี้ให้ถือว่าการปรับปรุงระบบราชการและพัฒนากำลังคนเป็นการลงทุนของรัฐ โดยมีมาตรการดังนี้

6.1 ระบบโครงสร้างองค์กรและการบริหาร

6.1.1 ปรับบทบาทของราชการจากการตรวจสอบ ควบคุมเป็นการกำกับดูแลและส่งเสริม

6.1.2 ปรับขนาดและโครงสร้างขององค์กรภาครัฐให้มีขนาดกะทัดรัด โดยใช้มาตรการเสริมต่างๆ เช่น การจ้างเหมาเอกชนบทในงานบางเรื่อง เพื่อลดภาระของราชการและจำนวนข้าราชการและลูกจ้างให้น้อยลง

6.1.3 ปรับระบบการราชการให้เป็นระบบวิชาชีพ เพื่อให้ข้าราชการมีโอกาสก้าวหน้าตามความสามารถและมีดุลยภาพกับระบบการควบคุมทางการเมือง

6.1.4 ปรับระบบบริหารราชการ กฎระเบียบต่างๆ และขั้นตอนการอนุมัติ อนุญาต และขั้นตอนการปฏิบัติงานให้สั้นและรวดเร็ว ลดความยุ่งยากเพื่ออำนวยความสะดวกแก่ประชาชนผู้ขออนุมัติอนุญาต และธุรกิจเอกชนให้ได้รับบริการอย่างรวดเร็วและยุติธรรม

6.1.5 ปรับปรุงบรรยากาศและระบบการทำงานภาคราชการให้ทันสมัยและเอื้ออำนวยให้เกิดประสิทธิภาพและความสะดวกรวดเร็ว โดยการนำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศการบริหารปรับใช้ให้เหมาะสม ตลอดจนจัดให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงาน

6.1.6 ปรับระบบการทำงานของข้าราชการโดยการกระจายความรับผิดชอบและอำนาจการตัดสินใจให้แก่ข้าราชการในระดับปฏิบัติการให้มากขึ้น

6.2 ระบบกำลังคน

6.2.1 ด้านปริมาณ

- (1) ให้ส่วนราชการมีการวางแผนกำลังคนเพื่อให้การใช้กำลังคนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด และมีระบบการให้สิ่งจูงใจที่เหมาะสมในการสนับสนุนการดำเนินการของส่วนราชการในเรื่องนี้
- (2) ควบคุมค่าใช้จ่ายด้านบุคคลต่องบประมาณรายจ่ายรวมให้อยู่ในสัดส่วนไม่เกินร้อยละ 40
- (3) จำกัดการเพิ่มและลดขนาดบุคลากรตามภาระหน้าที่หลักของหน่วยงาน และจัดลำดับความสำคัญของนโยบายและภารกิจ
- (4) สร้างกลไก การโยกย้ายถ่ายเทกำลังคนระหว่างส่วนราชการเพื่อเกลี้ยกำลังคนจากจุดที่หมดความจำเป็นหรือจำเป็นน้อยไปให้จุดที่มีความจำเป็นมาก เช่น การจัดสรรงบประมาณเพื่อการรองรับการเกลี้ยกำลังคนระหว่างส่วนราชการ
- (5) สร้างกลไกให้อำนาจในการโยกย้ายถ่ายเทกำลังคนระหว่างภาครัฐและภาคเอกชนอย่างสะดวกยิ่งขึ้น
- (6) สร้างกลไกและจูงใจให้ข้าราชการและลูกจ้างบางส่วนออกจากราชการก่อนเกษียณ
- (7) ให้มีการศึกษาวิจัยการใช้กำลังการใช้กำลังคนภาครัฐให้เกิดประโยชน์สูงสุด

6.2.2 ด้านคุณภาพ

- (1) สร้างระบบจูงใจให้ผู้ที่มีความรู้ความสามารถสูงเข้ารับราชการเป็นจำนวนมากขึ้น เช่น การให้ทุนการศึกษาและสรรหาโดยวิธีการพิเศษ รวมทั้งการให้ค่าตอบแทนตามระดับความรู้ความสามารถและประสบการณ์การทำงาน
- (2) กำหนดทิศทางพัฒนาข้าราชการ โดยชี้นำกลุ่มเป้าหมาย รูปแบบวิธีการ เนื้อหาสาระที่สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ

(3) สนับสนุนให้มีการจัดสรรงบประมาณ เพื่อการพัฒนาและฝึกอบรมอย่างจริงจัง โดยจัดเป็นลำดับความสำคัญสูง และให้ถือเป็นการลงทุนอย่างหนึ่งในภาครัฐโดยเน้นให้เกิดประสิทธิผลมากที่สุด

(4) ให้องค์กรกลางบริหารงานบุคคลจัดและส่งเสริมให้เจ้าหน้าที่ของรัฐได้รับการฝึกอบรมและพัฒนาอย่างมีระบบและต่อเนื่องนับตั้งแต่เริ่มรับการบรรจุ การเลื่อนตำแหน่งหรือย้าย เปลี่ยนหน้าที่รวมทั้งส่งเสริมให้มีการพัฒนาตนเอง

(5) ให้ส่วนราชการ กระทรวง ทบวง กรม เน้นการพัฒนา/ฝึกอบรม เป็นหน้าที่ความรับผิดชอบของหน่วยงานและเป็นส่วนหนึ่งในการปฏิบัติราชการ

(6) ส่งเสริมและสนับสนุนให้หน่วยราชการนำระบบ “การพัฒนาคุณภาพของการทำงาน” มาปรับใช้ให้เหมาะสม เพื่อให้การบริหารงานมีประสิทธิภาพและสามารถพัฒนาคนให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น

(7) ส่งเสริมและสนับสนุนให้หน่วยงานราชการมีระบบข้อมูลกำลังคนที่เหมาะสม การจัดทำมาตรฐานในการทำงาน และแผนการใช้ประโยชน์กำลังคน เพื่อเป็นแนวทางการควบคุม กำกับให้กำลังคนมีคุณภาพ ประสิทธิภาพ และเป็นมาตรฐานเดียวกัน

6.3 ระบบค่าตอบแทน

6.3.1 กำหนดวงเงินร้อยละ 5 ของงบประมาณรายจ่ายอย่างต่อเนื่อง นำมาบูรณะพัฒนาระบบโครงสร้างองค์กรและค่าตอบแทน คือ

(1) การปรับปรุงโครงสร้างบัญชีอัตราเงินเดือนข้าราชการให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงตลาดแรงงาน

(2) ปรับปรุงระบบค่าตอบแทนแก่กำลังคนภาครัฐให้เกิดความคล่องตัว แก้ปัญหาการบริหารกำลังคนในด้านการสรรหาธำรงรักษากำลังคนที่มีคุณภาพและมีความจำเป็นพิเศษ

(3) พิจารณาแยกบัญชีอัตราเงินเดือนตามกลุ่มผู้ปฏิบัติงานต่างๆ เช่น กลุ่มทั่วไป กลุ่มวิชาการวิชาชีพ และกลุ่มบริหาร เพื่อให้สอดคล้องกับการจ้างงาน โดยให้เกิดความยืดหยุ่นและคล่องตัวในการปรับปรุงแก้ไข

(4) ปรับปรุงระบบสวัสดิการให้เกิดความเป็นธรรมแก่ข้าราชการผู้มีรายได้น้อย และปานกลางเป็นหลัก เพื่อเป็นส่วนเสริมในการดำรงชีพ

